

JAK TO DĚLAJÍ JINDE?

NÁPADY, ZKUŠENOSTI
A INSPIRACE PRO VAŠI OBEC

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

JAK TO DĚLAJÍ JINDE?

NÁPADY, ZKUŠENOSTI
A INSPIRACE PRO VAŠI OBEC

JAK TO DĚLAJÍ JINDE?

nápady, zkušenosti a inspirace pro vaši obec

Vydalo grafické studio 2123design, s. r. o.
pro Sdružení místních samospráv České republiky, z. s.

Zpracovali: Kryštof Šulák a kolektiv

Fotografie: Použité fotografie pocházejí z archivu autorů, obcí či volně dostupných serverů

Mapy: **MAPPY.CZ**

© 2022 2123design, s. r. o., Kubelíkova 759, 503 46 Třebechovice pod Orebem

ISBN 978-80-11-02357-7

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Příručka „JAK TO DĚLAJÍ JINDE?“ vznikla v rámci projektu „Vzdělávání zástupců a zaměstnanců obcí I. typu 2018–21“, reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0010271, který realizuje Sdružení místních samospráv ČR a je financován z OP Zaměstnanost

Kolektiv zpracovatelů:

Kryštof Šulák
Marie Macháčová
Dana Kratochvílová
Marcela Pacholíková
Karel Drašner
Jana Mikešová
Simona Paulíková
Pavla Štěpánová

ÚVOD – KOLEKTIV ZPRACOVATELŮ

Milí čtenáři.

Za tisíce let přetvořila přítomnost člověka původní prales ve vlastní venkovské životní prostředí, které je vnímáno jako významná kulturní hodnota. Slouží k zemědělství i (stále více) k rekreaci. Přežití tohoto biotopu závisí na setrvání člověka v krajině. Pokud člověk z krajiny odejde, krajina nejdříve degeneruje a později se vrací k původní lesní a pralesní podobě. Tato slova napsal ekonom Pavel Bárta v roce 2006 do zpravodaje Revue Politika v článku Venkov: mýty a skutečnost. Ve svém textu rovněž uvedl, že aby venkov žil a dýchal, nemůže být jenom předměstskou noclehárnou. Musí mít také vlastní dostatečné zdroje pracovních příležitostí. Kromě zemědělství a turistiky potřebuje živý venkov také místní průmysl a služby. Podle Bárty je tedy možné bohatství a osídlení venkova zachovat pouze tehdy, bude-li posílena soběstačnost venkovského způsobu života. Pokud venkov nebude spoustu věcí nakupovat, ale obstará si je vlastními silami, nebudou z něj odcházet peníze a bude bohatší.

Text, který vznikl před více než 15 lety, je stále aktuální, jeho část je dokonce vhodná i do úvodu naší publikace, která se zaměřuje na příklady dobré praxe. Právě příklady dobré praxe jsou totiž pozitivními důkazy toho, že venkov žije, že se venkov se rozvíjí, že je v mnoha ohledech soběstačný, že na venkově žijí lidé, kteří si umí poradit.

Příklady zde uvedené mají být metodickou pomůckou pro starosty, pro něž jsou možná jednotlivá témata právě nyní aktuální. Lze ovšem vytvořit takový manuál, podle kterého půjde uskutečnit projekt z obce A i v obci B? To asi těžko. Vesnice nejsou jako desky v krabici z továrny na nábytek, k nimž vám postačí jednoduchý návod a hrst šroubků. Ani projekty na stavby škol, školek, domovů pro seniory, zvoníc, hřišť, hřbitovů, chodníků, založení dětských skupin, údržbu a výsadbu stromů, záchranu památek, vznik publikací, energetických projektů, oživení knihoven nebudou nikdy stejné. Nemohou být. Vždy jsou totiž o lidech, kteří je tvoří, o možnostech, které obce mají, o nadšení, vstřícnosti a nastavení nejen starostů, ale i zastupitelů a samotných občanů, vždy jsou otázkou priorit, mezilidských vztahů. Nikdy nejsou dílem pouze jednoho člověka, neboť obec tvoří občané, podobně jako rodinu tvoří její jednotliví členové. Podle toho, jak rodina/obec funguje a jak se lidé z daného společenství dovedou mezi sebou domluvit, funguje i práce na projektech. Žádný projekt proto není bez chyb. Žádný nemá jen svá pro, každý má i svá proti. Co se navenek ukazuje jako ideální, může někde skřípat. I o tom ví každý starosta své.

Obce nejsou konkurenční firmy

O tom by mohl povídat dlouholetý a dnes už bývalý starosta obce Křižánky na Vysočině Jan Sedláček. O inspiraci u něj jeho kolegové nikdy nouzi

neměli. I s Janem Sedláčkem proto najdete v této publikaci jeden z rozhovorů. Jednu z otázek (a zejména odpověď na ni) však z rozhovoru vyjímáme a dáváme právě sem, do úvodu, protože právě k tomuto úvodu se náramně hodí. Na otázku, co by poradil svým kolegům starostům, které právě inspiroval k podobnému záměru, odpověděl:

Příznám se, že nevím, jestli má smysl starostkám a starostům vůbec něco radit. Naopak, musím smeknout pomyslný klobouk před vedením většiny malých obcí v ČR. Za tu dobu, kdy jsem měl tu možnost být v čele Křižánek, se český a moravský venkov změnil k nepoznání. Vzhled obcí se natolik zlepšil, že si už mnoho z nás ani nevzpomíná, jak tristní byl před třeba 10 až 15 roky. Měl jsem úžasnou možnost být u těch změn. Třeba jako komisař soutěže Vesnice roku. Ale člověku stačí kolikrát jenom projíždět kolem zajímavé vesnice, kolem neobvyklého nápadu. Pak berete do ruky mobil a fotíte a fotíte jednu inspiraci za druhou. Anebo stačí jenom poslouchat jiné starostky či starosty, jak hovoří o své milované obci. Té inspirace bylo a je nepřeberné množství a pomyslně stačí mít dobrou fantazii, která přetaví tu inspiraci do podoby vašeho projektového záměru.

Pokud si tedy mohu dovolit jednu radu, pak je asi jediná: Obce nejsou konkurenční firmy. Sdílejme proto co nevíce všechnu dobrou, ale třeba i tu špatnou praxi, přenášejme dobré nápady a vyvarujme se těch špatných. Mějme dobrou fantazii a nenechejme se otrávit.

Tolik slova Jana Sedláčka, autora množství vynikajících nápadů.

Příklady dobré praxe bychom našli v každé obci naší země. Každé z nich se minimálně jedna věc daří tak, že by mohla inspirovat i ostatní. Berte tedy následující kapitoly jako možnou inspiraci, ale hlavně mějte otevřené oči všude, kam se vydáte.

Přejeme vám, aby se vám vždy dařilo nalézt ta nejlepší řešení pro rozvoj vašich obcí. A děkujeme vám za to, že i přes mnohá úskalí, která vaše práce obnáší, jdete dál za svými cíli!

Příjemné čtení přeje

Kolektiv zpracovatelů

Poděkování patří všem starostkám a starostům, kteří s námi sdíleli své záměry a spolupracovali při vzniku této publikace.

SDRUŽENÍ MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV ČR (SMS ČR)

SMS ČR je nevládní nadstranickou organizací s celostátní působností, silný partner krajů, vlády a parlamentu. Hájí společné zájmy obcí a měst v ČR. Sdružuje více než 2 100 obcí a 15 organizací. Hlavním cílem sdružení je rozvoj venkova, zachování služeb a silných, ekonomicky nezávislých obcí. SMS ČR je přímo spjata se životem v obcích – zastupují jej totiž lidé ze samosprávy.

Co obcím členství v SMS ČR přináší?

- Možnost získávat aktuální informace o všem, co právě starostové potřebují vědět.
- Možnost společně obhajovat právo na samosprávu a zachování služeb na venkově.
- Vstupovat svými připomínkami do legislativního procesu.
- Možnost účastnit se setkávání starostů jak v jednotlivých krajích, tak i napříč republikou, čerpat odborný servis a poradenství.
- Možnost zapojit se do odborných pracovních skupin, které se zaměřují na specifická témata a formulovat odborné názory hájící pohled obcí v diskusi se zástupci exekutivy a zákonodárců.
- Možnost seznamovat se s příklady dobré praxe.
- Účastnit se seminářů a odborného vzdělávání.
- Poradenství v celé škále oblastí – od práva, přes veřejné zakázky, GDPR až po oblast školství a řadu dalších témat, se kterými se starosta malé obce setkává.

Jaké jsou zásady SMS ČR?

- Hájí decentralizaci moci – bojuje proti rušení úřadů.
- Vyžaduje spravedlivé rozpočtové určení daní pro obce a města.
- Odmítá slučování obcí proti jejich vůli – trvá na zachování jejich suverenity.
- Záleží mu na udržení služeb na venkově.
- Usiluje o návrat zdravého selského rozumu do veřejné správy.
- Nechce korupci ve veřejné správě.

Za práva obcí bojuje SMS ČR společně s týmem legislativních analytiků.

Jak?

- Připomínkuje legislativní návrhy, které mají dopad na samosprávy.
- Je členem řady ministerských komisí a pracovních skupin.
- Předkládá společná stanoviska vůči státu a institucím.
- Zastupuje zájmy samospráv na půdě Poslanecké sněmovny a Senátu PČR.
- Zájmy samospráv hájí rovněž s představiteli krajů.
- Problémy a potřeby obcí na úrovni krajů pomáhá vyřešit prostřednictvím krajských předsednictev a manažerů.
- Za zájmy venkova bojuje spolu s odbornými a územními partnery.

Odborných pracovních skupin je celkem devět. Které to jsou?

- Pracovní skupina pro energetiku
- Pracovní skupina pro služby na venkově
- Pracovní skupina pro sociální záležitosti
- Pracovní skupina pro financování samospráv
- Pracovní skupina pro školství, sport a kulturu
- Pracovní skupina pro veřejnou správu a služby
- Pracovní skupina pro životní prostředí a zemědělství
- Pracovní skupina pro strategický rozvoj
- Pracovní skupina pro dotace a mezinárodní vztahy

Více informací a kontakty naleznete na webových stránkách

www.smscr.cz

Upozornění

Vzhledem k tomu, že rozhovory vznikaly v letech 2020 až první polovině roku 2022, nelze zaručit aktuálnost všech uvedených kontaktů, ke změnám mohlo dojít rovněž u řady starostů, kteří již tuto pozici nevykonávají. V případě potřeby se proto raději obračejte přímo na dotýčný obecní úřad, odkaz na webové stránky jednotlivých obcí najdete v tabulce pod každým textem.

Tato publikace je jedním z výstupů projektu Vzdělávání místních samospráv. Obsahuje výběr z časem prověřených rozvojových řešení z obcí I. typu. Informace k publikovaným příkladům a dalším inspirativním řešením najdete také v DATABÁZI DOBRÉ PRAXE (<https://www.rokvobci.cz/dobra-praxe-z-obci-a-mest/>), AUDIOVIZUÁLNÍ KNIHOVNĚ (<https://portalzastupitele.cz/Knihovna.aspx>), DATABÁZI VZOROVÝCH OBCÍ (<https://www.portalzastupitele.cz/Village>). Zásadním zdrojem informací, materiálů, aplikací a nabídky vzdělávacích aktivit vám bude PORTÁL ZASTUPITELE (www.portalzastupitele.cz).

KAPITOLA 1: INOVACE NA VENKOVĚ	16
Boršov nad Vltavou (Jihočeský kraj): Ze starého mostu zhotovili zvoničku	18
Nevojsice (Jihomoravský kraj): Pod nebezpečnou křižovatkou vybudovali podchod	22
Dolní Studénky (Olomoucký kraj): Díky optickému kabelu jsou dnes jednou z nejrychlejších obcí v ČR	25
Pustá Kamenice (Pardubický kraj): Chtěli pořídit něco, co jiné obce v okolí nemají. Pořídili meteostanici	29
Nový Malín (Olomoucký kraj): Špičková technická úroveň malé vodní elektrárny sklízí uznání a obdiv odborníků	32
Staré Ždánice, Sezemice, Ostřešany, Lukavice, Barchov, České Lhotice, Seč a Svojsice (Pardubický kraj): Pocestní využívají odpočívadla s infopointy	36
Příluka (Pardubický kraj): Vyrobili dezinfekční přístroj, který v době pandemie pomáhá obcím v celém kraji	39
Křižánky (Kraj Vysočina): Křižánky se od roku 2012 změnilly k nepoznání	41
KAPITOLA 2: KULTURA A SPOLEČENSKÝ ŽIVOT	46
KNIHOVNY	
Větrný Jeníkov (Kraj Vysočina): Svou lásku ke knihám předává dál i jako blogerka a knihovnice	48
Větrný Jeníkov (Kraj Vysočina): K propojení školy s knihovnou musí docházet v době vyučování	52
Statenice (Středočeský kraj): Obývací vesnice proměnil sousedský život	54

PUBLIKACE, ZPRAVODAJE, KRONIKY

Náklo (Olomoucký kraj):

Vydali učebnici hanáčtiny, aby se nevytratilo hanácké nářečí **60**

Obce z MAS Moravská cesta (Olomoucký kraj):

Zábavná prvouka má dětem pomoci se vztahem k regionu **63**

Zdechovice (Pardubický kraj):

Při práci na zpravodaji je nejdůležitější zajímat se o to, co se ve vesnici a jejím okolí děje **68**

Svídnice (část obce Dymokury, Středočeský kraj):

Živou kroniku dělá herečka šestým rokem a strašně ji to baví **72**

OBNOVA KULTURNÍCH PAMÁTEK

Luková (část obce Manětín, Plzeňský kraj):

Z kostela duchů se stala atrakce. Díky zájmu veřejnosti se daří i sbírce na opravu **78**

Hlince (Plzeňský kraj):

Obnovují jeden z nejstarších kostelů v Čechách **82**

ZAPOJOVÁNÍ OBČANŮ

Dobříň (Ústecký kraj):

Jednu z nejkrásnějších školek postavili bez dotací a s přispěním občanů **88**

Martínkov (Kraj Vysočina):

Děti jsou budoucnost. Právě mezi nimi teď roste příští velitel hasičů nebo starosta obce **92**

CESTOVNÍ RUCH

Stěbořice (Moravskoslezský kraj):

Betonová rozhledna připomíná památku na obranné úsilí našich předků **96**

Ždírec (Plzeňský kraj):

Ve Ždírecké zoo jsou zvířata, která nikoho nepokoušou **102**

Borovnice (Královéhradecký kraj): Přišli o všechny větrné mlýny, tak si postavili věrnou repliku	107
Blahutovice (část obce Jeseník nad Odrou v Moravskoslezském kraji): Františkovu stezku vybudovali i s pomocí Němců, kteří zde do konce druhé světové války žili	110
Dolní Polžice (Plzeňský kraj): Nadšenci vybudovali odpočinkové místo se zvoničkou	117
Mikroregion Hvozdnice (Moravskoslezský kraj): Nechtěli přijít o vlakový spoj, tak jej začali sami provozovat	122
Tisá (Ústecký kraj): V Tisé to žije! Mají i vlastní muzikál!	126
KAPITOLA 3: PÉČE O ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	130
ODPADY	
Horní Moštěnice (Olomoucký kraj): Za nakládání s odpady už nedoplácejí ani korunu	132
Náklo (Olomoucký kraj): Kompostárna slouží i partnerským obcím v regionu	135
Velký Újezd (část obce Chorušice ve Středočeském kraji): Neměli jak zpracovat BRO, tak postavili kompostárnu	138
ENERGETIKA	
Kněžice (Středočeský kraj): Obec získá energii i hnojivo a minimum materiálu přijde nazmar	141
Pačejov (Plzeňský kraj): Z komína školky už se nekouří	146
VODA V KRAJINĚ	
Podolí (Zlínský kraj): Krajina katastru se pomalu uzdravuje	150

Nová Lhota (Jihomoravský kraj):
Vodu se snaží zadržet a využít, aby krajina tolik nevysychala **153**

Bratčice (Jihomoravský kraj):
Náves ožila. Starou nádrž nahradilo krásné jezírko **156**

Žulová (Olomoucký kraj):
Kde to nezvládly stavební stroje, nastoupila lidská síla **160**

Paceřice (Liberecký kraj):
Vybudovali 40 domácích čistíren odpadních vod **162**

STROMY

Statenice (Středočeský kraj):
Statenické stromy pod kontrolou pomohou udržet veřejnou zeleň bezpečnou **168**

KAPITOLA 4: SOCIÁLNÍ KLIMA NA VENKOVĚ **172**

DĚTSKÉ SKUPINY A JESLE

Všestary (ale také Hořiněves, Světí, Habřina, Smiřice a Dvůr Králové nad Labem v Královéhradeckém kraji):
Mikrojesle v Královéhradeckém kraji provozují neziskovky i obce **176**

Malé Žernoseky (Ústecký kraj):
Zázemí pro dětskou skupinu vybudovali v bývalém bytě **179**

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Chorušice (Středočeský kraj):
Terénní pečovatelská služba? Ke každému uživateli a jeho potřebám se přistupuje individuálně **184**

Chelčice (Jihočeský kraj):
Chelčický domov sv. Linharta? To není úřad. To je služba pro bližní! **188**

KRIZOVÉ A SOCIÁLNÍ BYDLENÍ

Malé Žernoseky (Ústecký kraj):
Mobilní dům původně postavili jako krizové bydlení, jinak ale slouží turistům **194**

Číměř (Kraj Vysočina):
Zemědělský areál proměnili v bydlení pro mladé **196**

Nová Včelnice (Jihočeský kraj):
V domečkovém areálu pro seniory mohou žít i zvířecí mazlíčci **199**

Tvarožná Lhota (Jihomoravský kraj):
Vykoupili pozemky pro stavbu domků. Cílem nebylo vydělat, ale udržet obec mladou **202**

KAPITOLA 5: VYBAVENÍ PRO VEŘEJNÉ SLUŽBY **206**

ŠKOLY

Okrouhlice (Kraj Vysočina):
Nová a nadčasová škola nahradila 140 let starou budovu **208**

Psáry (Středočeský kraj):
Psárská škola není jen místem, kde učitel předává znalosti žákům **212**

SPORTOVIŠTĚ

Stádlec (Jihočeský kraj):
Bývalou skládku proměnili v krásné hřiště. A téměř zadarmo! **216**

VEŘEJNÉ STAVBY

Martínkov (Kraj Vysočina):

Každá obec si zaslouží vlastní muzeum. I ta nejmenší má pozoruhodnou historii **219**

Máslovice (Středočeský kraj):

Na opravu historické budovy vypsala malá obec architektonickou soutěž **223**

Kytlice (Ústecký kraj):

Postavili novou zbrojnici ve starém stylu. Krásně zapadá do CHKO **226**

Košíky (Zlínský kraj):

Pro rekonstrukci komunitního centra využili osm různých dotačních titulů **230**

Břehy (Pardubický kraj):

Revitalizovali mlýn, opravili bytový dům a vytvořili multifunkční prostory pro občany. To vše bez půjček! **235**

Němčovice (Plzeňský kraj):

Pařezová chaloupka má mimo jiné zpomalit neukázněné řidiče **237**

HŘBITOVY

Dolní Břežany (Středočeský kraj):

Potřeba vybudovat hřbitov vyplynula z besed s občany **240**

Kryštofovo Údolí (Liberecký kraj):

O hroby německých obyvatel pečuje dnes už jenom obec **244**

INOVACE NA VENKOVĚ

Slovo inovace pochází z latiny a znamená obnovovat. To je nejspíš každému jasné. Zatímco dříve se pojem inovace uplatňoval spíš v ekonomické sféře, dnes je podle Karla Rýdla, autora knihy Inovace školských systémů, chápán jako „neoddělitelná součást společnosti rozvíjející podnikatelského ducha, tvořivost a představivost i ochotu riskovat“. Je to výstižná charakteristika i pro to, jak chápat inovace na venkově. A mimochodem, inovovat neznamená nutně také investovat spousty peněz a složitě shánět dotace, jak ukazují následující příklady.

Možná si říkáte, že inovace musí souviset s investicí, tedy s penězi, kterých musíte mít hodně. Jenomže to, jak si poradíte s problémy a nástrahami, které ohrožují základní služby nebo podnikání na venkově, nemusí být nutně záležitostí pouze peněz. Sledujte trendy evropské strategie Chytrý venkov nebo dotační možnosti. Anebo se dívejte k sousedům. Tedy do obcí, kde už funguje projekt, na který u vás teprve pomýšlíte. Cenné zkušenosti si můžete předávat úplně zadarmo.

Boršov nad Vltavou (Jihočeský kraj):

Ze starého mostu zhotovili zvoničku

Nevojice (Jihomoravský kraj):

Pod nebezpečnou křižovatkou vybudovali podchod

Dolní Studénky (Olomoucký kraj):

Díky optickému kabelu jsou dnes jednou z nejrychlejších obcí v ČR

Pustá Kamenice (Pardubický kraj):

Chtěli pořídit něco, co jiné obce v okolí nemají. Pořídili meteostanici

Nový Malín (Olomoucký kraj):

Špičková technická úroveň malé vodní elektrárny sklízí uznání a obdiv odborníků

Staré Ždánice, Sezemice, Ostřešany, Lukavice, Barchov, České Lhotice, Seč a Svojišice (Pardubický kraj):

Pocestní využívají odpočívadla s infopointy

Příluka (Pardubický kraj):

Vyrobili dezinfekční přístroj, který v době pandemie pomáhá obcím v celém kraji

Křižánky (Kraj Vysočina):

Křižánky se od roku 2012 změnilý k nepoznání

ZE STARÉHO MOSTU ZHOTOVILI ZVONIČKU

JIHOČESKÝ KRAJ · BORŠOV NAD VLTAVOU

Mít představivost, umět vidět za kopec a již zdánlivě nepoužitelnému vdechnout nový život s příběhem, to jsou podle Jana Zemana, starosty Boršova nad Vltavou, právě ty zkušenosti, které mu pomohly k nejednomu úspěšnému projektu. V této turisticky exponované obci, to díky řece Vltavě a známé Fritschově stezce, kde památky označují informačními deskami v češtině a angličtině, se pozastavíme nad recyklací starého mostu z roku 1891, který bylo třeba nahradit mostem novým. A protože ten zdánlivě už nepoužitelný most ukrýval letitý příběh, neskončil ve starém železe. A protože mají v Boršově představivost a umí vidět za kopec, vyrobili z mostu zvoničku a originální lampy.

Pane starosto, jak začíná příběh vašeho starého mostu?

Železniční most přes Vltavu byl v Boršově uveden do provozu v roce 1891. Známy byl svými nýty, které pocházely od stejného výrobce z Kladna, jenž v roce 1912 dodal nýty na Titanic a v roce 1932 na most v Sydney. Železniční most nastartoval v obci moderní dobu a více než sto let spojoval obec s okolním světem.

Jenomže nic netrvá věčně. I nýtovaný most musel být časem nahrazen mostem novým...

Ano. Bylo to v roce 2015, kdy v rámci revitalizace trati České Budějovice – Volary náš starý most nahradili mostem svařovaným.

Vy jste ale starý most do starého železa nevyhodili...

Protože máme ve všech částech obce zvoničky a jen v části Poříčí – pod Včelnou do té doby zvonička chyběla, rozhodli jsme se v roce 2016 v souvislosti s dokončováním multifunkčního parčíku postavit malou zvoničku i tady. A právě k jejímu zhotovení jsme použili ramenát starého mostu.

Boršov nad Vltavou

www.borsovnvlt.cz

Jan Zeman, starosta obce

starosta@borsovnvlt.cz

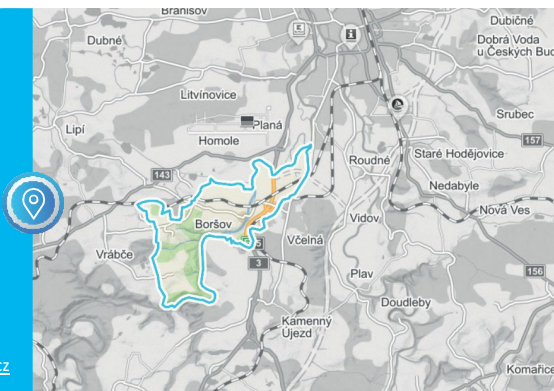

734 385 498

Boršov nad Vltavou leží v Jihočeském kraji. Žije zde 1 988 obyvatel. Obec má vlastní poštu, kostel, základní a mateřskou školu. Součástí obce je i zámek Poříčí na pravém břehu Vltavy. V Boršově nad Vltavou také končí vodácký nejjfrekventovanější úsek Vltavy.

Boršov nad Vltavou (Obec) • [Mapy.cz](#)

Takže část mostu, který více než sto let spojoval obec s okolním světem...
...nyní slouží prostřednictvím hlasu zvonu ke spojování lidí, spoluobčanů v okolí zvoničky. A lidé na novou zvonici reagovali velice pozitivně. Ne-násilně tak vzniklo „návesní prostranství“. A protože jsme společně se stavbou zvoničky v parčíku zafixovali i otvor pro stavění májky, odehrává se na tomto místě i nová tradice.

Jak jste to zvládli finančně?

Materiál a nájem mechanismů nás vyšel na 30 tisíc korun. Práce jsou dílem zaměstnanců obce. Vše jsme zvládli financovat z obecní pokladny a bez dotací.

Jak tedy zvonička vypadá?

Její rameno je natočeno v ose sever–jih, přičemž zvon směřuje na sever. Na vrcholu zvoničky sedí keramická stylizovaná kočka jako symbol temných sil (takto je kočka zobrazována od 15. století), které by boží hlas zvonu měl zahánět. K boku sloupu zvoničky je přivařený kotvový kříž se srdcem symbolizující víru, naději a lásku. S takovými kříži se můžeme setkat především v přímořských oblastech Francie v Provence.

Proč tato symbolika?

Nezvolili jsme ji náhodně, protože se domníváme, že právě víra, naděje a láska dnešnímu světu chybí.

POD NEBEZPEČNOU KŘÍŽOVATKOU VYBUDOVALI PODCHOD

JIHOMORAVSKÝ KRAJ: NEVOJICE

Přechod pro chodce, nebo semafor? Udělat buď jedno, nebo druhé, to nemělo v Nevojcích na Bučovicku vůbec žádný smysl. Obcí, kterou protíná hlavní tah z Brna do Uherského Hradiště a odtud na Slovensko, projede totiž denně více než 12 tisíc aut. A přestože je zde snížena rychlost na 70 km/h, auta zde dosahují rychlosti až 130 km/h. Křižovatka patřila mezi sedm nejnebezpečnějších přechodů ve vyškovském okrese. I proto měla obec masivní podporu od policie a dalších úřadů, říká starostka Kamila Ohnoutková.

Jak dlouho jste usilovali o bezpečný přechod přes silnici I/50, která dělí vaši obec na dvě části?

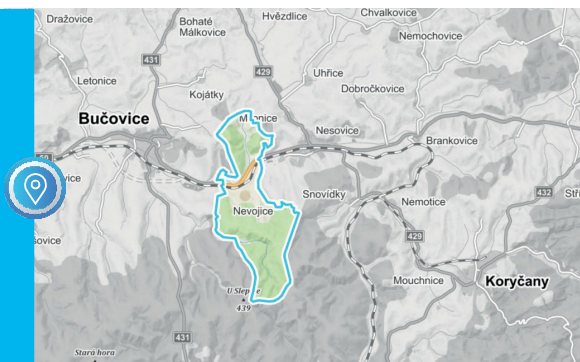
Několik desítek let. Problém pomohla vyřešit teprve dotace, díky které Nevojice vybudovaly podchod. Jeho stavba začala v květnu roku 2020, hotovo bylo už v listopadu téhož roku.

Byla to velká úleva?

Určitě byla. Po mnoha letech snažení se nám konečně podařilo dokončit, troufnu si říct, jednu z největších staveb v obci. Rázem se všem občanům Nevojc, ale i přespolním otevřely nové možnosti. V minulosti bylo přejítí hlavní silnice noční můrou, a kdo tam nemusel, ten tam nešel. Děti měly automatický zákaz od rodičů přecházet komunikaci. Po zprovoznění podchodu je přecházení hračka. Auta vám sice hučí nad hlavou, ale můžete bezpečně jít. Potěšilo mě, když jsem viděla např. školku, která si v minulosti vůbec netroufla přecházet zmíněnou křižovatku, jak si to šine podchodem. Určitě jsem také ráda, že stavební firma splnila všechny závazné termíny a obnovení provozu proběhlo dle časového harmonogramu.

Obec Nevojice se nachází v okrese Vyškov v Jihomoravském kraji. Žije zde zhruba 423 obyvatel. Od roku 1920, kdy byla zřízena železniční zastávka, zde zastavují osobní vlaky. Významnou zdejší památkou je farní kostel svatého Mikuláše, který stojí uprostřed obce.

[Nevojice \(Obec\) • Mapy.cz](#)

Co tomu předcházelo?

Veškeré naše snahy o vybudování přechodu, semaforu, místa k přecházení byly marné. Všechno bylo zamítnuto. Jedinou možnou variantou bylo mimoúrovňové řešení, tedy nadchodem nebo podchodem.

Proč jste se nakonec rozhodli pro podchod?

Technické řešení, jak zrealizovat podchod, vznikalo postupně a oproti nadchodu mělo určité výhody. Při porovnání studií, které jsme si nechali zpracovat, byl podchod levnější variantou. Odpadla nám složitá mostní konstrukce, která by byla určitě i z hlediska údržby nákladnější.

Jak tedy podchod vypadá?

Podchod vede mezi silnicí a řekou Litavou. Na chodník se napojila rampa, která se nachází v patřičné hloubce mezi Litavou a silnicí, prochází pod silnicí a napojuje se na autobusovou zastávku, která je na druhé straně.

Neohrozí podchod povodně z blízké Litavy?

Podchod je navržený tak, aby odolal stoleté vodě. Snese i mírné zatopení. Jsou zde dvě čerpadla (jedno záložní) a sběrné jímký, ze kterých se voda případně odčerpá zpátky do Litavy. Ze strany řeky je navíc stěna, která zatopení podchodu zabrání. Dosavadní zkušenosti, byť zatím krátké, ale potvrzují, že systém odčerpávání funguje bez problémů.

Na kolik celá investice vyšla a jak jste si s financováním poradili?

Celkem vyšla na 28,6 milionu korun. Finanční prostředky ve výši 85 % na uznatelné náklady jsme získali ze Státního fondu dopravní infrastruktury, šlo cca o 22,6 milionu korun. Jihomoravský kraj nám pomohl dotací ve výši 2,5 milionu korun, zbytek financovala obec.

Co byste doporučila po zkušenostech svým kolegům starostům, kteří zamýšlejí podobný záměr?

Na začátku každého projektu musí být vize a jednotnost zastupitelstva v záměru. Také schopnost vysvětlit projekt občanům, což bývá mnohdy složité. Pro samotnou realizaci takové aktivity je potřebná určitá technická zdatnost, schopnost s vedením projektů (studie, dokumentace, DUR, DSP) a představa ohledně financování – vlastní zdroje, dotace, soukromé zdroje, podpora kraje, zapojení více vesnic, sdružení. Musím ovšem vyzvednout práci úředníků na stavebních úřadech, projekční kanceláře, stavební firmy, kteří jsou při takových projektech nápomocni. Důležitá je zkrátka ochota něco dělat a nebát se!

Nevojice

www.nevojice.cz

Kamila Ohnoutková, starostka obce

obec@nevojice.cz

776 783 415

DÍKY OPTICKÉMU KABELU JSOU DNES JEDNOU Z NEJRYCHLEJŠÍCH OBCÍ V ČR

Každý z nás hledá takové uspořádání věcí, které mu maximálně vyhovuje. I když má život na venkově řadu výhod, spousta služeb, které skýtá město, je zde dostupná buď hůře, nebo vůbec. To se týká i vysokorychlostního internetu. Svět bez internetu si v současnosti už dokáže představit málokdo. Na venkově a v malých obcích se však obyvatelé musí smířit s pomalým připojením, nebo dokonce s žádným. Nemožnost pracovat z domu, absolvovat online výuku, sledovat online videa ve vysokém rozlišení nebo rychle stahovat soubory z internetových úložišť nutí zejména mladé venkov opouštět. Problém řešili i v Dolních Studénkách, kde se nakonec i přes náročná jednání podařilo obci uzavřít s poskytovatelem vysokorychlostního internetu dohodu o připojení pomocí optického kabelu. A co na to dnes říká starosta Radim Sršeň?

Takže nyní už v Dolních Studénkách problém s rychlým připojením nemáte?

Jsme moc rádi, že se podařilo naši obec posunout do technologického standardu 21. století. Vždyť ještě před rokem a půl byla průměrná rychlost připojení doslova „hlemýždí“, pohybovala se od 3 do 8 Mb/s. Dnes mají všichni občané přístup k rychlostem 100 až 250 Mb/s, v jedné části obce jsou domy již plně připojeny na „optiku“, zde občané mohou dosáhnout až na 1 000 Mb/s. Věřím, že tohle bude za 10 let standard v celé naší obci, podobně jako v nejnávštějnějších zemích světa a největších městech.

Co tomu předcházelo? Proč byla jednání tak náročná a jak probíhala?

Poté, co jsme na obecním úřadě neustále měnili poskytovatele internetu, a i tak bylo pro nás rychlejší odvézt doporučenou zásilku na čtyři kilometry vzdálenou poštu do Šumperka než ji posílat datovou schránkou, naštváli jsme se a začali to řešit, kde a jak se dalo, a to způsobem „vyhodíte nás dveřmi, vlezeme oknem“. Přes množství operátorů, od těch malých místních až po ty největší. Byl jsem až šokován, že o pokrytí středně velké obce s 550 domácnostmi a 1 400 obyvateli pouhé dva kilometry od Šumperka nemá nikdo zájem, a to i přesto, že jsme jim nabízeli za symbolickou korunu využití chrániček, které jsme měli kvůli výstavbě cyklostezky i oprav chodníků z větší části uloženy v zemi a zbývalo „dokopat“ pouze menší část.

Jak to dopadlo?

Přes množství kontaktů a známých jsme se naštěstí dostali k manažerovi firmy CETIN pro Moravu, který byl i v rámci velkého operátora schopen

myslet mimo systém a vidět za horizont. Byl ochoten stát se, podobně jako my, průkopníkem nového přístupu. Bylo totiž zarážející, že při všech jednáních každý operátor počítal rentabilitu investice podle počtu stávajících klientů, nikoliv potenciálního počtu, který by díky podstatně kvalitnější službě mohl získat.

Takže pak už se daly věci do pohybu?

Ano, ale i tak trvalo projektování a povolovací proces dva roky. A to jsme byli investorovi maximálně nápomocni při získávání souhlasů majitelů pozemků, vyřizování na stavebním úřadu apod. Dnes firma CETIN prezentuje model Dolní Studénky jako pilotní a pevně věřím, že se i díky našemu neodbytnému pionýrskému úsilí podaří zavést vysokorychlostní internet v co nejvíce nových obcích.

Optický kabel tedy zaručí vašim občanům vysokorychlostní internet, zvýší se tak mnohonásobně rychlost internetu. Jaké podmínky musí obec splnit pro jeho instalaci?

Obec musela investorovi zaručit připojení alespoň 200 domácností, což se podařilo bez problémů zajistit. Ihned v prvotním průzkumu vyjádřilo zájem dokonce 300 domácností. Investorem a vlastníkem infrastruktury je firma CETIN, využívají ji však desítky operátorů. A tady pro nás nastal druhý úkol. Na základě zaručení množstevního připojení minimálně 200 domácností zajistit od některého z operátorů speciální, co nejvýhodnější cenu pro občany tak, aby měli motivaci plně využít nabízeného vysokorychlostního připojení. Protože i ve městech, kde lze využít superrychlé připojení 1 000 Mb/s, se většina lidí z důvodu ceny spokojí s připojením 20, max. 50 Mb/s. Tentokrát se ukázalo, že velcí operátoři nebudou schopni vzhledem k rozbujelé byrokratické struktuře v první fázi flexibilní, aby nabídli cenu mimo systém, ale podařilo se nám zajistit výbornou nabídku od progresivního menšího operátora 365Internet. Je zajímavé, že když pak začali lidé hromadně přecházet od velkých operátorů, byli během dvou měsíců schopni vyrovnat podmínky. Což je

Dolní Studénky

www.dolnistudenky.cz

Radim Sršeň, starosta obce

srsen@dolnistudenky.cz

583 217 012

pro naše občany to nejlepší. Každému totiž vyhovují jiné produkty, např. různé internetové televize apod., každý si tak může vybrat, co má nejraději. A tak se naše obec stala z hlediska rychlosti internetového připojení z jedné s průměrně nejpomalejších jednou z průměrně nejrychlejších v ČR. Drtivá většina domácností díky příznivé ceně využívá připojení 50 nebo 100 Mb/s.

Kdy se projekt realizoval?

Prvotní jednání začala před čtyřmi lety, před dvěma a půl lety začalo projektování a vyřizování územních rozhodnutí. Samotná realizace pak proběhla ve dvou etapách. První před rokem a půl, kdy se připojil nejprve kraj obce, což již samo o sobě deseti až dvacetinásobně internet zrychlovalo, druhá etapa proběhla před půl rokem.

Jak to bylo finančně náročné?

Celý projekt financoval soukromý investor, tj. firma CETIN, bez jakékoliv dotace. Obec projekt nestojí ani korunu. U nás je pilotně využita kombinace tří různých technologií. Většina obce je připojena přes pět vysunutých DSLAMů, kde se optické připojení transformuje do již stávajících telefonních přípojek metalických, které má většina domácností, se zárukou rychlosti 150–250 Mb/s. Jedna část obce je již připojena přímo optickým kabelem až do domácností s možností využít rychlosti až 1 Gb/s. A jedna nová lokalita novostaveb, kde žádné stávající vedení nebylo a vybudovat jej bylo problematické, je připojena propojením optiky s vysílačem rádiových vln v pásmu 60 GHz a domácnostem zaručuje využít připojení v řádu stovek Mb/s. Podobnou technologii hodláme využít v letošním roce i v místní části Třemešek, kam dovedeme optické připojení v plánované cyklostezce. Zde se podařilo zjednodušit administrativní zátěž spojenou s povolováním tím, že vedení již bylo zakresleno v samotném projektu cyklostezky.

Kvalitní internetové připojení je jednou z věcí, které by mohly pomoci zabránit vylidňování venkova. Mohou si vzít kolegové starostové příklad z vaší obce?

Věřím, že příklad naší i řady dalších obcí kolegům starostům pomůže. Já sám odpovídám

na řadu dotazů a rád se s kýmkoliv o naše zkušenosti podělím. Podstatné je optické připojení, ten pomyslný „elektrický proud 21. století“, dovést do obce. Tuto technologii prozatím žádná jiná nenahradí a její kapacita a možnosti jsou dnes využívány jen malinkým zlomkem, takže se jednoznačně jedná o investici do budoucnosti. Poté jej při zajištění rychlosti, která dnes násobně dostahuje dnešním požadavkům a možnostem, lze dovést prostřednictvím kombinace technologií do každého domu. Věřím, že v budoucnu bude na optický kabel připojen každý dům.

Co byste svým kolegům ještě poradil?

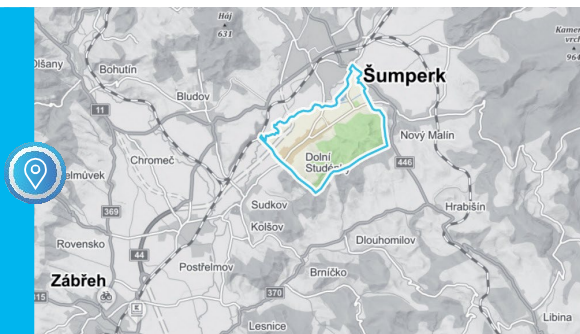
Určitě je vhodné při jakékoliv výstavbě či rekonstrukci chodníků, místních komunikací, kanalizace, vodovodu apod. umísťovat do výkopů prázdné chráničky. To v budoucnu ušetří značné náklady při zavádění vysokorychlostního internetu. Nejdražší na jeho budování jsou totiž právě výkopové práce. Zároveň se v našem případě velmi osvědčila úzká spolupráce mezi obcí a investorem při plánování a realizaci projektu. Ta je k nezaplacení a často více než cokoliv jiného vynahradí jakékoliv možné dotace. V neposlední řadě je potřeba vysokorychlostní internet vnímat jako jednu ze základních veřejných služeb a investici do budoucna, jeho zavedením mj. šmahem zvýšíte hodnotu pozemků a nemovitostí v obci i její atraktivitu.

Na koho se mohou starostové obracet, budou-li chtít v tomto směru poradit?

V případě zájmu či obtíží při zavedení vysokorychlostního internetu ať se obrátí na tzv. krajského BCO koordinátora (snadno jej lze vyhledat na www.bconetwork.cz). Jedná se o organizaci Ministerstva průmyslu a obchodu, která má usnadnit zavádění vysokorychlostního internetu a již dva roky výborně funguje a řeší de facto věci, které jsme museli řešit v Dolních Studénkách sami.

Obec Dolní Studénky se nachází v okrese Šumperk v Olomouckém kraji. Žije zde zhruba 1 378 obyvatel. V obci se nachází základní škola a dvě mateřské školy. V budově obecního úřadu sídlí pobočka České pošty, místní knihovna, dětská lékárna a kadeřnictví.

[Dolní Studénky \(Obec\) • Mapy.cz](#)

CHTĚLI POŘÍDIT NĚCO, CO JINÉ OBCE V OKOLÍ NEMAJÍ. POŘÍDILI METEOSTANICI

Také vás baví sledovat počasí? Také by se vám líbilo jen tak mrknout na web nějaké obce, která má přehledná, podrobná a stále aktuální data díky vlastní meteostanici? V Pusté Kamenici ji mají už více než 20 let. Nejen chalupáři či pravidelní návštěvníci obce, ale i samotní obyčtané už si na ni zvykli jako na ranní kávu. Obec za tuto elektronickou službu v roce 2012 dokonce získala druhé místo v soutěži Zlatý erb. Od té doby jde obec stále s dobou, jak potvrzuje starosta Jaroslav Sklenář.

Jak dlouho už máte na budově obecního úřadu meteostanici?

První obecní meteostanici jsme si pořídili v roce 2010. V roce 2015 jsme ji vyměnili za novou a v současnosti máme na obecní budově nainstalovanou meteostanici z roku 2019.

Jak a komu meteostanice slouží?

Měří teplotu, relativní vlhkost, srážky, sílu a směr větru. Naměřená data se zobrazují na internetových stránkách obce v záložkách den, týden, měsíc a rok. V jednotlivých záložkách se zobrazují naměřené hodnoty, grafy, listovat lze i v historii a data exportovat do souboru. Služba je určena pro všechny, kdo sledují aktuální počasí, pro chalupáře a turisty, kteří se do naší obce chystají.

Jak je vaše meteostanice v obci populární?

Meteostanice patří mezi velmi navštěvované stránky naší internetové prezentace. To potvrdil i zájem našich spoluobčanů v době, kdy byla v poruše, a já řešil několik telefonátů a odpovídal, proč zrovna nefunguje. Konkrétně to bylo počátkem roku 2021. Stanice se porouchala a my jsme ji v záruční době reklamovali.

Proč jste se rozhodli pro meteostanici a čím nápad to byl?

Pro pořízení meteostanice jsme se rozhodli na jednání zastupitelstva již v roce 2010. Chtěli jsme našim občanům nabídnout něco, co jiné obce v okolí nemají. Skoro každý občan v této zemi navíc sleduje předpověď počasí a my teď poskytujeme data o teplotě, srážkách, síle a směru větru přímo z naší malé vesničky. S nápadem pořídit obecní meteostanici přišel před uvedenými lety náš webmaster a zastupitel obce Jiří Zahálka.

Jak je vlastně náročné meteostanici vybudovat? Myslím i finančně?

Vybudovat obecní meteostanici není vůbec náročné. Šikovný řemeslník a ajťák si s tím lehce poradí. Co se týče financí, první meteostanici jsme pořídili za 8 500 Kč, druhou za 6 800 Kč a tu poslední za 9 500 Kč. Samozřejmě se dají pořídit i profesionálnější stanice, ale to už se můžeme bavit o desítkách tisíc korun. Pro naše obecní potřeby jsme volili přiměřenou kvalitu a přiměřenou cenu.

Víte o tom, že byste inspirovali i jiné obce k podobnému záměru? Případně, co byste poradil těm, které jste k tomu právě inspirovali?

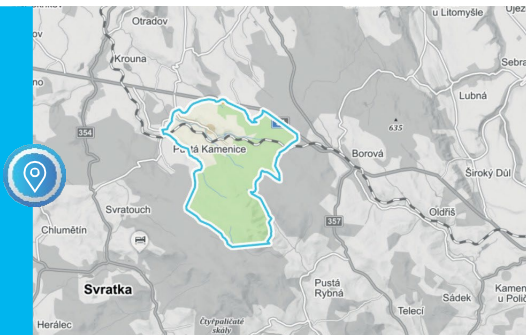
O tom, že bychom inspirovali k podobnému záměru i jiné obce, nevím. Jestli se nějaké obce naším malým projektem inspirovaly, je to jedině dobře. Určitě občanům svých obcí udělají radost poskytnutím dalších informací a užitečnou službou.

Co se v Pusté Kamenici ještě změnilo? Připravili jste nebo připravujete podobný projekt nebo nějaké další vychytávky?

Změnilo se toho mnoho. Po vítězství v soutěži Vesnice roku Pardubické-

Pustá Kamenice se nachází v okrese Svitavy v Pardubickém kraji. Žije zde zhruba 330 obyvatel. První písemná zmínka o obci, staré uhlířské osadě, se datuje k roku 1392. První část názvu obce má nejspíš připomínat pustou krajinu, kamenice byla kamenná komora, část vesnického obydlí, kde se mimo jiné uchovávaly potraviny.

[Pustá Kamenice \(Obec\) • Mapy.cz](#)

ho kraje 2018 jsme neusnuli na vavřínech a stále naši malou obec rozvíjíme. Opravili jsme školní jídelnu a chodby v budově základní a mateřské školy, z dotací MMR jsme rekonstruovali místní komunikace, postavili jsme nové veřejné osvětlení s LED svítidly včetně uložení kabelů nízkého napětí do země, dokončujeme projekt zahrnující protipovodňová opatření včetně montáže nového obecního rozhlasu, také jsme vybudovali VRT PK3 jako doplňující zdroj pitné vody. Místním hasičům jsme za příspěví dotace MV ČR a Pardubického kraje pořídili nový automobil, opravili jsme sociální zařízení na obci a realizovali další menší akce. Nyní budeme asfaltovat další místní komunikace z dotací MMR a také z dotace MMR opravovat střechu kulturního domu. Na budovu obecního úřadu hodláme instalovat elektronickou úřední desku z projektu SMS ČR. Také jsme ve spolupráci se SMS ČR zpracovali a schválili Program rozvoje obce Pustá Kamenice na období let 2021–2027. Je tedy vidět, že v Kamenici se nenudíme a stále něco budujeme, vylepšujeme a zkrátka děláme vše pro to, aby se občanům v naší malebné vesničce dobře žilo.

Pustá Kamenice

www.pustakamenice.cz

Jaroslav Sklenář, starosta obce

starosta@pustakamenice.cz

773 655 691

ŠPIČKOVÁ TECHNICKÁ ÚROVEŇ MALÉ VODNÍ ELEKTRÁRNY SKLÍZÍ UZNÁNÍ A OBDIV ODBORNÍKŮ

OLMOUCKÝ KRAJ: NOVÝ MALÍN

V Novém Malíně na Šumpersku provozuje obec unikátní vodní elektrárnu. V čem spočívá její unikátnost? Tak třeba v tom, že se řadí mezi turistické zajímavosti, o kterých píšou průvodci. Ale to by bylo asi málo... Unikátní je zejména technické soustrojí, na jehož vzniku se podíleli špičkoví odborníci a dodavatelské firmy z regionu. Povídáme si s Josefem Minářem, který byl 26 let starostou Nového Malína a stál u zrodu myšlenky i stavby elektrárny.

Kdy došlo k rozhodnutí provozovat v obci vlastní elektrárnu a proč?

Vše začalo v roce 1994, kdy se nám podařilo zprivatizovat vodovod a osamostatnit se od VAK. S myšlenkou využít energetický potenciál vody z vodovodního přivaděče z jímacího území vodního zdroje Malínský les přišel zhruba před 18 lety zastupitel Jiří Vénos. Něco podobného viděl na vodovodním přivaděči z Koutů nad Desnou do Šumperka. Byla to dobrá myšlenka, zůstala v paměti, ale tehdy ještě nebyla příhodná doba na její realizaci.

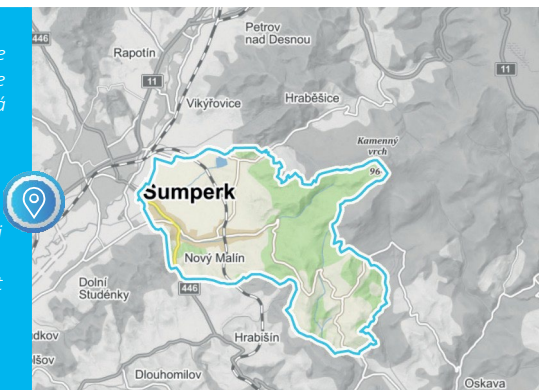
Ta nastala kdy?

Souhra několika náhod a štěstí nás svedla dohromady před 11 lety s několika projektanty a odborníkem na malé vodní elektrárny z ČVUT Praha Petrem Nowakem. Když po 80 letech skončila životnost vodovodního přivaděče, Státní fond životního prostředí vypsal pro obce dotace na výstavbu výroben elektrické energie z obnovitelných zdrojů. Pro nás tak nastal pravý čas zkusit štěstí a postavit v nadmořské výšce 470 metrů malou vodní elektrárnu, která je napájena z poslední sběrné jímky 770 m n. m., převýšení 300 m, což je zhruba 30 barů.

Obec Nový Malín se nachází v okrese Šumperk v Olomouckém kraji. Žije zde zhruba 3 697 obyvatel. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1350. V blízkosti obce stával hrad Burgstein.

Po roce 1945 došlo k vysídlení místního německého obyvatelstva. Dne 13. července 1947, při příležitosti čtvrtého výročí vypálení Českého Malína na Volyni nacisty, se Frankštát přejmenoval na Nový Malín.

[Nový Malín \(Obec\) • Mapy.cz](#)

Na vzniku technického soustrojí se podíleli špičkoví odborníci i dodavatelské firmy z regionu. Oproti zahraniční konkurenci je zařízení elektrárny prý stejně efektivní, ale mnohem levnější. Je to tak?

Projektanti navštívili Rakousko a Švýcarsko, kde podobné elektrárny pracují. Poptali zahraniční i tuzemské firmy, ale jejich ceny kolem 10 milionů korun pro nás nebyly dostupné. Místní firma ELZACO spol. s r.o. Šumperk se proto pustila do vývoje vlastní turbíny a podařilo se. Zastupitelstvo obce myšlenku podpořilo, schválilo a provozováním pověřilo firmu Provozní Nový Malín s.r.o., kterou obec vlastní a která v obci vykonává všechny služby včetně provozu MVE.

Přesto – jak moc byla stavba finančně náročná? A už se vám podařilo náklady splatit?

Nedělali jsme to proto, abychom zbohatli, ale kvůli využití obnovitelných zdrojů energie v souladu s přírodou a úměrným ziskem. Byla to výzva pro několik nadšenců, ukázka schopností obce, obecní firmy, místních lidí ve spolupráci se špičkovými odborníky. Účinnost soustrojí je stejně efektivní jako zahraniční konkurence. Pořízení přišlo na bezmála tři a půl milionu korun, necelý milion pokryla dotace ze SFŽP, zbytek zaplatila obec. Nejednalo se o závažnou sumu, na kterou bychom potřebovali půjčku. Návratnost se předpokládala do osmi let.

Elektrárna funguje v obci sedmým rokem. Jak to dnes hodnotíte?

Provoz je nepřetržitý a bezporuchový. Prosazení každé dobré myšlenky vyžaduje velké nadšení, překonání mnoha překážek a nepřejícnosti, silnou vůli a odvahu. Obec si spolu se svou firmou stejně dobře poradila i s dalšími unikátními stavbami, které jsou finančně mnohem náročnější. Máme tak několikaletý náskok před ostatními obcemi.

Projevuje se to i na spokojeném obyvatelstvu?

V obci Nový Malín každoročně roste počet obyvatel, kteří dávají přednost bydlení na vesnici a z blízkého města se stěhují. Z toho lze usuzovat, že jsou místní obyvatelé spokojeni. Malá vodní elektrárna je takové pohlázení po duši. Špičková technická úroveň sklízí uznání a obdiv od odborníků. Místní si ale ani neuvědomují, jaké mimořádné zařízení tady máme.

Vyrobenu elektřinu prodáváte. Jaký z toho má obec efekt? Pomáhá zvýšit obecní rozpočet?

Obec Nový Malín je největší obcí regionu s rozpočtem necelých 100 milionů korun. Roční příjem z provozu MVE s postupným navyšováním odpovídá záměru. Je pravidelný, dlouhodobý, v rozpočtu nijak závratný, ale potěší. Výroba za rok od října 2020 do října 2021 z MVE dosáhla 150 tisíc kWh, což při průměrné výkupní ceně 3,8 Kč za kWh znamená téměř 570 tisíc Kč. Pro příští rok se počítá s navýšením výkupní ceny až na 6 Kč za kWh, což už je ekonomicky zajímavé.

Víte o tom, že jste inspirovali někoho dalšího k podobnému projektu?

Vím, že firma ELZACO instalovala zařízení pro další zájemce.

Co chystáte v současné době?

Připravujeme stavbu další malé vodní elektrárny. Pohánět ji bude tentokrát voda z potoka. Už od roku 2010 je zde položeno 1 600 metrů převaděče. Na základě našich zkušeností jsme původní koncepci upravili

Nový Malín

www.novymalin.cz

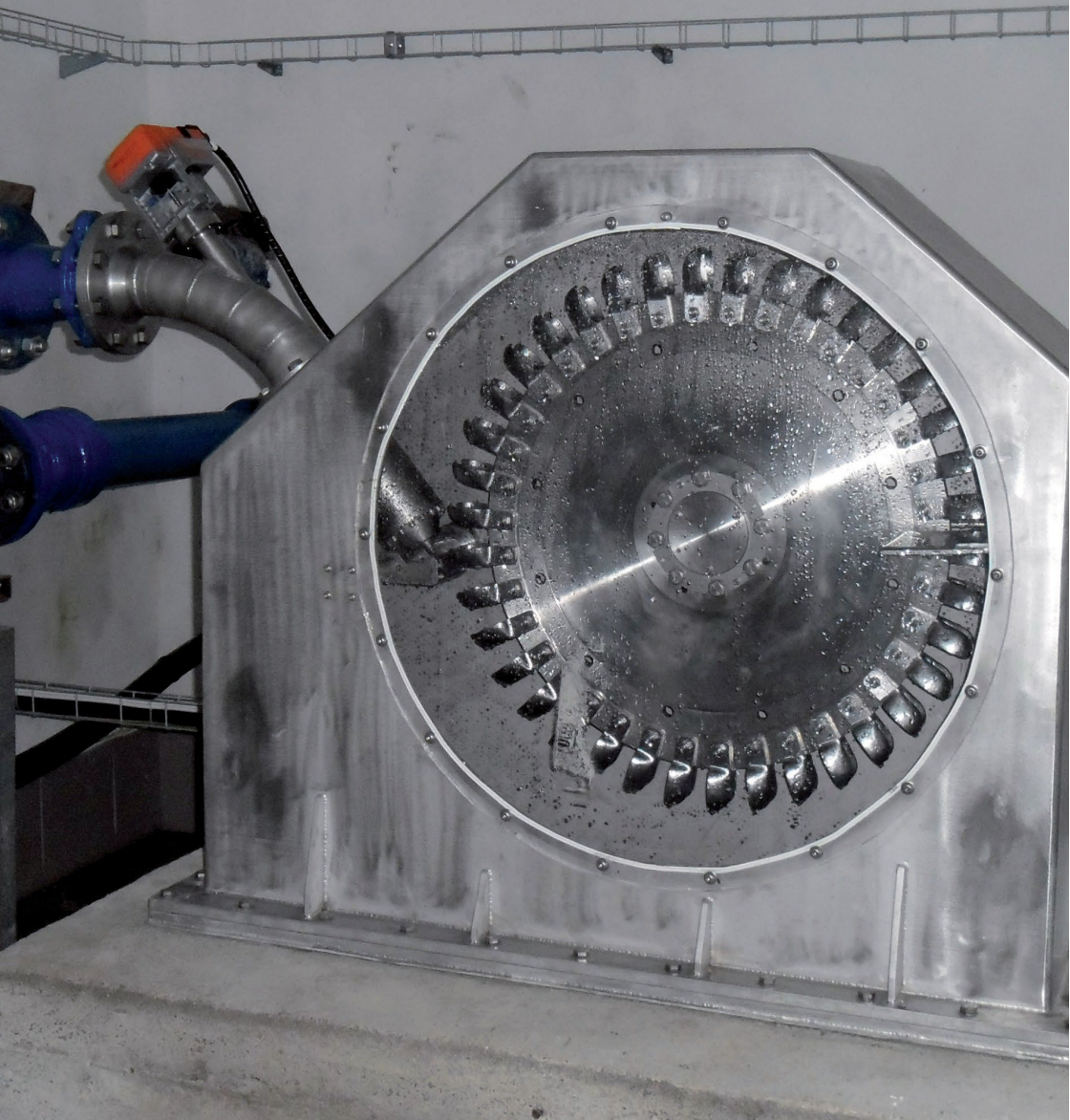
**Josef Minář (bývalý starosta), Marek Štencel (současný starosta),
Lenka Tylová (místostarostka)**

obec@novymalin.cz

588 880 400

a další turbínu postavíme o 900 metrů níže pod vodojem. Dosáhneme tím tlaku 18 barů a výkonu až 36 kWh dle průtoku vody v potoce. Celý systém zjednodušíme a zefektivníme. Vize se nyní stává ekonomicky zajímavou, protože stát navyšuje výkupní cenu energie z obnovitelných zdrojů.

POCESTNÍ VYUŽÍVAJÍ ODPOČÍVADLA S INFOPOINTY

Vrátíme se nyní do Pardubického kraje. Navštívíme hned několik obcí, kde turisté, cyklisté či pocestní využívají už několik let v dřevěných přístřešcích tzv. infopointy. Odpočívadla s lavicemi a stolem a s možností dobít si třeba mobilní telefon začala v roce 2019 budovat MAS Region Kunětické hory. Průvodkyní je nám tentokrát manažerka Ivana Řehořová.

Dřevěné přístřešky s lavicemi a stolem pro unavené pocestné, to přece není nic tak nezvyklého. Najdeme je na každém rohu. Tady jde ale zároveň o tzv. infopointy, třeba i s možností dobít si mobil. O jaký projekt se jednalo?

Odpočívadla, která mají přidanou hodnotu pro turisty i pro obyvatele obcí, se nám podařilo realizovat v roce 2019 v rámci projektu Venkov 21. století. Slouží nejen k odpočinku, ale i k informování. Využívají totiž chytré technologie v souladu s požadavky dnešní doby. Takové infopointy jsme tehdy vybudovali hned v osmi obcích Pardubického kraje.

O které obce se jedná?

Jedná se o obce Staré Ždánice, Sezemice, Ostřešany, Lukavice, Barchov, České Lhotice, Seč a Svojšice.

Kdo za projektem stojí?

Na projektu Venkov 21. století se podílely tři místní akční skupiny. Kromě MAS Region Kunětické hory také MAS Železnohorský region a MAS Pošumaví. Projekt se podařil díky podpoře z Programu rozvoje venkova. Nových moderních odpočinkových míst vzniklo celkem 18.

Jak se na tom finančně podílely obce?

Obce se na projektu podílely spolufinancováním ve výši 10 procent z ceny přístřešku, který stál necelých 100 tisíc korun včetně DPH.

V čem jsou nová odpočinková místa unikátní?

Infopointy neslouží jen k odpočinku, ale hlavně k informování návštěvníků regionu o tom, co krásného tu máme k vidění. Každý z infopointů proto doplňují čtyři infotabule, na nichž nechybí ani QR kódy, které zájemce po použití aplikace v chytrém telefonu přesměřují na mapový portál. Z něj se dozví ještě více, než se vejde na tabule. Každý infopoint je navíc opatřen solárním panelem, jenž dodává energii do zásuvky, kde si turisté mohou nabít třeba mobilní telefon.

MAS Region Kunětické hory působí v Pardubickém kraji. Zahřnuje území dvou svazků obcí a je venkovskou oblastí v dosahu krajského města Pardubice. Rovinatý reliéf krajiny v okolí řek Labe a Loučňná nabízí ke sportovní relaxační činnosti obyvatel i turistů.

<https://www.masrkh.oblast.cz/tema/tema.phtml?id=10315>

Infopointy ale neslouží pouze turistům a cyklistům, jak jste původně zamýšleli...

Neslouží. Ve Starých Ždánicích na Pardubicku se nachází například přímo v centru obce poblíž dětského hřiště, sousedské knihovny a gotického kostela sv. Václava. Infopoint využívají zejména návštěvníci hřiště. Děti si v přístřešku snědí svačinku, odloží nepotřebné věci, rodiče odtud zase mají pěkný výhled. Zajdou sem občas i starší děti, které oceňují hlavně možnost dobít si telefon.

Jinou zkušenost mohou mít naopak v Sezemicích, kde se infopoint nachází poblíž frekventované cyklostezky. Tamní občané jej v horkých dnech využívají i jako zdroj stínu při čekání na autobus.

Takže tento projekt místních akčních skupin nemá přínos jen pro rozvoj cestovního ruchu, ale i pro občany...

Přesně tak. O jejich spokojenost nám šlo především.

V době, kdy si povídáme, uplynuly od instalace infopointů tři roky. Co se od té doby změnilo? Jaké zaznamenáváte ohlasy?

Ohlasy jsou stále pozitivní. Když projíždím kolem infopointů při pracovních cestách nebo jako návštěvník na kole, vždy mě těší, že se naše chytrá odpočívadla stále využívají. Málokdy nejsou obsazená.

Udělaliby jste dnes něco jinak?

Odpočívadla se osvědčila a nemáme pocit, že by bylo potřeba na nich něco měnit. Výhodou mapového portálu je, že je možné ho stále aktualizovat a doplňovat nové informace, proto nebude nikdy zastaralý.

Chystáte něco obdobného, co by mohlo inspirovat ostatní?

Výhodou je, že koncept chytrého odpočívadla se dá využít zas a znovu. S časovým odstupem jsme realizovali další projekt spolupráce s podporou z Programu rozvoje venkova, tentokrát mezi MAS Železnohorský region a MAS Chrudimsko. V rámci tohoto projektu infopointy vyrostly v dalších 10 obcích našeho kraje.

MAS Region Kunětické hory

Pustá Kamenice – MAS Region Kunětické hory (oblast.cz)

Ivana Řehořová, manažerka

rehorova.masrkh@gmail.com

777 693 680

VYROBILI DEZINFEKČNÍ PŘÍSTROJ, KTERÝ V DOBĚ PANDEMIE POMÁHÁ OBCÍM V CELÉM KRAJI

PARDUBICKÝ KRAJ: PŘÍLUKA

Dezinfekční přístroj, který umí likvidovat koronavirus, sestavil tým starosty obce Příluka na Svitavsku už při první vlně pandemie. Místa po ošetření zůstávají několik týdnů chráněná. Muži vyjížděli do obcí a měst a dezinfikovali hlavně nejrizikovější prostory, jakými jsou například zařízení pro seniory. Obec s necelými 200 obyvateli se díky přístroji stala rychle známou, což potvrdil i starosta David Šimek.

Jak vznikl nápad na sestavení přístroje?

To díky naší mateřské škole. Při první vlně pandemie jsme si lámali hlavu nad tím, jak školku zase co nejdříve otevřít. Jeden náš zastupitel má firmu, která přístroj na dezinfekci pomocí suché mlhy dokáže vyrobit. Tak jej vyrobil a my jsme pak s jeho pomocí na mnoha místech zasahovali.

Kde konkrétně přístroj pomáhal?

Zpočátku jsme dezinfikovali domovy s pečovatelskou službou, zdravotnická zařízení, prodejny potravin a obecní úřady. A to vše jak v naší, tak v okolních obcích, kterým jsme tuto pomoc nabídli. Následovaly kostely, mateřské a základní školy apod.

Jak to celé funguje?

Naši službu bereme jako veřejnou. Objekty, které dezinfikujeme, hradí pouze malé režijní náklady a cenu za dezinfekci. Přístroj bychom mohli přirovnat k rozprašovači. Ten vytváří mikroskopické kapky menší než 10 mikrometrů. Suchá mlha na bázi peroxidu vodíku a s koloidním stříbrem pronikne do každého rohu místnosti, aniž by cokoliv smáčela. Vše je samozřejmě testováno tak, aby to bylo zdravotně nezávadné.

Příluka

www.priluka.cz

David Šimek, starosta obce

starosta@priluka.cz

605 149 504

Jak často se musí proces opakovat?

Pokud se námi vydezinfikovaný prostor uklízí suchou cestou, vydrží virucidní až tři týdny. Velkou výhodou je rychlost aplikace a mobilita přístroje.

Využívali jste přístroj i při druhé vlně?

Ano, přístroj jsme používali i ve druhé vlně, a to ve stejných zařízeních jako při první vlně.

Změnilo se od té doby něco (například došlo na výrobu dalších přístrojů, někoho jste tím inspirovali nebo jste od těchto postupů naopak upustili)?

Na přístroji došlo k malým vylepšením. Systém aplikace mlhy zůstal nezměněn. Toto zařízení si pořídily do svého majetku také okolní města a obce.

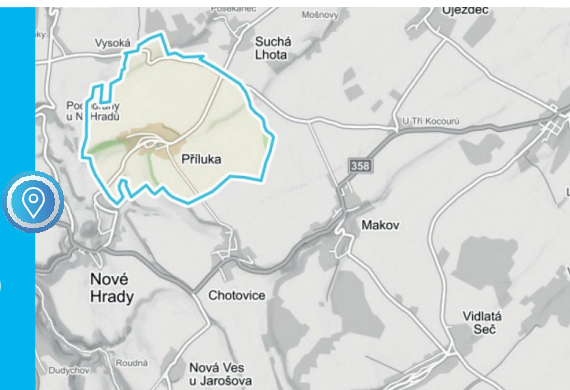

Máte v obci i jiné nápady, které by se daly zařadit do kategorie INOVACE? Pokud ano, pochlubte se jimi.

Celou obec máme již zhruba osm let pokrytou wifi sítí zdarma. Nyní budeme provádět její rekonstrukci. Nápadů je spousta, jen chybí čas na jejich realizaci.

Obec Příluka se nachází v okrese Svitavy v Pardubickém kraji. Vesnice se rozkládá v západní části Svitavské pahorkatiny, poblíž jejího pomezí se Železnými horami, zhruba 11 km západně od Litomyšle. Žije zde přibližně 170 obyvatel. Víska má tvar elipsy a rozkládá se na dvou kopcích zvaných Teplý (proti jihovýchodu) a Zmrzlý (proti západu).

[Příluka \(Obec\) • Mapy.cz](#)

KŘIŽÁNKY SE OD ROKU 2012 ZMĚNILY K NEPOZNÁNÍ

Má-li být řeč o inovacích, nelze nenavštívit obec Křižánky na Vysočině, která množstvím inovativních postupů inspirovala celou řadu jiných obcí, a to nejen těch v ČR. Křižánky najdeme na historickém česko-moravském pomezí. Kdysi slavnou a bohatou ves dnes obývá jen asi 400 obyvatel. I přesto si už v roce 2010 troufla na realizaci ambiciózního plánu strategického rozvoje, a to poté, co se stala členem Národní sítě Zdravých měst České republiky (NSZM). Inovační projekt s názvem Víze Křižánky 2022 jde do finále. Jak jej hodnotí dnes už bývalý starosta Jan Sedláček?

Co vám naskočí v hlavě, když řeknu Víze Křižánky 2022?

Víze Křižánky 2022 je název našeho strategického plánu. V roce 2012 se sešli občané obce ve vzdělávacím centru a s metodickou podporou asociace Národní síť Zdravých měst vznikla zpracováním odpovědí, námětů a projektových záměrů tzv. VIZE KŘIŽÁNKY 2022 – ANEB JAKÉ CHCEME MÍT KŘIŽÁNKY ZA 10 LET.

Rok 2022 je tady. Co se za ta léta v Křižánkách změnilo?

Za tu dobu se toho změnilo skutečně hodně. Dalo by se říct, že Křižánky v roce 2012 a teď jsou hodně rozdílné obce. Změnilo se prakticky vše, od věkové struktury obyvatel, angažovanosti občanů ve spolcích, odlivu mladých atd.

Co všechno se podařilo?

V těch necelých devíti letech prošly Křižánky projektově velice hektickým obdobím. Výrazně jsme rozšířili (zněkolicí násobili) a obnovili bytový fond obce. Vybudovali jsme víceúčelové hřiště, workoutové hřiště, vzniklo komunitní centrum, obecní kavárna, obecní penzion, vrty pro zásobování vodou. Ale také jsme realizovali mnoho tzv. měkkých projektů. Například pilotní projekt pro ověření koncepce sociálního bydlení. A také jsme vydali vlastní měnu. Těch projektů bylo samozřejmě ještě daleko víc.

Povedlo se tedy vizi naplnit?

Částečně ano. Na jednu stranu se podařilo obrátit odliv obyvatel. Nyní máme největší počet trvale bydlících občanů za posledních 25 let. Podařilo se zmírnit i dynamiku změny domů z kategorie trvale obydlených do kategorie nemovitostí určených pro individuální rekreaci. Tohoto kroku jsme dosáhli především výkupem nemovitostí, jejich rekonstrukcí na byty a zpětným obydlením převážně mladými rodinami. Díky zvýšení daně

z nemovitých věcí máme i stabilizované příjmy do obecního rozpočtu. Jsem také rád, že obec aktivně podpořila podnikání. V obecních objektech vzniklo několik nových služeb. Za obrovský a asi největší úspěch považují hlavně udržení školy a školky přímo v naší obci.

Je i něco, čemu se dosud v Křižánkách nedaří?

Bolestí naší obce je čištění odpadních vod, zásobování pitnou vodou, ale třeba i stav chodníků a místních komunikací.

Těch inovativních projektů, které jste vyjmenoval, je skutečně celá řada. Který z nich je pro vás nejsrdcovější?

Již jsem zmínil naši školu. To je samozřejmě ta největší priorita naší obce. Pokud mám zmínit nějaký projekt, který považuji ve své kariéře starosty obce za nejdůležitější a který i mě nejvíce ovlivnil, pak je to rozhodně projekt na podporu sociálního a dostupného bydlení. On to vlastně není jeden jediný projekt, ale celá kolekce různých projektů.

Jedním z posledních projektů je nádherné komunitní centrum, které jste vybudovali ve staré stodole. Jak dlouho se tento projekt rodil?

Projekt se rodil velice dlouho, a to především od doby, kdy byl v obci zrušený sál bývalého kulturního domu, který byl v soukromých rukou. Majitel se jej tehdy rozhodl využít jiným způsobem. Potřeba vybudování sálu pro naši komunitu se ostatně objevovala pravidelně na prvních místech většiny veřejných fór, které jsme pořádali. Konkrétnější podobu nabralo komunitní centrum poté, co jsme zakoupili rozsáhlý objekt tzv. panského domu, jenž se nachází na návsi. Trvalo však poměrně dlouho, než se projekt vůbec připravil, a také samotná realizace nebyla v podmínkách památkově chráněného objektu zrovna jednoduchá.

Komunitní stodolu bych mohla také zařadit do kapitoly veřejné stavby. Jenomže si povídáme o inovacích. Co je na tomto projektu inovativního?

Myslím si, že inovativnost můžeme najít už jenom ve skutečnosti, že se podařilo najít smysluplné využití původní zemědělské budovy a při zachování co největšího množství historických prvků tyto prostory předělat pro potřeby naší komunity. I když byla původní stodola při podpisu kupní

Křižánky

www.obeckrizanky.cz

Jan Sedláček, bývalý starosta

urad@obeckrizanky.cz

smlouvy hodně zdevastovaná, vždy měla v sobě jakési neopakovatelné kouzlo. Jsem rád, že právě toto se podařilo při rekonstrukci zachovat. Pokaždé, když do budovy vstoupí někdo poprvé, je okamžitě vidět, jak na něj genius loci zapůsobí. Každopádně zde ale najdete i moderní prvky. Třeba je tu možnost využít dešťovou vodu pro splachování WC v objektu.

Věřím, že vy sám už jste po letitých zkušenostech ani nepotřeboval inspiraci odjinud. Dokážete říct, jaké zkušenosti vám při realizaci tohoto konkrétního projektu pomohly? Obec má úspěšně za sebou opravdu velké množství stavebních projektů. Bez těchto zkušeností by už jenom příprava celého projektu byla výrazně složitější. Samozřejmě nejsme jediná obec, která se do podobných úprav pustila. Krásně zrekonstruované historické objekty, které následně slouží veřejnosti, jsem měl možnost vidět nejenom u nás, ale třeba i v Rakousku, kam nás starosty obcí za inspirací několikrát vyvezl Kraj Vysočina.

Bylo něco, co vás i přesto zaskočilo? Co byste dnes udělal zase jinak?

Při rekonstrukcích je vždy nejdůležitější dobrá projektová příprava. I díky tlaku památkářů jsme se museli hodně věnovat věcem, které se pak při realizaci projektu ukázaly jako dost nepodstatné, a naopak, právě kvůli této skutečnosti jsme se nemohli věnovat dostatečně problémům, které nás následně zaskočily. Poměrně hodně prostředků i kapacit jsme kupříkladu věnovali záchraně krovu, který se v průběhu rekonstrukce ukázal jako natolik zničený, že se musel celý vyměnit. Nepříjemně překvapily i problémy s vlhkostí.

Jak to bylo s financováním komunitní stodoly?

Projekt byl financován z 95 procent z Integrovaného regionálního operačního programu. Výzvu přitom vyhlásila Místní akční skupina Havlíčkův kraj. Některé prvky mimo hlavní projekt nám však pomohl zafinancovat Kraj Vysočina, ale také naše obchodní společnost Centrum Křižánky s.r.o. Bez všech těchto externích finančních prostředků by projekt nikdy v tomto rozsahu nemohl vzniknout.

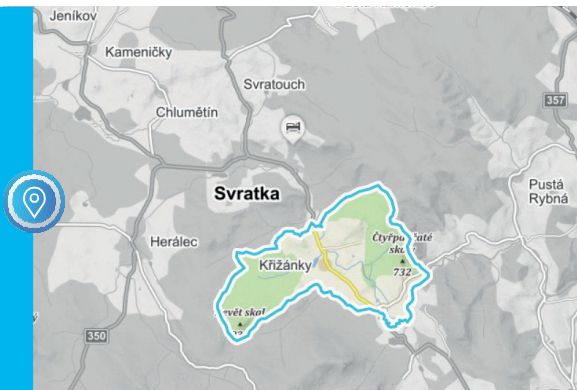
Vraťme se ještě jednou k Vizi Křižánky 2022. Na začátku jste řekl, že vám při tvorbě strategického dokumentu velmi pomohl expert z NSZM, jenž se specializoval na pomoc malým vesnicím. Když se zeptám dnes: Co bylo tou největší pomocí, která vám pomáhala vizi realizovat a dotáhnout do konce?

Asi nejvíce nám pomohlo metodické vedení při realizaci strategie i pomoc při sumarizaci výstupů do finálního dokumentu. My jsme si v Křižánkách dokázali přestavit, co chceme, ale dát to vše do jedné smysluplné formy jsme už nedokázali.

Lze vůbec inovace plánovat tak dlouho dopředu? Mám pocit, že jde o živý organismus, kdy je třeba se neustále přizpůsobovat momentálním situacím. Třeba když vzpomenu na nedávné události spojené s ko-

Křižánky jsou obec v okrese Žďár nad Sázavou, protéká jimi řeka Svratka, jež tvoří historickou hranici, která rozděluje obec na českou a moravskou část. Žije zde asi 397 obyvatel. Historické jádro obce je vesnickou památkovou rezervací. V roce 2012 obsadila obec 3. místo v celostátním kole soutěže Vesnice roku.

[Křižánky \(Obec\) • Mapy.cz](#)

ronavirem, kdy obce inovacemi jen sršely. A zatímco jinde někdo teprve začínal s šitím roušek, Křižánky už byly zase vepředu a míchaly dezinfekci podle návodu WHO. A zase jste v tom měl prsty vy...

Bohužel systém financování samospráv i samotný způsob rozdělování i hodnocení dotací neumožňuje obcím příliš plánovat a koncepčně realizovat svůj rozvoj. Snad ani nejde o to, že na všechno prostě peníze nikdy nebudou. Jde o to, že nikdy nevíte, kdy bude možné udělat ten či onen projekt. Pokud váš rozpočet neumožňuje zaplatit daný záměr a řada dotačních výzev se objeví třeba jen jednou jedinkrát, můžete asi těžko něco plánovat. Nemůžeme si říci, že třeba za čtyři roky postavíme novou kanalizaci, protože nikdo neví, zda tou dobou bude nějaká dotační výzva, zda budete splňovat podmínky nebo zda v té výzvě vůbec uspějete. Špatně se plánuje, když je váš rozvoj určován úspěchem či neúspěchem v konkrétních dotačních projektech. Myslím, že je právě toto velkou a dlouhodobou chybou vedení našeho státu. Ve vztahu k venkovu má však stát daleko více restů a tento problém není rozhodně tím největším. Je smutné sledovat, kam se řítí za tichého přihlížení státní moci venkov v periferních oblastech. Ano, inovace mohou v mnohém pomoci. Snad bude za pár let i komu takto pomáhat.

KULTURA A SPOLEČENSKÝ ŽIVOT

Slovo kultura znamenalo původně pěstování užitkových plodin. Na rozdíl od plevelu, který roste sám, se o plodiny musí lidé starat. Teprve od 16. století se termín kultura používá v užším smyslu pro označení vybraných lidských činností.

I krajina se původně utvářela sama, než do ní vstoupil člověk a začal se v ní zabývat. A protože člověk je tvor společenský, potřebuje kromě práce také zábavu, vzdělání, knihy, krásu, hudbu, tanec, informace...

Na venkově mají kulturu a společenský život často ve svých rukou spolky, konkrétně jsou to ale hlavně knihovníci a knihovnice, kronikářky a kronikáři, lidé se zájmem o hudbu, o divadlo, o focení, o psaní, o malování, učitelky a učitelé, zkrátka ti, kterým je kultura blízka a kteří i své sousedy prostřednictvím různých projektů, akcí i dlouhodobějších aktivit přivádějí do společnosti, jež se baví, zpívá, raduje, čte, tančí, píše..., která se věnuje ušlechtilým a radostným aktivitám.

Tak mě teď napadá, nezapomněli jsme v tom výčtu na někoho? Aha, pardon, samozřejmě všichni víme, že i skladník ve šroubárně může číst Vergilia v originále. Kulturu a společenský život může mít tedy ve svých rukou úplně každý, kdo o to bude mít zájem. Však právě tuto akčnost obyvatel oceňuje i komise soutěže Vesnice roku.

KNIHOVNY

- **Větrný Jeníkov (Kraj Vysočina):** Svou lásku ke knihám předává dál i jako blogerka a knihovnice
- **Větrný Jeníkov (Kraj Vysočina):** K propojení školy s knihovnou musí docházet v době vyučování
- **Statenice (Středočeský kraj):** Obýván vesnice proměnil sousedský život

PUBLIKACE, ZPRAVODAJE, KRONIKY

- **Náklo (Olomoucký kraj):** Vydali učebnici hanáčtiny, aby se nevytratilo hanácké nářečí
- **Obce z MAS Moravská cesta (Olomoucký kraj):** Zábavná prvouka má dětem pomoci se vztahem k regionu
- **Zdechovice (Pardubický kraj):** Při práci na zpravodaji je nejdůležitější zajímat se o to, co se ve vesnici a jejím okolí děje
- **Svidnice (část obce Dymokury, Středočeský kraj):** Živou kroniku dělá herečka šestým rokem a strašně ji to baví

OBNOVA KULTURNÍCH PAMÁTEK

- **Luková (část obce Manětín, Plzeňský kraj):** Z kostela duchů se stala atrakce. Díky zájmu veřejnosti se daří i sbírce na opravu
- **Hlince (Plzeňský kraj):** Obnovují jeden z nejstarších kostelů v Čechách

ZAPOJOVÁNÍ OBČANŮ

- **Dobříň (Ústecký kraj):** Jednu z nejkrásnějších školek postavili bez dotací a s přispěním občanů
- **Martínkov (Kraj Vysočina):** Děti jsou budoucnost. Právě mezi nimi teď roste příští velitel hasičů nebo starosta obce

CESTOVNÍ RUCH

- **Stěbořice (Moravskoslezský kraj):** Betonová rozhledna připomíná památku na obranné úsilí našich předků
- **Ždírec (Plzeňský kraj):** Ve ždírecké zoo jsou zvířata, která nikoho nepokoušou
- **Borovnice (Královéhradecký kraj):** Přišli o všechny větrné mlýny, tak si postavili věrnou repliku
- **Blahutovice (část obce Jeseník nad Odrou v Moravskoslezském kraji):** Františkovu stezku vybudovali i s pomocí Němců, kteří zde do konce druhé světové války žili
- **Dolní Polžice (Plzeňský kraj):** Nadšenci vybudovali odpočinkové místo se zvoníčkou
- **Mikroregion Hvozdnice (Moravskoslezský kraj):** Nechtěli přijít o vlakový spoj, tak jej začali sami provozovat
- **Tisá (Ústecký kraj):** V Tisé to žije! Mají i vlastní muzikál!

SVOU LÁSKU KE KNIHÁM PŘEDÁVÁ DÁL I JAKO BLOGGERKA A KNIHOVNICE

KNIHOVNY

Možná to znáte také. Řeknete si, půjčím si v knihovně nějakou pěknou knížku. Dlouho jsem nic nečetl. Chodíte si mezi regály, čtete názvy, sem tam něco prolustujete, vrátíte. Kdo vám poradí? Kdo doporučí titul, který nadchne právě vás? Kdo by mohl znát váš vkus?

Pokud žijete ve Větrném Jeníkově, pak máte štěstí. Knihovnice Eva Šamánková je nejen vášnivou čtenářkou, ale dokáže konkrétním čtenářům doporučit takové tituly, které se jim budou líbit. Pomáhá také její internetový blog, kde naleznete přes 300 recenzí.

KRAJ VYSOČINA: VĚTRNÝ JENÍKOV

Kolik let jste jeníkovskou knihovnicí?

V jeníkovské knihovně jsem od začátku roku 2015, kdy jsem vystřídala naši současnou starostku Martinu Lisovou. Ta působila v knihovně od roku 2010 a z pozice tehdejší zastupitelky začala křísit naši skomírající, či spíše úplně mrtvou knihovnu. Když byla v roce 2014 zvolena do funkce starostky, rozhodla se předat pomyslnou knihovnickou štafetu mně. Nyní je to tedy více jak šest let, co pracuji v knihovně.

Jak často čtete? A kolik knih například za rok?

Knihy jsou mým největším koníčkem. Čtu každý den vždy, když mi to splněné běžné rodinné a pracovní povinnosti dovolí, i kdyby to mělo být třeba jen pět minut. Kradu si každou chvilku. Až se mi můj desetiletý syn směje. Dennodenně večer usínám s knihou v ruce, je to můj rituál, bez kterého by se spánek vůbec nedostavil. Dříve jsem přečetla za rok i 250 knih, teď už je to o dost méně – ročně okolo 60 knih. Zato jsem však za poslední rok propadla kouzlu audioknih, díky čemuž i domácí povinnosti, jako třeba vaření, získaly punc příjemně stráveného času. Začala jsem psát recenze i na ně.

Kdy jste začala psát svůj blog a jaká je jeho návštěvnost?

Svůj blog na idnes.cz jsem založila v roce 2014. Recenze jsem ale začala psát zhruba o rok dříve v době, kdy jsem byla doma se synem na mateřské dovolené. Čistou náhodou jsem se tehdy dostala ke spolupráci s jedním velkým nakladatelstvím a začala psát recenze do blogové sekce jejich webových stránek. Poté jsem přidala publikování na portálu Databáze knih a nakonec vlivem okolností založila blog na idnes.cz. Na něm je v současnosti více jak 315 mých recenzí s průměrnou čteností cca 500 čtenářů.

*V září 2021 se ve Větrném Jeníkově konal seminář pro knihovníky z celé republiky
Co venkovské knihovny umějí a mohou*

Zvýšila se spolu s návštěvností blogu také návštěvnost jeníkovské knihovny?

Nemyslím si. Spíše se rozrostl počet čtenářů, kteří si přijdou vypůjčit konkrétní knihu s jasným rozmyslem, protože si o ní přečetli recenzi a ta je zaujala.

Některé recenze z blogu vycházejí i v tištěném obecním zpravodaji, který máte rovněž na starosti. Je díky takové propagaci o knihy větší zájem?

Obvykle ano. Čtenáři si pak o danou knihu, o níž si přečetli v mé recenzi, říkají přímo. Obecně lidé v našem městysi čtou velmi rádi náš místní občasník *Větrník*, v němž má i knihovna svůj prostor k publikování. V tomto roce jsem se proto rozhodla vydávat přímo i náš knihovnický občasník *Knihovnický Větrník*. Sestavila jsem ho tak, aby v něm vedle tipů na knihy, představení novinek či soutěží pro děti i dospělé byly i nějaké recenze. V prvním čísle se tak objevily recenze na společenské romány i na audioknihu *Šarlatán*.

V čem ještě vidíte přínos této aktivity?

Především v tom, že se tak kniha může dostat i ke čtenáři, který by si ji jinak třeba vůbec nepůjčil. Nevzal by ji v knihovně do ruky a nepřečetl si anotaci třeba právě proto, že ho jen nezaujala obálka. Pokud si přečte něčí zhodnocení knihy, může ho díky tomu kniha zaujmout a sáhne po ní. Funguje to určitě i opačně. Člověk pozná, že by ona kniha nebyla jeho „šálkem kávy“ a poohlédne se po jiné. Ale primární cíl je dostat knihu ke svému čtenáři.

Dokážete konkurovat nabídce velkých knihoven?

To je základní otázka. Odpovím zcela upřímně – nedokážeme. A zároveň jedním dechem dodávám – dokážeme. Nejsme schopni velkým knihovnám konkurovat v mnoha věcech.

Nemáme a nikdy nebudeme mít všechny knižní novinky, které vycházejí, rovněž nedisponujeme velkými prostory ani financemi na různé akce. Zkrátka na ně nestačíme v mnoha faktorech. Což je přirozené a ničemu to nevadí. Silnou konkurencí však dokážeme být s přehledem. Máme otevřeno čtyři dny v týdnu. Nabízíme čtenářům pravidelně mnoho nových knih rozličných žánrů, v nabídce máme desítky deskových her i stovky audioknih. Mnoho knih nemáme hned po vydání, ale postupem měsíců, kdy se v nejrůznějších akcích dají na knižních e-shopech pořídit za zlomkové ceny, se nakonec objeví u nás. Středoškolákům standardně nabízíme kompletní doporučenou četbu, pro děti velké množství příběhů i naučných knih, zařízený dětský koutek. Pokud zrovna neuzavře naši společnost covid-19, úzce spolupracujeme s místní základní školou, jejíž žáci pravidelně navštěvují knihovnu v rámci tzv. čtenářských dílen, nebo pasujeme prvňáčky na čtenáře. A mohla bych ve výčtu pokračovat dál. Vždy budeme trpaslíkem vedle městských a krajských knihoven. Ale taky vždycky budeme mít čtenáře, kteří i když vlastní průkazku do městské knihovny, přijdou raději k nám. Ať už kvůli osobnějším přístupům, velké knižní nabídce, nebo kouzelnému a útulnému zámeckému prostředí.

Vaše recenze začínají úvodním představením tématu, které následně rozeberete. Máte na recenze nějakou šablonu?

Pomyslnou šablonu zřejmě ano. Ale přizpůsobuji si ji pokaždé ke svým potřebám. Každá kniha je jiná, a proto i recenze nikdy není jako přes kopírák. Neměnným základem je perex, který obvykle v pár kratinkých větách shrne ideu knihy. Poté následuje lehký nástin děje a hodnocení vypravěčských specifik autora. Snažím se být co nejvíce objektivní a hodnotit knihu v rámci daného žánru, do něhož spadá. Hlavním bodem šablony však zůstává prozradit konkrétních dějových informací co nejméně a nad tím snaha představit knihu potencionálním čtenářům. Resp. najít každé knize čtenáře. Protože co se nelíbí jednomu, líbí se druhému. A každá kniha má někde svého čtenáře.

Větrný Jeníkov

www.vetrynyjenikov.eu

**Eva Šamánková, knihovnice, blogerka
Martina Lisová, starostka obce**

knihovna@vetrynyjenikov.eu

703 144 729

<https://samankova.blog.idnes.cz/>

Co v takovém textu nesmí chybět?

Podle mého je to specifikace žánru, do kterého kniha spadá, poté alespoň letmá představení autora, povrchní nastínění děje, podrobně rozebraný autorský styl vyprávění a obecné závěrečné shrnutí. O ději a úskalích zápletky by se mělo rozhodně prozradit co nejméně. Stačí rozkrýt pouze určitou část vyprávění. O zbylých dějových cestách by se mělo hovořit už jen nekonkrétně. Hlavním úkolem je podnítit čtenářovu zvědavost. Bohužel někdy už samotné knižní anotace prozrazují víc, než by měly. Pamatuji si dokonce na knihu, na jejímž přebalu byla uvedena jako ukázka přímo ta pasáž, která vyzrazovala hlavní a pro příběh zcela zásadní pointu zápletky. To byla přímo „knihovražda“. Jsem však jen obyčejný knižní nadšenec a to všechno jsou pouze pravidla mých amatérských, resp. čtenářských recenzí.

Jak dobře znáte čtenáře jeníkovské knihovny?

Velkou část čtenářů znám za těch několik let velmi dobře. Víím, jaký žánr čtou a co by se jim mohlo líbit. Většina z nich si chodí pro knihy, jejichž výběr nechává čistě na mně, což mi dělá radost a zároveň mě to jistým způsobem zavazuje, abych vybrala správně. Když pořizují nové knihy, vždy už proto dopředu víím, koho bude jaká kniha zajímat nebo komu kterou půjčím. Právě to je jedna z výhod malých knihoven oproti těm velkým. Osobní přístup a jistá blízkost. Všichni se alespoň od vidění známe. Je samozřejmě i druhá početná skupina čtenářů – ti, kteří si rádi vybírají sami podle svého vkusu či momentální nálady napříč žánry. Právě tuto rozmanitost mám ráda.

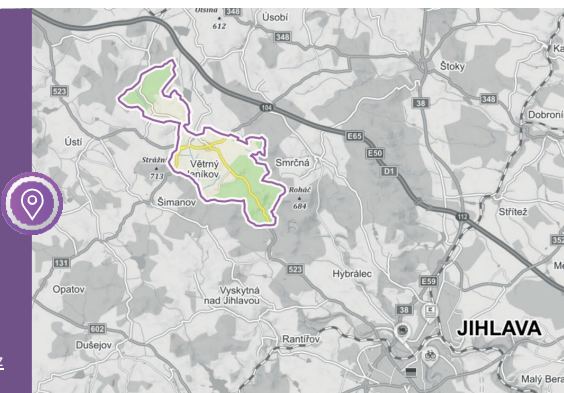
Je podle vás tedy psaní blogu jedním ze způsobů, jak zvýšit povědomí o knihách? Usnadnit čtenářům výběr knihy? Doporučíte to i ostatním knihovnám?

Spokojený čtenář a jeho doporučení pro další čtenáře je tou nejlepší bezplatnou reklamou knihy. Sama si ráda čtu nejčerstvější recenze a zajímá mě hodnocení konkrétních knih, které plánuji pořídit nebo si jen tak přečíst. Stejně tak se mnohem lépe doporučuje čtenářům něco, co jsem sama četla, když víím, o co v knize jde a jaký vypravěčský styl autor zvolil. Proto cesta vlastního čtení a poznávání obsahu a formy i aktivní zjišťování názorů druhých na dané knihy je ideální cesta, jak zprostředkovat cestu knih pro další čtenáře. Knihovník musí mít ke knihám ryze kladný vztah a rád číst. Hodně číst. Pak ví, co půjčuje a co doporučí ostatním.

Městys Větrný Jeníkov se nachází v okrese Jihlava v Kraji Vysočina. Žije zde zhruba 634 obyvatel.

Název se vyvíjel k podobě Větrný Jeníkov až do roku 1854. Místní jméno vzniklo z osobního jména Jeník, přívlastek větrný byl přidán k rozlišení od ostatních vsí s podobným jménem.

[Větrný Jeníkov \(Městys\) • Mapy.cz](#)

K PROPOJENÍ ŠKOLY S KNIHOVNOU MUSÍ DOCHÁZET V DOBĚ VYUČOVÁNÍ

KNIHOVNY

Bez podpory obce ani sebelepší knihovnice moderní knihovnu nevytvoří. Takovou, která se stane přitažlivým místem pro čtenáře všech generací. Zůstaneme ještě chvíli ve Větrném Jeníkově. Právě tato knihovna získala v roce 2019 prestižní ocenění Knihovna roku. Cenu z rukou ministra kultury Lubomíra Zaorálka tehdy v pražském Klementinu přebírala dojatá starostka Martina Lisová spolu s knihovnicí Evou Šamánkovou. Zaměříme se nyní na dětské čtenáře. Není od věci zmínit, že starostka je původní profesí učitelka. Takže není ani divu, že právě z její iniciativy zde vznikly v rámci knihovny také čtenářské dílny.

KRAJ VYSOČINA: VĚTRNÝ JENÍKOV

Proč a kdy čtenářské dílny vznikly?

Jako učitelka, máma a do roku 2014 i knihovnice jsem dlouho toužila čtenářské dílny rozjet. Bohužel jsem ale nenacházela časové možnosti, které by mi vzhledem k povolání učitelky umožnily vše zkombinovat. Bylo jasné, že pokud budeme chtít propojit školu a knihovnu, musí k tomu docházet především v čase vyučování. Hlavním cílem, který jsem tehdy měla v hlavě, bylo nadchnout děti k četbě – ne ve škole, v lavicích, ale nenásilnou formou v prostorách naší krásné knihovny. Ukázat jim dobrodružný svět knížek, který nemusí být povinností, ale naopak radostí. A především jim odkrýt kouzelný svět, který knihovna nabízí.

Můžete vysvětlit, o co v tomto projektu jde?

Projekt čtenářských dílen pro žáky prvního stupně základní školy spočívá v pravidelných měsíčních setkáních v knihovně pro každou třídu školy. Děti pravidelně přichází do styku s knihovnou, každý měsíc čtou knihy. Čtenářské dílny podporují čtenářskou gramotnost a učí děti vybrat si pro ně správnou knihu. Důležitá je spolupráce knihovny a školy, kontakt knihovnice s učiteli. Tímto propojením dochází k začlenění knihovny do komunitního života obce a napomáhá jeho rozvoji.

Jak konkrétně vypadá program takové lekce?

Jedno setkání trvá 90 minut. Každý účastník pracuje se svou dopředu zvolenou knihou. Děti si s knihovnicí společně představí knihy, poté zhruba 15 až 20 minut samostatně čtou v co nejpříjemnější poloze. Nakonec zpracují pracovní list a společně sdílejí své dojmy...

O jaké pracovní listy se jedná?

Pro každé setkání je vytvořený specifický list odpovídající programu setkání. Například při tématu Komiks lze dětem nabídnout předkreslené

postavy s prázdnými textovými bublinami k dotvoření děje, což rozvíjí jejich dovednosti v tvůrčím psaní. Téma Nejkratší pohádka na světě lze doplnit pracovním listem, kde účastníci nakreslí a za případné pomoci knihovnice napíšíou třemi větami jejich vlastní nejkratší pohádku. Lze vytvořit běžný pracovní list spočívající v dotazování na děj čtené knihy. Pracovní listy se liší pro různé věkové kategorie, jiný je pro první třídu, jiný pro pátou.

Jak čtenářské dílny financujete?

Ročně přijdou obec na 10 tisíc korun. Nákladem projektu je navýšení pracovního úvazku knihovnice, což jí dovoluje krom běžné knihovnické agendy věnovat svůj čas dětem v rámci tohoto projektu. Jde tedy o jakousi formu investice do budoucnosti.

Vyplatí se pro pořádání těchto aktivit a dalších akcí v knihovně rozšířit úvazek knihovnici, jak jste to udělali i u vás? Jakou máte zpětnou vazbu od dětí, rodičů, škol...?

Myslím, že tohle řešení je jediné možné. Jak už jsem uvedla, knihovnice musí tuto službu nabízet v době, kdy probíhá vyučování. Je tedy nezbytné s tímto počítat. V tomto případě bych vůbec nepoužívala slovo „vyplatí“, protože považuji vše, co míří k dětem a jejich rozvoji a vzdělávání, za nesmírně důležité a nedívám se v tomto ohledu příliš na finance. Vrací se nám to totiž mnohonásobně.

Dnes již můžeme zpětně zhodnotit, že čtenářské dílny vnesly do životů našich dětí knihu jako krásnou součást bytí, pomohly jim zorientovat se v knihovnách, naučily je, jak vybrat knihu, která je vhodná, naučily je vnímat příběh a mluvit o něm a v neposlední řadě přivedly s dětmi do naší knihovny jejich rodiče i prarodiče (obvykle tomu bývá přesně naopak).

Stojí za to spolupracovat s místními školami a využívat tak vlastně jejich vazby na děti?

U venkovských knihoven to považuji za naprostý základ. Školy nám, jako knihovně, nabízejí ohromné bohatství. Kontakty i podporu propojení a rozšíření aktivit ze strany pedagogů. Pokud se podaří tuto spolupráci dobře nastavit, pak jsou investice do dětského fondu našich knihoven smysluplné a nezpochybnitelné. Navíc, z dětských čtenářů se stanou studenti a posléze dospěláci i senioři. A to by měl být cíl naší cesty. Radost a láska ke knihám pro všechny generace.

Co byste ještě doporučila obcím či knihovně, kterým se nedaří oslovit dětské čtenáře?

Je to o rozhodnutí, vztahu k dětem a finančních možnostech. Pokud obec stojí o získání dětských čtenářů, žáků a studentů, musí bezpodmínečně investovat do odpovídajícího nového knižního fondu nebo jej alespoň pravidelně měnit ve výpůjčních fondech. Děti si půjčují očima, proto staré, nebarevné vydání Dášeňky prostě nezaujme, nenadchne... Poté je třeba mít knihovnici, která s dětmi ráda pracuje. Nabídnout jí úvazek a vzdělávání. No a usilovat o propojení se školou/školkou. Moc pomáhají také kulturní akce pořádané přímo v knihovně, i když třeba ne primárně čtenářské – Noc s Andersenem, výtvarné dílničky, Mikulášské čtení, Pasování na čtenáře, Čtení pohádek a mnohé další. A nevzdat se! Je to běh na dlouhou trať, ale má to hluboký a krásný smysl. Držím pěsti a nabízím pomoc všem, kteří by se do toho chtěli pustit.

OBÝVÁK VESNICE PROMĚNIL SOUSEDSKÝ ŽIVOT VE STATENICÍCH

Víte, co je to komunitní knihovna? Je to místo, které neslouží jen k půjčování knih, ale také pro společenská setkávání, což je prý jediný způsob, jak může v Česku nebývale velká síť knihoven přežít. Fondy jsou většinou zastaralé, zapsaných čtenářů ubývá. Komunitní fungování však může dát malým venkovským knihovnám nový smysl. Ostatně komunitní knihovnictví je současný trend v západní i severní Evropě. Pojďme se do jedné takové knihovny vypravit.

Obýváček vesnice, to zní lákavě. Ve Statenicích nedaleko Prahy takový společný obýváček mají. Z obecní knihovny jej vytvořily dvě kamarádky Zuzana Brychtová Horecká a Barbora Černošská. O co tu jde? Původně málo navštěvovanou knihovnu přetvořily v tzv. komunitní knihovnu. Ta se kromě půjčování knížek orientuje na rozvoj obce a její komunity.

Jak a proč vznikl projekt Obýváček vesnice? Kdo vás k tomu inspiroval?

Záleží nám na místě, kde žijeme. V roce 2017 se tehdejší paní knihovnice rozhodla s vedením knihovny skončit. Zuzka se o tom dozvěděla a dostala chuť se knihovny ujmout. Se svým nápadem se mi svěřila a já jsem se pro to hned nadchla a nabídla pomoc. Knihovnictví jsem vystudovala, tak jsem měla představu, co je třeba udělat, abychom mohly začít nabízet kvalitní knihovnické služby našim čtenářům a čtenářkám. Zuzka je grafička, dokáže vytvořit nejen web knihovny, ale také graficky zajímavé pozvánky a plakáty na akce. Od první chvíle jsme věděly, že knihovnu chceme vést komunitně. V obci totiž chybí státní školka i základní škola, což jsou přirozená místa právě s potenciálem vytvoření silné komunity.

Kdy a jak došlo na vybudování komunitní knihovny?

Sjednaly jsme si schůzku s paní starostkou a seznámily ji s naší vizí. Paní starostka souhlasila s tím, ať to zkusíme. K nápadu byla nicméně trochu skeptická. Měla pocit, že lidé dnes nečtou. Získaly jsme však její důvěru, což je pro nás dodnes velmi důležité. Knihovna měla v roce 2017 roční rozpočet 10 000 Kč, který sloužil k nákupu knih do fondu. Pozice obecní knihovnice byla dobrovolná. Věděly jsme, že pokud má vzniknout příjemná, útulná knihovna s kvalitním aktuálním fondem pro děti i dospělé, bude třeba do knihovny investovat nejen náš čas, ale také potřebné finance. 10 000 korun nestačilo. Rozhodly jsme se tedy poohlédnout po nějakém vhodném grantu.

Jak to bylo finančně náročné a jaký grant vám pomohl?

Vypracovaly a podaly jsme grantovou žádost u Nadace Via v programu Živá komunita, kde bylo možné zažádat o 100 000 Kč. Struktura žádosti nám tehdy hodně pomohla ujasnit celkovou koncepci, rozmyslet, jak budeme zapojovat místní, co jsme schopné udělat samy a s čím budeme potřebovat pomoc ostatních. Měly jsme jasno, jaký nabídneme v prvním roce program pro veřejnost a jak modernizovat knihovnické služby. Zpracovávání tohoto grantu nás opravdu bavilo. Cítily jsme, že se rodí něco krásného. Grant jsme na jaře 2017 získaly a s ním i podporu v podobě několika zajímavých seminářů na téma práce s komunitou a metod fundraisingu.

Co jste za peníze z grantu pořídily?

Ze získaných peněz se nám podařilo oživit prostor knihovny tak, aby vybízel k trávení volného času – pořídily jsme nový koberec, nový nábytek. Podmínkou získání grantu bylo *vyfundraisovat* alespoň 10 000 Kč od místní komunity. Uspořádaly jsme tedy benefiční aukci knih, kde jsme tehdy získaly asi 20 000 Kč a Nadace Via nám ještě 20 000 přidala. Všechny tyto finanční prostředky jsme investovaly do nákupu dětských knih, protože fond byl již zastaralý a dětem nebylo co nabídnout. Věděly jsme, že přes aktuální a kvalitní dětskou literaturu najdou cestu k nám do knihovny nejen děti, ale také jejich rodiče.

Žádáte i nadále o nějaké další granty?

Granty sledujeme i dále. V posledních letech jsme získaly grant od Ministerstva kultury v programu VISK 3 nebo evropský grant ERASMUS+, díky němuž se chystáme na studijní cesty do Dánska a Finska. Pravidelně žádáme o peníze v rámci programu Malý přemys-

lovský měšec. Z rozpočtu obce máme v posledních letech 36 000 Kč na nákup knih a dalších minimálně 100 000 Kč na kulturní a vzdělávací akce. Také jsme zaměstnané – každá na poloviční úvazek. Dobrovolnický se takto obsáhle a časově náročná práce dlouhodobě dělat nedá.

Obývatel vesnice má být jakýmsi srdcem obce, kde se setkávají lidé všech věkových kategorií při společných akcích. Zároveň mělo jít o moderní knihovnu 21. století. Podařilo se vám tento záměr naplnit?

Moderní obecní knihovna má být podle nás bezpečným, inspirativním, vzdělávacím, kulturním a kreativním centrem obce, kde se setkávají lidé napříč generacemi i profesemi. Kromě aktuálního a kvalitního fondu má nabízet služby pro uživatele, které odpovídají jejich potřebám. Starší obyvatelé Statenic, kteří nemají doma internet, k nám chodí na počítač. Samozřejmě je on-line katalog knih, ze kterého je možné vybírat i mimo budovu knihovny. Spolupracujeme se Středočeskou vědeckou knihovnou v Kladně, díky které můžeme poskytovat našim uživatelům a uživatelkám meziknihovní výpůjční služby. Děti ocení možnost zkusit pracovat s ozoboty. Hrají se u nás také deskové hry. Pořádáme Noc s Andersenem a vítáme prvňáčky. Úzce spolupracujeme s vedením obce a neformálně informujeme místní obyvatele o dění v obci. Pořádáme besedy se starostkou a samozřejmě množství kulturních akcí (výstavy, filmový klub, autorská čtení, kreativní dílny aj.). Letos v létě jsme prvně zorganizovaly dva příměstské tábory pro místní děti. Máme radost, že se k nám dospělí i děti rádi vrací.

Jak to ve vašem obýváku vypadá a kdo se na novém vzhledu knihovny podílel?

Letos na jaře se knihovna přestěhovala do nově zrekonstruovaného domečku. Rekonstrukce podle návrhu architektonické kanceláře MAJO architekti se povedla. Vše se mohlo uskutečnit díky tomu, že se obci podařilo získat dotaci z Evropského fondu pro regionální rozvoj v Integrovaném regionálním operačním programu. Před stěhováním byla knihovna umístěná v suterénu budovy obecního úřadu. Na dotváření interiérů dlouhodobě spolupracujeme s místní designérkou Markétou Cermanovou, která nám vždy skvěle pomohla vybrat zařízení tak, aby bylo funkční, cenově dostupné a vkusné. Markéta nám svůj čas nezištně věnuje. Velmi jí za to děkujeme. S květinovou výzdobou nám pomáhá Jana Púčiková, místní zahradní a květinová designérka. Také Jana s námi často spolupracuje na dobrovolnické bázi. Dámy z kroužku patchworku nám ušily nádherné podsedáky na židle. Dvě křesílka, nedílnou součást interiéru knihovny, darovali místní obyvatelé.

Kolik uživatelů dnes knihovna registruje? Jsou to třeba i lidé, kteří by jinak do knihovny nechodili? Líbí se jim atmosféra knihovny, která je zde „jiná“?

Ve Statenicích žije asi 1 800 obyvatel. Dnes máme v knihovně asi 200 registrovaných uživatelů a uživatelek. Zhruba polovinu tvoří děti. V roce 2017 měla knihovna asi 25 registrovaných čtenářů a čtenářek. Nyní registrujeme nejen statenické, ale také obyvatele okolních vesnic nebo i z Prahy.

Jezdí za námi kvůli novinkám, na které je ve velkých knihovnách fronta rezervací. U nás se k nim dostanou rychleji. Jsme rády, když s námi v knihovně přichází trávit svůj volný čas. Děti se mohou smát i plakat, mohou se nasvačit, pohrát si, prohlédnout nebo přečíst knihy. Máme k dispozici také přebalovací pult. Kdo má chuť na kávu nebo čaj, přijde si u nás také na své. V knihovně je často živo, a to se nám líbí. V nových prostorách je k dispozici i studovna, kde se dají zavřít dveře a pracovat v tichu. Někteří si k nám chodí pro knihy, někteří jen tak popovídat. Někdo chodí jen na různé akce. Většina uživatelů a uživatelek atmosféru naší knihovny vnímá pozitivně. Vždyť ji sami utvářejí tím, že do knihovny chodí.

Jaké akce zde pořádáte?

Pořádáme okolo 50 akcí ročně, když to epidemiologický stav dovolí. V posledním roce to bylo samozřejmě daleko méně. Jedná se o vzdělávací, kulturní a kreativní akce pro děti i dospělé. S radostí se zapojujeme k prověřeným knihovnickým akcím, jako je Noc s Andersenem, Noc literatury, vítání prvňáčků apod. Ve spolupráci s našimi dobrovolníky pořádáme také swapy – sousedské výměny oblečení, filmový klub, letní kino, různé bojovky pro děti, dětskou redakci místního zpravodaje, lekce francouzštiny apod. V minulosti jsme s dětmi tvořili nástěnný kalendář na téma Zahradníkův rok od Karla Čapka. Na tomto cyklu s námi spolupracovali různí místní umělci a umělkyně. Setkávali jsme se vždy jednou za měsíc v sobotu a podle ročního období tvořili. Vyšla krásná díla! Ctíme také různé tradice, podílíme se na oslavách masopustu nebo pořádáme oslavu svátku sv. Martina. Většinou opravdu přijede na bílém koni. O akcích dáváme vědět na našem FB a webu, větší akce propagujeme také na plakátech. Od obce máme k dispozici vlastní nástěnkou na konečné zastávce autobusu v centru obce. Spolupracujeme s místním zpravodajem.

Ale abychom nezapomněli na samotnou knihovnu, která slouží k půjčování knih. Jak zde půjčování funguje? Dokážete uspokojit své čtenáře nabídkou půjčovaných knížek?

Do knihovny může přijít kdokoliv. Pokud si chcete půjčit knihu, je třeba se registrovat. Dospělí platí 60 Kč/rok, děti, studenti a senioři 30 Kč/rok. Knihy půjčujeme na měsíc, ale je možné výpůjčky prodloužit. Prodlužovat a rezervovat knihy mohou čtenáři a čtenářky sami prostřednictvím internetu nebo nám volají či píšou e-mail. Pokutami je nestresujeme. Osvědčila se nám spolupráce se Středočeskou vědeckou knihovnou v Kladně, která nám poskytuje dvakrát ročně výměnný fond a také meziknihovní výpůjční služby, které užíváme hlavně pro půjčování audioknih a odborné literatury, ale také románů nebo dětské literatury. Čtenáři a čtenářky tuto službu vítají. Rok od roku je využívanější. Pro registrované čtenáře je zdarma. Často jsme také žádáni o doporučení. To nás vždy moc těší a baví. Knihy do fondu doplňujeme po celý rok. Vybíráme je také s ohledem na naše čtenáře a čtenářky tak, aby se jim knihy líbily. Neděláme si ambice být archivem a skladovat vše. Z darů si vybíráme jen to, co má potenciál být čteno. Fond pravidelně probíráme a nečtené knihy vyřazujeme. Všechny knihy jsou ve volném výběru. Máme i sekci cizojazyčných knih, protože ve Staticích žije také komunita cizinců, kteří si pomalu do knihovny cestu nacházejí.

Jak Obývák vesnice proměnil místní život?

Vznikl neutrální prostor ke společnému setkávání. Započala zde řada přátelství, a to je pro fajn život v obci snad to nejcennější. Čerstvý zážitek máme z našeho srpnového příměstského tábora, kde se spolu od prvního okamžiku sprátelily čtyři holčičky. Byla z nich tak nerozlučná parta, že si u rodičů vymohly i společně strávené večery pokaždé u jedné z nich. Díky tomu se seznámily celé rodiny, tatínkové se sešli na pivo... To potěší. Kolem knihovny už vznikla větší komunita lidí, které není život v obci lhostejný. V minulých komunálních volbách sestavila kandidátku a volby dokonce vyhrála. Máme radost, že se nám daří propojovat obyvatele obce a tím uvádět dění v obci do pohybu.

Statenice

www.obyvakesnice.cz

Zuzana Brychtová Horecká, knihovnice
Barbora Černohorská, knihovnice

knihovna@obyvakesnice.cz, obyvakesnice@gmail.com

776 230 452, 604 245 121

Jak knihovna fungovala v době pandemie?

V době pandemie byla knihovna zavřená na základě vládního nařízení. Po tuto dobu jsme bezkontaktně rozvázely knihy a hry po obci. Službu využívali hlavně rodiče s dětmi. Získaly jsme ale i několik nových čtenářek a čtenářů. Nachystaly jsme rovněž několik bojovek nebo pátracích her v terénu pro děti i dospělé a na dobu masopustu jsme připravily stezku po stopách původních maškar. Tyto hry v terénu se setkaly s velkým úspěchem. Naplánovanou oslavu 100 let od založení knihovny v roce 2020 jsme musely přesunout až na červen 2021.

Nakazily jste svým nadšením i další dobrovolníky, kteří vás podporují a s vašimi aktivitami pomáhají?

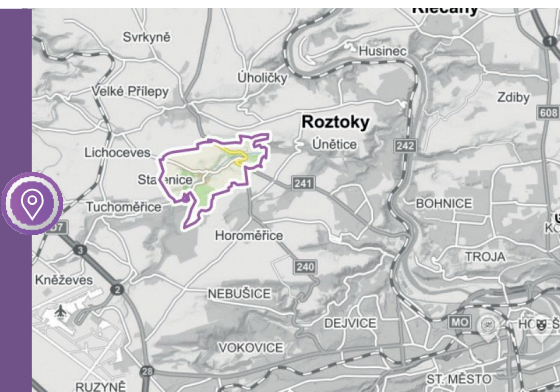
Zapojení dobrovolnic a dobrovolníků do chodu knihovny vnímáme jako jednu z klíčových hodnot knihovny ve Statenicích. Za pět let fungování máme už okruh kolem 50 lidí, kteří jsou ochotni pomoci s pořádáním akcí nebo nás různě podporují a darují potřebné vybavení. Naposledy nás dojala místní majitelka Kavárničky Barbora Škopková, která se rozhodla spolu se svým manželem darovat nám do knihovny elektrické piano. Budeme tak moci rozjet na podzim hudební školu v prostorách knihovny. Pokud má být větší akce provedená, je třeba zajistit dobré občerstvení. S tím nám pomáhá jednak místní Kavárnička a restaurace Statenka, ale také duo Marie Zichová a Pavlína Talacko, které dokážou zázraky, a navíc jsou organizačně velmi schopné. Jim patří dík. Víme, že knihovnu netvoříme samy, ale pomoc a účast místních je pro její fungování klíčová. Všem moc děkujeme, vážíme si času a energie, kterou do knihovny společně s námi investují.

Jakou zásadní zkušenost byste poradily těm, kdo podobný záměr teprve plánují?

Důležité je v první řadě mít realistický plán projektu a dobrý tým. Zajistěte si finanční zdroje a podporu vedení obce. Od počátku je dobré zapojit místní komunitu. Dejte jim vědět, co chystáte a jak mohou pomoci. Lidé jsou rádi součástí úspěšných projektů. Často se také chtějí sami do něčeho pustit, ale chybí jim třeba vhodný parták. Pečujte o své příznivce. V začátku možná budete více dávat než získávat, ale nezapomínejte, časem se to otočí. Vyplatí se být velkorysý. Pro komunitní projekty vřele doporučujeme prozkoumat možnosti, které nabízí Nadace Via.

Obec Statenice se nachází ve Středočeském kraji v okrese Praha-západ v údolí Únětického potoka. Žije zde zhruba 1 800 obyvatel. Obec se skládá ze dvou částí, které se jmenují Statenice a Černý Vůl.

[Statenice \(Obec\) • Mapy.cz](#)

VDALI UČEBNÍCI HANÁČTINY, ABY SE NEVYTRATILO HANÁCKÉ NÁŘEČÍ

Marek Ošťádal je senátor, starosta Nákla, hudebník, ale také velký milovník hanáčtiny. V hanáckém nářečí vyrůstal, hanáckým nářečím mluvil, později zpíval s kapelou Stracené Ráj, bavil posluchače rádia v příbězích Pepina z Hané. Právě pro svou lásku k rodnému nářečí ale začal také pozorovat, že se hanáčtina vytrácí, a zejména malé děti už ji neumí používat. I proto se rozhodl s týmem spolupracovníků vydat učebnici hanáčtiny pro nejmenší. Co se mnohé školy snažily děti odnaučit, má pomoci tato krásně ilustrovaná a vtipná publikace dětem zase vrátit. Ve školách mikroregionu se s ní pracuje zhruba od března roku 2020.

Pane starosto, vy jste rodilý Hanák? Podle vašeho příjmení bych tipovala, že určitě.

Je to tak, moje máma je z Luděřova a táta z Mezic. Oba rodiče včetně prarodičů a všech ostatních příbuzných mluvili hanácky, takže jsem měl pro hanácký původ ty nejlepší podmínky. Mé příjmení je skutečně typicky hanácké. Pochází ze starého hanáckého slova, které by se dalo přeložit jako „stydět se“, což se ke mně i trochu hodí (*smích*).

Co vás přimělo k tomu vydat učebnici hanáčtiny pro nejmenší?

Mělo to dlouhý vývoj. Pamatuji si, že když jsem byl malý kluk a téměř všechny děti v mém okolí mluvily hanácky, ve škole nás za nářečí trestali. Když jsme potom založili kapelu, brali jsme zpívání písniček v hanáčtině jako jakousi rebelii a svým způsobem byli i velmi hrdí na to, že jsme Hanáci. Po vydání CD a následných koncertech nás ale začali lidé oslovovat a chválit za to, co pro nářečí děláme. Tehdy nám to došlo. Že hanáčtina už není tak běžným jazykem, jaký jsme byli v minulosti zvyklí běžně slyšet, a že děti v naší vesnici už vůbec hanácky nemluví. Byli jsme rádi, že děláme to, co děláme, a rozhodli se, že jinak než v rodném nářečí už zpívat nebudeme.

Kromě starostování a psaní učebnice pro děti se tedy věnujete také muzice a jste basák i zpěvák v kapele Stracené Ráj, kterou proslavila právě hanáčtina...

Nikdy nám nešlo o to stát se slavnou českou kapelou a na rady, že nám to škodí, jsme nedbali. V té době jsme se rozhodli šířit zanikající hanácké nářečí. A pak přišel ještě Pepin z Hané, rozhlasový pořad, který přinesl další možnost prezentovat nářečí, tentokrát v regionálním rádiu. Byl jsem za tuto možnost velmi rád. Ani to však nepomohlo zánik hanáčtiny zvrátit. Přemýš-

lel jsem, co se dá ještě udělat, aby se to změnilo. Aby malé děti nepřestávaly mluvit tradičním jazykem. Došel jsem k tomu, že ta vazba se přerušuje právě ve škole, kde se učí mluvit spisovně. Tak vznikla myšlenka napsat učebnici hanáčtiny pro prváky a druháky. Vodu na mlýn pak přinesl Mikroregion Litovelsko, který projevil zájem podpořit to, co bude přínosem pro zachování regionálních tradic. A projekt byl na světě.

Odkud pocházejí texty a kdo všechno se na jejich tvorbě či úpravě podílel? Máte i nějakého „odborného garanta“, který hlídal správnost hanáčtiny, nebo jste sám tím odborníkem?

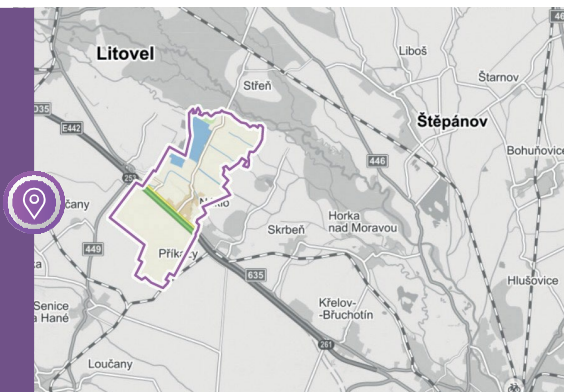
Na přípravě knihy jsme organizačně spolupracovali se starostou Haňovic Arnoštem Voglem. Jeho manželka Olga Voglová je autorkou převážné většiny básniček a říkadel. Kvízy a hádanky připravila zase ředitelka haňovské školy Ivana Králová, která už měla s výukou hanáčtiny zkušenost, protože se snažila kroužek hanáčtiny v místní škole vést. Já jsem v podstatě navrhl, jak bude knížka vypadat, a opatřil ji příběhem Lojzika. Tím korektorem a člověkem, který hlídal správnou výslovnost a pravopis, byl Josef Fantula z Mezic. Ve svém důchodovém věku se začal hanáčtinou a jejím pravopisem zabývat a napsal i Hanácký slovníček z naší oblasti Mezič a okolí.

Jednotlivé kapitoly mají velmi pěkné i vtipné příběhy, za nimi následují hanácká slovíčka, doplňovačky či jiné úkoly a básničky. Myslím, že děti musí knížka bavit. S kým jste její uspořádání konzultovali?

Vycházeli jsme z běžně dostupných jazykových učebnic pro nejmenší a pak jsme to udělali po svém. Paní učitelky Králová, Grabovská a Barabášová dohlížely na to, zda je všechno pro děti opravdu vhodné. Většinou bylo.

Obec Náklo se nachází v Olomouckém kraji přibližně 11 kilometrů na severozápad od Olomouce. Obec je rozdělena na tři části, kterými jsou Náklo, Mezice a Lhota nad Moravou. Ve všech částech žije dohromady přibližně 1 450 obyvatel.

[Náklo \(Obec\) • Mapy.cz](#)

Knížka je krásně barevná a má i nádherné obrázky. Kdo je jejich autorem?

Autorkou ilustrací je malířka Ivana Forétová, obrázky vybarvila grafička Ivana Machačíková. Je v tom spousta hodin práce a někdy nebylo jednoduché vše skloubit s harmonogramem realizace projektu. Výsledek ale vypadá skvěle.

Kde všude je učebnice hanáčtiny k mání?

Původním cílem bylo vydat dost knih pro všechny školy v regionu Hané. Chtěli jsme vyzvat učitele, kteří umí hanácky, anebo i dobrovolníky, aby zavedli ve školách a na vesnicích či ve městech nepovinné kroužky hanáčtiny a děti přiměli neopouštět toto krásné nářečí. To se prozatím úplně nepovedlo. Ale uvidíme. Snažíme se to dotáhnout k vysněnému cíli.

V jakém nákladu jste knížku vydali?

Knížka vyšla v nákladu 2 700 kusů. Část výtisků odkoupila pro školy v regionu v rámci Místního akčního plánu vzdělávání MAS Moravská cesta.

Kolik času vám práce na publikaci zabrala?

Mnoho. Ale to je asi jedno. Důležité je, co to přinese a jestli to mělo smysl. Vyčítal bych si, kdyby se to nezrealizovalo. A jestli šlo jen o další marný pokus, jak nářečí zachránit, to se ukáže až v budoucnu. Myslím si ale, že i kdyby byla úspěšnost jen u jednoho malého dítěte, stálo to za to.

Vraťme se ještě ke kapele Stracené Ráj, o které už byla řeč a ve které vaše milovaná hanáčtina krásně vyjímá v osobitých textech. Je pro vás muzika a psaní odreagováním od úřadování v samosprávě a v Senátu? A jak všechno stiháte?

Řekl bych, že poslední dobou je odreagováním čím dál víc. Svět se mění a co bylo dobré dříve, nyní nestačí. Tlak je čím dál větší a požadavky někdy nereálné. Zavřít se ve zkušebně s partou kamarádů a vymyslet novou písničku, která bude dělat lidem radost, je pak ten nejlepší relax.

Náklo

www.naklo.cz

Marek Ošťádal, starosta obce

starosta@naklo.cz

603 777 284

ZÁBAVNÁ PRVOUKA MÁ DĚTEM POMOCI SE VZTAHEM K REGIONU

PUBLIKACE, ZPRAVODAJE, KRONIKY

Příběhy míst jako jsou kříže, kapličky, staré polní cesty či památné stromy, střípky z kronik a vůbec zajímavosti o obci, to všechno nám pomáhá upevnit si vztah k vesnici či městu, ve kterém žijeme. Takový vztah je třeba pěstovat už od dětství. Pomoci s tím mohou školy, které v rámci předmětu prvouka nebo vlastivěda seznamují žáky i s informacemi o obci. Jenže ty zpravidla v běžných učebnicích chybí. Právě tato myšlenka nadchla obce z MAS Moravská cesta, která pomáhá starostům, spolkům, školám, podnikatelům nebo zemědělcům na území 22 obcí v ORP Litovel, Olomouc a Šternberk. V roce 2020 vydali Zábavnou prvouku pro malé a velké. Pojďme si ji prolistovat společně s předsedkyní MAS Julií Zendulkovou.

Zábavná prvouka je učebnice?

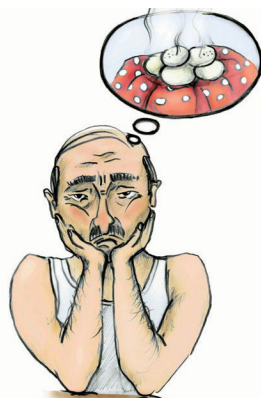
Učebnice to není. Víme, že prvouka je ve skutečnosti vyučovací předmět, ve kterém se děti seznamují s prvotními poznatky o okolním světě. A že školní prvouka musí obsáhnout daleko víc než jen kapitolu o místě, kde žijeme. Aby pro učitele a děti nebylo těžké zajímavosti o svých obcích dohledat, rozhodli jsme se jim pomoci a vytvořili tuto publikaci. Je to tedy pomůcka, která má sloužit zejména školám v regionu k lepšímu povědomí o důležitých událostech ve 22 obcích části Olomouckého kraje.

O jaký projekt se jedná?

Ilustrovanou prvouku vydala MAS Moravská cesta v rámci projektu Místní akční plán vzdělávání pro ORP Litovel II. Její vydání nás stálo cca 250 000 Kč.

Pojďme knížkou zalistovat. Má něco málo přes 100 stran...

Počet obcí, kterým se kapitoly věnují, je sice 22, ovšem i s místními částmi je jich celkem 62. Nezapomnělo se ani na osady, kterých je také dost. Kapitoly o jednotlivých obcích se dělí na několik odstavců. Vysvětlují vždy název vesnice, zabývají se krátce historií, zajímavostmi o tom, jak zde lidé žili, památkami, pomístními názvy, také osobnostmi nebo studánkami. Čtivé texty doplňují obrázky a mnohdy i vtipné komiksy, na kterých dominuje maskot *Kohout Viktor*, který se, ne náhodou, jmenuje stejně jako litovelský starosta. V některých kapitolách si autoři vyšetřili místo i pro

OLMOUCKÝ KRAJ · OBCE Z MAS MORAVSKÁ CESTA

regionální výrobce. V Litvli tak hashrman prosí hrnčířku Milušku Hrachovinovou o nové hrníčky, v Měrotíně šperkař Jiří Tomanec oznamuje, že *na tomhle světě jsou krásné jen ženy nebo ptáci*. V kapitole o Července se děti dočtou například o výtečné zmrzlině z farmy Doubravský dvůr.

Kdo se na tvorbě prvouky podílel?

Autorkou prvouky je publicistka Marie Šuláková, ilustrace jsou dílem Dagmar Klimešové, s grafikou si krásně pohrála Kristýna Franková. Se sběrem podkladů pomohla i řada spoluautorů. Kromě starostů, učitelů a dětí se přidali i nadšenci v jednotlivých obcích.

Jak práce na prvouce probíhala?

Nejprve jsme společně vymýšleli maskota, který děti knížkou provede. Napadlo nás, že by to mohl být kohout, taková opeřená ozdoba každého

Obce MAS Moravská cesta

www.moravska-cesta.cz

Julie Zendulková, vedoucí kanceláře MAS

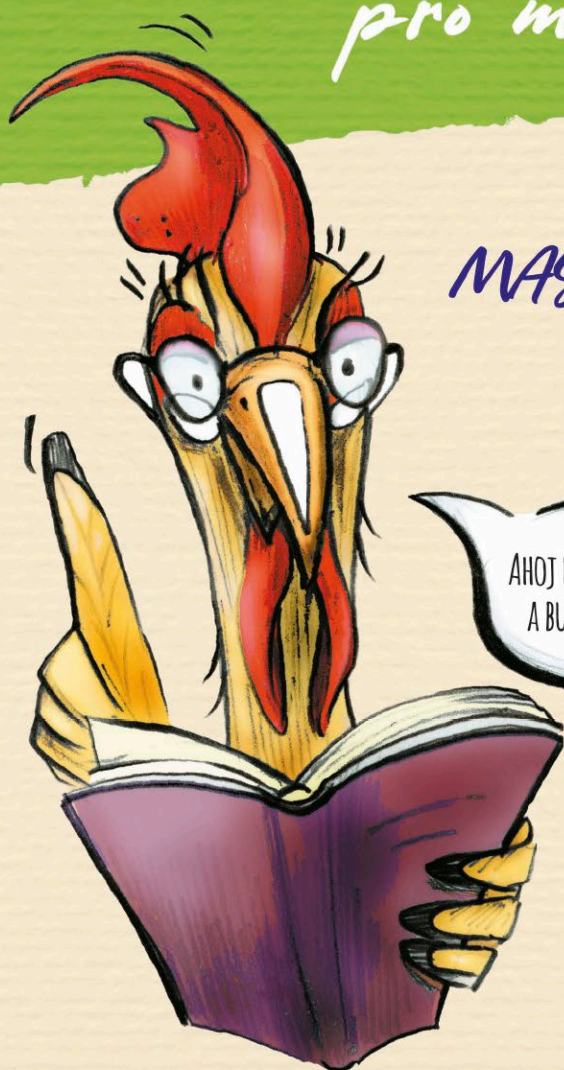
julie.zendulkova@moravska-cesta.cz

724 111 510

Zábavná PRVOUKA pro malé i velké

z regionu
MAS Moravská cesta

AHOJ DĚTI. JMENUJI SE VIKTOR
A BUDU VAŠÍM PRŮVODCEM.

Moravská
cesta

hanáckého dvorku. Ilustrátorka poté kohouta v několika podobách a situacích zachytila. To se nám moc líbilo. Pak došlo na zpracování první kapitoly, která měla nastínit celý koncept a stala se i jakousi šablonou pro ty ostatní. Autorka následně obce po předchozí domluvě navštěvovala, oslovila pamětníky, kronikáře, lidi se zájmem o historii, spolupracovala se školami, s novináři, historiky, někdy jsme jí pomohli sehnat materiál i my z kanceláře MAS. Hezké bylo, že se do sběru podkladů zapojily přímo i děti, které se rovněž pokusily pojednání o své obci podle šablony poskládat. A nesmím zapomenout ani na to, že se během realizace projektu uskutečnilo několik schůzek přímo s učiteli škol, které jsme průběžně o všem informovali.

Jak vypadala spolupráce s ilustrátorkou?

Už při zpracování a sjednocení kapitol, které musely mít stejný styl, odesílala autorka své náměty na komiksově zpracování Dagmar Klimešové, se kterou už dříve na podobných publikacích v jiných regionech spolupracovala. Takže u žádné kapitoly nechybí obrázky, jež se vztahují k popisovaným událostem či místům.

Knížku jste vydali v dubnu roku 2020. S jakým ohlasem se setkává?

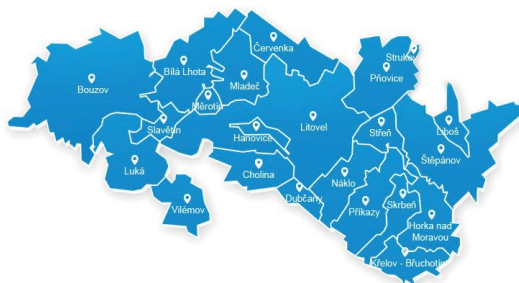
Věřili jsme a doufali, že se bude líbit nejen dětem, ale i dospělým. To se podle ohlasů a k naší radosti i děje. Zaznamenáváme pěkné reakce jak ze škol, tak i z regionu od zájemců, kteří si prvouku přišli k nám do kanceláře vyzvednout.

Připravujete nějakou další publikaci pro děti?

Ano. Připravujeme knížku pohádek, které budou opět nějak souviset s našimi obcemi. Hodláme ji vydat v březnu roku 2023. Tentokrát chceme, aby jednotlivé pohádky ilustrovaly přímo děti ze škol a školek. U příležitosti slavnostního křtu pak uspořádáme z jejich obrázků výstavu. Tak snad nám tato vize vyjde; ne jako u prvouky, která se kvůli covidu musela křtít v parku, v rouškách a s omezeným množstvím lidí.

MAS Moravská cesta, z. s., pomáhá starostům, spolům, školám, podnikatelům nebo zemědělcům. Na jejím území je největší město Litovel, nejmenší je vesnička Strukov. Některé obce mají ještě místní části. Bouzov jich má dokonce 13, Litovel 11, Bílá Lhota sedm a Luká šest.

<http://www.moravska-cesta.cz/>

PŘI PRÁCI NA ZPRAVODAJI JE NEJDŮLEŽITĚJŠÍ ZAJÍMAT SE O TO, CO SE VE VESNICI A JEJÍM OKOLÍ DĚJE

Obecní zpravodaj je vizitkou dané obce. Informuje a vzdělává občany, může je i sbližovat, může být rovněž formou propagace a uvedenými příklady dobré praxe inspirací pro ostatní vesnice. A jak ukazuje všeobecně rostoucí kvalita v posledních letech, obecní zpravodaje rozhodně nejsou přežitkem a mají budoucnost i v časech elektronických médií.

Obecní zpravodaje jsou na venkově často dílem dobrovolníků, nebo dokonce samotných starostů. Je samozřejmé, že ne každý starosta a ne každý aktivní občan, který zpravodaj dělá, je původní profesí novinář nebo grafik. Ti, kdo se na tvorbě zpravodajů podílejí, už však mají jisté zkušenosti. Ti nejlepší pak uspějí třeba i v celostátních soutěžích. Jako například Lucie Andělová, která je autorkou obecního zpravodaje pro obce Zdechovice a Spytovice.

Jak dlouho děláte obecní zpravodaj?

Redaktorkou zdechovického Zpravodaje jsem od roku 2020, tedy poměrně krátce.

Jak často zpravodaj vychází?

Vychází čtvrtletně.

V čem se váš zpravodaj změnil od doby, kdy jste se ujala práce na něm?

Na první pohled je zřejmá nová grafická koncepce. S grafikem jsme ji před vydáním prvního čísla pečlivě připravovali. A pořád se vyvíjí. Snažím se, aby byla vizuální stránka co nejvíce propojená s tím, co je uvnitř. Novinkou je hlavní téma zpravodaje, které se prolíná hned do několika článků. Pro představu: V jednom z posledních vydání jsme měli hlavní téma o odpadech. Stěžejní byl rozhovor s ředitelem místní skládky. Na to navazoval článek o problematice nového odpadového zákona, který se bezprostředně dotýká obcí. Součástí byly tabulky vývoje produkce tříděného odpadu v našich obcích a celý zpravodaj byl tematicky vytištěn na recyklovaný papír. V mém redaktorském úvodníku, který je další novinkou našeho zpravodaje, jsem upozorňovala na to, že tisk na takový recyklovaný papír je mnohem dražší. V jiném čísle jsem psala o geologicky zajímavých lokalitách v našem okolí. Součástí zpravodaje byla vytrhávací mapa s popisovanými cíli. Čtenář si to ani neuvědomí, ale témata, každé

tučné písmo, barva stránky, výběr fotky, vše je docela dost promyšlený systém. Baví mě to propojování.

Co je podle vás při této práci nejdůležitější?

Zajímat se o to, co se ve vesnici a jejím okolí děje. Být zvědavý, vyhledávat informace. Z toho plyne energie, která se pak přenáší do celkového vyznění zpravodaje. Vyžaduje to jistou časovou investici, která se ale vrátí. Myslím, že když to člověk dělá rád a baví ho to, potom to baví i lidi číst.

Co by ve zpravodaji nemělo chybět?

Samozřejmě by měl zpravodaj reagovat na aktuální sezonu, program nebo situaci. Jeho úkolem je informování občanů. Zároveň si myslím, že je to také způsob, jak se potkat a diskutovat nad tématy, která se dotýkají prostředí, v němž žijeme. A nemusí to být jen v okruhu několika kilometrů čtverečních. Může přinášet témata, která jsou platná celospolečensky.

Spolupracujete s někým, nebo jste na všechno sama?

Pomáhá mi můj manžel, který je profesí novinář. Je takovým mým mentorem. Dělá všechny korektury, úpravy. Společně diskutujeme nad tím, jakou formu zvolit, abychom byli dostatečně objektivní. Zároveň se snažím, aby to neztratilo určitou psací jiskru. Jsem v některých článcích osobní, mám svůj styl a můj muž to správně vyvažuje. Hlavní linku vymýšlím já, některá témata přicházejí od obce. Píšu ale sama nebo některé články zadávám mému muži. Někdy se po mé úpěnlivé prosbě připojí někdo z místních, ale to jen zřídka. Redakční radu nemáme. Takže pokud mohu odpovědět ještě jednou, jsem na to spíš sama. Teď je otázka, zda je to dobře. Myslím, že ne. Ač se snažím o jistou míru objektivity, pořád je to pohled jednoho člověka.

Myslíte si, že dobrý zpravodaj je otázka množství financí?

Spíš než o financích je to o snaze mít dobrý zpravodaj. Kvalitní obsah zpravodaje může vytvořit tým lidí, kteří jsou úzce propojení s vesnicí, baví je to a mají to rádi. Dobrý grafik, výběr kvalitního tisku, počet výtisků, to jsou sice nemalé náklady, ale i zde se může najít finančně přijatelná varianta. Čili pokud je vůle, jde všechno.

V roce 2021 jste vyhrála druhé místo v celostátní soutěži O nejlepší obecní zpravodaj. Jaká byla vaše reakce na toto ocenění? A jak reagovali občané Zdechovic?

Byla jsem nadšená, že máme za sebou první ročník a jsme oceněni v takové soutěži. Zároveň se dostavil pocit velké zodpovědnosti, že nesmíme polevit. Pan starosta to ani neví, ale před oceněním jsem koketovala s možností ukončit práci na zpravodaji. Máme malé děti, vrátila jsem se do práce, opravujeme památkově chráněný dům. Bylo toho najednou moc. Jsem ve spoustě věcech důsledná a kladu na sebe nároky. Měla jsem období, kdy nešlo dělat důsledně šest věcí zároveň. Nechtěla jsem, aby to odnesla úroveň zpravodaje. Pak ale přišlo ocenění. To nejde skončit. Cítím jistý vděk a zároveň je to známka, že to děláme správně. A jak jsem již psala, je to investice, která se vám vrátí.

Zdechovice

www.zdechovice.cz

Radomír Stříška, starosta obce

striska@zdechovice.cz

606 660 236

Třeba v podobě toho, že vás na ulici potká cizí paní a řekne, že zpravodaj je skvělý a že se těší na další číslo.

Ráda bych o vás prozradila, že jste profesí herečka. Kde hrajete?

Má cesta byla trochu dynamičtější. Konzervatoř jsem studovala v Ostravě, vysokou školu JAMU v Brně, po škole jsem nastoupila do Národního divadla v Brně. Pak jsem potkala mého manžela a odstěhovala se do Prahy. Přesto jsem stále cestovala do Brna. Velkou scénou jsem vyměnila za experimentální divadlo a tři roky jsem ještě strávila v HaDivadle. A pak jsme se rozhodli jít na venkov, do Zdechovic, kde jsme koupili barokní statek. Mezi tím vším jsme stihli ještě dvě děti a já snad na nějakou dobu zakotvila v Klicperově divadle v Hradci Králové. Něco ještě dohrávám v Brně a jedno představení mám v pražském divadle Rubín.

Vyměnili jste venkov za město, věnujete se zpravodaji. Baví vás to?

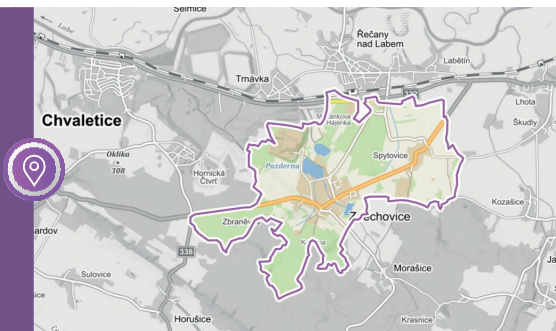
Rozhodně. Proč jsme se odstěhovali na venkov, by obsáhlo samostatný rozhovor. Důvodů bylo samozřejmě víc. Tím nejpodstatnějším byla touha vrátit se k nějaké rovnováze, která nám v životě chyběla a město ji neposkytovalo. Na venkově ji nalézáme. V divadle mívám dosti náročné role, hrabání v hlíně mi to dost vyvažuje. I to byl jeden z důvodů. Umělecké kruhy jsou sice velmi působivé a zajímavé, ale někdy mám pocit, že žiji v bublině. Je potřeba z ní občas vystoupit do reálného světa, potkávat lidi s úplně jinými životními příběhy a zkoumat, co se děje okolo. I proto píšu zpravodaj. A těžím z obojího. Uměleckou kreativitu můžu využít v psaní, realitu zase v přípravách na role.

Máte se zpravodajem nějaké další plány do budoucna? Chystáte například nějaké nové rubriky nebo jiné změny?

Jelikož vedu Zpravodaj opravdu poměrně krátce, chci dokončit naplánované věci. Máme například rubriku o zajímavých domech a v našich obcích je ještě spousta zajímavých objektů, které chci čtenářům představit. Stejně jako mám vytipované pamětníky, které bych ráda navštívila a vyzpovídala. A do budoucna bych se chtěla zaměřit na téma proměny venkova v průběhu posledního sta let. Jak vypadal, jak se proměnil a jaká je vlastně ideální představa venkova. Zda to bude formou rozhovorů, samostatná rubrika nebo cokoliv jiného, to se ještě musí promyslet.

Zdechovice najdeme v Pardubickém kraji, šest kilometrů západně od Přelouče. Žije zde zhruba 645 obyvatel. Součástí obce jsou i Spytovice a Zbraněves.

[Zdechovice \(Obec\) • Mapy.cz](#)

ŽIVOU KRONIKU DĚLÁ HEREČKA ŠESTÝM ROKEM A STRAŠNĚ JI TO BAVÍ

Svídnice jsou malinká vesnice ve východní části středních Čech, v okrese Nymburk. Jsou částí obce Dymokury. Stojí zde 76 domů a v nich žije kolem 90 obyvatel. I taková malá vesnička se má čím pochlubit. V roce 2015 zde odstartoval projekt Živá kronika Svídnice. Inspirovat by mohl zejména obce, kde uvažují o tom, jak zajímavě propojit obyvatele prostřednictvím sociálních sítí a zároveň uchovat důležité události i drobné střípky o životě ve vesnici v nějaké trvalejší podobě. A to zdaleka není všechno. O co konkrétně v projektu jde, vysvětluje jeho iniciátorka Vendula Burger-Budilová. A pokud je vám to jméno povědomé, nemýlíte se, je to ta známá herečka.

Paní Vendulo, jak jste se ocitla v obci Svídnice?

Přestěhovala jsem se do Svídnice v roce 2015, protože jsem zakoupila dům snů. 120 let starou hospodu, kde se tančilo na bálech a zábavy tam trvaly tři dny. Pro divadelnici ideální domov.

V obci Svídnice nevychází obecní zpravodaj, který by mapoval drobné střípky i důležité události. Vše ale nahrazuje Živá kronika. Můžete představit, co všechno tento projekt obnáší?

Facebookové stránky, YouTube kanál a jednou za dva roky vychází kniha, která shrnuje veškeré fotografie zachycující lidi a obec v průběhu čtyř ročních období po dobu dvou let. Někdy i společná sousedská setkání – například ke křtu tištěné Živé kroniky, také slavíme Mezinárodní den sousedů a zároveň Mezinárodní den dětí.

<https://www.youtube.com/watch?v=6S4ggo5vUsU&t=173s>

Iniciátorkou projektu jste vy. Co vás vedlo k tomu jej realizovat?

Nápad vzešel nejvíce z historie vesnice, kdy Svídnice ztratila svou samostatnost a tím se i přestala psát kronika, a z rozhovorů s tehdy nejstarším obyvatelem Svídnice panem Šimůnkem, jenž mi věnoval svoje vzpomínky, které také postupně k různým fotografiím vkládám: do takzvané sekce Domy a lidé, když se mi podaří vyfotit současné majitele a celou rodinu před jejich domem, příkládám poznámky pana Šimůnka, který sepsal, co si pamatoval o konkrétních domech a všech jejich majitelích z doby svého života.

Jaké informace sbíráte?

Sbíráám hlavně fotografický materiál toho, co vnímám po celý rok, i proměňující se krajinu kolem Svídnice. Změny v obci, návštěvy v obci, slavnosti v obci a fotografie získané od dalších lidí. Často posílají příspěvky

na facebook, třeba při akci Vyfoť se se svým sněhulákem. Jé, těch v době kovidové bylo a máme je zaznamenané. Dělán to šestým rokem a začalo mě to strašně bavit.

Na sběru těchto podkladů o životě ve Svídnici se podílejí všichni obyvatelé?

Podílejí se nejen obyvatelé Svídnice, ale i sousedních vesnic. Na facebooku je dobré to, že v té skupině je mnohem více lidí, než reálně ve Svídnici bydlí. Je to větší komunita, ale jsou tam jen lidé, které zajímá, co se u nás děje. Hodně třeba děti bývalých rodáků, kteří žijí jinde.

Jedním z výstupů projektu je tedy i FB síť. Je to dobrá cesta pro sdílení dění na vesnici? Jaké informace se zde například sdílejí?

Mám radost, že facebooková stránka taky funguje jako oznamovací deska a pomáhá i obci. Třeba: „Haló, teče vám voda?“ A to se hned ví, že neteče nikomu a rychleji se vše vyřeší. Taky jsme rychlou informací zachránili zatoulaného pejska. A jiný našel rychleji nového majitele. Občas tam někdo vyvěsí, že má navíc okurky, a je toho více. Pak třeba pozvánky na akce. Víte co, podívejte se sami: <https://www.facebook.com/groups/1712747878954396>

Nejvíce mě zaujala ta kniha, která v podstatě nahrazuje kroniku obce a kterou vydáváte jednou za dva roky. Co v knize najdeme?

Vše, co už bylo zmíněno, ale taky záznamy z pálení čarodějnic, Velikonoc, Mikuláše, lidé sdílí své adventní věnce, ale i náhodné tváře, které projdou vesnicí.

Křest knihy bývá nejspíš slavnostní událostí...

Ano! Většinou probíhá ve společenském centru obce – bývalé svídnické škole, slavnost doprovází živá hudba, divadelní představení nebo promítání filmových záznamů, pochutnáme si na vybraném občerstvení, křtíme kvalitním vínem. Knižní vydání Živé kroniky je pro nás moc důležité, protože nemůže jen tak zmizet jako třeba záznamy na sociálních sítích.

Knihu vydáváte v omezeném množství. Jak se dostane k zájemcům?

Těch kusů je vždy asi sedm. Vydáváme je v malém množství v rámci dostupných finančních možností, ale hlavně je necháváme vázat ručně v Rajmanově dílně. Prostě je to vzácná kniha a přístupná je na obecním úřadě, u mě a v oblastním archivu v Lysé nad Labem. Máme uchována tisková data, takže v budoucnosti – pokud bude zájem – bude možnost kroniku například objednat na zakázku nebo i zpětně dotisknout. Samozřejmě jen pro lidi, kteří jsou se Svídnicí spjatí a jednou budou rádi za to, že se takové momentky ze života podařilo uchovat.

Součástí projektu je i výstava starých nalezených a zvětšených fotografií života v obci. Kde se výstava nachází?

Původní výstava visela pět let ve staré škole a byla k vidění při velkých příležitostech v sále, kde je také obecní rozhlas. Aktuálně ji nahradila nová výstava k výročí rodáků: to se našly fotografie významného rodáka Svídnice, filmaře a pedagoga Čestmíra Církví, což je skvělé, protože to přispělo k instalaci nové výstavy.

Svídnice (část obce Dymokury)

www.budil.cz

Vendulka Burger Budilová, iniciátorka

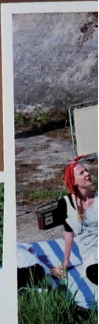

vendulaburger@gmail.com

724 703 750

svadelní Buzení
eb Živá kronika Svídnice
- 18. června 2016

Odkud tyto fotografie pocházejí?

Fotografie k první výstavě jsem získala od obyvatelky Svídnice a jsou nyní u mě. Budu hledat další prostor k jejich umístění, protože jsme rádi, že je máme (jsou to například třídní fotografie žáků staré školy).

Co zajímavého je na výstavě ještě k vidění a jaký vzbuzuje ohlas?

Ohlas vzbuzovala velký, protože třeba na sjezdu rodáků se na těch školních fotografiích bývalí rodáci poznávali. Ozývalo se často: „Hele, koukej, to je Pepík!“ a podobné radostné výkřiky.

Zajímá mě také financování projektu. Jak je finančně náročný?

Snažím se, aby finančně náročný nebyl. Já to dělám ve volném čase a nic za to nechci. Hradím práci grafikovi (protože na tom ztratí moře svého drahocenného času) a pak tisk a vazbu.

Jedním z podporovatelů je Nadace Via. Můžete přiblížit, kdo jsou ti další?

Nadace Via to odstartovala, protože mi zajistila vstupní kapitál, aby to stálo za to! Získala jsem díky prvnímu grantu počítač, sken, úložiště, promítačku a promítací plátno, také peníze na první výtisk kroniky a realizaci výstavy. Co víc si přát! Díky tomu Živá kronika vznikla. A pokračuje díky ročnímu příspěvku od obce Dymokury a také pravidelnému finančnímu daru senátora Tomáše Czernina, místního majitele zámku, lesů a vodních ploch, jemuž na kronice záleží.

Co je při aktivitách, které dávají dohromady živou kroniku, nejdůležitější?

Nic, nechat vše plynout. Dát možnost lidem podílet se či jen sledovat dění – i těm, co nevěřili, že se nápad uchytí a že o něj bude zájem. Já jsem si dala cíl alespoň zmapovat prvních deset let, to znamená pět knižních vydání. A brzy budeme vydávat třetí. Až vyjde pátý díl a já naplním krabičku, kterou na to mám, pak se uvidí, co bude dál.

Zapomněla jsem se na něco důležitého zeptat? Chcete něco doplnit?

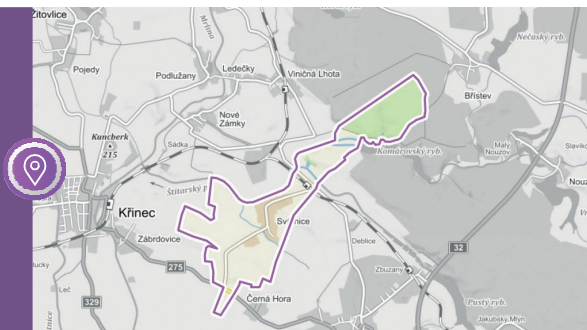
Že vám velice děkuji za zájem o Živé kronice psát, že jste si připravila skvělé otázky, na které mě bavilo odpovídat, že si myslím, že je to skvělý projekt a třeba bude inspirací i pro další malé visky.

O tom nepochybuji...

A ještě bych ráda dodala, že našim pokračováním a prohlubováním komunitního soužití je starý SAD MÍRU. Získala jsem od obce pachtovní smlouvu na 20 let za symbolickou částku 1 Kč a začali jsme se snažit o jeho revitalizaci. Zatím čistíme nálety, vznikl nový prostor bezpečný pro děti a hrání. V roce 2022 chceme sázet ovocné stromy, zakládat včelí úly obnovovat přírodní biotopy. Už podruhé nás tedy podpoří dotací Nadace Via.

Svídnice je vesnice ve východní části středních Čech v okrese Nymburk. Nachází se 13 kilometrů severně od Poděbrad. Je částí obce Dymokury. Ve vsi je 76 domů, žije zde kolem 90 obyvatel.

Svídnice (Část obce) • Mapy.cz

Z KOSTELA DUCHŮ SE STALA ATRAKCE. DÍKY ZÁJMU VEŘEJNOSTI SE DAŘÍ I SBÍRCE NA OPRAVU

Chátrá vám v obci významná památka? Třeba kostel, který bylo potřeba z bezpečnostních důvodů už dávno zavřít? A vy víte, co s tím? Co takhle nechat se inspirovat příkladem z Lukové u Manětína?

Kostel sv. Jiří v Lukové u Manětína na sebe připoutal pozornost turistů, a to i těch zahraničních, díky neobvyklé stálé výstavě s názvem Duchové věřících. Jde o bakalářskou práci studenta sochařství Jakuba Hadravy, jehož neobvyklá expozice pomohla nastartovat záchranu památky, popisuje v rozhovoru bývalý správce kostela Petr Koukl a starosta obce Josef Gilbert Matuška.

Můžete nám přiblížit historii místního kostela?

Petr Koukl: Kostel sv. Jiří v Lukové pochází z roku 1352. Přestavěn byl po požáru v roce 1800. Poslední stavební obnova proběhla v roce 1858, poté se pozornost zaměřila na interiér, jehož oltáře byly vysvěceny roku 1862. Objektivně však musíme přiznat, že kostel fungoval ještě skoro čtvrt století po válce, přesněji řečeno do roku 1968, kdy byl z bezpečnostních důvodů uzavřen. Od té doby se občas povedlo zajistit jen nejnutnější opravy, aby se stavba nezřítla. Až umístěním díla Jakuba Hadravy se podařilo kostel znovu oživit.

Kostel se podařilo více zmedializovat hlavně díky studentu sochařství Jakubu Hadravovi, který v roce 2013 do lavic kostela posadil velmi netradiční sochy. Učinil tak v rámci své bakalářské práce. Jak sochy vznikly a jak je možné, že svítí?

Samotné sochy vznikaly tak, že se namočily záclony a látky do sádry a instalovaly se na osoby sedící přímo v lavicích kostela. Asi po půl hodině sádra ztvrdla, odlitek se podržel při krajích, nadzdvihl se a osoby vylezly spodem. Odlitek pak zůstal sedět v lavicích. Celkem tak vzniklo 32 soch. Sochy svítí díky tomu, že se do sádry přidal fosfor.

Jaké vyhlídky měl kostel před instalací výstavy v roce 2013?

Kostel byl před instalací zavřený a kvůli bezpečnosti se zde nekonaly žádné bohoslužby. Při jednom z pohřbů v roce 1968 se ze stropu uvolnila omítka a spadla na pozůstalé. Pohřeb se tehdy dokončil venku. Statika kostela byla narušená, a proto se od té doby pro veřejnost uzavřel. Díky výstavě Jakubových soch se dočkal nejen opravy, ale i kulturního využití v podobě koncertů a mší.

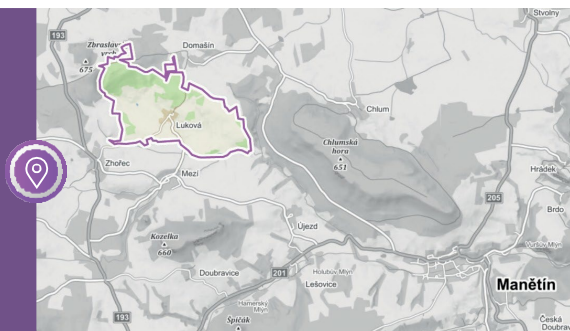
Kristof
photography
Ken

Jak moc místní památce právě tato expozice pomohla získat finanční prostředky na rekonstrukci?

Po dokončení soch proběhla v kostele vernisáž, došlo k nafocení soch, které byly zveřejněny na sociálních sítích i v denním tisku. Zájem o výstavu narůstal, zejména ze zahraničí. Sami návštěvníci, kteří pak na prohlídku dorazili, chtěli přispět do kasy na opravu kostela. Další velkou finanční podporou byla dotace, se kterou nám velmi pomohli patronka kostela a tehdejší senátorka Milada Emmerová a starosta Manětína Josef Gilbert Matuška. Město rovněž vybudovalo nové parkoviště pro návštěvníky a cestu ke kostelu.

Luková se nachází v severozápadní části okresu Plzeň-sever, je částí obce Manětín. V roce 2011 zde trvale žili čtyři obyvatelé.

Luková (Část obce) • Mapy.cz

Kolik turistů již kostel díky nevšední výstavě navštívilo a jakou finanční částku se podařilo na rekonstrukci vybrat?

Podle návštěvní knihy to bylo za posledních sedm let už přes 20 tisíc turistů z celého světa – Paraguaye, Indie, Japonska, Kanady, USA, Austrálie, Hongkongu, Ruska atd. Drobné finanční příspěvky samotných návštěvníků činí v součtu úžasných 897 258 korun. Moc si vážíme každého daru, díky kterému může záchrana nadále pokračovat.

Co byste nyní při svých zkušenostech poradil lidem, kteří se snaží zachránit zchátralé kostely či památky?

Podporovat lidi, kteří mají i netradiční nápady. A samozřejmě důležitou součástí je pak i zapojit do projektu místní komunitu. Dnes je už ale vzácné objevit občany, kteří při realizaci podají pomocnou ruku.

(rozhovor dále pokračuje se starostou Manětína)

Luková (část obce Manětín)

www.manetin.cz

Josef Gilbert Matuška, starosta obce

jmatuska@manetin.cz

373 392 217, 608 024 578

Pane starosto, je mi jasné, že tak výrazná medializace, která k vám přitahuje spousty turistů, nemusí být pro obec a občany vždy příjemná. Sám jste už mimo záznam potvrdil, že negativní stránkou projektu jsou mnohdy naštvaní turisté, kteří se domáhají vstupu do kostela, jenž je zavřený, volají vám a zlobí se. Že jde o pozoruhodný a netradiční nápad, který přispívá k záchraně této památky, to se však nedá popřít. Přestože kostel není tou nejvzácnější památkou v obci a k vidění je toho u vás daleko víc, jeho záchrana pokračuje. Co se zde v současnosti děje?

Josef Gilbert Matuška: Kostel je od roku 2016 zařazen do Programu záchrany architektonického dědictví Ministerstva kultury. V současné době pokračuje rekonstrukce obnovou vnějších omítek.

Jak se daří s finanční sbírkou?

Kostel navštěvuje velké množství návštěvníků. V kostele se nevybírání žádné vstupné, ale návštěvníci mohou přispět na jeho opravu. V letošním roce (povídáme si v létě roku 2021 – pozn. red.) se podařilo vybrat už více než 200 tisíc korun.

Co je potřeba nyní opravit?

Do kostela již byla přivedena elektřina. Připravujeme jednoduchou elektroinstalaci kostela, abychom mohli v kostele svítit. Tyto práce jsou však považovány za modernizaci budovy, a proto není možné pro tento účel využít dotaci z výše zmíněného dotačního programu.

OBNOVUJÍ JEDEN Z NEJSTARŠÍCH KOSTELŮ V ČECHÁCH

OBNOVA KULTURNÍCH PAMÁTEK

PLZEŇSKÝ KRAJ: HLINCE

Najít odvahu, kvalitního projektanta, spolupracovat s odborníky přes historii a s památkáři, zajistit finanční prostředky, najít pro objekt smysluplné využití, najít dobrovolníky na pomoc. To všechno je podle starosty obce Hlince Petra Jiráska nezbytné, rozhodnete-li se zachránit zchátralou památku. Třeba zříceninu, která kdysi bývala kostelem. Najdeme ji v osadě Dolany. Pojdme se podívat, jak to tam vypadá dnes.

Pane starosto, stojíme uprostřed polí, v údolní nivě řeky Berounky, před krásným kostelíkem, který byl ještě v roce 2000 zarostlou zříceninou. Proč jste se jej tehdy rozhodli zachránit?

Do Hlinců jsem se nastěhoval před více jak třiceti lety a jednou jsem, už ani nevím proč, „zabloudil“ pod Dolany k Berounce, kde jsem uprostřed polí uviděl torzo zdiva zarostlé stromy zevnitř i zvenku. Tehdy nešlo podívat se přes mobil na katastr, vše se muselo oběhat na úřadech, a tak jsem až později zjistil, že se jedná o zříceninu kostela sv. Petra a Pavla, objekt v majetku státu. Pokusil jsem se tedy přesvědčit zastupitele o tom, že by stálo za to tento prostor nějak zkulturnit.

Jaký byl původní plán a co následovalo?

Zachovat torzo zříceniny kostela jako kulturní dědictví našeho národa pro příští generace. V roce 2001 jsem vzal traktor, ocelové lano a jel vytrhat ty stromy. Zvenku to šlo dobře, ale zevnitř to byl občas oříšek, abych neudělal víc škody než užítku. Následovala částečná úprava a očištění zdiva, byl proveden průzkum, na jehož základě Jindřich Rineš vypracoval statický posudek s návrhem opravy a konzervace zdiva. Vyčistili jsme tedy trochu vnitřek kostela, z jeho okolí, bývalého hřbitova, odvezli suť a na hlavní průčelí umístili informační tabule. Souběžně jsme řešili možnost převodu zříceniny kostela do majetku obce, což se podařilo v květnu 2002.

Projekt zásadně ovlivnila povodeň z 13. srpna 2002, kdy se tedy z plánované záchrany obvodového zdiva stala celková obnova kostela, která postupně umožnila návrat jeho původní, ale i nové náplně. Můžete konkrétně vysvětlit, co ta celková obnova obnášela a kdo se na ní podílel?

V roce 2002 jsme podle projektu začali s opravou a konzervací zdiva. Čistili jsme vnitřek kostela od suti a naplavenin. Přitom byla odkryta poslední dochovaná dlažba. Současně probíhal archeologický průzkum. Zmíněná povodeň však naše práce přerušila. Voda již tak zchátralé zdivo staticky narušila, a tak musel opět nastoupit statik a přepracovat původní do-

kumentaci. Znamenalo to dozdít korunu zdiva a do ní umístit železobetonový ztužovací věnec. Najednou bylo všechno jinak. Romantická zřícenina se změnila v kostel bez střechy, což nás vedlo k myšlence, jestli by se objekt nedal alespoň provizorně zastřešit... No a pak se nám to nějak „vymklo z rukou“ a obnova kostela se začala ubírat úplně novou cestou. Náš tehdy již dvorní statik a projektant podle výsledků probíhajících průzkumů a historických dokumentů a projektů, které pro nás v různých archívech vyhledávala Irena Bukačová, ředitelka našeho regionálního Muzea a galerie severního Plzeňska v Mariánské Týnici, vypracovával jeden projekt za druhým. Vznikl tak kompletní projekt obnovy celého kostela, který by jej měl vrátit do podoby z třicátých let minulého století (vlastně i tisíciletí), do jeho posledního dochovaného a funkčního stavu.

Co bylo nejdůležitější?

Chuť lidí, firem, řemeslníků, odborníků z různých profesí, nejen z oblasti památkové péče a historie, a samozřejmě i spousty brigádníků pomoci kostelík obnovit. Zároveň chuť a snaha poznat a pochopit, proč tam tak sám v údolní nivě raně gotický kostel stojí, kde a proč se tam vzal. Kromě archeologického průzkumu probíhal i stavebně historický průzkum a spousta dalších důležitých průzkumů jak na místě samém, tak v archívech.

Překvapil vás výsledek bádání?

Všechny nás překvapil. Paradoxně se díky torzálnímu stavu objektu podařilo zjistit, že původní kostel byl založen již někdy v 10. až 12. století n. l., tedy za vlády Přemyslovců (880–1306 n. l.), a to jako románský. Typické románské kvádríkové zdivo je v dnešních stěnách patrné dodnes, stejně jako stopy jeho dalšího vývoje, zásadní raně gotické přestavby a dalších stavebních změn provedených nejen po několikerém vyplenění a poboření kostela v různých válkách a tažení vojsk, ale i třeba v baroku, kdy do vzhledu kostela významně zasáhla Marie Gabriela Lažanská ze zámku v Manětíně. Mohl bych pokračovat, ale to by nám nestačil papír...

Co nejdůležitějšího jste zjistili?

Nejdůležitější je tedy poznání, že původní románský kostel byl postaven na místě ještě staršího pohřebiště, jež se nacházelo na významné zemské stezce vedoucí z Prahy do Starého Plzně v době, kdy ještě neexistovala ani Plzeň. Z křivoklátských lesů přicházela stezka od Zvíkovce a pod dvorem Hamouz procházela brodem přes Mži na naši stranu řeky. Zde míjela vpravo ležící tvrz pánů z Řebříka z období okolo roku 1300, stáčela se přes brod pod bývalou panskou hájovnou k údolíčku Dolanského potoka a odtud směřovala ke dvoru Ptyč a přes Krašov dále. Po zániku tvrze byla u kostela vystavěna ves Dolany, která se rozkládala v okolí Dolanského potoka až do 27. února 1784, kdy povodeň z Berounky poškodila nejen kostel, ale měla za následek i zánik všech dřevěných domků.

Dnes již nelze ověřit, ale ani vyvrátit, jestli na rozlehlé louce, kterou se klikatil potůček a místo samé vyzývalo k odpočinku živých i mrtvých, stávala v době založení kostela sv. Petra a Pavla na zmíněném pohřebišti nějaká dřívější sakrální dřevěná stavba. Každopádně s jistotou víme, že tam vyrostl dolanský kostelík, který je právem považován za jeden z nejstarších v Čechách.

Vraťme se zpátky k obnově kostela. Kdy jste s ní byli hotovi?

Víte, tady je práce jak na kostele a s obnovou nejsme hotovi ani zdaleka. Kostel se podařilo zastřešit, vztýčit věžičku a do ní osadit zvon, obnovit okna a dveře, vybudovat kruchtu, vybavit kostel mobiliářem, upravit jeho okolí, zřídit přístupovou cestu, kterou dnes lemuje jednostranná hrušňová alej, vrátit do kostela původní i novou náplň a oživit ho. Možná je to dost, ale z pohledu jeho téměř tisícileté existence je těch 21 let práce jen nepatrný zlomek.

Co tedy chybí?

Chybí dokončit důležitou poslední etapu spočívající zejména ze statických důvodů v obnově venkovních a vnitřních omítek, vysušení objektu spojeném s obnovou valounového chodníčku, dokončení elektroinstalace, hromosvodu a souvisejících stavebně technických úpravách. Setkávám se s názorem, že omítnutý kostel ztratí svoji romantičnost, ale dnes obnažené romantické kamenné zdivo je jedna věc a statický stav této nosné konstrukce a budoucnost kostela druhá. Té musíme dát přednost. Kostel byl vždy omítnutý, stávající pojivo navíc stále vypadává jak venku, tak uvnitř kostela. Pokud tedy kostel neomítneme, mohlo by se stát, že za dvacet či třicet let bude třeba znovu obnovovat zříceninu.

V kostele se nyní opět konají církevní a občanské obřady i společenské a kulturní akce. Jak často a jakými akcemi to tady „žije“?

Jako se dolanský kostelík měnil z ruiny na kostel, vrátila se do něj postupně i náplň. Jak původní, tak i nová. Začínáme na jaře velikonočním nedělním koncertem, zapojili jsme se do celostátní Noci kostelů, druhou červnovou sobotu pořádáme Svatojánskou plavbu – Dolanské Navalis

(před kostelem stojí od roku 2013 socha sv. Jana Nepomuckého), obnovili jsme zde pouť na sv. Petra a Pavla, v červenci se tady koná výstava uměleckých děl od autorů nejen z blízkého okolí, takže se kostel na chvíli stává „galerií v polích“. Často zakončujeme kulturní sezonu podzimním koncertem. Do kostela se vrátily bohoslužby, církevní, ale i občanské svatební obřady, už se zde konaly i obřady smuteční. Kostel hojně navštěvují turisté, ale nejen vodáci, protože ti, co nepřijedou po Berounce, přijdou pěšky nebo přijdou na kolech – jako by putovali po té prastaré obchodní zemské stezce...

Nelze přehlédnout, že u kostela stojí malé rodinné bistro, které láká na kvalitní jídlo. A to nejen vodáky, ale i výletníky. Obžerstvení u kostela, jak se dnes bistro jmenuje, se dokonce nově objevilo v knize a Gastromapě Lukáše Hejlíka. Jak moc je to tady navštěvované?

Asi stejně jako kostel. V podstatě se kostel a stánek podporují navzájem. Většina z návštěvníků kostela se jde „obžerstvit“, na druhou stranu příznivci nejen dobrého jídla a Gastromapy nahlédnou do kostela. U každého turisticky zajímavého historického místa patří k základnímu minimálnímu vybavení pokladna, „íčko“ nebo turistické centrum, toalety, přístřeší proti nepohodě a něco dobrého k jídlu a pití. Náš kostel a jeho okolí nejsou výjimkou, a tak se obec od okamžiku zahájení společenského života v kostele snaží toto turistům také poskytnout. Umíme sice postavit stany a za kostel toaletu a cisternu s vodou, neumíme však a nemáme kapacity na to, abychom zajišťovali průvodce, pokladní nebo provoz obžerstvení. Proto se u kostela vystříдалo již několik provozovatelů. Tým Obžerstvení u kostela je tam již třetím rokem.

Je kostel běžně pro návštěvníky otevřený?

Do kostela se turisté a vodáci dostanou při konání akcí, mezi svatebními obřady nebo příležitostně, třeba když tam uklízíme nebo opravujeme, jinak je do něj v průběhu turistické sezony možné pouze nahlédnout dveřmi.

Zpátky k projektu na záchranu kostela. Ten jste financovali z rozpočtu obce Hlince, grantů a dotací. Můžete být konkrétní? O jaké částky se jednalo, o jaké granty a dotace?

V roce 2001 jsme získali 40 tisíc korun od Nadace Open Society Fund Praha na vyčištění kostela, statický posudek, informační tabuli, v roce 2002 jsme získali dotaci od Okresního

úřadu Plzeň-sever ve výši 30 tisíc a dalších 48 tisíc z Programu obnovy venkova MMR ČR na opravu a konzervaci obvodového zdiva. V srpnu roku 2003 přiznala Rada Plzeňského kraje obci Hlince částku půl milionu korun na obnovu kostela postiženého povodní, za což jsme dokázali kompletně obnovit a staticky zabezpečit obvodové zdivo. V letech 2003 až 2009 jsme prováděli statické zajištění, obnovovali střechu, strop, věžičku s křížem, makovicí a zvonem, okna, dveře, kruchtu, na čemž se souhrnnými částkami podílely ve výších 720 tisíc korun Havarijní program MK ČR a 490 tisíc korun Program obnovy kulturních památek Plzeňského kraje. Zbytek z doposud proinvestované částky ve výši bezmála 2,6 milionu korun uhradila z větší části ze svého rozpočtu obec Hlince, z menší pak různí dárci a dobrovolní přispěvatelé a příznivci kostela.

Máte finance na dokončení poslední etapy?

Na poslední etapu nám zatím finance chybí. Projekt, stavební povolení a chuť kostel opravit máme. Náklady však odhaduji na minimálně pět milionů, což je částka, jakou z rozpočtu obce se 74 trvale bydlícími obyvateli opravdu nenašetříme.

Jak hodláte postupovat?

Pokoušíme se hledat takový dotační program, který by umožnil plánovanou obnovu uskutečnit ideálně v období dvou let a v podmínkách dotace měl pro spoluúčast obce takový prostor, který by unesl její rozpočet. Dokončovat poslední práce z krajských či ministerských grantů při maximálních ročních investicích okolo 0,5 mil. Kč by při dnešních cenách znamenalo kostel zavřít minimálně na deset let a celkové náklady by to jen prodražilo. Těžko budete mít v kostele koncert nebo svatbu pod lešením, o nutnosti vystěhovat někam mobilní ani nemluví. Navíc nemohu tušit, jestli budu v příštích letech působit na obci jako starosta nebo jako zastupitel, abych mohl obnovu kostela prosazovat nebo alespoň navrhopvat. Mohou se na obci změnit priority a pak už se bavíme o časovém horizontu, kdy bych už na péči o kostel nemusel mít sílu, pokud tu ještě budu, protože čas

Hlince (osada obce Dolany)

www.hlince.cz

Petr Jirásek, starosta obce

obec@hlince.cz

724 074 696

nám běží všem a na rozdíl od dolanského kostelíka ho nemáme před sebou tolik, jako ho měl a snad ještě má před sebou on.

Prozradíme na závěr, že vy sám jste původní profesí památkář. Jaký je tedy váš osobní vztah k obnově kostela? Jako k vlastnímu dítěti?

Život je uspěchaný, paměť krátká a čím dál častěji posuzujeme své okolí podle informací z kratší a kratší doby. Původní profesí jsem zootechnik, pak jsem byl soukromě hospodařící zemědělec, také jsem pracoval jako traktorista, řidič kombajnu, dojič nebo krmič prasat, párkrát jsem byl dokonce klientem úřadu práce... Památkářem jsem se stal souběžně s působením na kostele. Ono to tak nějak k sobě sedlo. Já se učil od něj a pak jsem to nejen na něm zúročil.

Kostel tedy asi není jedinou památkou, na jejíž obnovu se zaměřujete...

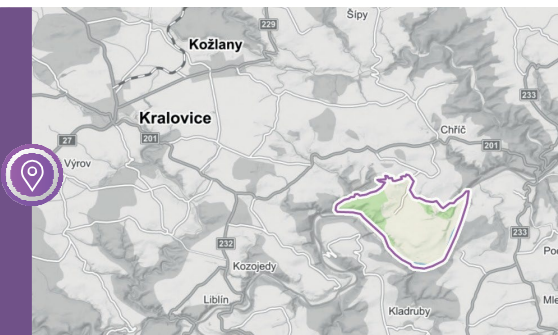
Například nedávno jsme ve Hlincích dokončili rekonstrukci obecního kulturně společenského objektu Špejchar čp. 29. Trvala šest let a proinvestovali jsme okolo 6,5 mil. Kč, samozřejmě s dotacemi, jinak by to nešlo. Přispíval nám z PSOV Plzeňský kraj a také MK ČR z programu na obnovu kulturních památek. Bez zkušeností získaných za poslední roky bych takové sousto asi nezvládl. V památkové péči jsem působil v různých pozicích, od garanta území přes „úředníka s razítkem“ až po investičního referenta, který měl na starosti investice pro téměř 30 hradů a zámků z krajů Plzeňského, Jihočeského a Vysočiny.

Tyto zkušenosti se vám jistě jako starostovi hodí...

Vše, co jsem se v těchto oblastech naučil, se mi hodilo na obci. Hlince jsou totiž památkovou zónou. Při obnově obecních objektů je mi výhodou znalost práce s projekty, rozpočty, investicemi, dotacemi, veřejnými zakázkami, mimochodem lopatu nebo koště nevyjímaje, jen toho času je pořád méně a méně. Že je kostel mé páté dítě, mi již před lety říkala Irena Bukačová. Špejchar je možná šestým, pak bych ještě věděl o pár „levobočcích“, což je asi tím, že neumím dost dobře říkat ne. Nutno dodat, že máme s manželkou tři vlastní syny a dcerku v pěstounské péči, proto ta pětka u kostela. Za všechny ty roky, co se okolo památek ochomýtám, jsem se snažil pomoci tolika objektům, že by mi na to prsty na rukou nestačily. Měl jsem totiž a prozatím mám v životě štěstí v tom smyslu, že všechny práce, které jsem kdy dělal a dělám, byly a jsou zároveň mým koníčkem, a to se jen tak každému nepoštěstí.

Obec Hlince se nachází v severovýchodní části okresu Plzeň-sever, 11 km jihovýchodně od Kralovic. Žije zde zhruba 74 obyvatel. Obec je součástí Mikroregionu Kralovicko.

[Hlince \(Obec\) • Mapy.cz](#)

JEDNU Z NEJKRÁSNEJŠÍCH ŠKOLEK POSTAVILI BEZ DOTACÍ A S PŘÍSPĚNÍM OBČANŮ

ZAPOJOVÁNÍ
OBČANŮ

Mateřská školka v Dobříni na Litoměřicku je unikátní nejen proto, že je architektonicky zajímavou stavbou. To, že se na ni jezdí dívat odborníci a zájemci z celého světa a že je zařazena mezi nejkrásnější světové mateřinky, je jen takovou třešinkou na dortu. Unikátní je i to, že si ji obec postavila bez dotací a vlastně s přispěním všech občanů. Stalo se to už před šesti lety. Školce musela tehdy ustoupit stavba čistírný odpadních vod. I tu už obec dokončila. Vše zde řeší podle aktuální potřeby, potvrzuje v rozhovoru starostka Šárka Mrázková.

USTECKÝ
KRAJ · DOBŘÍN

S přibývajícím počtem obyvatel přibýlo v Dobříni i děti a potřeba mít vlastní mateřskou školku s dostatečnou kapacitou. Jak na tento odvážný počin dnes vzpomínáte?

Výstavbě v roce 2014 skutečně předcházelo to, že v obci přibýlo 14 rodinných domů a spousta stávajících si mladé rodiny opravily. Některým se postupně narodilo jedno dítě, druhé i třetí, obec se rozrostla. S těmito krásnými událostmi se ovšem pojil problém s nedostatkem volných míst v mateřských školách. Proto jsme se rozhodli, že si školku postavíme. A protože nebyla možnost dotací, stavěli jsme z rozpočtu obce.

Jste malá obec. Jak jste to zvládli?

Ano. V naší obci žije opravdu jen 560 obyvatel. Jak jsme to zvládli? Několik let předtím jsme v obci zvýšili daň z nemovitosti na dvojnásobek a podařilo se nám na školu našetřit. Takže na její stavbu přispěl doslova každý občan naší obce.

S jakým ohlasem se tehdy navýšení daně z nemovitosti u občanů setkalo?

Tak samozřejmě navýšit jakýkoliv poplatek, který občané hradí, není zrovna populární opatření. Vzhledem k tomu, že daň z nemovitosti zůstává celá v rozpočtu obce, jsou tyto finanční prostředky investovány zpět pro potřeby obce a občanů, jako tomu bylo například v případě mateřské školy. Takže myslím, že to občané chápou.

Udělaliby se to takto znovu?

Určitě to chtělo odvalu, ale bylo to dobré rozhodnutí.

Jak velká investice to byla?

Budova mateřské školy stála 10 874 906 korun.

Kapacita školky vám nyní postačuje?

Je pro naši obec dostačující. Zpočátku, když začala výstavba, panovaly

u některých občanů obavy, zda školku do budoucna naplníme. Opak je pravdou. Miminěk se v naší obci, a myslím, že i celkově v naší zemi, rodí stále víc, takže nám neustále dorůstají „noví školáčci“ a čerpáme z vlastních zdrojů. O školku je samozřejmě zájem i z širokého okolí.

Kromě školky máte i krásnou zahradu... I na tu jste si našetřili?

Tu jsme dokončili během roku 2015. Získali jsme na ni více než jeden a půl milionu korun z Ministerstva životního prostředí v dotačním programu *Zahrady v přírodním stylu*. Projekt zahrnoval venkovní úpravy kolem budovy, dřevěné terasy, pískoviště, houpačky... Děti tady mají ekozahradku, kde pěstují bylinky, jahody, borůvky, pod stromy jsou lavice, kde jim paní učitelky čtou pohádky. Škola je navíc zapojena do programu *Skutečně zdravá škola*, kde se děti učí zdravému stravování. Mají vlastní zeleninářskou zahradku a výpěstky používají ve školní kuchyni.

Vratme se ale do školky. Popište, jak vypadá?

Projekt zpracoval pražský Atelier 8000 spol. s.r.o. pod vedením architektů Jiřího Stříteckého a Martina Krupauera. Budova se nachází v krásném prostředí historického centra naší obce *V Zátiší*. Je zdobena dřevěnými prvky, vnitřní prostor je otevřený až do hřebene střechy, děti zde proto mají hodně prostoru a světla.

A právě i to oceňují odborníci, kteří se k vám jezdí na školku dívat...

Školku i zahradu k nám jezdí obdivovat spousta návštěvníků. Jsou umístěny na předních architektonických serverech Evropy, píše se o nich v architektonických časopisech. V Číně vydali dokonce knihu o mateřských školách, kde nechybí ani ta naše. Stavba získala i řadu ocenění. V celostátní soutěži o nejhezčí školku vyhrála mezi 82 školkami třetí místo.

Takže investice nelitujete?

Investice do výstavby mateřské školy byla ta nejlepší, kterou mohla naše obec udělat. I když nás stála nemalé finanční prostředky, hodně nám přinesla. Co může být lepšího než investovat do budoucnosti, kterou jsou naše děti? Výstavba školy život v naší obci nesmírně obohatila.

Zveme rodiče, babičky, dědečky a ostatní přátele školky na besídky, společná setkání, již několik let pořádá obec společně s mateřinkou předvánoční jarmark, kdy vyrábíme, pečeme a výtěžek z naší práce pak věnujeme nadaci Dobrý anděl na pomoc nemocným dětem.

V roce 2019 jsme mohli přispět částkou 41 662 korun. Každoročně se zapojujeme do Tříkrálové sbírky a učíme tak děti pomáhat druhým. Chceme i tímto způsobem alespoň malou měrou vracet pomoc, která byla při povodni v roce 2002 poskytnuta nám.

Z čeho máte největší radost?

Vždy když přijdu do mateřské školy a vidím rozzářené oči našich dětí, uvědomím si, s jakou láskou a v jak krásném prostředí jsou vychovávány. Moc si toho vážím a tiše jim závidím.

To je krásné. Neplánujete třeba postavit dětem i školu?

Je pravda, že nás tíží každoroční problém s umístováním dětí do prvních tříd základních škol. Ale stavět školu v obci naší velikosti už by bylo opravdu nad rámec možností.

Dobříň

www.dobrin.cz

Šárka Mrázková, starostka obce

dobrin@dobrin.cz

775 248 852

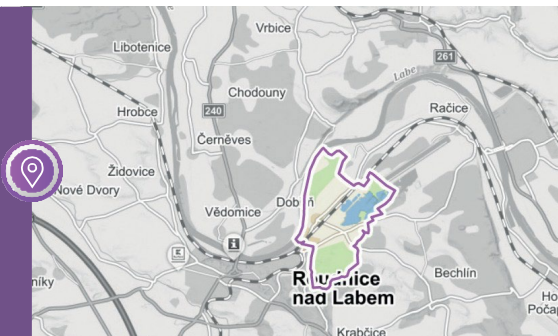

A co ta plánovaná čistírna odpadních vod, která musela tehdy ustoupit stavbě školky? Na tu už došlo?

Došlo. Zkolaudovali jsme ji v září roku 2020. Na její výstavbu jsme získali více než osmimilionovou dotaci. V obci je to jako doma. Vždy si musíme říct, co je potřeba, co je pro nás prioritní a zda na to máme. Myslím, že naší obci se daří. Každý rok se posuneme o krok dopředu.

Obec Dobříň se nachází v okrese Litoměřice při levém břehu řeky Labe zhruba tři kilometry severovýchodně od centra Roudnice nad Labem a sedm kilometrů jihozápadně od města Štětí. Žije zde zhruba 539 obyvatel.

[Dobříň \(Obec\) • Mapy.cz](#)

DĚTI JSOU BUDOUCNOST. PRÁVĚ MEZI NIMI TEĎ ROSTE PŘÍŠTÍ VELITEL HASIČŮ NEBO STAROSTA OBCE

ZAPOJOVÁNÍ OBČANŮ

KRAJ VYSOČINA: MARTÍNKOV

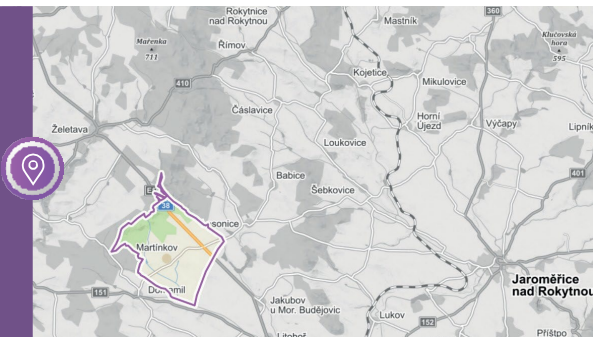
Příkladných obcí, které žijí bohatým spolkovým životem, je celá řada. V soutěži Vesnice roku za to sklízí mimořádná ocenění. Čím to je, že někde se spolkům tak daří a jinde zase moc ne? Kromě podpory obcí je vše opět a zase jen o lidech, o silných osobnostech, o tahounech, o dobrovolnících, o srdcařích. Vypravíme se do Martínkova na Třebíčsku, kde to umí výborně se zapojováním občanů do dění obce. A vůbec nejlépe to tady umí s dětmi. Malebná vesnice se může pochlubit nejen novým muzeem, řadou historických a kulturních památek, ale i živými tradicemi, které předvádí pěvecký sbor Jordán a folklorní soubory Džbánek, Džbáneček a Martínek. V soutěži Vesnice roku obec v roce 2019 získala v krajském kole diplom za rozvíjení lidových tradic, v roce 2015 vyhrál v tomto klání Martínkov dokonce první místo v Kraji Vysočina. Starosta Josef Pléha je náležitě pyšný. Ví, že v dětech a tradicích, které mladí lidé udržují, spočívá budoucnost celé obce.

Či je to zásluha, že jste získali v soutěži ocenění za rozvíjení lidových tradic?

Je to především zásluha všech tanečníků bez rozdílu věku, kteří se lidovým tancům a folkloru dlouhodobě věnují. Dále samozřejmě vedoucích jednotlivých souborů a v případě těch nejmenších i rodičů, kteří děti vychovávají k lásce k tradicím a na zkoušky i vystoupení je vodí, případně vozí. Důkazem je i diplom z roku 2015, kdy jsme se jako vítězové krajského kola prezentovali před celostátní komisí. Ta naší obci udělila ocenění za hrmost a nadšení občanů, s nimiž se zde udržují a rozvíjejí folklorní tradice.

Obec Martínkov se nachází v okrese Třebíč v Kraji Vysočina, zhruba 9 km na severozápad od Moravských Budějovic. Žije zde asi 256 obyvatel. Obec má polohu „slovanské vesnice“, byla založena proti východu slunce.

[Martínkov \(Obec\) • Mapy.cz](#)

Martínkov

www.martinkov.cz

Josef Pléha, starosta obce

obec@martinkov.cz

725 101 388, 724 508 837

Folklor má u vás letitou tradici. Myslíte, že může pomoci upevnit kořeny a souznělost k místu i dětem a současné mladé generaci?

První nesmělé kroky k založení folklorních tradic se uskutečnily v roce 1982, kdy místní mládež vystoupila s předtančením na pouťové zábavě. Od následujícího roku se v Martínkové pořádají krojované hody. Věřím, že všechny generace, které našimi soubory prošly, byly folklorem poznamenány v tom nejlepší slova smyslu. A že i tato zkušenost prohlubuje vztah k obci, je vidět na vystoupeních, jichž se naši krojovaní účastní. Mnoho diváků se vyptává, kde je ten Martínkov, jak probíhají hody a tak dále. Takže vztah mezi krojovanými a obcí je velmi silný.

Jak vaše obec aktivity s mládeží a dětmi podporuje a proč je podle vás práce s dětmi tak důležitá?

Z obecního rozpočtu každoročně přispíváme na činnost spolků, které pracují s dětmi a mládeží. Těmi jsou u nás Sbor dobrovolných hasičů a Tělocvičná jednota Sokol. Tyto spolky s našimi mladými pracují dlouhodobě, ať již v družstvu mladých hasičů nebo folklorním či pěveckém souboru. A rovněž během roku pořádají několik akcí pro děti: karneval, rozloučení s prázdninami, sportovní turnaje a soutěže a další akce. Děti jsou budoucnost každé obce a jaké si je dnes vychováváme, takoví občané z nich budou v dospělosti. Buď pasivní s nezájmem o společenské dění a život ve vesnici, nebo naopak lidé aktivní a tvůrčí. Znovu opakují, že mezi těmi nejmenšími může být (a pravděpodobně je) budoucí velitel hasičů, náčelník Sokola nebo starosta obce.

A když už je řeč i o financích, jakou částkou ročně vaše obec spolky podporuje?

Jak hasiči, tak sokolové od nás pravidelně dostávají částku ve výši 50 tisíc korun ročně. Tu používají na provoz a pořádání akcí pro děti i širokou veřejnost. Mimo to ale podporujeme práci spolků i jinak, například dárky do tomboly o karnevalu či plesech nebo zajištěním dopravy na různé závody či fotbalová utkání hasičským vozidlem. V roce 2020 se například v Martínkově uskutečnila VII. národní přehlídka sokolských folklorních souborů, kterou jsme podpořili tím, že obec uhradila náklady spojené s montáží a pronájmem pódia.

BETONOVÁ ROZHLEDNA PŘIPOMÍNÁ PAMÁTKU NA OBRANNÉ ÚSILÍ NAŠICH PŘEDKŮ

Neobvyklá, a není divu, že i jediná svého druhu na území České republiky, je rozhledna Šibenice, kterou najdeme ve Stěbořicích u Opavy v Moravskoslezském kraji. Betonová stavba stojí na stejnojmenném kopci a její okolí je upraveno ve stylu dětského vojenského cvičiště a vybaveno infopanely ohledně bunkrů. Pokochat se tu můžeme nejen hezkými výhledy z plošiny ve výšce bezmála 12 metrů, ale také se dozvíme mnoho zajímavého – třeba o Janu Kubišovi, který v předválečných letech sloužil právě na Opavsku. Povídamy si se starostou Romanem Falharem.

Či to byl nápad postavit rozhlednu? Kdo byl tím hlavním iniciátorem?

Obec již delší čas uvažovala o postavení rozhledny v této lokalitě, protože se jedná o nejvyšší místo našich katastrů – bezlesé mírné návrší v polích. V roce 2015 jsem se dozvěděl o možnosti čerpat pravděpodobně jednu z posledních dotací na podobné stavby skrze Euroregion Silesia, jehož jsme členy. Nadnesl jsem tento nápad radě a poté zastupitelstvu a po diskuzi jsme se rozhodli rozhlednu postavit.

Odkdy tady rozhledna stojí? Je tedy součástí nějakého většího projektu?

Rozhlednu jsme postavili v letech 2018 až 2019. Výstavba je součástí projektu Stezka rozhleden a vyhlídkových míst Euroregionu Silesia – II. etapa. Tento projekt podporuje výstavbu několika rozhleden na obou stranách hranice (např. v Sosnové, Slatině, Odrách, Baborówě) a rovněž zapojení již vybudovaných vyhlídkových míst, aby vznikla rozhlednová síť a turisticky se zatraktivnila tato oblast.

Co bylo tedy cílem projektu?

Cílem bylo pro návštěvníka zatraktivnit naše okolí, aby měl důvod se u nás zastavit, odpočinout si, poučit se. Pan projektant geniálně využil genius loci této lokality, neboť zde původně měla stát obrovitá vojenská tvrz (1939) a dodnes se zde dochovalo velké množství malých bunkrů, tzv. řopíků. Proto jsme chtěli připomenout památku na obranné úsilí našich předků a nedostavěné tvrze. A během stavby jsme narazili na informaci, že zde v rámci své vojenské služby pobýval Jan Kubiš. Čemuž jsme věnovali jeden z informačních panelů. Takže i kolem nás kráčely dějiny.

Proč betonová rozhledna a proč právě na tomto místě?

Jak už jsem zmínil v předešlých odpovědích, v místech, kde dnes stojí rozhledna a v nejbližším okolí, byly stavěny bunkry a tvrze. Pro pochopení celé situace je potřeba se vrátit v čase do let 1936–1938. V té době bylo na

dohled od této lokality nepřátelské Německo. Proto i příhraniční Opavsko bylo zahrnuto do plánu výstavby menších i větších pevností a tvrzí. A právě v okolí Šibenice měla vyrůst soustava pevností, které by byly těžkým systémem pro agresora. Ovšem ani za 1. republiky nešlo všechno hladce a také kolo dějin se točí rychleji, než bychom si přáli, proto se soustava pevností nestihla v krajině vůbec vybudovat. Ze záznamů vyplývá, že ani podzemí se až na malé úseky do dnešních dnů nedochovalo. To však nebrání lidové představitosti a dodnes se můžete doslechnout o kilometrech chodeb, kolejích, zanechaných důlních vlcích, a dokonce o úschově jantarového pokladu.

Kdo rozhlednu navrhl?

Původně jsme uvažovali o jakési ocelové konstrukci, ovšem bez konkrétní představy o vzhledu. Na doporučení jsme oslovili pana projektanta Moučku, který se nejprve seznámil s lokalitou, jejím okolím, historií a pak geniálně navrhl tento netypický tvar jako vzdání holdu obranné snaze naší republiky a stavitelům těchto pevností. Při představování návrhu rozhledny všichni reagovali podobně. První reakce byla negativní (betonové monstrum, vypadá to strašně apod.), ovšem po zdůvodnění vzhledu (okolní řopiky, nedostavěná tvrz apod.) změnila většina názor. A reakce návštěvníků nás ubezpečují o tom, že jsme se rozhodli správně.

Co měl s tímto místem společného Jan Kubiš?

Sloužil zde během výstavby původní tvrze ve 30. letech. V té době to byl ještě neznámý voják. Ze svých vojenských předválečných let jich nejvíce strávil právě zde a v okolí (Litultovice, Sádek). V době, kdy hlídal výstavbu pevnosti Šibenice, zdaleka netušil, že jej osud nejprve zavane do Anglie a pak už navždy zpět do rodné země, kde pomstí znásilňovaný národ a společně se svým spolubojovníkem Gabčíkem popraví vedoucího představitele zrádného režimu. I na Jana Kubiše bylo výstavbou této rozhledny vzpomenu. Věřím, že zájemci o osobu Jana Kubiše si mezi místa spojená s ním (rodiště v Dolních Vilémovicích, seskok u Nehvizd, smrt v kostele Cyrila a Metoděje v Praze) zařadí i naši rozhlednu.

Jak jste projekt zvládli finančně?

Přišel nás na dva a půl milionu korun. Část jsme hradili z rozpočtu obce, se spolufinancováním pomohl zmíněný Fond mikroprojektů 2014–2020 v Euroregionu Silesia v rámci programu Interreg V-A Česká republika – Polsko.

Jak na tuto stavbu reagovali občané?

Podpora občanů byla různá, ale převažovaly hlasy pro stavbu rozhledny. Překvapil nás veliký zájem veřejnosti a rezonance tematiky kolem betonových bunkrů a Jana Kubiše v médiích. Cestu si k nám nacházejí lidé z celé ČR i polského příhraničí. Velice se osvědčilo i vybudování přilehlého dětského hřiště a zavedení dobrovolného vstupného.

Jak se místo kolem rozhledny a rozhledna využívá? Konají se zde i nějaké akce?

Kromě normálního provozu rozhledny se zde začínají konat různé akce, které jsou nejčastěji spjaté s vojenstvím. Např. Světla nad bunkry, resp. Světla nad Šibenicí. Ve spolupráci s nadšenci kolem vojenské historie jsme v září 2019 uspořádali vzpomínkovou akci na mobilizaci z roku 1938. Ve večerních hodinách jsme nasvětlili některé z řopíků v okolí a rozhlednu. Sešlo se zde cca 300 lidí, vyslechli si československou hymnu, mobilizační vyhlášku z 1938 a poseděli u malého občerstvení. Jako zastávku při svých spanilých jízdách si nás vybírají různé kluby motoveteránů, kluby turistů atd.

Kam až z rozhledny za pěkného počasí dohlédneme?

Z rozhledny uvidíte Jeseníky s dominantou Pradědu, Velký i Malý Roudný, polskou část Opavské pahorkatiny a při dobrém počasí i vzdálené vrcholky Beskyd. Z blízkého okolí je

vidět Cvilín s kostelem i rozhlednou, rozhlednu Hanse Kudlicha v Úvalně, okolní obce s typickými kostelními věžemi a Opavu.

Setkali jste se při stavbě s problémy, kterým by po vašich zkušenostech mohly předejít obce, které jste právě inspirovali k podobnému záměru?

Nejen u této stavby narážíme na problémy s projektovou dokumentací. Ne vždy se povede doladit projekt až po stupeň dokumentace pro provedení stavby (DPS) před podáním žádosti o dotaci. Většinou se snažíme žádat v době stupně pro stavební povolení (DSP), abychom byli schopni o dotaci včas požádat a projekt nezestár! Pak ale narážíme na to, že finální rozpočet stavby bývá dražší, než s jakým jsme počítali. Do toho vstupuje situace na stavebním trhu, kdy firmy mají dostatek zakázek a ceny drží nahoře. Takže předpokládané investice jsou nakonec vyšší, než si myslíte na začátku. Na druhou stranu musím říct, že investice, které zpočátku vypadají neúměrně velké, se s odstupem let začínou jevit jako snesitelné u smysluplných projektů, což z našeho pohledu rozhledna Šibenice je. Další bolestí je samotná administrace dotace. Přestože s ní pomáhá v drtivé většině případů odborná firma, nejvíc práce leží na zástupci obce. Navíc je každý dotační titul jiný. Tyto činnosti berou tolik času a elánu. Ideálním stavem z mého pohledu by bylo, aby se finance na většinu dotačních titulů rozdaly přímo obcím a my s našimi zastupiteli se mohli sami rozhodnout, zda je investujeme do sochy, parku, rozhledny, chodníku apod. Vždyť jen samotná stavba bývá administrativně nákladná, a když se k tomu přidá ještě administrativa kolem dotací, nemáte už pak čas lovit toulavé psy.

Co byste tedy svým kolegům starostům doporučil?

Aby zvelebovali okolí svých obcí, ale pokud je to jen trošku možné, investovali nejen do těch nutných věcí, jako jsou opravené chodníky, fasáda obecního úřadu apod., ale i do těch „zbytečných“, jako jsou různé turistické cíle, infotabule, odpočívadla atd. Ať myslí nejen na své občany, ale i na návštěvníky. Věřím, že se jim to v dlouhodobém horizontu vrátí a cizí lidé si občas vzpomenou, že v jakési vesničce bylo fajn a měli tam krásně opravený park nebo rozhlednu.

Stěbořice

www.steborice.cz

Roman Falhar, starosta obce

starosta@steborice.cz

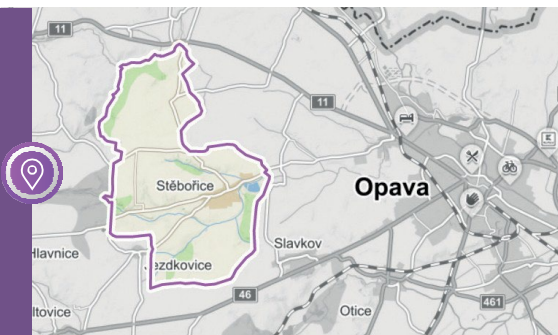

722 961 610

Stěbořice najdeme v okrese Opava v Moravskoslezském kraji. Žije zde zhruba 1 479 obyvatel. Oblast patří historicky do opavského Slezska. V lese nazývaném Háj bylo v roce 1896 objeveno slovanské pohřebiště z období Velkomoravské říše.

Stěbořice (Obec) • Mapy.cz

VE ŽDÍRECKÉ ZOO JSOU ZVÍŘATA, KTERÁ NIKOHO NEPOKOUŠOU

CESTOVNÍ RUCH

Atraktivní volnočasové zóny prý nemusí být vždy nákladnou záležitostí. Tvrdí to alespoň Lenka Vrátníková, starostka obce Ždírec, která leží asi 29 km jihovýchodně od centra Plzně. Podle starostky je jen třeba nakombinovat dobrovolnictví, nekupovat realizaci „na klíč“ a využívat možné externí zdroje financování. S tímto přístupem se zde podařilo vybudovat i ždíreckou zoo. Jdeme tam...

Paní starostko, ve vaší zoo nejsou výběhy ani klece. Nemusíme se tu bát divokých šelem?

Určitě nemusíte. V naší zoo jsou umístěna jen zvířata, která nikoho nepokoušou. Jsou totiž vyřezána ze dřeva nebo vykována z oceli. Díky tomu, že jsou ze dřeva a kovu, si je mohou všichni návštěvníci prohlédnout zblízka, a dokonce je i osahat.

Prozradte nám, či to byl nápad a kdy se projekt realizoval?

Celý projekt byl nápadem místních občanů Rostislava Válka a Kateřiny Kovářové. Podporu měl nejen od zastupitelů, ale také od mého předchůdce, starosty Bohuslava Vrátníka, který v tom velmi aktivně pomáhal. S přípravou se začalo na přelomu let 2015 a 2016, zoo se pak slavnostně otevřela v květnu 2017.

Chystáte v zoo ještě něco nového?

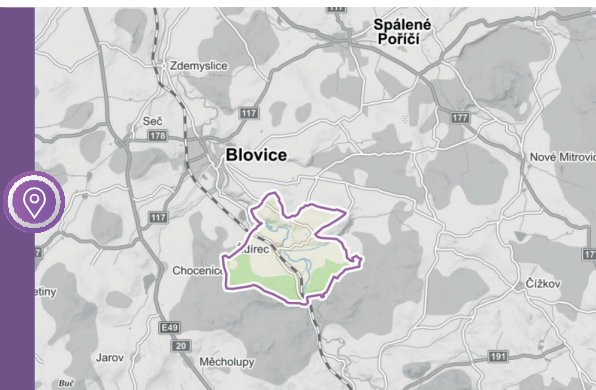
Poslední velkou akcí v zoo by měla být revitalizace rybníčku, jenž se zde nachází a který jsme dlouho nemohli získat do našeho vlastnictví. To se teď povedlo a nyní už jen hledáme nejvhodnější dotační titul na jeho opravu.

PLZEŇSKÝ KRAJ: ŽDÍREC

Ždírec se nachází v okrese Plzeň-jih a náleží pod Plzeňský kraj. Žije zde přibližně 461 obyvatel.

Obcí protéká řeka Úslava. Ždírec se skládá ze čtyř částí, které se nazývají Ždírec, Myť, Ždár a Smederov.

[Ždírec \(Obec\) • Mapy.cz](#)

Tak to je skvělá zpráva. Ale zpátky ke zvířatům. Vidíme tady jen ta, která se vyskytují v Česku. Proč jen ta naše? Proč tu není třeba slon?

Měli jsme pocit, že naše děti znají všechny druhy dinosaurů, neexistující animované bytosti, ale jak vypadají běžná česká zvířata, už tak dobře nevědí. Proto jsou zde jen zvířata, která se u nás běžně chovají nebo vyskytují. Například divoké prase, jelen či muflon.

Kdo tyto krásné plastiky vytvořil?

Při realizaci jsme začali spolupracovat s nedalekou střední školou v Oselcích, a to s obory uměleckého zpracování dřeva a kovu. Významnou část prvků tedy realizovali studenti této školy. Věříme, že to byl zajímavý a snad i referenční projekt také pro studenty a školu v Oselcích. S nimi mimochodem spolupracujeme trvale. Další část prvků vyrobili řezbáři a umělečtí kováři, a to nejen ze západních Čech. Jsme otevření pro kohokoliv, kdo má s námi zájem spolupracovat.

Která plastika je vaše nejoblíbenější?

Líbí se mi všechna naše zvířata, ale můj nejoblíbenější je král lesa – jelen v životní velikosti, který navíc kombinuje dřevěné a kovové prvky.

Lesní park vznikl zčásti dobrovolnický. Co to znamená? Jak se vůbec realizoval? A co ten materiál?

Dobrovolnický byl vytvořen jak záměr, tak i významná část realizace. Tím se snížily celkové náklady projektu. Vše svými zdroji, nejen finančními, ale i zajištěním dopravy apod., podpořila obec. Významná byla také podpora lokálních firem zpracovávajících dřevo, které nám poskytly nejen materiál, ale i zázemí na přípravu zoo. Tým kolem pana Válka a paní Kovářové prací v zoo strávil stovky hodin a o zoo se stará dobrovolnický dodnes. Ale nerada bych na někoho zapomněla. Všem určitě patří velké poděkování.

Říkáte, že realizace podobně velkého projektu je možná i s minimálním zatížením obecního rozpočtu, že je potřeba nakombinovat dobrovolnictví, nekupovat realizaci „na klíč“ a využívat možné externí zdroje financování. Můžete být více konkrétní, co se týká financování?

Základem všeho je dobrý záměr a projekt, který má největší potenciál na zajištění financování. Nám se podařilo pro projekt nadchnout nejen Nadaci ČEZ, ale také řadu dobrovolníků z řad občanů obce, firem z okolí i různých subjektů mimo naši lokalitu, kterým se projekt líbil. Jistý vliv na schopnost financovat určitě měl také fakt, že projekt byl od začátku

Ždírec

www.obec-zdirec.cz

Lenka Vrátníková, starostka obce

info@obec-zdirec.cz

724 134 458

koncipován jako volná zóna bez plotů a vstupného. A také jistá atraktivita řezbářských a kovářských výrobků.

Každoročně se zde konají kovářské a řezbářské akce. Jak probíhají? Vznikají na nich i nové plastiky?

Covid nám podobné akce neumožnil, ale máme v plánu navázat na předchozí roky, kdy v zoo kromě pravidelného každoročního „Dne zoo“ realizujeme další akce, jako jsou ukázky řezby zvířat či jejich kování, což přímo v zoo předvádějí umělci kováři, řezbáři, studenti. Nově vytvořená zvířata zde v zoo hned poté zůstávají. V rámci „Dne zoo“ probíhají také edukativní programy realizované ve spolupráci s Lesy ČR a bohatý program připravují i místní spolky, které v obci působí.

Park je volně a zdarma přístupný. Máte představu o jeho návštěvnosti?

Můžeme usuzovat jen z našich profilů na sociálních sítích nebo mapových portálech, ale jistě to bude více jak 10 tisíc návštěvníků ročně. Hlavně v době covidu, kdy lidé začali upřednostňovat venkovní aktivity, byla návštěvnost opravdu vysoká.

Jakou zásadní zkušenost byste poradila svým kolegům starostům, kteří zvažují podobný projekt?

Základem všeho je dobrý, zajímavý a unikátní projekt. Tím se usnadní jak realizace, tak i financování. Dále se nám velmi osvědčilo nekupovat realizaci na klíč, ale zajistit si maximum vlastními silami a případně si jednotlivé dodavatele zkoordinovat sami. Důležité je mít okolo sebe tým nadšených, šikovných a spolehlivých lidí. A pak je půl práce hotovo.

PŘIŠLI O VŠECHNY VĚTRNÉ MLÝNY, TAK SI POSTAVILI VĚRNOU REPLIKU

GESTOVNÍ RUCH

V obci Borovnice stávalo podle historických pramenů v minulosti pět větrných mlýnů. Poslední vydržel dokonce 120 let, než bylo rozhodnuto jej „zachránit“. Památkový ústav rozhodl o jeho demontáži a přesunu do skanzenu. Kvůli shodě mnoha náhod však došlo k jeho téměř nevratnému poškození. Aby obec o větrák nepřišla, rozhodla se postavit věrnou repliku historického mlýna na kopci Třešňovka. Na podrobnosti se ptáme starostky Evy Tajbrové.

KRALOVÉHRADECKÝ KRAJ · BOROVNICE

Paní starostko, kde se stavěly větrné mlýny, tam také dobře foukalo. Fouká v Borovnici hodně?

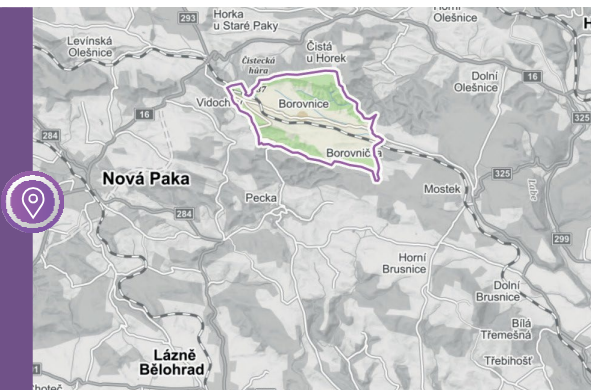
Fouká tady poměrně často západovýchodní nebo opačný vítr. Tady jsme v Podkrkonoší a kdysi zde stávalo pět větrných mlýnů. To už samo o sobě o něčem svědčí. Původní mlýn stál v nadmořské výšce 513 m. Na dobových fotografiích můžeme vidět, že návrší s mlýny nebyla zalesněna tak jako nyní.

Co bylo důvodem k postavení repliky mlýna?

Do 20. století se dochoval z oněch pěti mlýnů jen jediný. Prý se v něm mlelo ještě po roce 1945. Byla to dominanta obce. Jak jste uvedla v úvodu našeho rozhovoru, bylo rozhodnuto jej „zachránit“ a tím vlastně došlo k jeho zničení. Několik pamětníků však ještě žije. Ti pátrali, kde vlastně borovnický mlýn skončil, a usilovali dlouhá léta o jeho navrácení zpět do kraje a do obce, kde kdysi stával. To se podařilo, ačkoliv je to replika a stojí dnes na jiném místě než dříve.

Obec Borovnice se nachází v okrese Trutnov. Rozprostírá se v údolí členité krajiny Podkrkonoší, s okolními obcemi patří do regionu Podzvičinsko, který leží mezi Českým rájem a Babiččiným údolím. Žije zde přibližně 360 obyvatel.

Borovnice (Obec) • Mapy.cz

Zajímavostí je, že se na projektu stavby repliky mlýna nepodílela jen obec Borovnice, ale také spolek Větrák, a hlavně čtyři různé střední školy. Spolek Větrák vznikl kvůli tomuto mlýnu?

Ano, spolek Větrák založilo několik nadšenců v roce 2004 právě kvůli možnosti stavby tohoto mlýna. Protože se z původního mlýna nedochovalo téměř nic, bylo rozhodnuto o postavení věrné funkční repliky.

Obec také spolupracovala s řadou odborných středních škol. Jak konkrétně tato spolupráce probíhala?

Lesnická akademie v Trutnově dodala materiál pro tesaře Střední školy řemeslné v Jaroměři. Ti vyrobili trámy na kostru. Truhláři ze Střední školy gastronomie a služeb v Nové Pace se podíleli na opláštění, vyrobili okna, dveře, schody. Střední škola informatiky a služeb ze Dvora Králové nad Labem měla na starosti propagaci a informování veřejnosti o stavbě. Tyto činnosti probíhaly v rámci praktické výuky studentů.

Jak to bylo s financováním? Kolik to stálo a byly i nějaké dotace?

Stavba větrného mlýna včetně parkoviště pro návštěvníky, které vzniklo už dřívě, stála 3 111 397 korun. Dotaci ve výši 1 790 000 korun jsme získali z fondu Královéhradeckého kraje.

Jedním ze zdrojů byla i veřejná sbírka. Kolik lidí se zapojilo a kolik se vybralo?

Vybralo se 164 400 korun. Kolik lidí přispělo, jsme nepočítali. Když začala stavba růst a bylo patrné, že se opravdu staví, dárců přibývalo.

K čemu vlastně dnes mlýn slouží a jak je navštěvovan?

Návštěvnost je veliká. Lidi zajímá, jak to uvnitř vypadá a jakým způsobem zařízení mlýna funguje. Je to ukázka umu našich předků, kteří bez vymožeností dnešní techniky dokázali takové dílo postavit. Provází zde zakladatel spolku Větrák a hlavní iniciátor stavby repliky mlýna pan Chvojka. Zná celou historii mlýna a návštěvníci se od něj dozvědí, k čemu které zařízení sloužilo.

Borovnice

www.borovnice.cz

Eva Tajbrová, starostka obce

obec@borovnice.cz

499 691 281

Dalo by se tedy říct, že při podobných projektech by se obce neměly bát spolupracovat nejen s krajem, spolky, ale také veřejností, která se zapojila prostřednictvím veřejné sbírky. Další zajímavou zkušenost, která by mohla inspirovat ostatní, máte se zapojením středních škol v kraji, které mohly tímto způsobem propojit teorii a praxi. Chcete k tomu něco dodat?

Takové projekty jsou finančně i organizačně velmi náročné. Stavbu se podařilo dokončit díky podpoře Královéhradeckého kraje, díky finančním prostředkům z dotace a veřejné sbírky. Velký dík také patří dobrovolníkům a členům spolku Větrák, kteří věnovali svůj čas a pomáhali bez nároku na honorář.

Studenti škol uplatnili své teoretické znalosti v praxi, měli možnost podílet se na ojedinělé stavbě v Čechách. Mohli sledovat práci mistra sekerníka pana Mikyšky, který měl na starosti technologii.

Borovnický větrák se do vsi vrátil a já za to všem zúčastněným, všem, kdo spolupracovali, pomáhali, moc děkuji.

FRANTIŠKOVU STEZKU VYBUDOVALI I S POMOCÍ NĚMCŮ, KTEŘÍ ZDE DO KONCE DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY ŽILI

Odložme na chvíli těžké myšlenky a starosti a pojďme se projít po Františkově stezce v Blahutovicích. Kromě krásné pětiloketrové procházky oslavíme u jednotlivých zastavení sílu a blahodárné působení Slunce, Měsíce, hvězd, větru, vody, ohně a Země, zamyslíme se také nad hodnotou odpuštění. A odejdeme odsud vděčně naladěni a soustředěni na podstatné věci tohoto světa.

Meditativní stezka s deseti zastaveními na motivy Sluneční písně sv. Františka z Assisi je jednou z aktivit zdejšího spolku Bayerův odkaz, který v obci funguje už více než 20 let. Trasa je nenáročná, vhodná i pro rodiny s dětmi. Podle slov Karla Glogara ze spolku se jedná o 41. Františkovu stezku v Evropě a první v České republice.

Kdy a proč jste tuto stezku vybudovali?

Duchovním otcem Františkovy stezky v Blahutovicích byl Walter Hanel, který prožil dětství v této obci a nyní žije v Ottenbachu v Německu. Hrdě o sobě prohlašuje, že je „blatendorfer“. Podobně jako mnoho jiných blahutovských rodáků v Německu, se kterými nás pojí velmi přátelské vztahy, je skutečným blahutovským patriotem. Říkal, že po sobě chtěl v Blahutovicích něco trvalého zanechat.

A protože právě v Ottenbachu je jedna z mnoha Františkových cest, napadlo ho, že by podobná mohla být i v Blahutovicích. Že by to byla první Františkova cesta v České republice.

Nápad byl tedy na světě...

A protože pan Hanel nemá nikdy daleko od myšlenky k realizaci, rozhodli jsme se po konzultaci s členy spolku Bayerův odkaz stezku vytvořit. Ne náhodou jsou některá zastavení velmi podobná těm, která najdeme na stezce v Ottenbachu, která nám byla velkou inspirací. Stezku jsme věnovali zakládající člence našeho spolku, nezapomenutelné paní Ingrid Malcherové a paní Helze Hanelové, manželce zakladatele stezky. Obě zemřely před dokončením projektu v roce 2012.

Pomohla vám i obec?

Vedení obce Jeseník nad Odrou (pod který Blahutovice spadají) nás od počátku velmi podporuje. Takže jsme mohli jednotlivá zastavení stezky postavit na pozemcích obce.

Proč právě stezku věnovanou Františku z Assisi?

Myšlenky svatého Františka z Assisi, kterého papež Jan Pavel II. prohlásil patronem ekologů, jsou kupodivu i po osmi letech stále velmi aktuální. Františkovo souznění s přírodou nachází mnoho příznivců a obdivovatelů i v současné době bez ohledu na to, zda jsou věřící, či nikoliv.

Popište prosím, jak stezka vypadá, co na ní najdeme?

Stejně jako u jiných Františkových stezek (cest) v Evropě je i tady základní inspirací Sluneční píseň svatého Františka z Assisi. Jde o poměrně krátkou báseň z 12. století, v níž svatý František oslavuje jednotlivé přírodní mohutnosti (Slunce, Měsíc, hvězdy, vítr, vodu, oheň a Zemi), které dává do souvislosti s díkem a oslavou Boha.

Jedno zastavení ale připomíná i nezbytnost odpuštění...

Ano. Aktuálně v této krajině odpuštění a smíření mezi Čechy a Němci, kteří zde do konce druhé světové války žili. U tohoto zastavení spontánně vyrůstá z kamenů pomník smíření. Kameny přinášejí a zde mohou také odložit putující touto cestou na znamení smíření s lidmi, přírodou a Bohem.

A pak zde máme také zastavení, které připomíná smrt...

Deváté zastavení připomene smrt člověka jako konec pozemské cesty s mementem celoživotního úsilí. Právě toto zastavení je umístěno před kaplí, která byla postavena k uctění památky padlých v 1. světové válce.

Jedná se tedy celkem o 10 zastavení...

A ta reflektují 10 slok Sluneční písně. Cesta začíná na dvoře bývalého kláštera U Boží prozřetelnosti, nynějšího komunitního centra, prochází Blahutovicemi a jejím okolím.

Jak jste stezku financovali?

Realizace cesty v Blahutovicích nebyla finančně náročná, a to i díky bezplatnému užití pozemků obce. Základní příspěvek poskytli pan Hanel (asi ve výši 1 100 euro). Tato částka byla použita k zakoupení základního materiálu pro realizaci jednotlivých zastavení. Práce realizovali svépomocí a bezplatně členové spolku Bayerův odkaz, příznivci a přátelé. Ostatní nezbytné finance v menší míře poskytli spolek (zhruba do pěti tisíc korun).

Jak probíhá údržba takové stezky?

Velmi dobře se nám spolupracuje s vedením obce Jeseník nad Odrou. Zaměstnanci obce provádí sečení stezky a obec přispívá na nákup materiálu, na opravy a údržbu. Ostatní práce dělají členové spolku Bayerův odkaz a někteří občané Blahutovic a okolí bezplatně.

Co je na stezce nového?

V roce 2020 bylo nutné nahradit starou lávku přes Lučický potok z roku 2012. Náklady na materiál ve výši přibližně 10 tisíc korun hradila obec, práci provedli zdarma někteří občané Blahutovic, Hůrky a Jeseníku nad Odrou. Některá zastavení jsou doplněna tzv. hmyzími hotely, které precizně zhotovil pan Hanel. Rovněž bylo nutné nahradit poškozené skleněné válce se vzorky hornin a zemin u zastavení věnovaného Zemi.

U zastavení Měsíc a hvězdy jsme doplnili nové hvězdy (mimořádně i Velký vůz). Ty původní totiž poškodil pád stromu. U některých zastavení jsme vysadili květiny.

V roce 2021 došlo také na opravu slunečních hodin u zastavení Slunce, jsou na nich teď nainstalované nerezové číselníky pro letní a zimní čas. Bude ještě třeba vyměnit některé lavičky, na nichž se podepsal zub času.

Jak je stezka navštěvovaná?

Na svátek sv. Františka z Assisi kolem 4. října se zde pravidelně koná společná pouť, které se v roce 2019 účastnilo asi 120 lidí ze širokého okolí, někteří přijeli i z Brna.

Jinak si nevedeme přesnou statistiku. Někteří putující však mohou své dojmy z Františkovy cesty zapsat do deníku poutníka, který je uložen ve schránce u prvního zastavení. Jsou tam zápisy jednotlivců, rodin i skupin z nejrůznějších míst, dokonce i z Německa.

Podářilo se do obce přilákat i nové turisty a navázat například nabídkou dalších služeb?

Místní občané nás informují o zvýšeném pohybu v obci zejména během prázdnin. Cestou procházejí i skupiny, které v létě využívají pronájem našeho komunitního centra klášter (KCK). Jsou to skauti, farnosti, školní třídy, ochránci přírody i rodiny.

Myslím, že v návaznosti na poměrně hojně využívané komunitní centrum se v obci objevují noví turisté, v poslední době i cyklisté z poměrně vzdáleného okolí. Pronájem využil dokonce jeden ornitolog z Polska, byli u nás návštěvníci z Estonska, pravidelně tu pobývají rodáci z Německa.

Je něco, co by se zde mělo zlepšit?

Bohužel zde doposud neexistuje nabídka dalších služeb. Snad se po příjemném covidovém období zablíská na lepší časy a bude zprovozněna i místní restaurace.

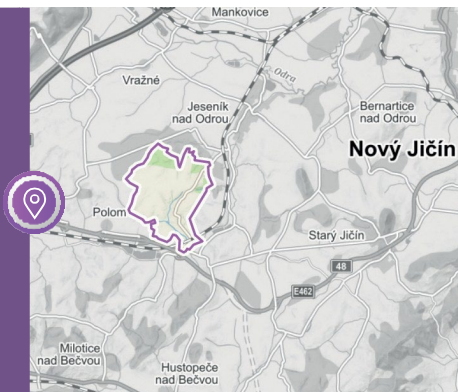
V KCK jsme bohužel omezeni (vzhledem k nákladům) a nemůžeme trvale zaměstnat člověka, který by byl k dispozici pro příchozí. Provoz není tak vysoký, abychom dokázali takového zaměstnance zaplatit. V současné době to řešíme dobrovolnou prací členů.

Na dvoře bývalého kláštera, o kterém teď hovoříte, se nachází místo prvního zastavení stezky. Právě jeho koupí váš spolek Bayerův odkaz zahájil v roce 1999 svou činnost. Proč jste tak učinili?

Prvotní myšlenkou při koupi byla záchrana objektu, na který měli někteří

Blahutovice jsou částí obce Jeseník nad Odrou v Moravskoslezském kraji. Leží na západním svahu Blahutovického kopce při silnici z Jeseníku nad Odrou do Dubu. Na části katastru se rozkládá Hrabětický les. Ves se poprvé připomíná r. 1499 jako blahutowicze, kdy byly součástí hranického panství. Po třicetileté válce se obec vylidnila a poněmčila (Blattendorf). Od roku 1850 byla samostatnou obcí, a to až do roku 1976, kdy byla připojena k Jeseníku nad Odrou. V roce 2021 byla na území obce otevřena rozhledna.

[Blahutovice \(Část obce\) • Mapy.cz](#)

obyvatelé Blahutovic hezké vzpomínky, respektive na jeho působení v Blahutovicích a okolí. Proto se také náš první projekt nazýval *Probuzení starého domu*. Myslím, že tato myšlenka, tedy záchrana a jeho další pozitivní působení, je nadále mottem naší činnosti (i obsahem stanov našeho spolku). Podílíme se tedy na rozvoji kulturních, ekologických a duchovních aktivit v regionu. V tomto smyslu se děje všechna naše činnost v Blahutovicích, takže i realizace a provozování Františkovy cesty. Stojí také za zmínku, že jsme členy spolku *Správci Františkových cest*, jehož vedení sídlí v Německu.

Už jste zmínil, že nyní v objektu nabízíte pronájem komunitního centra, konají se zde pobytové akce pro školy, tábory... Údržba takového domu včetně stezky jistě není snadná. Není to jednoduché. Nevím, zda bohužel nebo bohudík, ale KCK není památka (ve smy-

slu památkového zákona). Je to významný objekt pro místní i vzdálenou komunitu. S tím souvisí i opravy objektu. Zatímco na počátku se nám dařilo získávat finance na opravy z dotací, v současné době je to problém a existuje jen velmi málo dotačních titulů vhodných pro spolky. Potřebné větší opravy musíme tedy v současné době buď odložit, nebo financovat po malých částech, což je škoda. Objekt (i naše činnost) tím velmi trpí.

Odkud tedy získáváte finance na údržbu?

Údržbu objektu financujeme z peněz získaných za pronájem, z darů, členských příspěvků a menších dotací od obce. Vzhledem k tomu, že práce na údržbě provádějí členové spolku víceméně bezplatně, do-
stačuje to.

Za ta léta máte řadu zkušeností. Co byste poradil těm, kdo teprve chystají podobný projekt?

Podobné projekty lze realizovat jen tehdy, máte-li k dispozici dost nadšených lidí. Váš spolek nemusí být početný, ale pokud se najde pár „tahounů“, jde vše velmi dobře. Je pravdou, že počáteční nadšení vyprchává (náš spolek funguje více než 20 let), je třeba neustále hledat další motivaci i nové lidi.

Velmi motivující může být dobrá spolupráce s vedením obce, která podporuje spolky na svém území, s jinými spolky a sdruženími. Pokud máte dobrý nápad, nenechte se odradit.

Chystáte v Blahutovicích něco dalšího?

Ano. I při současném nedostatku finančních prostředků připravujeme opravu severovýchodní části KCK, začneme opravou téměř havarijní střechy, výměnou oken, dveří atd. Hledáme také inspiraci pro další zajímavá rozšíření jednotlivých zastavení Františkovy cesty, rádi bychom mezi sebe přijali nové a aktivní členy Klubu přátel Františkovy cesty. A hodláme pokračovat v pronajímání KCK i v konání dřívějších aktivit – kurzů, výstav, pouťí.

Blahutovice, část Jeseníku nad Odrou

www.bayeruvodkaz.cz

Karel Glogar, kontaktní osoba spolku Bayerův odkaz

glogar@cmail.cz

737 463 779

NADŠENCI VYBUDOVALI ODPOČINKOVÉ MÍSTO SE ZVONIČKOU

Vítězslav Opálko je starostou Dolní Lukavice na Plzeňsku. Nejen tam ale působí a tvoří hodnoty, které by se daly považovat za příklady dobré praxe. V 52 kilometrů od své obce vzdálených Dolních Polžicích na Tachovsku, kde je „pouhým chatařem“, vybudoval společně s ostatními nadšenci odpočinkové místo se zvoničkou. Jak uvádí v následujícím rozhovoru, i jeden velký dárek a drobný nápad může vést až ke komunitní spolupráci a k vybudování nového a krásného místa.

Pane starosto, co vy tady v Dolních Polžicích děláte?

Z Dolní Lukavice, kde s partnerkou bydlíme, se už několik let pravidelně přesouváme právě sem, do Dolních Polžic. Je to malá vesnička s asi deseti domy a čtyřmi chatami. Nachází se mezi Bezručicemi a Konstantinovými Lázněmi. Její malebnost umocňují tři rybníčky na návsi. Nelze pak opomenout bývalé tvrziště, které připomíná sídlo Kryštofa Haranta z Polžic a Bezručic, známého českého šlechtice, válečníka a diplomata, hudebního skladatele, jednu z nejvýznamnějších a nejvšestrannějších osobností české společnosti přelomu 16. a 17. století. Jeho jméno nese i neméně věhlasná místní pizzerie. Z té je překrásný výhled do údolí na Krasíkovský dvůr. Ten se nachází na úpatí vrchu Krasíkov, kterému dominuje zřícenina hradu Švamberk a kostel sv. Máří Magdaleny.

Proč jste se rozhodl vybudovat nové veřejné odpočinkové místo v obci, kde vlastně nejste starostou, ale „jen chatařem“?

Ačkoliv nejsem příliš senzitivní, zdejší energie mě zbavuje stresu a nabývá tu ztracený klid. Proto jsme zde s partnerkou již dříve po dostavbě domečku obnovili torzo křížku mezi rybníčky. To následně inspirovalo našeho zetě, který nám přichystal v červnu překvapení, na němž pracovalo devět českých řemeslných mistrů. Úžasem jsme úplně oněměli. Byli jsme obdarováni nádhernou zvoničkou s žulovou lavicí. Tím okamžikem bylo vlastně rozhodnuto a postaráno o hlavní náplň letní i covidové dovolené – vybudujeme veřejné odpočinkové místo. Byla by totiž až hanba nechat si tento dárek jen pro sebe. Místo postavení pak bylo určeno na našem pozemku, který je vyvýšen nad prostředním rybníčkem a není oplocen.

Kdy jste stavbu zvoničky a vybudování odpočinkového místa realizovali?

Realizace probíhala od června do září 2020, kdy došlo ke slavnostnímu žehnání.

Jak probíhala realizace a kdo všechno na tomto krásném díle spolupracoval?

Po dohodě s panem starostou z Bezdruzic zde zeť Michal vybagroval jámu, zabetonovali jsme základ a položili drenáž. V další části „dovolené“ Michal dovezl mistra kamenického, který usadil žulový základ zvoničky a instaloval vedle nádhernou žulovou lavici. Vztyčili jsme litinový sloup, našroubovali kované části, na vrchol připevnili měděnou stříšku. Na konci srpna jsme pak na zvoničku konečně instalovali to nejdůležitější – zvon. A k dovršení všeho se na stříšku usadil krásný kovaný anděl, který bude na vše a všechny shůry dohlížet

V průběhu léta jsme také usoudili, že toto místo by si zasloužilo i vydláždít. Takže část dovolené padla na zajištění dodávky materiálu, terénní úpravy svahu a položení žulové dlažby. Samozřejmě se práce neobešla bez povšimnutí a sousedé se začali chodit dívat.

A chodili se pouze dívat, anebo také připojili ruce k dílu?

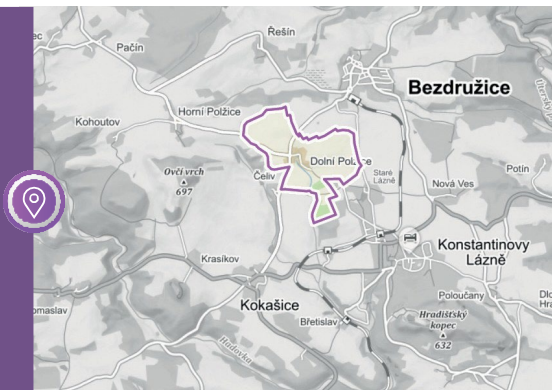
Po zjištění, že se nejedná o akci obce, se stal další vývoj záležitostí vpravdě komunitní. Jedna sousedka nabídla osázení okolí, další pomoc při slavnostním požehnání s následným občerstvením, ale také například i živým hudebním doprovodem. Místní MAS Český západ i obec Bezdruzice na pozvání reagovaly rovněž nabídkou materiální pomoci. A slavnostní akt žehnání dokonce přislíbil plzeňský biskup Tomáš Holub.

Jak se dle vašich představ povedlo slavnostní žehnání zvoničky a jaké na zvoničku slyšíte reakce?

Žehnání se uskutečnilo 19. září 2020. Nevšední zážitek ještě umocnilo krásné počasí. Zúčastnilo se asi 60 přátel i příchozích. Při následném neformálním posezení nešetřili chválou. Pan farář Martiš, který zastoupil nemocného otce biskupa Holuba, měl krásnou řeč. Našeho anděla na zvoničce pokřtil na Kryštofa, ponese tak stejné jméno jako jedno z na-

Dolní Polžice jsou malá vesnička s asi deseti domy a čtyřmi chatami. Nachází se mezi Bezdruzicemi a Konstantinovými Lázněmi. Její malebnost umocňují tři rybníčky na návsi.

Dolní Polžice (Část obce) • Mapy.cz

šich vnoučat. Svatý Kryštof je nejen patronem poutníků, řidičů a cestujících, ale je také přímluvcem od nenadálé smrti.

Co byste vzkázal lidem, kteří sem přijedou načerpat novou energii?

Jsmo překvapeni, kolik lidí si ke zvonici našlo cestu. Někteří si netroufají zazvonit a ptají se, zda nás to neobtěžuje. Říkáme, že jsme naopak rádi, že naše společné dílo pomohlo k dotvoření koloritu Dolních Polžic. Je třeba si uvědomit, že zde po 2. světové válce proběhl odsun původních obyvatel a nové vztahy se tady utvářejí ještě dnes. Proto nás potěší, když náš malý počin poslouží k setkávání lidí dobré vůle v místech, kudy kráčela pohnutá historie. Snad i nevšední příběh Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdružic vejde ještě více ve známost a lidé se v dnešní hektické době zamyslí, jak těžce se dříve žilo a proč byl tento vzdělaný člověk popraven spolu s dalšími 26 pány na Staroměstském náměstí v Praze. Třeba svátek Kryštofa, který byl právě den před žehnáním zvoničky, bude důvodem se na tomto místě setkávat. Rádi budeme nápomocni, a pokud bude pokračovat příkladná spolupráce s místní municipalitou i místní akční skupinou, může z toho vzejít hezká tradice. Vždyť právě proto jsme naše dílo nazvali Zvonička setkávání.

V minulosti bylo poměrně časté, že veřejné stavby v obci, jako je škola, kostel, kaple či zvonice, vznikaly z veřejných sbírek a s pomocí dobrovolníků. Jaký je to pocit zažít tohle v současnosti?

Bylo by nám líto si takový skvost nechat jen sami pro sebe, vždyť na něm pracovalo devět mistrů řemeslných cechů. V současnosti je pro nás velmi milé, když vidíme cyklisty, turisty a ostatní kolemjdoucí, jak si našli cestu ke zvonici, zazvoní si, odpočívají a rozjímají na lavičce u zvoničky anebo si čtou příběh jejího vzniku, který jsme zveřejnili v blízkosti na nástěnné tabuli. K prvnímu výročí zvoničky jsme připravili sousedské posezení, sousedskou slavnost.

Jak se podařila?

Připravili jsme ji na 18. září 2021, tedy na svátek Kryštofa. Měli jsme obavy, zda taková novinka jako sousedská oslava někoho osloví a zaujme. Před rokem ale bylo při slavnostním aktu žehnání vysloveno přání, aby se takové setkávání stalo tradicí, tak jsme to brali jako závazné pro letošní rok a možná i pro roky následující.

Chtěli jsme se setkat s lidmi, s kterými se pravidelně setkáváme, ale často není čas na delší povídání. Akci jsme obohatili o ochutnávku kuchyně našich sousedů v podobě sladkého a slaného pohoštění. My, jako hostitelé, jsme poskytli ještě dobré pití. Tím setkání dostalo další rozměr, při němž se všichni dobře bavili. Nescházel ani hudební doprovod příchozích hostů.

Co je podle vás po této zkušenosti důležité pro to, aby se i v ostatních lidech probudilo nadšení udělat něco pro všechny jen tak a nezištně?

Důležité je mít kolem sebe lidi s dobrým nápadem a poctivým úmyslem. A takoví mezi členy mé rodiny jsou! Dále mít rád to místo, rád se do něj vracet. To se naplňuje i u všech sousedů v Dolních Polžicích.

Dolní Polžice

Vítězslav Opálko (v době rozhovoru starosta Dolní Lukavice)

vitezslav.opalko@post.cz

www.bezdruzice.cz

NECHTĚLI PŘIJÍT O VLAKOVÝ SPOJ, TAK JEJ ZAČALI SAMI PROVOZOVAT

V době pandemie koronaviru výrazně vzrostl zájem českých turistů o zdejší zajímavosti. Potvrzují to i provozovatelé Hvozdnického expresu, kterými jsou obce Mikroregionu Hvozdnice v Moravskoslezském kraji. Poté, co na trati z Opavy přes Jakartovice do Svobodných Heřmanic skončila v roce 2014 oficiální přeprava, obnovily obce mikroregionu nejprve víkendový provoz o letních prázdninách, později jej pro velký zájem ještě rozšířily. Jak to vypadá v současné době a co takový provoz vlaku pro mikroregion obnáší? Jeho předseda a starosta městyse Litultovice Jan Birgus říká, že aktivity spojené s provozem vlaku nejsou příliš náročné.

Proč jste se rozhodli začít provozovat Hvozdnický expres a co to pro mikroregion obnáší?

V roce 2014 vyhodnotil Moravskoslezský kraj trať číslo 314 Opava–Jakartovice jako neperspektivní a přestal na ni objednávat hromadnou dopravu u ČD. V reakci na tento krok (jednalo se o jedinou trať v rámci Moravskoslezského kraje) se rozhodly obce našeho mikroregionu o zachování alespoň víkendového provozu. Ještě v roce 2014 jsme vybrali dopravce s železniční licencí a získali krajský příspěvek. Tentokrát ale z rozpočtu na podporu turistického ruchu. Zbytek nákladů jsme rozpočítali mezi jednotlivé obce, takže vlak začátkem prázdnin mohl vyjet.

O přepravu Hvozdnickým expresem mají zájem především turisté. Odkud kam se vlakem dostanou?

Trať začíná v Opavě na Východním nádraží a vede přes Otice, Slavkov, Štáblovice, Dolní Životice, Litultovice, Mladecko, Jakartovice až do Svobodných Heřmanic. Trasa je situována většinou ve větší vzdálenosti od zastavených částí jednotlivých obcí, snad s výjimkou Dolních Životic a Jakartovic. Na druhou stranu vede podél turisticky atraktivní říčky Hvozdnice, která dala jméno jak našemu mikroregionu, tak i samotnému vlaku. Na trati se nachází několik turisticky atraktivních lokalit, CHKO Slavkovský les s meandry Hvozdnice či historické zatopené břidlicové lomy v Jakartovicích nebo Svobodných Heřmanicích. Konečná stanice je velmi oblíbený začátek cykloturistických tras kolem přehrady Slezská Harta.

Je Hvozdnický expres oblíbený? Jak často vlak nyní po své trase jezdí?

V roce 2014, kdy jsme s provozem začínali, přepravil vlak od července do srpna 2 700 osob. V roce 2019 přepravil expres při provozu od června do září 11 905 lidí a 553 jízdních kol. Myslím, že tato čísla jsou dostatečným důkazem oblíbenosti. V pátek večer jede jeden spoj

a tři spoje v sobotu a neděli, případně ve státní svátky, a to ráno, v poledne a v pozdní odpoledne. Důležité bylo také rozhodnutí neukončit jízdu v Jakartovicích, jak to dělaly ČD do roku 2014, ale prodloužit spoje až do Svobodných Heřmanic, které jsou turisticky atraktivní.

Kdo se na poskytování služby podílí? Jak to organizačně zvládáte?

Samotný provoz zajišťuje společnost RailWay Capital, a.s., která vlastní železniční licenci. Na nás je zajistit prostředky na dofinancování provozní ztráty. Moravskoslezský kraj poskytuje dotaci na podporu turistického ruchu ve výši 300 tisíc korun, statutární město Opava ve výši 100 tisíc korun, o zbývajících 150 tisíc se rovným dílem dělí obec mikroregionu. Vychází to přibližně na 18 tisíc pro jednu obec. Pro celkovou úspěšnost projektu se nám podařilo dohodnout v letech 2018–2020 s krajem a městem Opava na tříletém závazku financování. Na letošní rok (povídáme si v lednu 2021 – pozn. red.) byly připraveny již pětileté smlouvy, ale v důsledku současné situace, nejistoty daňových výnosů a vzhledem k daňovým balíčkům máme v současné době příslib financování pouze na rok.

Obec ani mikroregion nemohou získat železniční licenci. Jak jste tuto překážku vyřešili? Jaké další problémy jste museli překonat?

Vyhlásili jsme výběrové řízení na provozovatele. Oslovili jsme i ČD, které ovšem neprojeví zájem. Vybrali jsme nejvýhodnější nabídku.

Jak jsou aktivity spojené s provozem vlaku časově náročné?

Aktivity s provozem nejsou příliš náročné, protože většinu úkonů zajišťuje přepravce. Poněkud náročnější je první jízda na začátku sezony, která vychází na poslední květnový víkend. Zároveň se zahájením sezony pořádáme setkání občanů Mikroregionu Hvozdnice, kdy se v organizaci střídají jednotlivé obce a zajišťují historickou vlakovou dopravu. Nejčastěji vybírají motorový vůz řady M 131.1 „Hurvínek“, ale když například setkání pořádal měštys Litultovice, vyjela na trať parní lokomotiva řady 213.

Obce Mikroregionu Hvozdnice

www.mikroregionhvozdnic.cz

Jan Birgus, předseda mikroregionu

jan.birgus@litultovice.cz

555 559 540

Ovlivnila pandemie počet přepravovaných osob?

Ovlivnila. Ale přesně opačně, než jsme čekali. Počet přepravených osob během letního uvolnění znovu vzrostl, a tak jsme třeba v roce 2020 celkově přepravili 13 148 osob, což byl dosavadní rekord.

Máte již představy o budoucím vývoji Hvozdnického expresu?

V letošním roce (povídáme si v lednu 2021 – pozn. red.) máme v plánu nasadit historickou motorovou lokomotivu řady T 720 s vlečnými vozy Balm. To by mělo dostatečně zvětšit kapacitu, ale také zvýšit atraktivitu přepravy. Zároveň chceme zachovat speciální vůz na přepravu jízdních kol, který upravil přepravce z běžného vlečného vozu Baafx. Velmi se osvědčil. Vše ovšem záleží na zachování podpory ze strany Moravskoslezského kraje a návratu do normálu po epidemii.

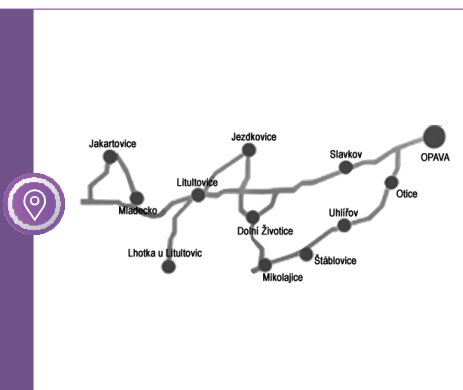

Co byste poradil ostatním starostům, mikroregionům či dalším spolkům, kteří uvažují o podobném záměru?

Těžko dávat nějaké univerzální rady. Nám velmi usnadnilo situaci to, že samotná trať nebyla určena ke zrušení, protože na ní zůstala zachována nákladní doprava. Takže stačilo jen zajistit dopravce a financování. Důležité bylo také vytvořit jízdní řád, který bude lidem skutečně vyhovovat, kdy nepůjde pouze o jízdy pro vykázaný výkon. Takový pocit jsem měl občas před rokem 2014. Snad jediná rada je, že pokud se dostanete do podobné situace, tak to alespoň zkuste. Když je vůle, tak se často nějaké řešení najde.

Mikroregion Hvozdnice tvoří jedenáct obcí. Leží v malebné krajině vlnité plošiny Nížkého Jeseníku v jihozápadní části Opavska převážně v povodí říčky Hvozdnice, která je nejmohutnějším levobřežním přítokem řeky Moravice. Velmi dobrou dostupnost zajišťuje silnice I. třídy z Opavy do Olomouce a silnice II. třídy z Opavy na Budišov nad Budišovkou. Střídají se zde rozsáhlé lesy s barevnými plochami polí, rybníků, vodních nádrží a toky říček.

www.mikroregionhvozdnice.cz/mikroregion/clenske-obce/

V TISÉ TO ŽIJE! MAJÍ I VLASTNÍ MUZIKÁL!

Přibližně tisícíhlavá ves Tisá patří mezi nejznámější obce Ústeckého kraje. Zásahu na tom ale nemají pouze široko daleko známé Tiské stěny, které ročně navštíví kolem 40 000 turistů. Místní v obci táhnou za jeden provaz, vytváří nevšední atmosféru a v rámci přeshraniční spolupráce uspořádají třeba i muzikál. O Tisé si povídáme se starostou Tomášem Kratochvílem.

Pane starosto, jak se vám v Tisé starostuje?

Toto je mé první volební období v roli starosty. Do komunální politiky jsem ale vstoupil už v tom předchozím, kdy jsem působil jako předseda výboru pro rozvoj obce. Do této funkce mě přivedly občanské aktivity. Nepřišel jsem věci příliš měnit, nýbrž pokračovat v nastartovaných aktivitách, trendech a řízení obce po svém předchůdci a spolužákově z gymnázia. Už léta jsme v obci spolupracovali a teď jsme si jen vyměnili role. Já se vzdal relativně poklidného života v důchodu a přenechal jsem kolegovi o poznání klidnější roli v čele výboru pro rozvoj obce. Povoláním jsem projektant či analytik informačních systémů. Starostování přináší každým dnem řadu nových situací i problémů, ale stěžovat si rozhodně nemohu.

Proč se v Tisé dobře žije a lidé odsud neodcházejí? V čem je tato vesnice jiná než ostatní?

Vyjdu z naší dlouhodobé rozvojové vize – „Jedinečná Tisá“. Základem je tu celostátně unikátní příroda a krajina umožňující rozvoj cestovního ruchu a jedineční a šikovní lidé, kteří se angažují ve více než desítku spolků. Na rozdíl od jiných obcí v pohraničí žijeme naší historií, trochu specifickou kulturou a tradicemi. A to vše umíme prodat. To nejlepší – naši jedinečnou místní atmosféru založenou na společných hodnotách, vzájemné úctě a toleranci – ale zažijete pouze přímo v Tisé. To se dá těžko popsat.

Úspěšný rozvoj a komunitně-sociální platformu ve vaší vesnici zkoumají dokonce i odborníci z ústecké univerzity. V čem vězí ten úspěch?

Nastal čas, kdy jsme potřebovali nový rozvojový plán. Ještě než jsme začali s jeho přípravou, oslovili nás zástupci Univerzity Jana Evangelisty Purkyně z Ústí nad Labem s tím, že by rádi realizovali projekt zaměřený na integrovaný rozvoj menších obcí. Dali jsme tedy hlavy dohromady nejen s místní univerzitou, ale také s Ústeckým krajem, spolkem Reditus a podporu máme i od MPSV. Cílem je mj. vytvořit komunitní platformu, která by napomohla zlepšit komunikaci a spolupráci obce se soukromým sektorem, spolky a neziskovými organizacemi a která by umožnila za-

členit sociálně a zdravotně znevýhodněné. Prostřednictvím aktivní komunikace si občané budou moci uvědomit své povinnosti vůči druhým a svou zodpovědnost vůči celku, k čemuž nás vyzývá naše ústava, jako lidé, kteří ctí dobré tradice a kulturu založenou na vzdělanosti, budou hledat společné hodnoty vzájemnosti, jež jim umožní nejenom integrovaný rozvoj navenek (ekonomika a infrastruktura), ale i vytváření vnitřně integrovaného společenství (kultura, zdraví a péče o děti, seniory a sociálně a zdravotně znevýhodněné spoluobčany).

Do vesnice zavítají každý rok desítky tisíc turistů. V čem to Tisé prospívá a jak se k tomu obyvatelé obce staví? Dokážete turistického ruchu i „využít“ ve prospěch obce? Nejvíce navštěvovaná je dominanta obce v podobě mohutné jedolité hradby pískovcových skal a přírodní památka Tiské stěny. Ty jsou oblíbeným místem nejen turistů, ale i horolezců, často také filmařů. Tiské stěny můžete spatřit v řadě filmů, mj. Letopisy Narnie, Kawasakiho růže nebo Veselé Vánoce přejí chobotnice. Do skal zavítá 40 tisíc turistů ročně. To je tak akorát, aby tu nedocházelo k davovým scénám a frontám na přírodu jako v Adršpachu. Kvalitu turistického ruchu chceme podpořit stavbou nového parkoviště, občerstvení a infocentra.

Cestovní ruch má ale i negativní dopady na obec, především dochází k enormnímu zatížení naší obce osobní automobilovou dopravou. Problém je i parkování. Rádi bychom

časem dosáhli toho, aby návštěvníci neparkovali neřízeně v centru obce. Dalším minusem turismu, ale zároveň i výzvou je fakt, že turisté tu nezůstávají přes noc a nedávají tak příliš vydělat poskytovatelům ubytování.

Tisá žije zejména vlastním životem, je zde bohatá spolková činnost. Jaké spolky máte?

Máme tu dvojciferný počet spolků. Těmi tradičnějšími jsou SDH, klub seniorů a fotbalisté, je zde ale také mnoho netradičních. Působí tu pěvecký a divadelní soubor Skaláček, tzv. Tiské Létohry pořádá Spolek Amatérských sportů, Spolek pro Tisou zase pečuje o historii a kulturu, působí tu i výše zmíněný spolek Reditus, jenž si dal za cíl koordinovat náš všestranný rozvoj. Máme i vzdělávací a konzultační centrum, do kterého mnohdy zavítají známé osobnosti a diskutují s našimi občany (mj. ekonom Tomáš Sedláček, filozof Václav Němec ad.). Ve výčtu spolků bych mohl pokračovat dál a dál. Aktivní je tu skoro polovina občanů, a to máme takřka tisíc obyvatel.

Jaká společenská místa u vás lidem slouží?

Kulturní sál, kde má svou stálou scénu zmíněný Skaláček, vzdělávací a konzultační centrum, lidé se setkávají také v kostele sv. Anny, kde se vedle pravidelných bohoslužeb konají i koncerty. Mnoho akcí se odehrává i ve skalách, např. tradiční Čertovská show. Využíváme i veřejná prostranství – park u kostela sv. Anny, kde se koná Anenská pouť, nebo prostor u hřiště, kde se kromě pálení čarodějnic, soutěží hasičů nebo dětského dne konají i Tiské letní hry.

Které z akcí byste zařadil mezi unikátní nebo neobvyklé?

Je jich mnoho. Odehráli jsme třeba vlastní muzikál s názvem Muzikál Tisá aneb Lásky bez hranic. Na něm jedna naše obyvatelka spolupracovala s německým hudebním skladatelem a pedagogem Stefanem Daubnerem. Představení mělo seznámit české i německé studenty s historií a především problematikou vysídlení. Hrál se i v Děčíně a Německu.

Tisá

www.tisa.cz

Tomáš Kratochvíl, starosta obce

starosta@tisa.cz

724 302 695

V Tisé se nachází vojenský prostor pro chemická vojska z Liberce, proslulý v celém NATO, jejich cvičení jsou mezinárodní. Ovlivňuje to nějak život obce a potkáváte se při nějakých příležitostech s vojáky?

Prostor se nachází v severozápadním cípu obce u rybníka Cihlák. Každoročně se zde konají pravidelná vojenská cvičení, často za účasti vojáků ze Slovenska, Německa, Polska, Itálie, Francie i Kanady. Vojenský prostor ale jinak žije svým životem a obyvatelé obce jej příliš nevnímají.

Tísá je obec v Ústeckém kraji, nachází se v Krušných horách v blízkosti česko-německé státní hranice asi šest kilometrů západně od Děčína a 13 kilometrů severně od krajského města Ústí nad Labem. Žije zde zhruba 960 obyvatel.

[Tísá \(Obec\) • Mapy.cz](#)

PÉČE O ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Nakládání s odpady, šetrná energetika, hospodaření s vodou či výsadba a údržba stromů – to všechno a ještě mnohem víc patří do kapitoly věnované péči samospráv o životní prostředí. Můžete samozřejmě namítnout, že na druhé straně je také legislativa, která udává ten směr, jímž je nutno jít. Pojďme se ale na věci opět podívat spíše z pozitivního hlediska. Pojďme opět na návštěvu do obcí, kde se díky správné motivaci, přístupu obyvatel a zejména koncepčním řešením daří životní prostředí zlepšovat.

ODPADY

- **Horní Moštěnice (Olomoucký kraj):**
Za nakládání s odpady už nedoplácejí ani korunu
- **Náklo (Olomoucký kraj):**
Kompostárna slouží i partnerským obcím v regionu
- **Velký Újezd (část obce Chorušice ve Středočeském kraji):** Neměli jak zpracovat BRO, tak postavili kompostárnu

ENERGETIKA

- **Kněžice (Středočeský kraj):**
Obec získá energii i hnojivo a minimum materiálu přijde nazmar
- **Pačejov (Plzeňský kraj):**
Z komína školky už se nekouří

VODA V KRAJINĚ

- **Podolí (Zlínský kraj):**
Krajina katastru se pomalu uzdravuje
- **Nová Lhota (Jihomoravský kraj):**
Vodu se snaží zadržet a využít, aby krajina tolik nevysychala
- **Bratčice (Jihomoravský kraj):**
Náves ožila. Starou nádrž nahradilo krásné jezírko
- **Žulová (Olomoucký kraj):**
Kde to nezvládly stavební stroje, nastoupila lidská síla
- **Paceřice (Liberecký kraj):**
Vybudovali 40 domácích čistíren odpadních vod

STROMY

- **Statenice (Středočeský kraj):**
Statenické stromy pod kontrolou pomohou udržet veřejnou zeleň bezpečnou

ZA NAKLÁDÁNÍ S ODPADY UŽ NEDOPLÁCEJÍ ANI KORUNU

ODPADY

„Tady se nám to líbí,“ říká učitel matematiky Dan Borůvka, který v obci Horní Moštěnice na Přerovsku žije se svou ženou a dětmi. Tahle rodinka se už řadu let zajímá o šetrný a ekologický přístup ke krajině a je nadšená i ze zdejšího způsobu nakládání s odpady, za který obec získala v roce 2014 několik ocenění v rámci Olomouckého kraje. A daří se jí i nadále. Nejenže se zde občanům snížily poplatky za odpady, obec už za ně nedoplácí ani korunu ze svého rozpočtu. Ale nepředbíhejme a zeptejme se raději starosty Vladimíra Martínka.

OLOMOUCKÝ KRAJ · HORNÍ MOŠTĚNICE

Kdy a proč došlo ke změnám, které vedly k vašim současným úspěchům v odpadovém hospodářství?

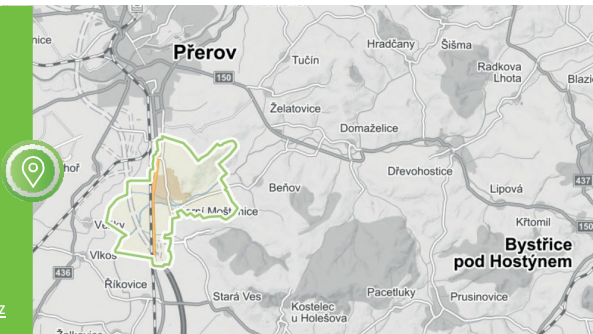
Po nástupu do funkce starosty obce v roce 2010 jsem si udělal rekapitulaci stavu odpadového hospodářství. Přestože občané v té době platili 450 korun za osobu, obec tehdy ještě doplácela ze svého rozpočtu téměř 850 tisíc korun. Třídění bylo mizivé. Drtivá většina odpadů končila ve velkoobjemových kontejnerech, které se musely minimálně dvakrát týdně odvážet na skládku do Žeravic, na katastru neustále vznikaly černé skládky, které museli likvidovat zaměstnanci obce, což samozřejmě znamenalo další náklady.

Vy jste nakládání s odpady rozuměli? Jak jste postupoval?

Před nástupem do funkce starosty jsem pracoval jako konzultant a auditor environmentálního managementu dle ISO 14001. Bylo mně jasné, jaké kroky musí následovat. Za prvé osvěta občanů, za druhé vytvoření podmínek, za třetí motivace občanů a za čtvrté kontrola, pravidelné vyhodnocování a neustálé zlepšování.

Horní Moštěnice leží v okrese Přerov. Nachází se cca 3,5 km jižně od Přerova u hlavní silnice spojující Přerov s Hulínem a u trati Přerov–Břeclav. Obcí protéká řeka Moštěnka. Žije zde kolem 1 690 obyvatel.

Horní Moštěnice (Obec) • [Mapy.cz](#)

Jak to tedy dnes v Horní Moštěnici vypadá?

Po deseti letech mravenčí a úmorné práce je výsledek takový, že obec nedoplácí ani korunu na systém odpadového hospodářství, občané platí pouze 300 korun za osobu a zcela zmizely černé skládky odpadů. V roce 2014 jsme obdrželi „Keramické sluchátko“ za 1. místo v Olomouckém kraji v třídění elektroodpadů a umístili jsme se na celkovém 10. místě v třídění veškerého odpadu. A tento trend nadále pokračoval i v dalších letech až do současnosti.

Přibližte prosím, jak jste se s tím konkrétně poprali? Jak probíhá ta osvěta občanů?

V našem obecním zpravodaji pravidelně vychází článek o tom, jak třídit odpad, jaký to má význam a jaké jsou konkrétní ekonomické dopady pro obec. Ve spolupráci s ředitelem základní a mateřské školy jsme zavedli osvětu i u žáků. Každým rokem děti v rámci celostátní akce „Uklidíme Česko“ uklízí odpady v celém katastru obce.

Za druhé jste jmenoval vytvoření podmínek...

Cestou přidělených dotací jsme pořídili v roce 2011 mobilní kompostárnu biologicky rozložitelného odpadu, zřídili sběrný dvůr, kam občané mohli odevzdat veškerý odpad včetně stavební suti a nebezpečných odpadů. V obci byla rozšířena sběrná místa tříděného odpadu z původních tří na osm. Ta jsme postupně doplnili o další kontejnery na tříděný odpad a nádobami na drobný elektroodpad, textil a rostlinné tuky a oleje. Taktéž byla zřízena sběrná místa monočlánků a zářivkových trubíc.

Zaujala mě mobilní kompostárna. Jak funguje?

K fungování mobilní kompostárny jsme zakoupili deset kontejnerů včetně nosiče a později i svozové vozidlo IVECO. Pravidelně každý víkend (mimo zimní období) jsou tyto kontejnery rozmístěny v obci a občané do nich svážejí posekanou trávu, listí, větve a veškerý biologicky rozložitelný odpad. Dvakrát ročně (na jaře a na podzim, kdy občané ořezávají ovocné stromy) provádíme sběr větví a haluzí přímo od zahrádek a domů. Každý dům v obci dostal minimálně jeden kompostér pro vlastní potřebu.

Vím ale, že svážíte také plasty a papír... jak to probíhá?

Pravidelný čtrnáctidenní domovní sběr a odvoz plastového odpadu ve žlutých igelitových

pytlích jsme zahájili pro vylepšení zavedeného systému v roce 2014. Později jsme začali i se sběrem papíru ve velkoobjemových papírových taškách. Každých čtrnáct dnů odvezeme vlastními prostředky téměř tunu plastového odpadu na třídící linku a 250 kg papíru do sběrných surovin. Ke svozu používáme svozové vozidlo IVECO s nosičem kontejnerů a čtyři nákladní elektrotřikolky, které obec zakoupila v rámci ekologických opatření v roce 2018.

Jaké má tohle všechno výhody? Dokážete to přiblížit v číslech?

Díky důslednému třídění odpadů se nám v průběhu let více jak ztrojnásobily příjmy za zpětný odběr od EKO-KOMu a dvojnásobně snížily náklady na odvoz komunálního odpadu, neboť zatímco dříve byl cyklus vývozu týdenní, nyní je čtrnáctidenní. Pro srovnání: v roce 2010 občané Horní Moštěnice vytřídili 31,5 kg odpadů na občana, v roce 2020 už to bylo 71 kg tříděného odpadu na občana. Celorepublikový průměr přitom činí 47 kg na občana.

Je všechno opravdu tak ideální, jak to teď vypadá? Nebo je i něco, z čeho jste se poučili?

Všechno není tak růžové. Pořád máme v obci čuňátka, která z lenosti a pohodlnosti do kontejneru na bioodpad vhodí plastovou židli nebo koberec a další odpad, který tam nepatří. Velkou nepříjemností bylo, že jsme po zahájení provozu kompostárny svázeli bioodpad i z okolních obcí mikroregionu Moštěnka. Při vykazování množství na MŽP jsme pak byli důrazně upozorněni, že vykazujeme téměř dvojnásobné množství, než je schválená kapacita této kompostárny, což může mít za následek i finanční postih. Na základě toho už provádíme svoz a likvidaci bioodpadů pouze v naší obci.

A co chystáte do budoucna?

Větší zapojení a osvětu mladé generace, ať už prostřednictvím ekologické výchovy ve škole či školce, nebo zapojením do ekologických aktivit. V rozpracovanosti máme přípravu domovního sběru skleněného odpadu a další rozšíření sběrných míst tříděného odpadu v obci tak, aby každý občan měl dostupnost ke sběrnému místu maximálně do 100 metrů.

Horní Moštěnice

www.hornimostenice.cz

Vladimír Martínek, starosta

ouhornimostenice@cbox.cz

581 703 032

KOMPOSTÁRNA SLOUŽÍ I PARTNERSKÝM OBCÍM V REGIONU

ODPADY

V Nákle chtěli jednou provždy vyřešit problematiku s biologicky rozložitelnými odpady v regionu a najít také využití pro do té doby velmi nákladně likvidované kaly z ČOV. Oba problémy se povedlo vyřešit. Jak? Vybudovali kompostárnu. Na podrobnosti se ptáme starosty Marka Ošťádal.

OLOMOUCKÝ KRAJ · NÁKL

V projektu čtu, že vás tato investice přišla na 10 milionů, dotaci jste získali z OPŽP a realizace probíhala od ledna 2013 do prosince 2016. Kdy byl zahájen provoz kompostárny?

Bylo to v roce 2014. Tehdy se sem navážel biologicky rozložitelný odpad (BRO) od zhruba 3 400 obyvatel z obce Náklo a partnerských obcí Příkazy a Střeň. Minimální kapacita zařízení ale byla nastavena na 2 036 tun.

Takže jste měli málo odpadu?

Ano. Kvůli nedostatku suroviny jsme následně podepsali smlouvu na zpracování BRO s dalšími obcemi v okolí. Přibyl tak odpad od dalších 4 750 obyvatel a tím došlo i k zajištění potřebného množství suroviny.

A pak už bylo všechno v pořádku...

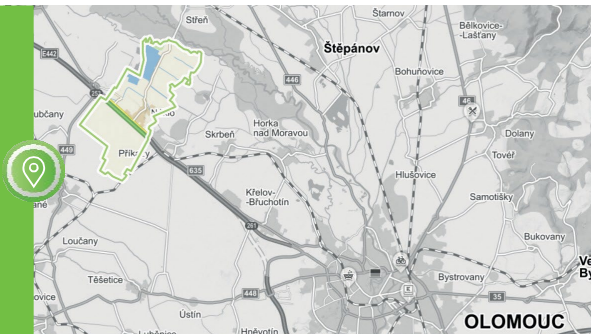
Kdepak. Následně jsme zjistili, že je potřeba doplnit technologii o výkonnější síto a štěpkovač. V roce 2015 jsme tedy podali žádost o dotaci na doplnění technologie, a tím došlo i k navýšení kapacity na minimální množství 2 335,5 tuny. Následně se do projektu připojily další obce, jako poslední i město Litovel.

Jak tedy dnes kompostárna funguje?

Kompostárna byla od prvopočátku koncipována pro kompostování

Náklo se nachází v Olomouckém kraji, přibližně 11 kilometrů na severozápad od Olomouce. Obec je rozdělena na tři části, které se jmenují Náklo, Mezice a Lhota nad Moravou. Ve všech částech žije přibližně 1 450 obyvatel.

Náklo (Obec) • Mapy.cz

do vaků. Znamená to, že se pomletý BRO naplní do igelitových rukávů a s pomocí řízeného proudění vzduchu uvnitř a za bedlivého dohledu pracovníků kompostárny BRO přeměňuje na kompost.

Do kompostu se přidává mimo jiné i kal z ČOV v Nákle...

Vzhledem k tomu, že kanalizace pro obec Náklo a Příkazy je tlaková odvětví, v kalesch se nevyskytují těžké kovy a jiné nebezpečné látky. Kal z ČOV je tedy vhodným doplňkem výsledného kompostu. V roce 2016 posoudila kvalitu produkovaného kompostu odborná laboratoř a kompost byl certifikován.

Jak to zvládáte ekonomicky?

Vzhledem k tomu, že se projekt „Kompostárna pro obec Náklo“ realizoval v režimu de minimis, je obec oprávněna v rámci projektu provozovat ekonomickou činnost. Celou produkci kompostu tedy prodáváme a následně se tak vrací zpět do přírody jako kvalitní organické hnojivo.

Zrekapitulujeme si ještě podrobněji celkový rozpočet...

V rámci celého projektu jsme požádali celkem o tři dotace. První projekt na vybavení kompostárny v realizované hodnotě 5 783 800 korun se týkal technologického vybavení kompostárny. Byl zde drtič odpadu, traktor, plnič vaků a síto na prosévání hotového kompostu. Součástí byla i první várka igelitových vaků. Současně s vybavením kompostárny jsme požádali i o zařízení pro svoz BRO. Hodnota tohoto projektu činila 840 950 korun a jeho součástí bylo pořízení nosiče kontejnerů a kontejnerů samotných. Doplnění technologie pak spočívalo v pořízení velkého štěpkovače na materiál, který zůstával po přesetí kompostu, a výkonnějšího síta. Celková výše nákladů u tohoto projektu činila 3 093 970 korun.

Na co by si měly dát pozor obce, které uvažují o podobném projektu?

V případě realizace podobného projektu je nutné klást velký důraz na zajištění svozové oblasti. Projekt je ekonomicky udržitelný pouze v případě, že se jedná o velké zařízení.

Náklo

www.naklo.cz

Marek Ošťádal, starosta obce

starosta@naklo.cz

603 777 284

Kdybyste se mohl vrátit v čase, co byste udělal jinak?

V době, kdy kompostárny po změně odpadové legislativy začaly vznikat, nikdo vlastně kompostovat neuměl. Na projektech se *páslo* několik podvodníků a obce, které se tehdy pro tento způsob likvidace BRO rozhodly, si zadělaly na docela velké problémy. I toto mělo za následek, že spousta kompostáren krátce po svém vzniku zase zanikla. Přežili jen ti nejsilnější a nejhouževnatější. Nikdo nepomohl, nikdo neporadil, všichni víceméně improvizovali a hledali ideální řešení, jak přísné parametry dotačních titulů naplnit. Nyní jsme již po udržitelnosti projektu a stále není proces úpravy suroviny dotažen k naší úplně spokojenosti. Dnes již ale víme, jak správně kompostovat, a dle mého také přichází doba, kdy by bylo dobré zvážit možnosti dalšího kola podpory k zajištění opravdu kvalitní udržitelnosti našich kompostáren.

Z čeho máte naopak radost?

Mám radost, že to funguje. Že si lidé začali uvědomovat, že BRO nemá končit v popelnici, ale že jeho místo je buď na hnojišti, nebo v kompostárně, kde se zajistí jeho postupná proměna ve velmi kvalitní přírodní hnojivo. Stejně jako i v mnoha jiných odvětvích i tady jen objevujeme to, co naši předkové již velmi dobře věděli. Kompostování vlastně vychází z přirozenosti přírodních cyklů, které jsou zde od nepaměti.

NEMĚLI JAK ZPRACOVAT BRO, TAK POSTAVILI KOMPOSTÁRNU

ODPADY

A pokud to máte do Olomouckého kraje daleko, vydejte se třeba do Chorušic ve Středočeském kraji. I tady mají vlastní kompostárnu s kapacitou do 150 tun ročně, kterou vybudovali a vybavili technikou s pomocí dvou dotací z OPŽP. Na důvod, proč se obec pro tento projekt rozhodla, se ptáme starosty Martina Bauera.

STŘEDOČESKÝ KRAJ · VELKÝ ÚJEZD (ČÁST OBCE CHORUŠICE)

Pane starosto, co bylo ve vašem případě tím důvodem mít vlastní kompostárnu?

Obec vlastnila už od roku 1990 traktor Z 7711 s vlekem a obyvatelé a chovatelé se ozývali s poptávkou po zajištění svozu BRO. Zemědělský podnik ale tento odpad nechtěl k polním hnojištím přijímat, takže končil na neprovzdušněných hromadách. Obci chybělo koncové zařízení měnící BRO v kompost.

Kdy se kompostárna realizovala a jak se financovala?

Žádost o dotaci na kompostárnu jsme podávali opakovaně od roku 2010. Zpočátku jsme zkoušeli žádat v jiných programech než u OPŽP, např. v PRV SZIF. Úspěšni jsme byli až po úpravě efektivity nákladů v roce 2012. K realizaci došlo o rok později. Dotace z OPŽP činila 1 188 000 Kč, z vlastních zdrojů zaplatila obec 132 000 Kč.

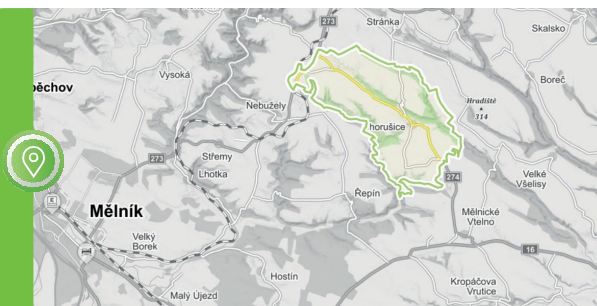
V roce 2015 jsme realizovali další projekt podpořený z OPŽP. Jednalo se o mobilní systém úpravy BRO, kdy dotace z OPŽP činila 1 369 852 Kč, z vlastních zdrojů zaplatila obec 159 727 Kč.

Co to technické vybavení vlastně zahrnuje?

Vybavení zahrnuje traktor s čelním nakladačem a příslušenstvím, překopávač kompostu a mísicí a drticí vůz umožňují dokonalou homogenizaci

Obec Chorušice se nachází v okrese Mělník ve Středočeském kraji. Žije zde 562 obyvatel. Součástí obce jsou i Choroušky, Velký Újezd a Zahájí.

Chorušice (Obec) • Mapy.cz

BRO (včetně roští) i ve větším množství přímo od domů občanů. V rámci prevence vzniku odpadů pořídila obec z projektu OPŽP také kompostéry a štěpkovač.

Jak často se odpad od domů vyváží?

Tuto službu poskytuje obec týdně po dobu jednoho měsíce na jaře a dvou měsíců na podzim. V mezidobí je pro příjem BRO otevřena kompostárna a sběrová místa.

Setkali jste se při realizaci projektu s událostí, která ho zásadně ovlivnila?

Je až zarážející, jaký vliv na rozvoj či stagnaci venkova mají „nenárokové“ dotační prostředky. V našem případě (na rozdíl např. od první výzvy OPŽP) bylo nutné se popasovat s efektivitou projektů a množstvím techniky nárokové z dotace. Velké poděkování zasluží zpracovatelé žádostí o dotace – firma Bioprofit s.r.o. a Ing. Pavel Novák s.r.o. Zásadní bylo také předchozí prověření vhodnosti konkrétní techniky a nastavení parametrů pro výběrové řízení. Zde sehrály významnou roli negativní i pozitivní zkušenosti kompostáren, možnost vyzkoušení techniky.

ODPADY

Jak se vám vlastní kompostárna vyplatí?

V roce 2015 proběhlo ekonomické porovnání s komerční nabídkou společnosti AVE CZ odpadové hospodářství, z něhož vyplynulo, že by obec/občané při svozu BRO po dobu 18 týdnů a v maximálním objemu 240 litrů za rodinný dům platila 261 900 Kč, a to bez započtení BRO produkovaného obcí a ceny nádob (290 000 Kč). V rámci dotovaného projektu a prvotního nastavení životnosti techniky 10 let činily v témže roce náklady na již přesně zváženou produkci BRO 185 tun za rok 95 000 Kč. V případě realizace záměru bez dotace by náklady činily 284 000 Kč. Značná výhoda realizovaného projektu spočívá v neporovnatelném komfortu systému pro občany (obec odebere jakékoliv množství BRO) i absenci nákladného přemísťování BRO do vzdálených kompostáren.

Takže projekt hodnotíte jako úspěšný...

V roce 2021 mohu konstatovat, že životnost pořízené techniky při roční kapacitě zpracování do 240 tun BRO je za podmínky dodržení pravidelného provozního servisu dvojnásobná, což činí výše uvedená čísla ještě zajímavějšími.

Je i něco, co vás zklamalo?

Na celém projektu je „málo kouzelný“ fakt, že tyto dotace již OPŽP neposkytuje, a to s odůvodněním řídicího orgánu, že kapacita všech kompostáren v ČR je dostatečná. Nikdo se však ale nezabývá potřebou dopravy BRO, což náklady likvidace a opětovného využití kompostu výrazně zvyšuje.

Velký Újezd (část obce Chorusice)

www.chorusice.cz

Martin Bauer, starosta obce

ou@chorusice.cz

725 021 094

OBEC ZÍSKÁ ENERGII I HNOJIVO A MINIMUM MATERIÁLU PŘIJDE NAZMAR

Má-li být řeč o energetice a obcích, nemůžeme nenavštívit polabskou obec Kněžice, která se snaží už řadu let o nezávislost na vnějších zdrojích. Projekt první energeticky soběstačné obce je natolik inspirující, že si rozhodně zaslouží pozornost těch, kdo hledají podobnou cestu.

Dojít k nezávislosti na vnějších zdrojích se Kněžicím už z velké části povedlo. A to ve výrobě tepla. Pětisetlává vesnice v čele se starostou Milanem Kazdou si v roce 2006 troufla na odvážný projekt a za 138 milionů korun vybudovala bioplynovou stanici, kotel na biomasu a šestikilometrové potrubí, které zajišťuje lidem teplo i horkou vodu. Vesnice tak zároveň vyřešila, co s biologickými odpady. Díky projektu vyhrála už v roce 2016 ocenění v prvním ročníku soutěže Obnovitelné desetiletí a dostala přídomek První energeticky nezávislá obec.

Pane starosto, první kapitolou vaší cesty k soběstačnosti byla linka na výrobu pelet z rostlinných odpadů, kdy obec dostala na pořízení stroje za milion korun polovinu peněz od státu.

Ano, tento projekt měl zlepšit životní prostředí v obci, životní standard obyvatel a hlavně měl udržet finanční toky v dané lokalitě. Předpoklad byl takový, že zemědělství vypěstuje nějaký produkt, obec jej vykoupi, spálí a dodá lidem teplo. Tím se uzavrou finanční toky a investice zůstanou v regionu. Tato investice se nám do čtyř let vrátila.

Skutečnost je ale ještě o něco lepší. Postavili jste bioplynovou stanici, která zpracovává odpady z širokého okolí a vyrábíte z ní nejen teplo, ale i elektřinu. Na tak malou vesnici se jednalo o odvážný a nákladný projekt.

Pro naši vesnici s tehdy šestimilionovým rozpočtem bylo potřebných 138 milionů korun závratnou investicí. Získali jsme sice 84 milionů korun z Evropského fondu regionálního rozvoje a 11 milionů ze Státního fondu životního prostředí. Na zbývající část jsme si ale museli vzít úvěr, který jsme splatili v loňském roce. Protože ale díky projektu dokážeme zužitkovat své odpadní vody, nemusela vesnice stavět kanalizaci a čističku vody, což by znamenalo nějakých 45 milionů korun.

Zkušební provoz jste spustili před 15 lety (povídáme si v roce 2021 – pozn. red.). Od té doby úspěšně jede?

Ano. Na teplovod se postupně připojilo skoro 160 domů. Cena tepla je u nás koruna deset za kilowatt (hodinu tepla), pokud máte akumuláční kamna, zaplatíte minimálně dvě koruny dvacet za kilowatthodinu. V zemním plynu se cena za jeden kilowatt pohybuje kolem dvou korun.

Teplovod je pro obyvatele Kněžic navíc mnohem pohodlnější než kotle na uhlí nebo dřevo, kterými většina z nich topila. Nový model znamená každý rok o 10 tisíc tun emisí oxidu uhličitého méně.

Popište, jak celý proces funguje v praxi?

Traktory přivezou do bioplynky v průměru 30 kubiků prasečí kejdy denně. Je to jedna z nejvíce ceněných příměsí tekuté směsi ve fermentoru, protože obsahuje bakterie, které stabilizují výrobu bioplynu. Stanice si poradí také s čistírenskými kaly, se zbytky z pekáren nebo s krví z jatok. Vedle bioodpadů přímo z Kněžic svážíme spoustu materiálu z celého regionu. Automobilová dodávka objíždí denně restaurace v okruhu 25 kilometrů, odkud přiveze třeba tři tuny zbytků jídla. Celkově bioplynová stanice pojme asi 55 tun materiálu denně. Je to taková železná kráva. Musíte ji pořádkem krmit, jinak vám přestane dávat mléko. Měli jsme i obdobi, kdy jsme museli stanici kvůli nedostatku vyhovujících odpadů krmit částečně kukuřičnou siláží. Využíváme také listí nebo trávu z pěti hektarů obecních pozemků. Místní občané sem vyvázejí i obsah žump, který by se jinak musel draze likvidovat v čistírnách odpadních vod v Nymburce nebo Poděbradech. Nakonec takřka 95 procent materiálu zůstane v bioplynové stanici i po vytvoření bioplynu. Takzvaný zbytkový tekutý digestát dává obec zdarma místním zemědělcům na hnojení pole. Celý cyklus smysluplné likvidace odpadů se tak uzavírá. Obec získá energii i hnojivo a minimum materiálu přijde nazmar.

Vybudovat bioplynovou stanici za mnoho milionů vyžadovalo jistě odvahy, ale i znalosti. Věřil jste, že to bude fungovat?

Bylo to především o spolupráci zastupitelů obyvatel obce a týmu lidí, kteří byli ochotni nezištně pomáhat. Osobně jsem věřil, že systém propojení bioplynové stanice a kotelny fungovat bude. I když problémů na začátku bylo mnoho, proces naši zaměstnanci zvládli a projekt funguje technologicky i ekonomicky. Znamená to, že generuje finanční prostředky na splácení úvěrů. Dokonce se nám podařilo tuto investici splatit již za 14 a půl roku.

Jak na to dnes vzpomínáte?

Je pravda, že když jsme rozjeli provoz, probírali jsme s tehdejšími místostarostou u kávy provozní problémy a já jsem si posteskl: *Josefe, myslím, že jsme snad jenom my dva věřili tomu, že se projekt podaří zrealizovat.* Odpověď Josefa pro mě byla překvapivá. Řekl pouze: *Byl jsi sám, nechťel jsem tě znervózňovat.*

Jak moc jsou dnes Kněžice skutečně soběstačnou obcí nezávislou na vnějších zdrojích a čeho byste v tomto směru chtěli ještě dosáhnout?

Ano. Na teplovod se postupně připojilo skoro 160 domů. Cena tepla je u nás koruna deset za kilowatt (hodinu tepla), pokud máte akumulární kamna, zaplatíte minimálně dvě koruny dvacet za kilowatthodinu. V zemním plynu se

cena za jeden kilowatt pohybuje kolem dvou korun. Teplovod je pro obyvatele Kněžic navíc mnohem pohodlnější než kotle na uhlí nebo dřevo, kterými většina z nich topila. Nový model znamená každý rok o 10 tisíc tun emisí oxidu uhličitého méně.

Popište, jak celý proces funguje v praxi?

Traktory přivezou do bioplynky v průměru 30 kubíků prasečí kejdy denně. Je to jedna z nejvíce ceněných přísad tekuté směsi ve fermentoru, protože obsahuje bakterie, které stabilizují výrobu bioplynu. Stanice si poradí také s čistírenskými kaly, se zbytky z pekáren nebo s krví z jatek. Vedle bioodpadů přímo z Kněžic svážíme spoustu materiálu z celého regionu. Automobilová dodávka objíždí denně restaurace v okruhu 25 kilometrů, odkud přiveze třeba tři tuny zbytků jídla. Celkově bioplynová stanice pojme asi 55 tun materiálu denně. Je to taková železná kráva. Musíte ji pořádkem krmit, jinak vám přestane dávat mléko. Měli jsme i období, kdy jsme museli stanici kvůli nedostatku vyhovujících odpadů krmit částečně kukuřičnou siláží. Využíváme také listí nebo trávu z pěti hektarů obecních pozemků. Místní občané sem vyvázejí i obsah žump, který by se jinak musel drazo likvidovat v čistírnách odpadních vod v Nymburce nebo Poděbradech. Nakonec takřka 95 procent materiálu zůstane v bioplynové stanici i po vytvoření bioplynu. Tak-

zvaný zbytkový tekutý digestát dává obec zdarma místním zemědělcům na hnojení pole. Celý cyklus smysluplné likvidace odpadů se tak uzavírá. Obec získá energii i hnojivo a minimum materiálu přijde nazmar.

Vybudovat bioplynovou stanici za mnoho milionů vyžadovalo jistě odvahu, ale i znalosti. Věřil jste, že to bude fungovat?

Bylo to především o spolupráci zastupitelů obyvatel obce a týmu lidí, kteří byli ochotni nezištně pomáhat. Osobně jsem věřil, že systém propojení bioplynové stanice a kotelny fungovat bude. I když problémů na začátku bylo mnoho, proces naši zaměstnanci zvládli a projekt funguje technologicky i ekonomicky. Znamená to, že generuje finanční prostředky na splácení úvěrů. Dokonce se nám podařilo tuto investici splatit již za 14 a půl roku.

Jak na to dnes vzpomínáte?

Je pravda, že když jsme rozjeli provoz, probírali jsme s tehdejšími místostarostou u kávy provozní problémy a já jsem si posteskl: *Josefe, myslím, že jsme snad jenom my dva věřili tomu, že se projekt podaří zrealizovat.* Odpověď Josefa pro mě byla překvapivá. Řekl pouze: *Byl jsi sám, nechtěl jsem tě znervózňovat.*

Jak moc jsou dnes Kněžice skutečně soběstačnou obcí nezávislou na vnějších zdrojích a čeho byste v tomto směru chtěli ještě dosáhnout?

Devadesát procent trvale žijících obyvatel Kněžic není závislých na uhlí ani na plynu. A nyní pro ně plánujeme vybudovat lokální distribuční síť na dodávku elektřiny. Cesta je to opět trnitá, ale snad se podaří po ní dojít do cíle. Dodávka elektřiny je totiž výrazně složitější. Nejenom legislativně, ale i technologicky. Je třeba stabilizovat zdroj a pořídit akumulaci. Tyto aktivity budou bohužel finančně hodně náročné. Chtěli bychom motivovat naše obyvatele tak, aby se zapojili do projektu a pořídili si fotovoltaické elektrárny na střechy svých domů. Potom by distribuční síť fungovala jako zařízení pro vzájemné sdílení vyrobené elektřiny. Dále se nám podařilo v roce 2020 zrealizovat posilovací kotelnu na štěpku pro nových 12 rodinných domů, které v Kněžicích vyrostly za poslední tři roky.

Kněžice

www.obec-knezice.cz

Milan Kazda, starosta obce

obec@obec-knezice.cz

725 022 616, 325 640 228

Napadá vás, jak inspirovat i jiné obce? Určitě se k vám jezdí radit řada zájemců...

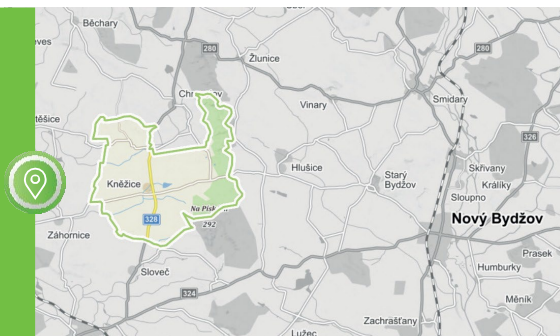
Zájemcům předáváme zkušenosti nejen kladné, ale i záporné. Aby se vyvarovali chyb, které jsme udělali my. Úsměvné je, že k nám jezdí i zájemci z Jižní Koreje. A k té inspiraci – už na začátku rozhovoru jsem zmínil, že náš systém nahrazuje kanalizaci a ČOV. Ale protože je v této zemi zhruba 420 bioplynových stanic zpravidla s přebytkem tepla, dalo by se uvažovat i o jiných lokalitách, které by mohly díky BPS likvidovat odpadní vody bez nákladného budování kanalizace a ČOV. Šlo by to buď doplněním tříkomorových septiků se zemním filtrem a zpracovávat usazeninu z první komory a přečištěnou vodu využít na ředění substrátů. Nebo by se daly BPS dovybavit technologií a hygienizací na zpracování odpadů v rámci předúpravy substrátu pro BPS.

Pane starosto, souvisí vaše chtění po energetické soběstačnosti s vaší původní profesí?

Spíše ano, pracoval jsem v zemědělství nejprve jako opravář zemědělských strojů, později jako diagnostik motorových vozidel.

Kněžice najdeme v okrese Nymburk ve Středočeském kraji, asi 22 kilometrů severovýchodně od města Poděbrady. Mají zhruba 519 obyvatel, součástí jsou i Dubečno a Osek.

[Kněžice \(Obec\) • Mapy.cz](#)

Z KOMÍNA ŠKOLKY UŽ SE NEKOUŘÍ

ENERGETIKA

Krásnou školku, vlastně jeden z nejhezčích objektů v obci, z jehož komína se navíc přestalo kouřit, má obec Pačejov na Klatovsku v Plzeňském kraji. A proč o ní píšeme v kategorii energetika? To proto, že v rámci rekonstrukce došlo i na zateplení budovy, díky čemuž obec nyní ušetří za energii. Z další dotace navíc obec realizovala i výměnu topení, takže dnes ji zahřívá tepelné čerpadlo. Na podrobnosti se ptáme starosty Jana Vavříčky.

Co všechno se v rámci projektu podařilo?

Rekonstrukce staré školky, která má dnes krásný a moderní vzhled, stála obec více než pět milionů korun. Na budově se opravila fasáda, okna, dveře, vstup do budovy, nová je i střecha.

Když je řeč o energetických úsporách, můžete nám to přiblížit i v nějakých srovnávacích číslech?

Úspory se pohybují od 20 do 40 procent, záleží, jak je dlouhá zima a jaké je počasí. Ale hlavně nekouří komín a také už nepotřebujeme topiče.

Kdy a jak se to financovalo?

Realizace probíhala od ledna 2015 do prosince 2018. Projekt se povedl díky dotaci z OPŽP a prostředkům, které obec vyčlenila ze svého rozpočtu. Zateplení, okna a střecha vyšly na více než čtyři miliony, tepelné čerpadlo stálo milion a 153 tisíc korun.

Co na to dnes říkáte?

Nemůžeme si to vynachválit. Důležité je nenechat se odradit některými problémy, které se v průběhu akce objeví.

PLZEŇSKÝ KRAJ · PAČEJOV

Pačejov

www.pacejov.cz

Jan Vavříčka, starosta obce

starosta@pacejov.cz

376 595 231

Jaké problémy to například byly? Podělte se prosím o zkušenost, kterou mohou využít vaši kolegové starostové.

Nejhorší bylo zajistit energetický audit před akcí a pak následný monitoring po dobu udržitelnosti.

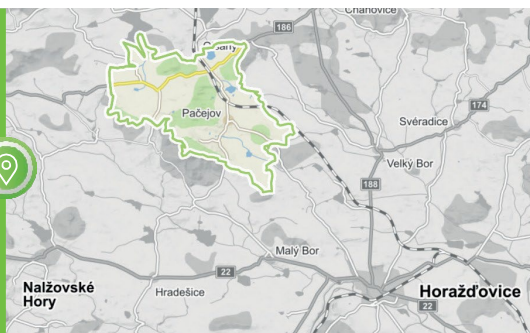
Co byste dnes udělali jinak?

Asi nic, postupoval bych úplně stejně.

*Obec Pačejov se nachází
v okrese Klatovy
v Plzeňském kraji. Žije
zde zhruba 715 obyvatel.*

[Pačejov \(Obec\) • Mapy.cz](#)

VODA V KRAJINĚ

VODA V KRAJINĚ

Obecně se uvádí, že sucho je přírodní jev způsobený nedostatkem atmosférických srážek, který následně vede k poklesu množství vody v různých částech hydrologického cyklu. Pokud množství využitelných vodních zdrojů není dostatečné pro uspokojení požadavků společnosti, hovoříme o nedostatku vody. Současná suchá epizoda, kterou Česko prochází od roku 2015 a stále nekončí, je nejhorší za posledních 500 let, vyplývá z údajů shromážděných týmem vědců z projektu InterSucho. Podle odborníků patří k nejsušším oblastem Česka jižní Morava a severozápadní Čechy. Před suchem dlouhodobě varují klimatologové, mezi nimi i Václav Cílek, podle kterého potřebuje každá krajina trochu jiný přístup. Chce to obejít si svůj rajon a zamyslet se nad ním, radí starostům.

KRAJINA KATASTRU SE POMALU UZDRAVUJE

VODA V KRAJINĚ

Vypravíme se teď do Zlínského kraje, konkrétně zamíříme k mokřadům do obce Podolí, která se rozkládá na spojnici mezi městy Uherské Hradiště a Uherský Brod. Geomorfologicky obec leží v jihozápadním cípu Vizovické vrchoviny. Na severní straně je území vymezeno výrazným krajinným prvkem – nivou řeky Olšavy a dále Prakšickou vrchovinou, na jihu se zvedají svahy Vlčnovské pahorkatiny. Rozloha katastru zabírá 602 hektarů. V Podolí žije 893 obyvatel a už druhé volební období zde starostuje Jana Rýpalová, která se řídí starou moudrostí: Území, kde žijeme, jsme dostali do dočasné správy a je naší povinností o ně pečovat tak, abychom ho dalším generacím předali v zušlechtěném stavu.

ZLÍNSKÝ KRAJ · PODOLÍ

Co vás vedlo k tomu, že jste se v obci rozhodli pro vybudování mokřadů?

Katastr, který jsme přebírali v roce 2014, trpěl splachem ornice, velké lány z dob minulých byly náchylné k vodní erozi, přívalem deště překvapovaly obyvatele nečekanými záplavami. Rok co rok musela obec čistit některé části obce od nánosů bahna, veškeré srážky končily velmi záhy v korytě řeky Olšavy, když cestou napáchaly škody na zemědělských plodinách, majetku obce i občanů. V krajině chyběly meze zničené v dávných dobách – přirozená útočiště pro živočichy. Většina z nás považovala tento typ krajiny, ve které jsme vyrůstali, za přirozený a vzniklý zákonitým procesem formovaným kulturní činností člověka. A přece se našli přemýšliví jednotlivci, kteří kladli otázky.

Jaké otázky to byly?

Otázky pro většinu z nás velmi nepříjemné: Takto se projevuje zdravá krajina? Proč mizí polní pachtvo? Kam se poděly koroptve, bažanti? Proč nejsou na polích zajíci? Proč nevadí vlastníkům půdy každoroční úbytek mnoha tun ornice? Proč není vidět na podzim hluboká orba, když na po-

Obec Podolí se nachází v okrese Uherské Hradiště ve Zlínském kraji, zhruba 5,5 km jihovýchodně od Uherského Hradiště. Žije zde přibližně 893 obyvatel.

Podolí (Obec) • Mapy.cz

lích vidáme jezdit stroje svojí velikostí přesahující vojenské tanky? Proč zmizela z krajiny hospodářská zvířata v zahraničí běžná? Proč, proč, proč...?

A rozhodli jste se pro mokřady...

Tak jednoduché to ještě nebylo. Jeden ze zastupitelů přišel s vizí vybudovat v údolní nivě Podolského potoka soustavu záchytných nádrží. Voda v krajině přinese život, soustava bezpečně převede povodňovou vlnu, zadrží vodu v krajině co nejdéle, stane se napajedlem zvěře z velké části katastru, útočištěm a bydlištěm mnoha zvířecích i rostlinných druhů, bude vyhledávaným parkem, na přilehlých pozemcích budou hospodařit místní drobní zemědělci šetrným způsobem. Lokalita se stane výukovou přírodní laboratoří pro mladé generace, pro něž tento model bude běžným a přirozeným obrazem přírody a krajiny, k němuž povedou zase oni své potomky. Území se promění v harmonický biotop propojující šetrnou činnost člověka s přirozenými přírodními mechanismy násilně dlouhá léta člověkem potlačovanými. Místem k rozjímání, k přemýšlení o směřování každého z nás, našeho druhu.

Tato vize se určitě zastupitelům líbila...

To ano. Pozemky však obec nevlastnila a k výkupu se nakonec také neodhodlala. Vizionář tedy vykoupil pozemky během roku sám. Mnozí z nás nechápali, jak může někdo investovat soukromé prostředky do projektu, který mu následně neponese zisk. Kdo nedrančuje, bývá podezřelý. Ani tehdy obec neměla zájem pozemky převzít, zavázala se však v lokalitě mokřady z dotačních prostředků vybudovat.

Jaké dotace to byly, z jakého zdroje a o jaké částce je zde řeč?

S dotací to nebylo tak jednoduché. První žádost byla neúspěšná, uspěli jsme asi až o dva roky později, po úpravách projektu. Důležité je, že se nakonec vše podařilo a dotaci jsme ze Státního fondu životního prostředí ČR v rámci Operačního programu Životní prostředí pro vodu, vzduch a přírodu získali. Podpora na výstavbu mokřadů byla stoprocentní, obci byla proplacena i upravená projektová dokumentace. Celkem se jednalo o 4 065 777 korun.

Popište tedy prosím, co následovalo?

Fáze vyřizování dotací, projektování, soutěžení dodavatelů a další administrativní povin-

nosti byly jen nutnou trnitou cestou k pokladu, kterým se dnes Podolí právem pyšní. V roce 2015 byla soustava 15 průtočných mokřadů a tůň v lokalitě Přední díly spolu s miniaturní soustavou dvou mokřadů a dvou tůň v lesní lokalitě Kačinec slavnostně otevřena. Podolský katastr tak dostal hodnotný dar. Mokřady se staly útočištěm desítek druhů vodního ptactva, nespočtu vodních živočichů, vzácných a chráněných, v nedávné době zahnízdzily dokonce na mokřadech dvě rodinky morčáků velkých, ptáka viditelného v naší republice pouze na několika místech.

Takže nejde jen o zadržování vody v krajině. Místo se líbí živočichům i lidem...

Mokřadní soustava je živým organismem s viditelným pohybem hladiny v různých částech roku. Citlivě provozovaná péče zajišťuje živočichům nerušený život a klidné vyvádění mláďat, občanům pak nevšední podívanou v jakémkoliv ročním období. Přilehlé pozemky jsou šetrně obhospodařované drobnými místními zemědělci podle pokynů majitele pozemků – podolského nadšence Pavla Podšklubky. V roce 2019 byla malinká mokřadní soustava v lesní lokalitě Kačinec doplněna naučnou stezkou se sochami živočichů vyskytujících se v našem katastru, informačními a naučnými tabulemi a dvěma krytými pozorovatelnami živočichů.

Jak dnes projekt hodnotíte?

Vybudování mokřadů změnilo pohled zastupitelů i mnohých občanů na dosavadní užívání krajiny člověkem. Přineslo vizi, jak by v budoucnu měla krajina vypadat, aby nedocházelo k vodní i větrné erozi, ke splachům půdy z úrodných částí katastru. Aby zvěř a volně žijící živočichové nebyli stresováni zemědělskou technikou a činností člověka v krajině. Postupně vysazujeme nové a propojujeme staré biokoridory, budujeme v odtokových profilech přehrážky z přírodních materiálů, které snižují kinetickou energii vody a zachycují unášenou ornici. Tu následně vracíme zpět do krajiny, nenecháváme zanášet řeku Olšavu ornici – cenným půdním zlatem. Krajina katastru se pomalu uzdravuje a my máme povinnost vůči budoucím generacím v takovéto činnosti pokračovat. Přes několikaleté sucho se daří rok od roku vodu v našem katastru zadržovat.

Podolí u Uherského Hradiště

www.obecpodoli.cz

Jana Rýpalová, starostka obce

info@obecpodoli.cz

572 574 130

VODU SE SNAŽÍ ZADRŽET A VYUŽÍT, ABY KRAJINA TOLIK NEVYSYCHALA

VODA V KRAJINĚ

Malou vodní nádrž s mokřadem a mokřadni částí vybudovali i v obci Nová Lhota na jižní Moravě. Stalo se tak v rámci většího projektu, který měl za cíl akumulaci vody v krajině, vytvoření prostoru pro život živočichů a zvýšení celkové biodiverzity území, zkrátka zlepšení ekologické stability příhraničního území Horňácka a Kopanic prostřednictvím environmentálního managementu a budování ekostabilizačních prvků v krajině. Jak se to v Nové Lhotě povedlo, ptáme se starosty Antonína Okénky.

JIHOMORAVSKÝ KRAJ: NOVÁ LHOTA

Celý projekt pro vaši obec a další partnerské obce z území vyšel na sedm a půl milionu korun. Jak probíhalo financování a kolik stála vaše vodní plocha?

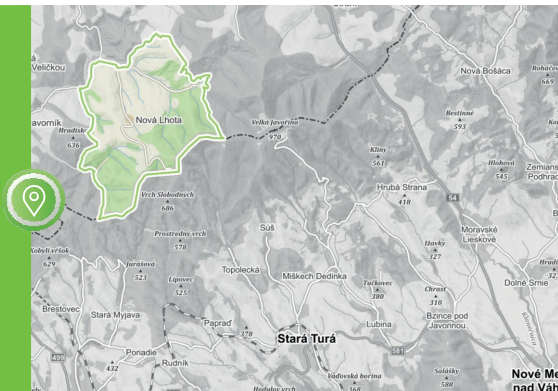
Naše vodní plocha stála 2,3 milionu korun. Financování probíhalo přes Evropský fond pro regionální rozvoj, státní rozpočet ČR a SR a rozpočet Jihomoravského kraje.

Co a kdy vás k tomuto projektu přimělo?

Projekt je součástí širší koncepce území, kterou se snažíme uplatnit při probíhající komplexní pozemkové úpravě. Samotné stavbě předcházela studie odtokových poměrů a protierozních opatření. Došlo k vytypování několika lokalit, kde je možné srážkovou vodu zpomalit a zadržet. Na tomto konkrétním místě se jedná o obecní pozemky, kde realizace nepředpokládala řešení složitých majetkoprávních vztahů. Obecně se snažíme na našem katastrálním území vodu zadržet a využít, aby krajina tolik nevysychala.

Nová Lhota se nachází v okrese Hodonín v Jihomoravském kraji, v CHKO Bílé Karpaty, 19 kilometrů jihovýchodně od Veselí nad Moravou. Je to nejvýše položená obec Jihomoravského kraje. Žije zde zhruba 654 obyvatel. Novou Lhotou protéká Lhotský potok. Součástí Nové Lhoty je malá rekreační osada Vápenky ležící severovýchodně od obce.

[Nová Lhota \(Obec\) • Mapy.cz](#)

Jak jste projekt financovali?

Projekt byl financován z Operačního programu Přeshraniční spolupráce SR–ČR. Tento projekt spolupráce se snažíme využívat maximálně i proto, že naše obec leží velmi blízko slovenské hranice. Dotace činí až 90 procent, finanční zátěž pro obec tedy není příliš vysoká.

Jak to dnes v Nové Lhotě vypadá?

Soustava dvou malých vodních ploch s mokřadní částí funguje dobře. Vlivem podloží dochází k výraznému zasakování vody a doplňování podzemních zdrojů. V období bez deště voda v nádrži rychle ubývá. Není to však výparem, ale právě výrazným zasakováním do okolního terénu.

Co byste dnes udělali jinak nebo stejně? Co byste poradil svým kolegům starostům?

Máme v obci více vytipovaných lokalit, na kterých chceme podobná přírodě blízká opatření realizovat. Trápí nás zde majetkové poměry k pozemkům, které by měla vyřešit pozemková úprava. Při tvorbě těchto projektů je důležité také informování a osvěta veřejnosti o tom, proč jsou takové stavby důležité. Ze strany vedení obce je důležité stále a často lidem vysvětlovat, proč se do takových aktivit pouštíme a že to má v krajině širší rozměr. Jedná se o opatření na desítky let do budoucna, proto je třeba proces komplexní úpravy pozemků klíčový.

Plánujete ještě něco dalšího v této oblasti?

Pokud budou připraveny obecní pozemky díky pozemkové úpravě (snad už v roce 2022), pustíme se do dalších opatření vymezených v plánu společných zařízení pro naše katastrální území.

Nová Lhota

www.novalhota.cz

Antonín Okénka, starosta obce

starosta.novalhota@seznam.cz

724 168 208

NÁVES OŽILA. STAROU NÁDRŽ NAHRADILO KRÁSNÉ JEZÍRKO

VODA V KRAJINĚ

JIHOMORAVSKÝ KRAJ · BRATČICE

Odehrává se zde společenský život, konají koncerty, hasičské závody, děti dovádějí u vodních prvků, v létě se tu lidé koupou. Nacházíme se v centru obce Bratčice v okrese Brno-venkov. V roce 2016 sem obec přizvala krajináře a projektanta vodních staveb a začala pozoruhodná proměna. Povídáme si se starostou Janem Buršíkem.

Pane starosto, hospodaření se srážkovými vodami a revitalizace návsi – to zní jako dva naprosto odlišné projekty. Jak a proč se vám je podařilo spojit v jeden? Co tomu předcházelo?

To propojení revitalizace s vybudováním dešťové kanalizace se přímo nabízelo. Zdejší lokalitě se neřekne jinak než Na Bahně. Ještě nedávno zde byl skutečně jen neutěšený prostor s požární betonovou nádrží ze 70. let, která byla v havarijním stavu, zanesená. Do nádrže byla svedena dešťová voda z okolních domů a tekla do ní i špinavá voda ze splaškové kanalizace.

Návés se opravdu hodně proměnila. Můžete přiblížit, co všechno revitalizace zahrnovala?

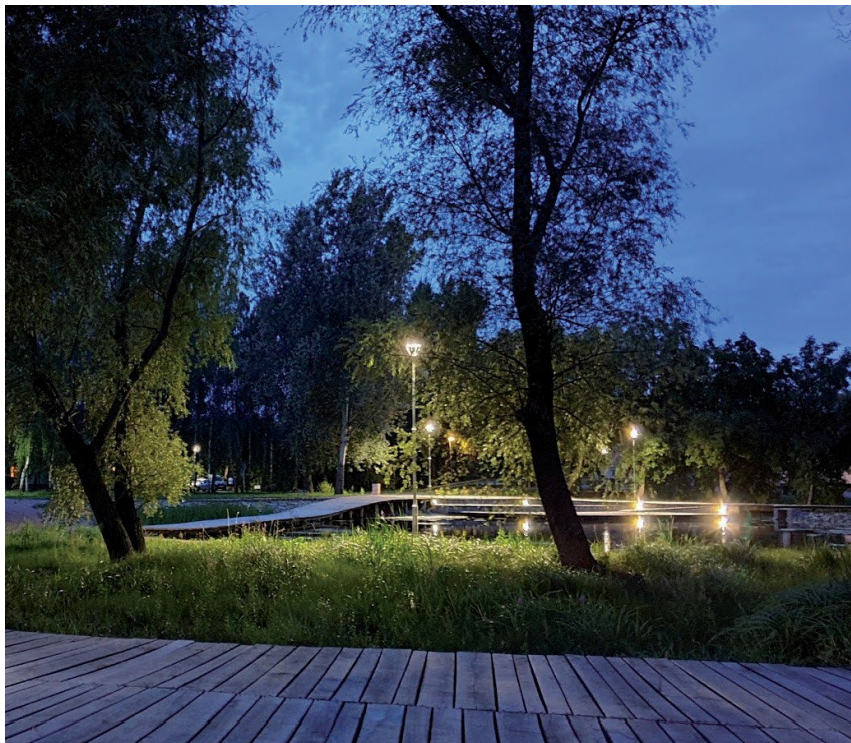
Nádrž jsme přestavěli na přírodní jezírko, které nyní zadrží mnohem více vody. Zatímco dříve zde bylo třeba 10 centimetrů vody a zbytek tvořil sediment, teď je hloubka vody asi 90 až 120 centimetrů. Vody je zatím naštěstí dost. Nová dešťová kanalizace svádí vodu z domů a veřejných ploch nejprve do menšího předčišťovacího jezírka nádrže a následně do nádrže, kde ji navíc doplňují i prameny, které se objevily po vyčištění starých usazenin. Zpevnili jsme také břehy a opravili výpustný objekt. Vznikl tak rezervoár vody, kterou nyní využíváme i na závlahu zeleně, což je vlastně další projekt, kterým jsme na ten původní navázali. Kromě toho došlo i na novou výsadbu zeleně.

Hlavním cílem projektu bylo opravit stávající požární nádrž, která byla zanesena sedimentem, a zpřístupnit podmokřené části návsi, což se podařilo vybudováním dřevěné lávky. Jak tato lávka vypadá?

Vodní plochu v přírodním duchu doplňují dřevěné lávky a mola, díky kterým se lze přiblížit k vodě i přejít po zamokřených částech parku. Dnes slouží místo jako plovárna, konají se zde koncerty, pro hasiče je zde hasičská dráha, na které probíhají nejen tréninky, ale i závody.

Nepamatovali jste jen na hasiče, ale i na děti, které tady mají své vodní hřiště. Děti si u vás doslova hrají s vodou?

Ano, přesně tak by se to dalo říct. Okolní vodní plochy jsme osadili prvky dětského vodního hřiště, jako jsou Archimedův šroub, vodní kola a sou-

stava vodních koryt se stavítky. Bylo to v květnu 2020 a stálo nás to asi 800 tisíc korun. Tuto investici jsme zvládli bez dotace.

Kde jste se inspirovali?

Něco podobného jsem viděl na Dolní Moravě. Chtěli jsme zkrátka místo ještě více ozvláštnit. V první fázi jsme zvažovali, že si tyto prvky vyrobíme sami. Pak jsme ale raději přizvali odborníky z firmy, která realizovala projekt právě na zmiňované Dolní Moravě.

Realizace vašeho projektu probíhala od září 2018 do května 2019. Jak jste jej financovali?

Projekt vyšel celkem na deset milionů korun. Necelých pět milionů tvořily dotace ze Státního fondu životního prostředí, zbytek jsme hradili z rozpočtu. Konkrétně jsme na projekt hospodaření se srážkovými vodami čerpali z evropských dotací 3 807 027 Kč, na revitalizace návsí 821 924 Kč.

Jak jste dnes spokojený s proměnou ještě nedávno tak nevábného místa?

Naše očekávání to překonalo, vypadá to krásně. K jezírku se sjíždějí i lidé ze širokého okolí, to jsme nečekali. Vodní prvky jsou také hodně populární. Náves rozhodně ožila.

Co byste poradil svým kolegům, kteří uvažují o podobném projektu? Co byste dnes udělal jinak?

S projektem bylo opravdu hodně starostí, šlo o poměrně administrativně komplikovaný záměr. Dnes už se tomu sice jen usmívám, ale snadné to nebylo. Jestli bych něco udělal jinak? To asi ne. Spoustu věcí starosta neovlivní a těm procesům nelze předejít. A že nás to neodradilo od další práce, dokazuje, že pracujeme na projektu na opravu vodní nádrže na místním toku a rádi bychom také napojili nový vodní zdroj do vodovodního řádu.

Bratčice

obecbratcice.cz

Jan Buršík, starosta obce

starosta@obecbratcice.cz

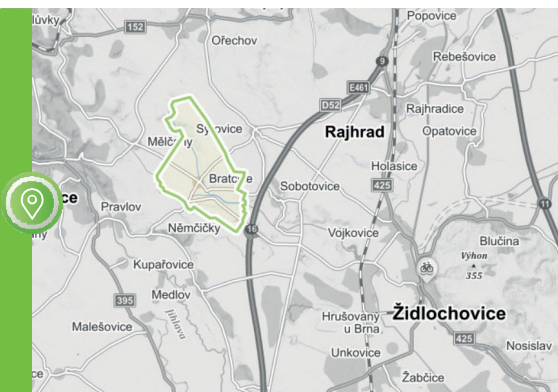

734 247 454

Bratčice najdeme v okrese Brno-venkov v Jihomoravském kraji. Rozkládají se v Dyjsko-svrateckém úvalu, obcí protékají potoky Lejtna a Šatava. Žije zde zhruba 713 obyvatel. Jižně od obce jsou velká ložiska vysoce kvalitního písku, který se zde ve velkém měřítku těží.

[Bratčice \(Obec\) • Mapy.cz](#)

KDE TO NEZVLÁDLY STAVEBNÍ STROJE, NASTOUPILA LIDSKÁ SÍLA

VODA V KRAJINĚ

Ted' si vyjedeme do hor. Voda je vzácný dar a je třeba o ni pečovat, neznečišťovat ji. Ideální úsporné řešení pro malé obce představuje čistírna odpadních vod spolu s tlakovou kanalizací schopnou samočištění. Třeba taková, jakou v roce 2017 začali stavět v městečku Žulová v Olomouckém kraji. Město na její vybudování získalo dotace z Operačního programu Životní prostředí, s financováním pomohl také Olomoucký kraj a velkou výhodou byl výhodný úvěr s nízkou úrokovou sazbou, říká starosta Radek Tršťan.

OLOMOUCKÝ KRAJ: ŽULOVÁ

Pane starosto, co všechno obnášel váš projekt?

Došlo na vybudování více jak 10 kilometrů dlouhé tlakové splaškové kanalizace a také čistírny odpadních vod. Na tento projekt navazovala i následná oprava chodníků a místních komunikací.

Jak dlouho trvala realizace?

Celkem 16 měsíců.

Je v něčem stavba vaší kanalizace mimořádná?

Při samotné stavbě jsme se potýkali s nedostatkem místa hlavně při výkopových pracích. Problémy nastaly také při křížení stávající dešťové kanalizace, optických sítí aj. Museli jsme tak provést několik změn oproti projektové dokumentaci. Umístění části hlavního řadu bylo naprojektováno v silnici I/60, což je hlavní tah na Polsko. Kvůli velmi frekventovanému provozu jsme se ale nakonec rozhodli tuto část uložit do chodníků, kde se však muselo kopat ručně, a to opět kvůli nedostatku místa pro techniku. Navíc jsme pak nemuseli kvůli uložení kanalizace platit ŘSD za služebnost.

Žulová

<http://www.zulova.cz/>

Radek Tršťan, starosta města

starosta@mestozulova.cz

584 437 129

To byl jistě promyšlený tah. Je ještě něco, čím byste mohli inspirovat jiné obce?

Při samotné realizaci kanalizace jsme se rozhodli položit do výkopů optické kabely a předejít tak do budoucna dalším výkopům v již opravených komunikacích a chodnících. A položili jsme také část nového vodovodního řadu.

Jak a za kolik se vám podařilo investici vyřešit?

Celá akce se povedla zrealizovat bez vícenákladů, přestože jsme se v průběhu stavby potýkali se skalním podložím, jak už název našeho města Žulová napovídá. Samotné stavební práce stály 74 milionů korun bez DPH, přičemž dotace činila celkem 52 milionů.

Můžete trochu více rozvést, jak jste problémy se skalním podložím nakonec vyřešili?

Tam, kde to nezvládly stavební stroje, nastoupla lidská síla. Zaměstnanec města – bývalý střílník v lomu, ručně a po kouscích vysekal ve skále potřebný prostor pro uložení kanalizačních potrubí.

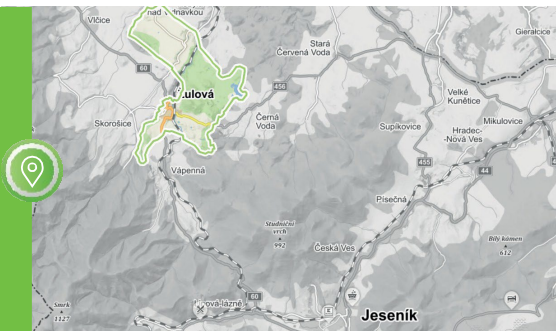
Je něco, co byste doporučil svým kolegům, kteří se na podobný projekt teprve chystají?

Kolegům bych určitě doporučil, aby si zajistili kvalitní stavební dozor, místa křížení s ostatními sítěmi, aby vše zdokumentovali, nafotili si kritická místa u nemovitostí, např. zidky, ploty, pro případné reklamace jejich poškození stavebními pracemi. Velmi důležité je mít zajištěné kvalifikované pracovníky na obsluhu čistírny odpadních vod a jiné práce kolem údržby.

Také bych kolegům doporučil, aby případnou stavbu kanalizace přiblížili občanům ještě před zahájením stavby. Co je čeká a nemine. A je třeba myslet i na to, že nastalo citelné zdražení ceny stočného.

Žulová je město na západě Českého Slezska, v severozápadní části okresu Jeseník v Olomouckém kraji. Žije zde zhruba 1 197 obyvatel.

[Žulová \(Město\) • Mapy.cz](#)

VYBUDOVALI 40 DOMÁČÍCH ČISTÍREN ODPADNÍCH VOD

VODA V KRAJINĚ

A co třeba kořenové čističky? Paceřice v Libereckém kraji jsou malá obec s přibližně 350 trvale žijícími obyvateli. Jako ve většině malých obcí ani tady občané nerespektovali základní pravidla likvidace odpadních vod. Kvůli měnící se legislativě v oblasti životního prostředí se tento stav do budoucna jevil jako neudržitelný. Absence kanalizace a katastrální členění obce s pěti osadami neumožňovaly finančně reálné centrální řešení. Proto se starosta Václav Sodomka rozhodl v roce 2016 požádat Ministerstvo životního prostředí o dotaci ve výzvě na soustavy domovních čistíren. Ta podle jeho slov přišla v ten správný čas.

LIBERECKÝ KRAJ: PACEŘICE

Pane starosto, vaše obec je jediná, kde najdeme 40 domácích čistíren, pro jejichž výstavbu jste využili dotační titul SFŽP. Co všechno bylo rozhodující pro realizaci?

Tři roky od realizace projektu už v naší obci existují podstatně větší podpořené projekty. Je ale pravdou, že jsme byli první obcí, která zrealizovala tento projekt v takovém rozsahu. V přípravné etapě v únoru 2017 jsme provedli průzkum, při němž bylo vytipováno zhruba 90 objektů, u nichž bylo třeba způsob likvidace odpadních vod řešit. V té době jsme ještě nevěděli, zda dotaci obdržíme. Jednou z podmínek zařazení do projektu přitom bylo složit nevratnou částku 10 tisíc korun za rodinný dům a 15 tisíc korun za bytový dům s tím, že pokud při žádosti o dotaci neuspějeme, obec zajistí pro tyto občany projekt včetně stavebního povolení. Z toho důvodu někteří obyvatelé ztratili zájem nebo nebyli zařazení do další fáze

Paceřice jsou obec v Libereckém kraji, nacházejí se mezi Turnovem a Hodkovicemi nad Mohelkou, hned vedle 40. kilometru silnice I/35. Žije zde zhruba 350 obyvatel.

Paceřice (Obec) • Mapy.cz

kvůli nesplnění podmínek (mezi nimi byla např. i podmínka trvale obydlené nemovitosti). Na katastru obce nelze výstavbu DČOV provést jinak než do vsaku na pozemku vlastníka. Na základě hydrogeologického průzkumu bylo zjištěno, že realizace touto formou je možná zhruba u 40 objektů. Po vypracování odborného posudku byl navržen systém čištění pro 33 ks DČOV do 5EO, 4 ks do 8 EO a 2 ks do 25 EO.

Nastaly během realizace „horké chvíle“? Jakým způsobem to celé probíhalo?

Projekční příprava se v podstatě obešla bez větších problémů. Ty nastaly ve fázi výstavby, kdy se objevilo několik někdy i poměrně zásadních problémů v komunikaci mezi realizační firmou a majiteli objektů. Jako příklad bych uvedl pohyb techniky po pozemku vlastníka. Za poměrně velkého úsilí se tyto potíže povedlo vyřešit ke spokojenosti obou stran.

Jak dlouho trvala výstavba?

Vlastní výstavba trvala zhruba půl roku. Koncem roku 2018 jsme kolaudovali.

Jakou máte zpětnou vazbu od obyvatel, kteří DČOV mají? Našli by se v obci tací, kteří projektu nevěřili a teď litují, že se nezapojili?

Po dvou letech provozování DČOV mohou říct, že reakce občanů jsou veskrze pozitivní. A ano, jsou i občané, kteří byli na začátku skeptičtí a nyní litují, že možnosti nevyužili.

Jak tento projekt hodnotíte nyní s odstupem času a se zkušenostmi, které máte?

Samozřejmě vzhledem k desetileté udržitelnosti projektu, kdy je DČOV ve vlastnictví obce, vznikají obci náklady spojené se zajištěním provozu, mezi něž patří např. periodické kontroly, likvidace kalů či dálkové monitorování provozu. Zkušenosti, které jsme nasbírali během dvouletého provozu, mě utvrdily v tom, že některé povinnosti související s provozem by bylo vhodné přenést na majitele nemovitostí. Věřím, že by to vedlo k jejich větší zodpovědnosti při používání DČOV. Přesto vidím v realizaci projektu velké plus jak pro naši obec, tak především pro vlastníky nemovitostí, kteří mají jistotu, že splňují požadavky na likvidaci odpadních vod.

Mají Paceřice nějaký další zajímavý projekt?

Ano. Z oblasti životního prostředí bych rád zmínil sběr biologicky rozložitelného komunálního odpadu, který v poslední době provádíme, konkrétně od dubna do konce listopadu. Těší mě, že to občané pozitivně hodnotí. Odpad odvážíme každé pondělí vlastním svozovým vozidlem, pořízeným z dotace, na nedalekou kompostárnu. Náklady na skládkování hradí obec.

Co chystáte dál?

Kromě jiných projektů v současné době dokončujeme dokumentaci na chodník a osvětlení mezi Paceřicemi a místní částí Husou. Od toho si libujeme větší bezpečnost a komfort pro chodce a cyklisty.

Paceřice

www.pacerice.cz

Václav Sodomka, starosta obce

pacerice@iol.cz

724 179 808

STROMY

STROMY

Ráz krajiny, obce či města ovlivňuje mimo jiné to, jak obec pečuje o zeleň. Stromy a keře jsou významným vegetačním prvkem s nevyčíslitelnými polyfunkčními hodnotami. O tom jistě nikdo nepochybuje. Na druhou stranu je třeba zejména na stromy pohlížet i jako na potenciální rizikový faktor, a to zejména v sídlech, kde je ochrana zdraví a majetku vždy na prvním místě. Tyto rizikové faktory lze významně snižovat koncepčním přístupem, tedy pravidelnou údržbou a monitorováním lokalit. Včasným zásahem lze zamezit tomu, aby se strom dostal do rizikového stadia, kdy hrozí z jakýchkoliv důvodů statický kolaps či pád suchých nebo poškozených větví. Díky takovému koncepčnímu přístupu poškozené a potenciálně nebezpečné stromy vždy včas odhalíme.

STATENICKÉ STROMY POD KONTROLOU POMOHOU UDRŽET VEŘEJNOU ZELEŇ BEZPEČNOU

STROMY

Koncepční přístup k poškozeným a potenciálně nebezpečným stromům rozhodně nechybí obci Statenice. A protože stromy, i velmi staré stromy, zde lemují také frekventovanou silnici, rozhodla se obec zapojit do projektu Statenické stromy pod kontrolou. Co obnáší, vysvětluje starostka Apolena Novotná.

STŘEDOČESKÝ KRAJ: STATENICE

Proč a kdy jste se rozhodli pro projekt Statenické stromy pod kontrolou?

Vzhledem k faktu, že ve Statenicích historicky nikdy neproběhla pasportizace stromů a na území obce máme hodně starých stromů, v mnoha případech i takové, které lemují frekventovanou silnici, rozhodli jsme se v dubnu roku 2020, že stromy necháme odborně prohlédnout a ošetřit. Zároveň jsme požádali o doporučení odbornou firmu.

Inspirovali jste se někde nebo to byl váš nápad?

Iniciativa vzešla od jednoho z našich občanů, kterým je profesionální arborista Jakub Fanta. Jsem mu za to opravdu vděčná.

Co tento projekt obnáší?

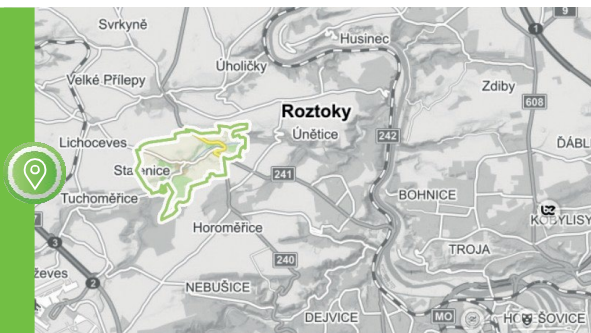
U stromů, které jsou v majetku obce, jsme zajistili odborné ošetření. U stromů, které nejsou v majetku obce, jsme upozornili majitele na stav a doporučili postup ošetření, případně pokácení.

O jak velké množství stromů se přibližně jedná?

Hodnocením prošlo 215 stromů. V katastru obce je stromů samozřejmě mnohem více. Předmětem inventarizace ale byly ty stromy, které mají

Obec Statenice se nachází ve Středočeském kraji v okrese Praha-západ, v údolí Únětického potoka. Žije zde zhruba 1 800 obyvatel. Obec se skládá ze dvou částí, ty se jmenují Statenice a Černý Vůl.

Statenice (Obec) • Mapy.cz

přímý vliv na život v obci, resp. jeho bezpečnost. Jde o stromy podél silnic, chodníků, v zástavbě, na hřištích apod.

Jak reagovali nebo reagují majitelé stromů na vaše upozornění?

Bohužel většinou línavě, zatím není zvykem provádět pravidelnou péči.

Jak je projekt finančně náročný?

Databáze je nejen výborným nástrojem pro evidenci stromů a jejich stavů, ale obsahuje také přibližné ceny jednotlivých plánovaných zákroků, takže obec s těmito částkami může pracovat při sestavování rozpočtu.

O jaké finanční částky se tedy přibližně jedná? Čerpali jste nebo hodláte čerpat nějakou dotaci, nebo si vystačíte s obecním rozpočtem?

V případě Statenic se jedná o stovky tisíc korun. Na ošetření stromů je možné čerpat dotace, důležitější však je s těmito částkami počítat v obecním rozpočtu, protože potom není obec svázána vypsáními dotačními tituly. Nejedná se o jednorázovou částku. V rámci inventarizace je zpracován také plán péče, který reflektuje aktuální stav stromů a jednotlivé zásahy jsou navrhovány podle jejich naléhavosti tak, aby se přednostně ošetřily stromy nejvíce rizikové. Práce se tak rozdělí do několika let.

Projekt Statenické stromy pod kontrolou má i své webové stránky www.stromypodkontrolou.cz. Co se z nich dozvíme?

Jedná se o největší a jedinečnou databázi stromů na světě. Tato databáze má několik úrovní. Jednak slouží veřejnosti jako informace o stromech v místě jejich bydliště. V tomto případě uvidí uživatel pouze základní informace o stromu.

Další úroveň slouží vlastníkům zeleně, kteří se po přihlášení dozvědí veškeré údaje získané při inventarizaci, navržené zásahy a cenovou kalkulaci.

Statenice

www.stromypodkontrolou.cz

Apolena Novotná, starostka obce

starostka@statenice.cz

607 079 154

Znamená to tedy, že projekt není aktivitou jednoho roku, ale má trvalou udržitelnost, jedná se koncepční řešení?

Každý rok bude obec dostávat výpis, jaké zákroky a na jakých stromech je v příštích měsících třeba udělat. Údaje z inventarizace je možné konzultovat s odborníkem, vypracovávat z nich podklady pro výběrová řízení a zároveň slouží jako podklad pro plánování rozpočtu na další roky. Jakmile budou stromy v rámci plánu péče ošetřeny, musí proběhnout aktualizace celé inventarizace. Stromy se musí znovu prohlédnout, zhodnotit jejich stav, popř. navrhnout nové zásahy. Jen tak je možné udržet veřejnou zeleň bezpečnou a dlouhodobě udržitelnou.

SOCIÁLNÍ KLIMA NA VENKOVĚ

Co udělat pro to, aby se nám dobře žilo? Z větší míry to samozřejmě ovlivníme jen my sami. K tomu, aby se lidem žilo dobře na venkově, je ale zapotřebí nejen duševní vyrovnanost, pozitivní vztah ke světu nebo harmonické rodinné prostředí. Dříve nebo později to mohou být i nezbytné služby, místa ke společnému setkávání, dostupná zdravotnická péče, pomoc s hlídáním dětí, kroužky pro ně, školka, škola, hřiště, kulturní dům, třeba i nový domov – to když zakládáme rodinu, nebo naopak, když už je pro nás s přibývajícím věkem náš dům příliš velký a potřebujeme pomoc. Zkrátka každý, jak potřebuje... Každý, jak potřebuje v určité etapě svého života.

Sdružení místních samospráv ČR dlouhodobě upozorňuje na nežádoucí „trend“ stěhování lidí z venkova do větších sídel, jež nabízejí lepší infrastrukturu, dostupnější služby a vyšší životní standard. Na venkově, obzvláště pak na tom více vzdáleném od spádových center, tak zůstává vysoký počet seniorů. Současně tyto obce chudnou, protože s lidmi zároveň z obcí odcházejí příjmy z výnosů daní.

DĚTSKÉ SKUPINY A JESLE

- **Všestary (ale také Hořiněves, Světí, Habřina, Smiřice a Dvůr Králové nad Labem v Královéhradeckém kraji):** Mikrojesele v Královéhradeckém kraji provozují neziskovky i obce
- **Malé Žernoseky (Ústecký kraj):** Zázemí pro dětskou skupinu vybudovali v bývalém bytě

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

- **Chorušice (Středočeský kraj):** Terénní pečovatelská služba? Ke každému uživateli a jeho potřebám se přistupuje individuálně
- **Chelčice (Jihočeský kraj):** Chelčický domov sv. Linharta? To není úřad. To je služba pro bližní!

KRIZOVÉ A SOCIÁLNÍ BYDLENÍ

- **Malé Žernoseky (Ústecký kraj):** Mobilní dům původně postavili jako krizové bydlení, jinak ale slouží turistům
- **Číměř (Kraj Vysočina):** Zemědělský areál proměnili v bydlení pro mladé
- **Nová Včelnice (Jihočeský kraj):** V domečkovém areálu pro seniory mohou žít i zvířecí mazlíčci
- **Tvarožná Lhota (Jihomoravský kraj):** Vykoupili pozemky pro stavbu domků. Cílem nebylo vydělat, ale udržet obec mladou

BEZ BABIČEK SE MLADÉ RODINY NEOBEJDOU?

DĚTSKÉ SKUPINY A JESLE

Dětské skupiny, jesle, mikrojesle i lesní školky už podporuje celá řada obcí, které se tímto způsobem snaží rozšířit občanskou vybavenost a přitáhnout tak mladé rodiny s dětmi. A také pomoci rodičům s návratem do zaměstnání. Protože když chybí babička, mají rodiče dvouletáka, kteří se potřebují vrátit do zaměstnání, opravdu problém.

MIKROJESLE V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI PROVOZUJÍ NEZISKOVKY I OBCE

DĚTSKÉ SKUPINY A JESLE

Mikrojesle pomáhají rodičům těch nejmenších ratolestí. Jde o zařízení pro děti od půl roku do čtyř let s pevně danou kapacitou – najednou v nich mohou být maximálně čtyři děti, aby byla zajištěna maximální péče podle jejich potřeb. V Královéhradeckém kraji rodičům slouží šest zařízení. Najdeme je v Hořiněvsi, Světí, Všestarech, Habřině, Smiřicích a ve Dvoře Králové nad Labem. Nejčastěji je provozují neziskové organizace, někde ale také obce.

Důvod pro provoz mikrojeslí je prostý...

Maminky se často dostanou do svízelné situace, kdy se musejí například po dvou letech rodičovské dovolené vrátit do práce, ale mateřská škola jim dvouletáka nevezme. „Z dotazníkového šetření jsme věděli, že zájem o mikrojesle bude, ale skutečnost předčila naše předpoklady. Hlásily se nám nejen rodiny z naší obce a okolí, ale i ze vzdálenějších měst,“ vysvětluje Michaela Chládková, která má projekt mikrojeslí ve Všestarech na starost. Za tři roky jejich fungování jimi prošlo na 25 dětí. Mezi nimi byla i Markétka, které v době nástupu do mikrojeslí byl rok a sedm měsíců. Pro její maminku, mladou samoživitelku Markétu, znamenaly mikrojesle obrovskou pomoc. „Na mikrojeslích se mi líbí, že jde o rodinné zařízení. Znájí se nejen děti, ale i rodiče. Péče je individuální, podle potřeb konkrétního dítěte,“ říká.

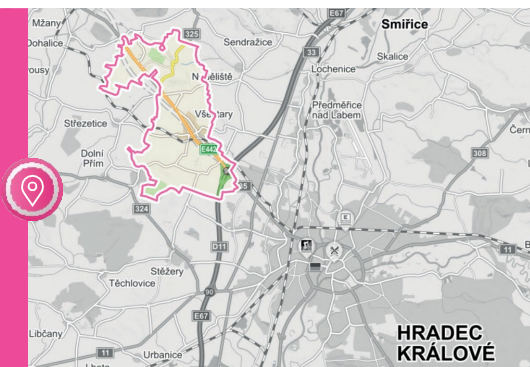
V mikrojeslích má jedna pečující osoba na starosti maximálně čtyři děti

V praxi ale zařízení navštěvuje dětí více, protože se v docházce různě střídají. Mikrojesle nejčastěji provozují neziskové organizace, někde také obce. To je případ mikrojeslí v Habřině a Hořiněvsi. „V Habřině nemáme

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ: VŠESTARY

Obec Všestary se nachází v Královéhradeckém kraji. Žije zde 1 774 obyvatel. Obcí vede silnice I/35 a železniční trať Hradec Králové – Turnov, na které je zřízena železniční stanice Všestary. Ta je východiskem turistické značené cesty po stopách bitvy u Hradce Králové. V obci se nachází krytý bazén a sauna, též základní a mateřská škola.

[Všestary \(Obec\) • Mapy.cz](#)

mateřskou školu. Inspirovali jsme se mikrojeslemi, které fungují ve Všestarech,“ vysvětluje důvody Dagmar Rybová, která se o děti v Habřině stará. Mikrojesle se nacházejí v budově obecního úřadu.

Pomohli i obyvatelé Habřiny

Se stavebními úpravami pomohli obyvatelé Habřiny, kteří také zařízení v rámci sbírky darovali spoustu hraček, přebalovací pult i kočárek. „*Zájem rodičů o tuto službu je opravdu veliký, děti se k nám těší a odpoledne nechtějí jít domů,*“ dodává Dagmar Rybová.

Rodiče platí jen za stravování

Finance na fungování mikrojeslí získali jejich provozovatelé díky dotacím z Operačního programu Zaměstnanost. Rodiče tak za pobyt dětí v zařízení většinou neplatí, podílejí se jen na úhradě nákladů na stravování. Vybírat příspěvky na službu mohou obce, příspěvkové organizace, právnické osoby vykonávající činnost škol do výše pěti procent schválené dotace. Podmínkou využití služby je vazba na trh práce – oba rodiče musejí pracovat (podnikat), práci si aktivně hledat nebo studovat.

A jaký mají program?

Nahlédneme ještě jednou do Všesliček, které zřizuje i provozuje obec Všestary. Děti se zabaví při výtvarných a pohybových aktivitách, nechybí ani pravidelný pobyt venku, při kterém se pěkně vyřádí.

Denní harmonogram:

Příchod dětí do školky a příp. svačinka	7.30–8.00
Ranní kruh	8.00–8.30
Řízené činnosti dětí	8.30–9.00
Dopolední svačinka	9.00–9.30
Pobyt venku na zahradě nebo v tělocvičně	9.30–11.15
Oběd, příp. odchod/příchod dětí	11.30–12.30
Odpočinek	12.30–14.00
Odpolední svačina	14.00–14.30
Spontánní činnosti dětí	14.30–16.00
Odchod dětí, spontánní hraní	16.00–16.30

Všestary

Vseslicky (webnode.cz)

Michaela Chládková, projektová manažerka

vseslicky@gmail.com

702 003 490

ZÁZEMÍ PRO DĚTSKOU SKUPINU VYBUDOVALI V BÝVALÉM BYTĚ

DĚTSKÉ SKUPINY A JESLE

Pojďme teď na návštěvu do obce Malé Žernoseky v Ústeckém kraji. Slyšíte to dětské žvatlání? Do zdejší mateřské školy mohou chodit i děti mladší tří let. Zázemí pro dětskou skupinu Sluníčko zde vzniklo už v roce 2016. Má kapacitu pro 12 dětí, a jak potvrzuje starosta Petr Liška, nikdy nebyl problém ji na sto procent naplnit. Skupina slouží prioritně dětem z Malých Žernosek a spádových obcí.

ÚSTECKÝ KRAJ: MALÉ ŽERNOSEKY

Proč dětská skupina pro tak malé děti?

Cílem projektu Sluníčko – Dětská skupina pro veřejnost v obci Malé Žernoseky bylo rozšířit služby pro péči o děti v místě realizace a zlepšit tak podmínky pro zaměstnanost rodin s dětmi. Jednoduše přeloženo, obec reagovala na poptávku rodičů nejen ze vsi, ale i okolí. Pro vznik zázemí využila volné prostory, které dosud sloužily pro bytové účely.

Cože? V bytě?

Ano. Dětská skupina má zázemí v původně čtyřpokojovém bytě, který obec představěla. Rozšířila sociální zázemí, kde bylo zapotřebí snížit WC i umyvadla pro děti od dvou let, prostory dostaly nový nábytek a podlahu. Důvodem byla i skutečnost, že byt vznikl v minulosti z prostor,

Obec Malé Žernoseky se nachází v okrese Litoměřice v Ústeckém kraji. Žije zde přibližně 733 obyvatel. Leží na levém břehu Labe, přes obec Lhotka nad Labem navazuje na Lovosice, čímž spoluplytváří lovosickou aglomeraci. S obcí Velké Žernoseky na pravém břehu je spojuje osobní přívoz.

Malé Žernoseky (Obec) • [Mapy.cz](#)

kteře dřívě užívala školka, takže se využitím pro dětskou skupinu vrátil ke svému původnímu určení.

Jak se to financovalo?

Dětská skupina vznikla za podpory MPSV, které projekt financovalo z evropského Operačního programu Zaměstnanost.

A co doporučujete těm, které jste právě inspirovali?

Aby se nebáli a snažili se řešit potřeby v obci i méně tradičními způsoby.

Malé Žernoseky

www.malezernoseky.cz/matrska-skola

Jana Bretschneiderová, ředitelka mateřské školy

ms.mzernoseky@seznam.cz

775 044 290

BEZ MLADÝCH SE STÁRNOUCÍ GENERACE NEOBEJDE?

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Sociální služby na venkov patří. Ať už je řeč o terénní pečovatelské službě pro seniory, kterou poskytují kvalifikovaní pracovníci, či o zprostředkování vzájemné pomoci, podstatná je jedna věc. Stárnoucí člověk se nemusí odstěhovat ze své domovské obce jen proto, že se o něj nemůže postarat mladší generace, nebo proto, že už zkrátka nezvládá základní potřeby.

TERÉNNÍ PEČOVATELSKÁ SLUŽBA? KE KAŽDÉMU UŽIVATELI A JEHO POTŘEBÁM SE PŘÍSTUJUJE INDIVIDUÁLNĚ

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Chorušice jsou řídko osídlená zemědělská obec, která se nachází 16 kilometrů východně od Mělníka. Aby se odsud lidé nemuseli stěhovat do speciálních zařízení jen proto, že se o sebe z nějakého důvodu nemohou sami postarat, dojíždějí k nim terénní pečovatelé. V čem je tato služba tak mimořádná? Je to prosté. Výjimečnost je stále ještě dána ochotou samospráv zahrnout tuto službu do svého rozpočtu. A že v Chorušicích nejsou žádní amatéři, dokazuje i to, že terénní pečovatelskou službu provozují už od roku 1995. Rozhovor nám poskytl starosta Martin Bauer.

Pane starosto, o co ve vašem projektu jde?

Terénní pečovatelská služba slouží občanům na území obce Chorušice, a to ve všech čtyřech částech obce, kterými jsou Chorušice, Chorušky, Zahájí a Velký Újezd. Pečovatelská služba je registrovanou sociální službou a je poskytována v souladu se zákonem 108/2006 Sb., o sociálních službách, na základě individuálních potřeb uživatelů sociální služby.

Jak službu financujete?

Celkový roční rozpočet činí 650 tisíc korun. V ideálním případě a posledních letech hradí obec z vlastních prostředků zhruba 280 tisíc korun, zbytek pokrývají dotace z MPSV a Středočeského kraje. Ovšem byly i doby, kdy obec hradila celý provoz ze svého rozpočtu či s pomocí výrazně nižších dotací.

O jakých službách se bavíme?

O takových, které umožní lidem udržet standard kvality života, na něž byli doposud zvyklí, které je podpoří v době překonávání změn, jež v ži-

STŘEDOČESKÝ KRAJ: CHORUŠICE

Obec Chorušice se nachází v okrese Mělník ve Středočeském kraji. Žije zde zhruba 562 obyvatel. Součástí obce jsou i Chorušky, Velký Újezd a Zahájí.

Chorušice (Obec) • Mapy.cz

votě člověka nastávají. Služba jim pomáhá žít stále v prostředí, které důvěrně znají, mezi známými sousedy, ve svém hospodářství, umožňují rovněž zapojit se do společnosti, udržet si sociální kontakty i přes nižší míru soběstačnosti a úbytek fyzických sil. To vše podle přání, potřeb a rozhodnutí každého uživatele.

Pro koho je služba určena?

Pro občany, jejichž soběstačnost se v péči o sebe či svou domácnost snížila kvůli momentálnímu zdravotnímu stavu nebo věku. Takže uživateli jsou senioři a invalidní důchodci, osaměle žijící dospělí, kteří potřebují po omezenou dobu pomoc druhé osoby v péči o sebe či domácnost.

Jak si to konkrétně představit?

Jde o pomoc a podporu při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu, např. pomoc při podávání jídla a pití, pomoc při oblékání a svlékání, pomoc při orientaci v prostoru a pohybu ve vnitřním prostoru nebo pomoc při přesunu na lůžko či invalidní vozík. Také o pomoc při osobní hygieně, zajištění stravy ve formě dovozu či donášky, částečně i při vaření nebo přípravě jednoduchých jídel. A jde i o pomoc při zajištění chodu domácnosti, jako je např. luxování, vytírání podlah, utírání prachu, mytí sociálního zařízení, úklid sněhu, zalití pokojových květin, mytí nádobí, oken a dveří, údržba domácích spotřebičů nebo velký, popřípadě sezonní úklid domácnosti například po malování apod., donáška vody či topiva včetně topení v kamnech a jejich údržba.

To je velmi komplexní nabídka služeb...

Terénní pracovníci pomáhají rovněž s praním a žehlením, zajistí běžné i velké týdenní nákupy, pomohou s běžnými pochůzkami v místě bydliště, např. k praktickému lékaři, na poštu, obecní úřad, k soukromému zemědělci apod. Myslí se i na sociální poradenství, tedy například na zprostředkování kontaktu na jiné sociální nebo návazné služby, na lékaře a veřejně dostupné služby, pomoc při vyplňování žádostí a dotazníků. Ještě je tady pro klienty možnost dopravy služebním automobilem po regionu

Chorušice

www.chorusice.cz

Martin Bauer, starosta obce

ou@chorusice.cz

725 021 094

Mělník a Mšeno pro zajištění úkonů sociální služby, zapůjčení kompenzačních pomůcek (invalidní vozík, chodítka), případně zprostředkování zápůjčky jiných pomůcek. A služba je zde i pro rodiny, které nemají možnost zajistit dopravu dětí zejména do předškolských zařízení.

Kdo u vás zajišťuje pečovatelskou službu?

Kvalifikovaní pracovníci, kteří mají potřebné dovednosti a zkušenosti s poskytováním fyzické i psychické podpory. Pracovníci, kteří poskytují pečovatelskou službu, si pravidelně svou kvalifikaci zvyšují a doplňují dle individuálních potřeb uživatelů a potřeb sociální služby. Jsou to profesionálové, kteří se řídí důležitými zásadami a principy, respektují uživatele, jeho vůli, rozhodnutí a práva, otevřeně s ním komunikují.

CHELČICKÝ DOMOV SV. LINHARTA? TO NENÍ ÚŘAD. TO JE SLUŽBA PRO BLIŽNÍ!

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Na celospolečensky nežádoucí trend vylidňování venkova i v souvislosti s absencí sociálních služeb, které venkovu zoufale chybí, upozorňuje také Jiří Iral, který je starostou jihočeských Chelčic a předsedou správní rady Chelčického domova svatého Linharta, o.p.s. Tato organizace se zaměřuje právě na poskytování sociálních služeb. Pojďme se tam společně vypravit...

Pane starosto, kdy a proč vznikl Chelčický domov svatého Linharta?

Samostatná obecně prospěšná společnost vznikla v roce 2011 s cílem stát se poskytovatelem sociálních služeb ve zdejším regionu a vytvořit zázemí a podmínky pro kvalitnější život lidí s různými typy postižení. Od počátku jsme měli ale v úmyslu vytvořit „organizaci s přesahem“.

Co je tedy hlavním posláním Domova, který i ve zkrácené formě píšete s velkým D?

Pomáhat lidem, kteří se pro svůj nepříznivý zdravotní a sociální stav těžko včleňují do společnosti a nemohou se bez pomoci druhých sami o sebe postarat. Domov není jen poskytovatelem sociálních služeb, ale i pilířem naší chelčické komunity.

Co obnáší celý projekt?

Podařilo se nám doslova pod jednu střechu – objekt bývalé fary – dostat sociální služby a komunitní centrum, takže zde společně existuje otevřený prostor pro komunitní aktivity občanů i zázemí pro potřebné, bez ohledu na sociální či zdravotní omezení. Vzniklo tak venkovské centrum se sociálním, terapeutickým i edukačně-ekologickým programem, náplní pro aktivní život, pro děti z mateřských školek a blízkých škol, pro rodiče s dětmi i prarodiče, širokou veřejnost; a nemusíme úplně rozlišovat, zda mají nějaká omezení zdravotní či sociální.

Není asi náhoda, že se toto „urodilo“ v kraji ovocnářů a rodišti Petra Chelčického. Jaké služby domov nabízí?

Chelčický domov sv. Linharta, o.p.s., jako poskytovatel sociálních služeb podle zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v současné době nabízí čtyři služby: sociálně terapeutické dílny, pečovatelskou službu, sociální rehabilitaci a sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Toto spektrum služeb se vyvíjelo postupně podle toho, jak bylo potřeba. I podle toho, jak se podařilo získat finance na provoz a vytvoření potřebného zázemí.

JIHOČESKÝ KRAJ: CHELČICE

Kdo jsou klienti Domova?

Domov se věnuje především osobám s omezeními, které se nacházejí v nepříznivé sociální situaci, které pro svůj sociální status a zdravotní handicap nejsou schopny zabezpečit a uspokojovat své životní potřeby. Náš „domov“ s velkým D vnímáme skutečně tak trochu jako domov, zázemí a péči rodinného typu, domov, který má zabránit sociálnímu vyloučení handicapovaných osob, napomáhat zachovávat jejich lidskou důstojnost, stát blízko těm, kteří pomoc potřebují a také o ni stojí. Toto poslání musí cítit všichni zaměstnanci Domova. Není to úřad, je to služba pro bližní. Musí ji dělat stejně tak rukama a mozkem jako srdcem.

Kolik máte v současné době klientů?

V současné době se Domov ve svých čtyřech službách stará již o 75 uživatelů s tělesným a mentálním postižením, o seniory a také o stále větší počet osob s psychickými zátěžemi.

Jak to všechno zvládáte finančně?

Ambulantní a terénní služby poskytuje Domov podle zákona o sociálních službách, takže část služeb je pro uživatele zdarma (*pozn.: sociálně terapeutické dílny a sociální rehabilitace a sociálně aktivizační služby*) a jsou finančně zajištěny z projektů – buď financovaných z MPSV prostřednictvím kraje nebo fondů EU, částečně ale také z darů jednotlivců anebo příspěvků od obcí. Uživatelé si platí pouze fakultativní služby, např. dopravu. Terénní pečovatelská služba je financována prostřednictvím účelové dotace Jihočeského kraje z finančních zdrojů MPSV a je také jako jediná v souladu se zákonem částečně hrazena z úhrad od

uživatelů; tato služba umožňuje seniorům nejen z Chelčic, ale i blízkého okolí zůstat co nejdéle v domácím prostředí a zabezpečuje jim vhodnou pomoc při tělesných i duševních a sociálních potřebách. Klademe důraz na osobní přístup k uživateli. I o to jsou možná sociální služby na venkově těžší, je to osobní věc.

Chelčice jsou příkladnou malou obcí, kde vznik obecně prospěšné společnosti Chelčický domov sv. Linharta iniciovali právě zastupitelé spolu s dalšími partnery a komunitou. Jakou roli v celém projektu hraje od počátku obec?

První role obce byla iniciační. Nebyli jsme na to ale sami, jak jste správně řekla. Navíc šlo o potřebu „zdola“, identifikovaná potřebnost a absence těchto služeb se samozřejmě opírala o podrobný průzkum území, nejen v naší obci, který před vznikem našeho zařízení proběhl. Obec jako spoluzakladatel si uchovala pozici ve správní radě, takže se podílí na směřování rozvoje celé organizace a pomáhá také finančně, dle svých možností.

Co tomu předcházelo?

Založení organizace poskytující sociální služby předcházelo odkup objektu bývalé fary do vlastnictví obce pro tyto účely a jeho postupná rekonstrukce. Krok za krokem, tak jak se nám dostávalo finančních prostředků. U nás se nepostavil objekt na „zelené louce“, ale provoz sociálních služeb mohl využívat nejdříve jen provozuschopnou polovinu fary, postupně jsme zrekonstruovali střechy, přízemí objektu, z podkroví obecního úřadu se sem přestěhovala keramická dílna. Tak se vlastně úplně přirozeně prolínala rovina sociální a komunitní.

Obec také umožnila samostatně obecně prospěšné společnosti postavit v areálu fary – mezi dvorem a zahradou – nový objekt, Nový Linhart, určený pro ambulantní služby. Uvolnila se tak část objektu bývalé fary a obec mohla dokončit její rekonstrukci. Půdní vestavbou vzniklo Komunitní centrum Chelčice. Přestěhovala se sem knihovna, dětský klub, vznikl krásný prostor pro volnočasové aktivity. Část prostor je sdílená, takže se sociální služby a komunitní život stále setkávají, prolínají a existují společně. Objekt tak žije od rána do večera, víkendy nevyjímaje. Tato spolupráce obci usnadňuje provoz, ale samozřejmě musíme zajistit financování provozních energií komunitního centra, úklid a podobně.

Jsou nějaké novinky, kterými se můžete pochlubit?

V současné době obec dokončila rekonstrukci dalšího objektu v centru obce, kde vznikly čtyři bytové jednotky sociálního bydlení. Také zde je spolupráce s Domovem pro obec důležitá, obyvatelům je v přirozeném prostředí poskytováno kvalifikované sociální poradenství.

Jak dnes celé to úsilí hodnotíte?

Jsem samozřejmě rád, že se s odstupem času potvrdila správnost tehdejšího strategického rozhodnutí zastupitelstva obce získat do majetku a vlivu na jeho budoucí využití tento areál v historickém centru obce, v klasické dispozici kostel, fara, škola a v našem případě ještě bývalý farský špejchar, dnes památník Petra Chelčického. Nedokážu si představit ani jeho následné smysluplnější využití. Ukazuje se, že povědomí občanů a jejich sounáležitost s uživateli poskytovaných sociálních služeb je velmi povzbuzující. Pro všechny.

Co to tedy pro obec od počátku znamená finančně i organizačně?

Jak jsem již řekl, obec provoz sociálních služeb podporuje každoročním finančním příspěvkem v řádu do padesáti tisíc korun, pravidelnou pomocí s údržbou a provozem, ale samozřejmě i symbolickým pronájmem nemovitostí. Organizace o.p.s. je jinak zcela samostatná, takže žádnou organizační zátěž s jejím chodem nemáme. To je pro nás nesmírná výhoda.

Jakým nesnáším musíte čelit?

Já bych to shrnul v bodech – především se obce a poskytovatelé sociálních služeb na venkově potýkají s problémy, jež se vážou k dlouhodobější nejistotě stability i rozsahu financování potřebných sociálních služeb ze zdrojů státu a z toho vyplývajícími obtížemi s plánováním i zajištěním provozu, stabilitou personálního zajištění služeb a v neposlední řadě administrativní zátěží.

Financování sociálních služeb na venkově má řadu hendikepů. Navíc se projevují tendence preferovat centralizaci poskytování některých služeb, konkrétně pak pro cílovou skupinu osob s chronickým duševním onemocněním či zátěžemi, které spíše omezí dostupnost těchto služeb pro naše občany. Síť sociálních služeb jako systém není ideální a na venkově jej v řadě případů musí nahradit sousedská výpomoc. Proto jsem rád, že je u nás v Chelčicích tak aktivní komunitní život a lidé si jsou ochotní a schopní vzájemně pomoci, když je to potřeba. Také proto jsme byli již dvakrát jihočeskou Vesnicí roku.

Chelčice

www.chelcice.cz

Jiří Iral, starosta obce

info@chelcice.cz

775 582 479

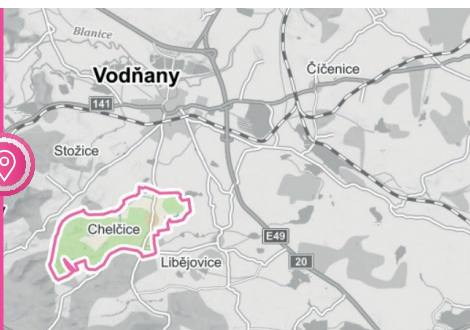
Co je na tomto projektu ještě pozitivní a proč byste ho doporučil i ostatním?

To, co zůstává smyslem a zároveň nadějí pro sociální služby na malé obci a venkově obecněji, je ona vnitřní odpovědnost za konkrétní spoluobčany, sousedy. Služba pro konkrétního potřebného člověka a také ve společenství. Pomoc na malé obci má mnoho podob, od té rodinné, sousedské, komunitní a duchovní až po tu sociální. Vidím, že se to daří i v řadě dalších obcí, kde lidé svým životem vytváří určitý genius loci. A mám velkou radost, že se mnohé z toho daří i v Domově a komunitním centru právě díky obětavým lidem v naší obci.

V naší obci máme jasno. A pokud to jen trochu půjde, chceme i nadále pokračovat v nastoupeném trendu pomoci potřebným spoluobčanům prostřednictvím sociálních služeb a současně podporovat místní komunitní život.

Obec Chelčice se nachází v okrese Strakonice v Jihočeském kraji, zhruba tři kilometry jižně od Vodňan. Žije zde přibližně 420 obyvatel. Chelčice jsou v chráněné krajinné památkové zóně Libějovicko-Lomecko. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1352. V Chelčicích žil náboženský reformátor Petr Chelčický.

Chelčice (Obec) • [Mapy.cz](https://www.mapy.cz)

MOBILNÍ DŮM PŮVODNĚ POSTAVILI JAKO KRIZOVÉ BYDLENÍ, JINAK ALE SLOUŽÍ TURISTŮM

KRIZOVÉ A SOCIÁLNÍ BYDLENÍ

A ještě jednou na skok do Malých Žernosek. Není to kdovíco, řeknete si možná, když vás teď pozveme na prohlídku zdejšího mobilního domku. Jiné obce přece provozují i velké turistické ubytovny. Tady jde ale opět o ten nápad, nebo spíše o myšlenku. Proč vůbec mobilní domek v této vesničce pořídili a pro koho vlastně? Prvním důvodem totiž nebylo chybějící turistické ubytování, ale krizové bydlení. Zajímá vás to? Tak čtěte dál...

Všechno začalo nešťastně

Po povodních v roce 2013 bylo třeba pomoci rodině, která přišla o bydlení. V té době se obec chopila šance a požádala o dotaci MMR, které umožňovalo pořízení krizového bydlení a jeho využití i k jiným účelům. Zdejší samospráva to okamžitě vzala jako příležitost. Ověříme alespoň, jaký je zde zájem o turistické ubytování, napadlo je.

Krizové bydlení?

Není to domek určený k trvalému bydlení. Je ovšem kdykoli připravený a volný k využití jako náhradní ubytování v případě jakýchkoliv krizí. Těmi mohou být povodně, záplavy, požáry a další nenadálé a problémové situace, kdy je třeba kohokoli v obci nouzově na pár dní, týdnů či měsíců ubytovat.

Nejen krizové bydlení...

Vhodné nastavení dotačního programu, který právě takové potřeby zohlednil, umožnilo objekt využívat také třeba jako klubovnu spolku nebo turistické ubytování.

ÚSTECKÝ KRAJ: MALÉ ŽERNOSEKY

Malé Žernoseky

www.malezernoseky.cz

Petr Liška, starosta obce

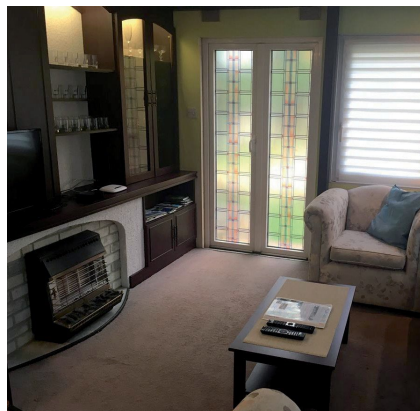
starosta@malezernoseky.cz

416 539 012

Předsudky o špinavé krajině?

Budou tu mít však turisté o ubytování zájem? Nacházíme se na Litoměřicku, v území Českého Středoohoří, tedy v nádherné krajině, která dlouhou dobu doplácela, a ještě i částečně doplácí, na zažitou představu, že zdejší krajina je nehezkká, špinavá, neatraktivní. To všechno vedlo od počátku k tomu, že kraj nebyl nikdy cílem turistů. A tuto představu si žel osvojila i většina obyvatel v regionu, takže zde nebyl nikdy dostatek ubytovacích kapacit v soukromí, penzionech, hotelích apod. Tedy ani v Malých Žernosekách. Obavy z účelnosti takových aktivit měli i zastupitelé. Čekalo se tedy, zda přijde s nápádem někdo z odvážných investorů, ale nestalo se tak. Bariéra padla až po povodni a následném pořízení krizového domku.

Neskončilo to ale pouhým koupáním použitého mobilhausu

I když se jednalo o dočasnou stavbu, objekt se podařilo drobně upravit, modernizovat a opatřit zateplením. Došlo i na výměnu oken a dveří, což umožnilo prodloužit využitelnost v průběhu roku. Současně se tak vyřešila estetická stránka objektu, který má samostatný přístup z veřejné komunikace a nachází se na nádherném a klidném místě v nevyužívané části zahrady mateřské školy.

První ubytovací zařízení v obci

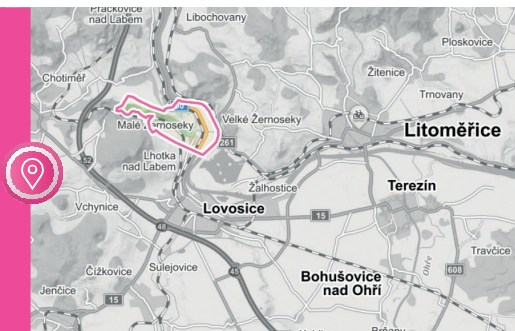
Krátkodobé ubytování nabízí obec turistům v mobilním domku od roku 2017. Už první sezona ukázala, že zájem o ubytování turisté v Malých Žernosekách rozhodně mají. Rezervace jsou tu v kalendáři zamluvené na dlouhou dobu dopředu.

Co k tomu dodat?

Vedle dosažení hned dvou cílů ukázala tato investice cestu i dalším zájemcům a po pár letech vznikly v obci nové soukromé projekty s podobným zaměřením. „*Občas lze zabít i dvě mouchy jednou ranou a spojit dvě užitečné aktivity do jedné,*“ uzavírá starosta Malých Žernosek Petr Liška.

Obec Malé Žernoseky se nachází v okrese Litoměřice v Ústeckém kraji. Žije zde přibližně 733 obyvatel. Leží na levém břehu Labe, přes obec Lhotka nad Labem navazuje na Lovosice, čímž spoluvytváří lovosickou aglomeraci. S obcí Velké Žernoseky na pravém břehu je spojuje osobní přívoz.

[Malé Žernoseky \(Obec\) • Mapy.cz](#)

ZEMĚDĚLSKÝ AREÁL PROMĚNILI V BYDLENÍ PRO MLADÉ

Obec Číměř koupila areál zemědělského družstva o rozloze 21 000 m², aby jej následně zbourala a nabídla tuto plochu mladým lidem z obce jako pozemky pro výstavbu rodinných domů. Cílem projektu prý bylo, aby mladí lidé neodcházeli za svou životní perspektivou jinam, ale zůstali bydlet tam, kde se narodili, kde mají jejich rodiny své kořeny. Na podrobnosti se ptáme starostky Lenky Hůlkové.

Paní starostko, ve vašem obecním zpravodaji z roku 2015 čtu poprvé o rozhodnutí obce koupit zemědělský areál. A mimo jiné zde uvádíte klady a zápory, které s tím souvisí. Připomenu vám je.

Klady:

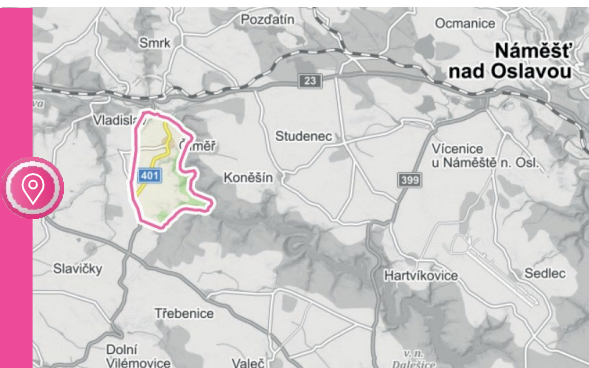
- **komplexně vyřešíme postupnou výstavbu pro naše občany dalších generací**
- **dojde k menšímu odlivu mladých rodin (a tím se nám zvýší rozpočet)**
- **předejdeme situaci, jaká vznikla například v Pozdátkách (v případě, že by areál koupila nesolventní společnost – nenávratná ekologická škoda, pěstírna konopí, drůbežárna, vysoký provoz a hluk...)**
- **zachováme ráz vesnice**
- **vlivem zástavby dojde k menšímu úbytku orné půdy**
- **nebudeme koukat na staré ruiny**
- **zasítování vzniklých pozemků bude jednodušší.**

Zápor uvádíte jeden, je jím vysoká investice na mnoho let, tudíž omezení větších investic v obci. Co na to nyní, po šesti letech říkáte?

Tuto obavu zatím zvládáme dobře, i přes takto velkou investici v obci na-

Číměř leží východně od města Třebíče. Obec patří do správního obvodu obce s rozšířenou působností Třebíč. Žije zde zhruba 207 obyvatel. První zmínka o obci pochází z roku 1465. V katastru obce se nacházejí samoty Čermákův a Jirkasův mlýn.

Číměř (Obec) • Mapy.cz

dále budujeme. V letošním roce (povídáme si v roce 2021 – pozn. red.) např. budujeme autobusový záliv s chodníky, opravujeme polní cestu k rybníku Válov, budujeme lesní herní prvky, rekonstruujeme jednu dvougaráž a další drobné věci.

Projekt se realizoval od roku 2016. Co tomuto rozhodnutí předcházelo?

V obci jsme nejprve udělali anketu, abychom se dozvěděli, zda s koupí areálu občané souhlasí. Pro hlasovalo 95 procent občanů, a tak obec začala jednat. Poté jsme vstoupili do jednání s vedením zemědělského družstva, které bylo našemu záměru nakloněno.

A jak to potom pokračovalo?

Nejdříve bylo nutné provést změnu územního plánu, aby tato lokalita mohla vůbec sloužit k bydlení.

Setkali jste se při realizaci projektu s událostí, která ji zásadně ovlivnila?

Bylo velice moudré přizvat architekta, který společně s námi vypracoval zástavbovou studii. Přáli jsme si, aby se ráz vesnice co nejvíce zachoval a každý dům v nové lokalitě nebyl, jak se říká, „z jiného těsta“.

Jak tedy vypadá bývalý zemědělský areál dnes?

V současné době zde stojí pět rodinných domů, ve kterých se již bydlí, další jsou rozestavěny. Máme radost, že se v jednom z domů mladému páru narodilo první dítětko.

Jak jste zvládali financování?

Na profinancování jsme si museli vzít úvěr ve výši pět milionů korun. V areálu jsme nechali stát tři budovy, které slouží jako sklady. Nezbourali jsme je, protože jsem doufala, že se nám je díky jejich dobrému technickému stavu podaří pronajmout. Získaný nájem nám bude částečně pokrývat měsíční splátky. Naše přání se nám splnilo, budovy máme pronajaté, měsíční splátky tedy neomezují náš rozpočet.

Co vás ještě čeká?

Konkrétně v této zmíněné lokalitě to bude výsadba zeleně. Podařilo se nám získat dotaci z Operačního fondu Životní prostředí, díky níž vysázíme 29 hlohů, tři jeřáby, habrový plot a trvalky. Celkové náklady činí 620 tisíc korun, dotace uhradí téměř 380 tisíc. Sázet budeme až v příštím roce, zejména proto, abychom bez obav mohli sáhnout do obecního rozpočtu pro zbývající finance. I nás totiž postihla situace ohledně koronaviru a s ním spjatého omezování veřejných rozpočtů. Nicméně nová lokalita se zelená už nyní. Stavebníci si v ní totiž už vysázeli 16 javorů.

Je něco, co byste dnes udělali jinak? Z čeho jste se během realizace poučili?

Asi bychom postupovali stejně. Byly samozřejmě okamžiky, kdy jsem byla ze všeho unavená, kdy jsem si říkala, že jsme si ukousli pořádné sousto, ale zároveň jsem věděla, že druhý den bude zase dobře a vše zvládneme. Již v počátku celé akce jsem totiž šla do celého projektu s vidinou spokojených rodin, které zde budou žít, s myšlenkou na jejich malé děti jezdící zde na kolech a odrážedlech, v duchu jsem slyšela jejich smích a radostné výskání při jejich hrách. A to se mi nyní splnilo. Tyto obrázky se nyní zhmotnily, a proto mám velkou radost, když zde vidím naše malá prátka, která jsou zárukou toho, že Číměř bude mít další hrdé obyvatele.

Číměř

www.cimer.cz

Lenka Hůlková, starostka obce

ou@cimer.cz

605 284 338

V DOMEČKOVÉM AREÁLU PRO SENIORY MOHOU ŽÍT I ZVÍŘECÍ MAZLÍČCI

Postarat se o nejstarší generaci občanů by nemělo být nic tak mimořádného. Souvisí to s úctou ke stáří i s vědomím, že jednou nás to čeká všechny. Inspiraci může poskytnout určitě celá řada obcí. My se ale vypravíme do Nové Včelnice na Jindřichohradecku, kde žijí senioři v útulných pronajatých domečcích.

Obrázek babičky, která hledá nového majitele pro svého zvířecího mazlíčka kvůli odchodu do domova důchodců, trhá srdce. V Nové Včelnici myslí už dlouho nejen na to, jak se postarat o seniory v čistém a útulném domově. Hledí i na to, jak jim závěr života zpříjemnit a umožnit co nejpřirozenější prostředí. Třeba právě i s jejich zvířaty nebo vlastním kouskem zahrádky. Není to tak obvyklé, ale zřejmě to jde – jak potvrzuje tajemnice zdejšího úřadu Pavlína Nebeská.

V Nové Včelnici žijí senioři v pronajatých domečcích s pečovatelskou službou. Jak tam žijí?

Myslím, že spokojeně. Do provozu jsme domečky uvedli na sklonku roku 1996 a od té doby fungují i s pečovatelskou službou. Jedná se vlastně o řadové přízemní domky, každý s vlastním vchodem a malou zahrádkou. Senioři tam mají absolutní soukromí, ale přitom vlastně nejsou sami, protože spolu sousedí. Domečků je celkem 22 a jsou vystavěné ve dvou protilehlých liniích. Je to takový malý „domečkový areál“. Také zahrádku každý využívá podle toho, jak mu vyhovuje. Někdo ji má na záhonky, jinému slouží k posezení. A pokud chce mít někdo zvířecího mazlíčka, není to problém. Domečky jsou samozřejmě bezbariérové, takže vhodné pro každého. I když je třeba podotknout,

Nová Včelnice je malé město ležící na řece Kamenici 12 km severovýchodně od Jindřichova Hradce. Žije v něm zhruba 2 269 obyvatel. Spojení se světem zajišťuje kromě autobusů i úzkokolejná dráha Jindřichův Hradec – Obrataň. V Nové Včelnici je základní a mateřská škola.

[Nová Včelnice \(Město\) • Mapy.cz](#)

že bydlet zde mohou osoby, které nevyžadují pomoc nebo službu 24 hodin denně.

Jak funguje pečovatelská služba?

Pečovatelskou službu zde nabízí firma, s níž má město uzavřenou smlouvu. Senioři si služby objednávají opět podle toho, jak potřebují. Mohou, ale nemusí ji využít. Záleží zcela na svobodném rozhodnutí každého z nich. Mají rovněž možnost zajistit si jakoukoli jinou pečovatelskou službu, nemají předepsanou firmu. Ze služeb využívají nejvíce asi roznášku obědů.

Jaký mají o bydlení senioři zájem? Máte stále plno?

O bydlení zájem je. Zatím máme stále plno. Domeček se prakticky uvolní jen v případě úmrtí.

Domečky patří městu, uživatelé platí nájem. Další náklady spojené s bydlením, jako jsou elektřina, voda, plyn, si hradí každý samostatně. Máme tři typy domečků. Dva jsou určené pro tři uživatele, osm pro dva a ostatní pro jednoho. Největší zájem je o domky 1+1, v těch chtějí bydlet zejména manželé.

Domečky postavilo vaše městečko díky dotaci. Co to obnášelo a dnes obnáší?

Ano, bez dotace by domky zřejmě nestály. Městu ji ve výši 15 milionů korun poskytl v té době ještě Okresní úřad v Jindřichově Hradci. Jediným úskalím je zástavní právo po dobu 50 let od kolaudace, což je velmi dlouhá a z našeho pohledu nepřiměřená doba. Chtěli bychom se pokusit požádat o zrušení zástavního práva, neboť nám to komplikuje možnost získání finančních prostředků na případné opravy, které jsou po 25 letech užívání nezbytné. V nedávné době byly vyměněny kotle, okna a dveře. V některých domcích jsme přistoupili i k radikálnější rekonstrukci, kterou postupně plánujeme ve všech domečcích. Letos bude probíhat výměna oplocení zahrádek.

Nová Včelnice

www.vcelnice.cz

Pavλίna Nebeská, tajemnice

tajemnik@vcelnice.cz

724 195 019

V Nové Včelnici chátrá zámek. Ten koupila firma, která zde chce vybudovat další bydlení pro seniory. Víáte tento záměr?

Včelnický zámek je tak trochu „strašák“ města. Asi před třemi lety ho koupil nový majitel, společnost SaZ z Hodonína, která skutečně plánuje vybudovat zde domov pro seniory. Podobný projekt společnost realizovala na zámku v Borotíně. Město doufá, že k rekonstrukci dojde a uvedený záměr se uskuteční. V současné době už je na stavební práce vydané stavební povolení a věříme, že se co nejdříve začne s rekonstrukcí. Míst pro seniory je u nás stále nedostatek. A přineslo by to i pracovní místa pro naše občany.

Když se dnes ohlédnete za projektem domečkového areálu pro seniory... Co byste dnes udělali jinak? Jaká zkušenost vás nejvíce obohatila a mohli byste ji nyní předat i ostatním, které jste právě inspirovali?

Jinak? Jinak bychom se asi snažili řešit financování stavby, zástavní právo v délce trvání 50 let je opravdu neúnosné, obzvláště když bychom chtěli žádat o dotace. Ale myslím, že v dnešní době už se to tímto způsobem snad ani neřeší. To je asi jediná vada na krásě tohoto zařízení. Obyvatelé domečků zde mají absolutní soukromí, a přitom své vrstevníky mají téměř nadosah.

VYKOUPILI POZEMKY PRO STAVBU DOMKŮ. CÍLEM NEBYLO VYDĚLAT, ALE UDRŽET OBEC MLADOU

Tvarožná Lhota vykupovala ve dvou etapách pozemky, na kterých pak připravovala stavební parcely. Od samého počátku chtěla obec tímto krokem přitáhnout do vesnice mladé rodiny s dětmi, což mělo prospět i zdejší škole a školce. Jak to celé probíhalo a jak to nakonec dopadlo? Na podrobnosti se ptáme starostky Martyiny Bílové.

Kdy a proč jste poprvé začali s výkupy pozemků pro stavby rodinných domů?

Když jsem nastoupila do funkce starostky (v roce 2010), oslovil mě jako jeden z prvních občanů mladý člověk s tím, že by chtěl v obci stavět. A že slyšel, že se za tím účelem nakupují pozemky. Ptal se, zda už obec ví, kdy by bylo možné začít stavět. Tehdy jsem se naučila pracovat s katastrální mapou (před digitalizací to bylo u nás docela zábavné) a celé vánoční svátky doma sepisovala pozemky, vybarvovala vlastníky a dávala si dohromady povědomí o obecním vlastnictví.

Jak ten výkup pak probíhal?

Pozemky jsme začali vykupovat nahodile. Když jsem viděla, že se rýsuje plocha, ve které bychom mohli být úspěšní, zaměřila jsem se už jen na vymezený prostor. Nakonec jsem získala 50 000 metrů čtverečních právě nejbližší centru obce.

Jak jste s tímto prostorem naložili?

Vznikl velkorysý prostor pro 24 domů, který jsme pro zasíťování rozdělili do dvou etap po 12 domech. Dostali jsme se ale do situace, že jak zleva, tak zprava té lokality nám už pozemky prodat nechtěli. Spekulovali o ceně, ale v zásadě se tvářili, že pozemky stejně neprodají. Problém byl tedy v tom, že k místu chyběl přístup.

Co jste udělali?

Asi po půl roce přesvědčování jsem se podívala na situaci úplně jinak, než jak ji ukazovaly studie předchozích zastupitelů. Obětovala jsem projektu velkou školní zahradu, kde vznikla příjezdová komunikace k domům. Tím jsem se obešla bez dalších, na první pohled potřebných pozemků a mohlo se začít síťovat.

Jaký byl o tyto pozemky zájem?

Tou dobou jsem měla v seznamu asi 30 žadatelů. Bohužel, předchozí sta-

rostové se získávání pozemků příliš nevěnovali, skončili prakticky u studií, a tak většina šikovně generace odešla bydlet jinam. Když jsme se dostali do fáze prodeje pozemků, většina z žadatelů už měla nové bydlení mimo obec. Přesto jsme pozemky prodali snadno. Bylo to i díky velmi nízké ceně 350 Kč/m². Taková částka byla zvolena jako motivační pro mladé rodiny.

Jak to bylo pro obec finančně i jinak náročné a jaká byla/je finanční návratnost?

O dotace jsme nežádali, podmínky byly přísné. Pokud by jediný z nových vlastníků dům nezkolaudoval, peníze bychom vraceli. Na výstavbu jsme si během přípravy lokality našetřili. Pro první fázi stačilo cca 7,4 milionu. Byly tu jen inženýrské sítě (voda, elektřina, plyn, VO) a dočasná cesta. Částku prodražila asi o milion korun také ta dlouhá přístupová

Tvarožná Lhota se nachází v okrese Hodonín v Jihomoravském kraji, čtyři kilometry jihovýchodně od Strážnice. Žije zde zhruba 930 obyvatel. V roce 2012 získala obec 2. místo v celostátním kole soutěže Vesnice roku.

Tvarožná Lhota (Obec) • Mapy.cz

cesta přes školní zahradu. Pak jsme pozemky prodali a nějaké peníze, i když ne všechny, se vrátily.

Takže o finanční návratnost tady nešlo...

Chtěli jsme hlavně podpořit mladé lidi, abychom po jejich zabydlení naplnili školu, protože máme jen malotřídku. Takže naším cílem nebylo vydělat, ale udržet obec mladou.

Touto etapou to ale neskončilo. Byla i druhá.

Pro druhou etapu už jsme si vzali úvěr. Bylo to výhodnější, úrok je kolem dvou procent a načerpali jsme 10 milionů. Ve druhé fázi síťujeme menší plochu, tak jsme se rozhodli současně dokončit i finální komunikaci a chodníky v etapě první.

Jak pak celý projekt probíhal?

Musím přiznat, že na tuto otázku nedokážu zcela přesně odpovědět. Mám velké štěstí, a naše obec také, že mým místostarostou je Radek Říha, zkušený stavař a projektant s praxí ve firmě i na stavebním úřadě. Bez něj by asi nikdy žádná etapa nebyla. Neumím si představit, že bych se tím martyriem prokousala bez jeho pomoci. Takže se mohu pyšnit novou výstavbou, ale co se týče procesu povolování, vyřizování a *vyjadřovaček*, je to jeho zásluha. Má je zase v tom, že jsem se s lidmi domluvila a pozemky pro tu výstavbu získala. Nicméně v praxi to u nás vypadá tak, že ve skříni pro výstavbu najdete i šanony, na kterých je nalepená lebka se zkříženými hnáty a nápisem NEDOTÝKAT SE! Spoustě dokumentů jsem nerozuměla, jejich smysl a návaznost mi úplně unikaly a byla jsem schopna rozebrat dokumentaci tak, že už ji nikdo nedal do potřebného stavu (*smích*).

Co se od té doby událo? Pokračujete i s dalšími výkupy?

Protože jsme měli vykoupené pozemky pro dvě stavební etapy, nebylo potřeba v tom dál pokračovat. Majitelům strategických parcel čas od času dáme nějakou nabídku a někdy i uspějeme, ale neděje se to ve vý-

Tvarožná Lhota

www.tvarozna-lhota.cz

Martina Bílová, starostka obce

starosta@tvarozna-lhota.cz

602 456 734

znamné míře. Momentálně se orientuji na výkup opuštěných domů. Loni jsme získali dva domy a jednu nezastavěnou parcelu vedle obecního úřadu. Všechny za poměrně nízké ceny, což je pro obec zajímavější než síťovat pozemky. Doufám, že ještě jednu nemovitost letos získáme (povídáme si v roce 2021 – pozn. red.). Také jsem posledních deset let pracovala na pozemkové úpravě, která má být letos zapsána do katastru a vejít v platnost. V rámci ní se mi povedlo přizpůsobit jednu část záhumených pozemků tak, že zde mohou vzniknout sady anebo i domy. Bude však záležet na majitelích. Pokud by se toho ujali všichni, může tu vyrůst až 60 rodinných domů. Dalších osm domů by mohlo stát v napojení na současnou výstavbu i bez nutnosti výkupu. Myslím, že k tomu časem dojde, ale nijak na to nespěcháme.

Co všechno jste museli v obci novému životu přicházejícímu s mladými rodinami přizpůsobit?

Začátky byly poměrně snadné. Noví majitelé v první etapě mají rodinné vazby na místní a jsou z blízkého okolí. Ve druhé etapě se pak povedlo najít způsob prodeje, kdy jsme nabízeli pozemky podle pořadí kupujících. Kdo dřív přišel, ten dřív kupoval. Tady jsou místní až na dva domy všichni. Takže sžívání nebylo složité. Pokud už s něčím potíže máme, tak s tím, že si počáteční vstřícnost obce někteří pletou s povinností a představy pár lidí jsou naprosto nereálné. Někdy je složité vysvětlit, proč výstavbu v obci podřizujeme mnohým regulativům a lidé si nemohou za své a na svém postavit úplně všechno, co se jim líbí. Starostové vychovaní Vesnicí roku naštěstí vědí, že obci dá nezaměnitelný ráz a malebnost udržení venkovského charakteru, a těžko z tohoto názoru ustupují.

Jakou dobrou zkušenost byste poradila svým kolegům?

Při výkupu pozemků jsme stanovili nějakou reálnou cenu, kterou jsme ochotni za pole občanům zaplatit. A rozhodli jsme se, že buď zaplatíme danou sumu, nebo prostě nekoupíme. Domnívám se, že stálost ceny a žádný krok mimo vytyčenou cestu nám nakonec pomohl uspět i u těch, kteří nejdříve prodávat nechtěli. Když ale viděli, že cena nestoupne a také, že držíme slovo vůči ostatním, postupně svolili všichni. My jsme pozemky nakupovali za 25 Kč/m². Dobudování inženýrských sítí ale i tak zvedlo náklady na zhruba 1 000 Kč/m². I když máme přísné podmínky, přesto někteří chtěli s parcelami spekulovat. To se daří ohlídat, ale je to komplikované. Do budoucna, pokud to půjde, je levnější variantou opravdu výkup starých, už zasíťovaných domů.

Čeho by se měli kolegové naopak vyvarovat?

Musím přiznat, že jsem už několikrát uvažovala, zda by nebylo jednodušší dohadovat se s člověkem, který pozemek aspoň koupil za nejvyšší nabídku. Když vidím nespokojenost a nedostatek soudnosti těch, kterým jsme nízkou cenou na velkou část pozemku významně přispěli s cílem navnadit mladé občany, aby nám jejich děti plnily školu a školku, a tito lidé pak mají různé malicherné spory se sousedy či učitelkami, na základě kterých dávají děti do škol mimo obec, uvažuji, jestli jsme nebyli příliš velcí idealisté. Toto je ale velmi individuální. Za velkou část nových obyvatel jsem opravdu ráda. U některých mě mrzí, jak rychle na vstřícnost obce zapomněli.

VYBAVENÍ PRO VEŘEJNÉ SLUŽBY

Školy, sportoviště, muzea, komunitní centra či jiné veřejné stavby, ale třeba i hřbitovy dokreslují celkový obraz obce a zejména plní funkci podobnou, jakou má v bytě nezbytný nábytek. Jsou součástí našeho každodenního života, a když se o ně i hezky staráme, je nám v tom prostředí hned lépe. Veřejné stavby nejenže svědčí o společnosti, která je postavila. Jsou také vizitkou každé obce a zejména obyvatel, kteří jim vdechují živou energii.

ŠKOLY

- **Okrouhlice (Kraj Vysočina):**
Nová a nadčasová škola nahradila 140 let starou budovu
- **Psáry (Středočeský kraj):**
Psárská škola není jen místem, kde učitel předává znalosti žákům

SPORTOVIŠTĚ

- **Stádlec (Jihočeský kraj):**
Bývalou skládku proměnili v krásné hřiště. A téměř zadarmo!

VEŘEJNÉ STAVBY

- **Martínkov (Kraj Vysočina):**
Každá obec si zaslouží vlastní muzeum. I ta nejmenší má pozoruhodnou historii
- **Máslovice (Středočeský kraj):**
Na opravu historické budovy vypsala malá obec architektonickou soutěž
- **Kytlice (Ústecký kraj):**
Postavili novou zbrojnici ve starém stylu. Krásně zapadá do CHKO
- **Košíky (Zlínský kraj):**
Pro rekonstrukci komunitního centra využili osm různých dotačních titulů
- **Břehy (Pardubický kraj):**
Revitalizovali mlýn, opravili bytový dům a vytvořili multifunkční prostory pro občany. To vše bez půjček!
- **Němčovice (Plzeňský kraj):**
Pařezová chaloupka má mimo jiné zpomalit neukázněné řidiče

HŘBITOVY

- **Dolní Břežany (Středočeský kraj):**
Potřeba vybudovat hřbitov vyplynula z besed s občany
- **Kryštofovo Údolí (Liberecký kraj):**
O hroby německých obyvatel pečuje dnes už jenom obec

NOVÁ A NADČASOVÁ ŠKOLA NAHRADILA 140 LET STAROU BUDOVU

Novou a ne ledajakou školu postavili dětem v Okrouhlici na Vysočině. Budova si svým neobyčejným vzhledem vysloužila dokonce i titul Cena veřejnosti – Stavba roku Kraje Vysočina 2019. To je sympatické a starostu Lubomíra Pospíchalů zájem dětí, rodičů i široké veřejnosti v anketě velmi potěšil. Jak se taková stavba organizuje a financuje? Když je vůle, tak se lidé domluví a všechno jde, říká.

Jaká je nová škola v Okrouhlici, v čem je tak výjimečná a jiná?

Školu jsme se snažili postavit nadčasovou, moderní a za použití přírodních materiálů. Na toaletách se splachuje dešťovou vodou ze střechy a blízkého okolí, ve třídách je kvůli lepší výměně vzduchu a optimální teplotě instalována rekuperace. Každé patro má svou barevnou stylizaci. Přes všechna tři patra je podél centrálního schodiště umístěna velká originální mapa světa, ve které je zabudováno mnoho odkazů na různé matematické, geometrické, fyzikální, chemické i historické fenomény včetně několika interaktivních prvků (např. otáčející se slunečnice vyrábějící elektřinu). Obraz se odvíjí od půdy, tedy od něčeho, k čemu máme vztah a co nás živí. Celá cesta z přízemí do druhého patra následuje myšlenku J. A. Komenského „od konkrétního k abstraktnímu“, tedy od známého k neznámému. Prosklené atrium s přírodní kaučukovou podlahou a originální lavicí pak slouží nejen ke slavnostním okamžikům, ale i k využití dětí u pingpongových stolů.

Proč jste se rozhodli postavit školu novou? Kdy to bylo a jak dlouho práce trvaly?

Každá obec potřebuje školu, škola je srdcem každé obce. Pokud v obci nechodí děti do školy, nejsou tu kroužky, těžko se navazuje např. spolkovou činností, sociálním kontaktem. Stará okrouhlická škola v původní budově již nevyhovovala současným legislativním hygienickým požadavkům, velikostí, chyběly pořádné šatny pro děti i kvalitní zázemí pro pedagogy. Navíc se nacházela mimo centrum obce v její industriální části. Již od devadesátých let se obecní zastupitelstva snažila sehnat finanční prostředky a novou školu v Okrouhlici postavit. Myšlenkou výstavby nové školy jsem se zabýval od roku 2014, kdy jsem se stal starostou. Teprve v roce 2016 se nám podařilo úspěšně zpracovat studii proveditelnosti a podat žádost v dotačním programu IROP, kde jsme cílili již od začátku na maximální počet bodů. Naše žádost byla úspěšná. V roce 2017 jsme vybírali stavební firmu generálního dodavatele a řešili další finance. Stavební práce začaly v dubnu roku 2018, hotovo bylo v červenci 2019. V srpnu 2019 jsme stěhovali za pomoci občanů starou školu do nové bu-

dovy, uklízeli a vše chystali tak, abychom mohli v září otevřít pro naše děti, což se nakonec také podařilo. Byly to nervy. Díky všem, kteří pomohli!

Jak jste řešili rekonstrukci architektonicky?

Architektonicko-hmotovou studii zpracovávalo několik projekčních ateliérů, ale nakonec se vedení obce přiklonilo k variantě jednoduchosti (pravidelný kvádr). Třípodlažní objekt nové školy je se stávající budovou mateřské školy propojen proskleným krčkem (atriem). V místě krčku je široké venkovní schodiště, které může sloužit např. pro divadla, focení atp. Z druhé strany pak na atrium navazuje dřevěná terasa se vstupem na školní přírodní zahradu. Hlavní vstup pro žáky je o podlaží níže z jižního průčelí, kde se rozprostírá bohatě dimenzovaná nástupní plocha a nové sportovní tartanové hřiště. Samotný vstup je akcentován stříškou. Šedivá omítková fasáda je členěna pásy hliníkových oken a dřevěného obkladu ze sibiřského modřínu. Jako doplněk jsou pak použity velkoformátové cementotřískové desky, které jsou ponechány bez povrchové úpravy a vizuálně se propojují s částmi parteru, který je proveden z pohledového betonu. Parter v okolí školy je vybaven mobiliářem ve formě laviček, odpadkových košů a stojanů na kola. Okolí stavby pak bylo doplně-

no i bohatou výsadbou zeleně. Konečně máme také dostatek parkovacích míst pro učitele, rodiče i návštěvy. V podstatě tu vznikla kompletně nová ulice včetně nového veřejného osvětlení. Ze střechy je nádherný výhled do okolí, na okrouhlický zámek i na hrad Lipnici.

Kolika dětem škola slouží?

Budova má kapacitu pro 110 žáků. Škola má pět tříd prvního stupně, školní družinu, moderní počítačovou učebnu, učebnu hudební výchovy, keramickou dílnu, prostorné chodby a šatny. Venkovní hřiště je veřejně přístupné pro všechny sportovce.

Jak jste celý projekt financovali?

Projekt je financován z několika zdrojů: z evropské dotace z IROP, z národních dotací z MŠMT, dále část přes místní akční skupinu Královská stezka, nakonec i z vlastních zdrojů obce. Nyní mi ještě zbývá dořešit dotaci z OPŽP na využití dešťové vody. Nebyly to úplně jednoduché počty.

Pane starosto, vy jste duší celého projektu, stál jste nejspíš nejen u první položené cihly, ale u celé stavby, s vámi se konzultovalo úplně všechno, tedy například i nástěnné instalace s multifunkčními prvky, jejichž autorem je výtvarník Richard Cortés. Jak se vám spolupracovalo?

Ano. Nejen u prvních cihel, výkopů a vlastně na stavbě, ale i u výkazů rozpočtu, projektu, stavebních materiálů a výrobků jsem trávil dennodenně mnoho hodin nejen v práci, ale i doma, za pomoci a podpory celé mé rodiny. Na stavbě se za dobu výstavby vystřídali minimálně čtyři stavbyvedoucí. S panem Cortésem to byla zajímavá spolupráce, jak to už s umělci bývá. S praktickou realizací některých jeho nápadů pomáhal i můj otec, který je zručným řemeslníkem.

Předpokládám, že o škole se vám nejspíš nejednu noc i zdálo. Je to tak? Jaké to byly sny?

Popravdě? O škole se mi moc nezdálo, spíš jsem se v noci často budil nebo brzy nad ránem už přemýšlel, abych na něco nezapomněl.

Okrouhlice

www.obec-okrouhlice.cz

Lubomír Pospíchal, starosta obce

starosta@obec-okrouhlice.cz

724 126 274

A jeden příklad: 1. května 2019 jsme realizovali přeložku vedení elektrické energie. Od pěti ráno telefonáty. Toto vedení bylo v zemi již několik let, ale špatně zaměřené. Já se právě vrátil z nemocnice s dlahou na noze a z ČEZU mi oznámili, že se musí stavba na rok zastavit kvůli přeložce kabelů. Chvilí to vypadalo opravdu špatně; to se mi nespalo moc dobře. Ale když je vůle, tak se lidé domluví a všechno jde.

Nyní už můžete posoudit spokojenost s využitím nové školy. Udělal byste dnes něco jinak?

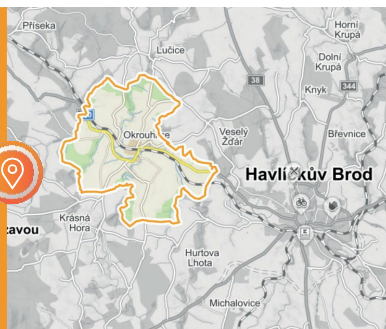
Já osobně jsem s využitím nové školy spokojen. Děti společně s novou paní ředitelkou a učiteli školu „zabydlují“. Dokončili jsme i přírodní zahradu za školou, která má široké využití pro praktickou výuku dětí venku, kde si děti pěstují bylinky a zeleninu, které si pak snědí ve školní jídelně. V rámci pokračování rozvoje víceúčelového školního areálu, jenž dostavbou nové školy vznikl, letos (povídáme si v roce 2021 – pozn. red.) obec vybudovala pod novým sportovním hřištěm nové dětské hřiště s fitness prvky, které mohou využít nejen děti, ale lidé všech věkových kategorií, zkrátka všichni občané z našich obcí. Takže se nám pěkně spojí aktivity uvnitř budovy a venku, což se velice dobře hodí do této doby plné nejasných opatření. Z hlediska stavebního a architektonického bych nic neměnil. Jen bych byl rád, kdybychom školu mohli všichni maximálně využívat bez omezení, tj. jak pro školní výuku, tak i mimoškolní aktivity, kroužky, činnosti spolků, seniorů apod.

Co plánujete do budoucna?

Hlavním plánem do budoucna je dokončit školní areál, a to výstavbou nové tělocvičny obklopené ovocným sadem. Obojí by mělo sloužit široké veřejnosti. Dále je to doplnění stínící techniky v keramické dílně, doplnění klimatizace v některých částech nové budovy, automatická regulace topení/větrání a další využití stávající dešťové vody atp. Jsou tu však samozřejmě další potřebné věci související nejen s provozem školy jako takové, ale i celé obce. A tím hlavním úkolem je dokončení dosud největšího projektu, a to výstavby nové oddílné splaškové kanalizace ve všech našich obcích a samozřejmě napojení budovy nové školy na tuto kanalizaci, což už máme předpřipravené.

Okrouhlice je obec v okrese Havlíčkův Brod v Kraji Vysočina. Nachází se asi 9 kilometrů severozápadně od Havlíčkova Brodu. Žije zde zhruba 1 371 obyvatel. Obcí protéká řeka Sázava a její levostranný přítok Perlový potok. Při západním okraji Okrouhlice teče Lučický potok, který je pravostranným přítokem Sázavy. Okrouhlicí prochází železniční trať Kolín – Havlíčkův Brod, na které je zřízena stejnojmenná stanice, a silnice druhé třídy II/150.

[Okrouhlice \(Obec\) • Mapy.cz](#)

PSÁRSKÁ ŠKOLA NENÍ JEN MÍSTEM, KDE UČITEL PŘEDÁVÁ ZNALOSTI ŽÁKŮM

Projekt na výstavbu nové základní školy, která by splňovala požadavky 21. století, začala psát obec Psáry v roce 2010. Už tehdy měli jasno, že zdejší škola nebude jen místem formálního vzdělávání, ale zároveň místem celoživotního učení, vzdělanosti, kulturního i komunitního života. Ke slavnostnímu otevření došlo v září 2019. O škole Amos si povídáme s místostarostkou obce Psáry Martinou Běťákovou.

Říkáte, že škola ve 21. století nemůže být pouze místem, kde pan učitel předává znalosti žákům. O co tedy jde?

Jde nám o to, aby škola žila od rána do večera, od pondělí do neděle. Obec Psáry založila *neformálko*, tedy centrum pro neformální vzdělávání, které se ve spolupráci se školou stará o pestrou škálu volnočasových aktivit nejen pro školáky, ale také pro rodiče s dětmi i dospěláky.

Jaké volnočasové aktivity v běžném režimu provozujete?

V pondělí dopoledne obsadí baletní sál maminky s batolaty, které se po cvičení přesouvají do knihovny, kde si mohou děti pohrát a maminky uvařit kávu a popovídat. V odpoledních hodinách probíhá jeden kroužek za druhým, paralelně v různých prostorách, trénují zde hasiči, fotbalisti i gymnastky, večer po setmění přichází dospělí cvičit jógu, učit se šit na stroji, anglicky nebo se účastní zajímavých besed a vzdělávacích programů. V nabídce jsou dobrodružné přespávačky, prázdninové příměstské

tábory nebo víkendové workshopy pro dospělé. Plánujeme rovněž setkání s mistry kuchaři, fotografické či floristické dílny, robotiku či youtubering pro teenagery. Na školu ze svých daních přispěli všichni obyvatelé obce a všem by také měla po následující deseti-letí sloužit.

Je vidět, že zde vládne opravdu čilý ruch. Kde jste hledali inspiraci?

Novou školu jsme plánovali opravdu dlouho. Vlastně jsme začali hned po volbách v roce 2010. Strávili jsme hodiny diskutováním s experty na vzdělávací politiku i učiteli z praxe, probíhaly odborné konzultace s architekty, kteří se specializují na školské stavby, semináře a workshopy s obyvateli obce. A nejen to. Hodně jsme cestovali, navštěvovali školy a ptali se těch, kteří v nich pracují, co by udělali jinak, kdyby měli možnost, co je omezuje, co by potřebovali pro to, aby svou práci mohli dělat ještě lépe. A kousek po kousku jsme tak skládali svou vizi školy pro 21. století.

Můžete popsat celý proces od vzniku myšlenky až po samotnou realizaci?

S přibývajícím počtem obyvatel bylo už v roce 2005 zřejmé, že stávající malotřídka stačit nebude. Současný starosta Milan Vácha už tehdy jako opoziční zastupitel hledal vhodnou lokalitu pro plnohodnotnou základní školu s devíti ročníky. Pochopení hledal jen těžko, nikdo ještě nevěřil, že jednou budeme potřebovat nikoliv devět, ale dokonce 18 tříd. V plánu byl i projekt na přístavbu druhého stupně, který by ale problém také nevyřešil. Na podzim 2010 už začalo nové vedení *šlapat do pedálů*. Řešil se záměr, vyhledávací studie a hlavně financování. Tenkrát jsme měli 3 000 obyvatel a bylo jasné, že z obecního rozpočtu kompletní novou základní školu nikdy nepostavíme.

Problém s nedostatkem míst ve školách ale v té době netrápil jen vaši obec. Je to tak?

Je. Problém hlásily i okolní obce a vůbec celý prstenec kolem Prahy. Bylo třeba hledat systémové řešení, nejen náplast. Milan Vácha se spolu s Věslavem Michalíkem, Věrou Kovářovou a Petrou Peckovou zasadili o to, že desítky jednání na ministerstvech nakonec

ŠKOLY

vedly ke zdárnému konci a MŠMT vyhlásilo v roce 2016 dotační program na výstavbu škol kolem Prahy. Vytipováno bylo deset lokalit, kde měly vzniknout nové kapacity, aby se problém v regionu řešil jako celek.

A mezi těmito lokalitami byly i Psáry...

V letech 2013–2014 proběhla v Psárech mezinárodní architektonická soutěž, následovala projektová dokumentace, desítky slepých uliček a stovky razítek jako při každé velké stavbě. Byla to úmorná práce, kterou jsme málem v několika kritických bodech vzdali. Na projektu pracoval ale skvělý tým lidí složený ze zastupitelů, architektů, projektového manažera atd. A vždycky jsme společně dokázali najít řešení a pokračovat.

Výstavba školy není zrovna levnou záležitostí. Jak moc byla finančně náročná a jaké dotace jste na ni čerpali?

Celý projekt včetně pozemků, dokumentace atp. vyšel na zhruba 420 milionů

Psáry

www.psary.cz; www.zsamos.cz

Martina Běťáková, místostarostka obce

betakova@psary.cz

606 060 323

korun. Necelých 240 milionů tvořila dotace MŠMT, skoro 50 milionů dotace na pasivní stavby, 13 milionů přispěl Středočeský kraj, další menší dotace pokryly náklady na vybavení multimediální laboratoře a odborných učeben.

Zájem o „klasické vzdělávání“ není třeba detailně rozebírat. Jaký je však ze strany občanů zájem o ostatní aktivity nabízené ve škole?

Bohužel koronavirová krize všechno brzdí (povídáme si v roce 2021 – pozn. red.), ale když ještě aktivity probíhaly, zájem byl obrovský. Těšíme se, až vše zase obnovíme a z znovu rozjedeme!

Fungují některé aktivity i za současné situace distančně (např. online), nebo jsou úplně utlumeny?

Online probíhají některé individuální lekce, například hry na klavír, už rok pracují děti online v dětské novinářské redakci a během pandemie se nám podařilo zdigitalizovat celou obecní knihovnu, která sídlí v nové škole. Máme nyní online katalog a o výdejní knihovnické okénko je velký zájem. Takže nezhálíme.

Realizace celého projektu byla zjevně velmi náročná. Stálo to úsilí za to? Šla byste do toho znovu?

Neváhala bych ani minutu a troufám si říct, že stejně tak nikdo z celého realizačního týmu. Byla to jedinečná zkušenost, která už se asi nezopakuje. Novou školou jsou od počátku nadšeni úplně všichni: děti, rodiče i učitelé, kteří intuitivně využívají potenciál budovy promyšlené do detailu – to je největší odměna. Získané tituly z mnoha soutěží jsou pak už jen třešničkou na dortu.

Co byste doporučila ostatním starostům a starostkám, kteří by rádi realizovali něco obdobného, ale nemají dostatek finančních prostředků nebo třeba odvahy?

Aby hledali inspiraci a pomoc u kolegů z jiných obcí. Zavolali, domluvili si návštěvu, ptali se. Je škoda plýtvat silami tam, kde může pomoci někdo, kdo už si podobnou zkušeností prošel. My jsme dokonce pro kolegy, kteří staví školy ze stejného dotačního programu, uspořádali malý workshop, aby se mohli poučit z našich chyb a vyvarovat se jich – a že jich bylo.

Obec Psáry najdeme v okrese Praha-západ ve Středočeském kraji, leží jihovýchodně od Prahy mezi Jesenicí a Jílovým u Prahy. V obci žije zhruba 4 154 obyvatel. Obec spadá do oblasti, která se vlivem suburbanizace Prahy mohutně rozrůstá.

[Psáry \(Obec\) • Mapy.cz](#)

BÝVALOU SKLÁDKU PROMĚNILI V KRÁSNÉ HŘIŠTĚ. A TĚMĚŘ ZADARMO!

SPORTOVIŠTĚ

Hřiště je nezbytnou součástí intravilánu každé obce. Děti už tolik nelezou po stromech, po skalách, silnice je dnes pro hraní nebezpečná a kluci, co chtějí mít hezké svaly, se bez workoutových prvků taky neobejdou. Pozoruhodnou zkušenost se stavbou a financováním hřiště má starosta jihočeské obce Stádlec Milan Kelich. Tato zkušenost dokonce prý přesáhla jeho celé jedno volební období. Jak sám v této souvislosti říká, starosta by měl být, kromě jiného, i tak trochu vizionářem a dívat se dále než jen na horizont čtyř let svého mandátu.

JIHOČESKÝ KRAJ: STÁDLEC

Jak to se stavbou vašeho sportoviště začalo?

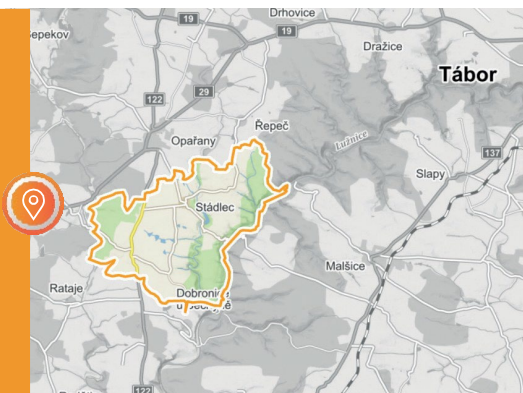
Při schvalování strategie místní akční skupiny v dotačním období na roky 2014–2020 jsme se pozastavovali nad možností získat dotaci na posílení rekreační funkce lesa. Šlo o nějaké prvky či hřiště, ale v lese. Zajímavá byla stoprocentní výše dotace. Seznámil jsem s tím své kolegy v zastupitelstvu a nikdo nebyl proti. Začal jsem tedy usilovně přemýšlet, jak toho využít.

Takže jste začali doslova od lesa, respektive hřiště muselo vzniknout v lese. Jaké byly ty podmínky?

Podmínky byly dosti specifické, protože hospodaření v lesích se řídí zákonem o lesích a podle tohoto zákona v lese jen tak hřiště neuděláte. Tam, kde by se nám hřiště líbilo, to nešlo, protože se nejednalo o lesní pozemek. Nevyužít této dotace nám však bylo také líto. Jak jsem vyrozuměl,

Městys Stádlec se nachází v okrese Tábor v Jihočeském kraji. Žije v něm zhruba 572 obyvatel. Správní území obce se skládá ze čtyř katastrálních území, jsou jimi Křída u Stádlce, Slavňovice, Stádlec a Staré Sedlo u Stádlce. Podle čísel popisných je v osadě Hájků 13, v Křidě u Stádlce 29, ve Slavňovicích 37, ve Stádlci 155 a ve Starém Sedle u Stádlce 42 domů.

Stádlec (Městys) • Mapy.cz

správci lesů by spíš potřebovali dotace na lesní cesty nebo stroje, dělat v lese rekreační zónu nepotřeboval nikdo. Pravděpodobnost, že o tuto dotaci nebude velký zájem, byla velká. Takže bylo jasné, že pokud ji chceme, nezbude než se hluboce zamyslet, jak naplnit podmínky dotace.

Přizpůsobit se podmínkám pro získání dotace je někdy opravdu oříšek. Na co jste na konec přišli?

Už dávno jsme měli vytipovaný pozemek, který by byl vhodný. Bohužel patřil Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. V roce 2015 jsme proto požádali o bezúplatný převod a do roka byl pozemek náš. Protože se nejednalo o lesní pozemek, bylo potřeba z něj les nejprve udělat. Díky tomu, že byl pozemek částečně zalesněn náletovými dřevinami, následovala žádost na orgán státní správy lesů příslušného úřadu o prohlášení pozemku za lesní. Po několika měsících přišlo kladné rozhodnutí, které jsme předali k zápisu do katastru nemovitostí.

Tak lesní pozemek bychom už měli...

Přesně tak. Shodou okolností jsme právě zpracovávali lesní hospodářský plán a tento pozemek jsme do něj mohli zahrnout. Uplynuly zhruba jen dva roky. Protože byl ale hodně zpustlý, částečně sloužil jako skládka, bylo nutné jej vyklidit, odvodnit, vyrovnat. Na tom se pracovalo průběžně další rok. Souběžně se zahájilo projektování.

A šlo to hladce?

Ani ne. Územní plán nám v této lokalitě dovozoval postavit cyklostezku, vyhlídku, naučnou stezku, nikoli ale stavbu typu hřiště. Než se pouštět do změny územního plánu (což trvá několik měsíců), bylo nutné přizpůsobit název stavby tomu, co je dovoleno. Pojmenovali jsme tedy náš záměr jako odpočívku cyklostezky a v roce 2018 jsme konečně požádali o kýženou dotaci ve výši 860 tisíc, také vybrali dodavatele a v následujícím roce zahájili stavbu.

Je vidět, že „úplně zadarmo“ to nebylo a pro dosažení cíle jste museli vynaložit ještě velké úsilí...

Raději ani nebudu podrobně rozebírat byrokratické martyrium s výběrovým řízením, podání žádosti a kontroly před závěrečným vyúčtováním, během kterých jsem několikrát zalitoval, že jsem se do podobného podniku vůbec pouštěl. Ale konec dobrý, všechno dobré. Koncem roku 2019 jsme opravdu obdrželi sto procent vynaložených nákladů na pořízení odpočívky cyklostezky, která připomíná venkovní workoutové hřiště, kde nesměly chybět kolostavy a lavičky. Nyní si kolemjedoucí cyklisté a všichni, kdo si přijdou zacvičit, mohou protáhnout svá těla na čerstvém vzduchu.

Přibližte prosím ještě přesněji finanční částky, které projekt obnášel.

Příprava daného prostoru (odvodnění, vyrovnání, projektová dokumentace pro územní souhlas apod.), která se financovala z rozpočtu obce, nás vyšla na cca 400 tisíc, samotné vybudování odpočívky cyklostezky, na kterou jsme dostali stoprocentní dotaci, stálo 860 tisíc.

Když si to celé zrekapitulujeme, jak dnes tento projekt hodnotíte?

Od první myšlenky do realizace uplynulo něco málo přes pět let a nám se podařilo efektivně využít ladem ležící pozemek ku prospěchu našich občanů. Nesmírně mě těší, když vidím, jak se odpočívka hojně využívá. Vynaložené úsilí snad nebylo marné.

Stádlec

www.stadlec.eu

Milan Kelich, starosta obce

starosta@stadlec.eu

606 300 313

KAŽDÁ OBEC SI ZASLOUŽÍ VLASTNÍ MUZEUM. I TA NEJMENŠÍ MÁ POZORUHODNOU HISTORII

Před 178 lety se v Martínkově v domku čp. 76 u školy narodil Václav Kosmák, spisovatel a katolický kněz, známý autor tzv. kukátkek neboli fejetonů. Obec, ve které dnes žije ani ne 300 obyvatel, vybudovala na počest nejvýznamnějšího rodáka muzeum, které otevřela na počátku září 2021. Na podrobnosti se ptáme starosty Josefa Pléhy.

Muzeum vzniklo přímo v domku, kde se Václav Kosmák narodil?

Ano. Rodný dům P. Václava Kosmáka jsme zakoupili před třemi lety, dříve sloužil k rekreačním účelům. Když se jej majitelé rozhodli prodat, byla jeho koupě schválena téměř jednohlasným rozhodnutím zastupitelstva obce a podpořila ji i velká část občanů. A to nejen z důvodu, že jsme zvažovali zřízení expozice o Kosmákovi, historii obce i dalších významných osobnostech Martínkova. Součástí domu je i velká stodola, kterou jsme využili na uskladnění obecního nářadí a materiálu.

Proč a kdy jste se rozhodli muzeum vybudovat? Kdo byl iniciátorem? Je to poměrně neobvyklé v tak malé obci...

Myšlenka vzniku muzea není nová, nerozhodovali jsme až ve chvíli, kdy se nemovitost nabízela k prodeji. Původní záměr na zřízení stálé expozice o obci a její historii pochází od dnešního místostarosty Zdeňka Řepy a je stará již téměř dvacet let. Tenkrát přišel s nápadem udělat muzeum ukazující zajímavou historii Martínkova, který dal světu několik významných osobností. Kromě kukátkáře Kosmáka šlo například o Otto Alberta Tichého, významného skladatele duchovní hudby a dlouholetého ředitele kůru v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha v Praze, básníka Karla Bauera, skladatele Františka Bauera (své skladby podepisoval František Bauer Martínkovský) nebo operetního režiséra a herce Hugo Krause. Sama obec pak má také zajímavou historii. V dobách husitských válek zde například sídlila druhá nejpočetnější husitská posádka na jihozápadní Moravě. Z Martínkova pocházel i vůdce nevolnického povstání na lesnickém panství v roce 1775 Jan Tržil. Krátce zde působil i kněz, spisovatel a básník Jakub Deml. Z těchto i mnoha dalších důvodů bylo rozhodnuto přiblížit bohatou a rozmanitou historii obce všem zájemcům prostřednictvím stálé expozice.

Jak jste postupovali a co všechno bylo potřeba pro to udělat?

Po získání domu do vlastnictví obce bylo nutné vypracovat studii stavebních úprav a dalších navazujících prací včetně předpokládaných nákladů. Samozřejmě jsme museli zvážit i budoucí využití jednotlivých

místností, takže bylo rozhodnuto, že kromě muzea zde bude i společenská místnost s klubovnou pro přednášky a besedy, která by mohla sloužit i jako malé vesnické kino. To ukáže budoucnost.

Jak probíhaly práce?

V roce 2020 byla zahájena první etapa vlastní rekonstrukce. Dům dostal novou střechu, elektroinstalaci, nové omítky, nátěry, malby, podlahy, dělaly se i další stavební práce. V roce 2021 bylo nutné některé věci dokončit. Došlo k vydláždění dvora, provedení terénních úprav a oplocení a instalaci první části expozice. První víkend v září pak byl zrekonstruovaný rodný dům Václava Kosmáka slavnostně otevřen a zpřístupněn veřejnosti.

Co všechno v muzeu najdeme a odkud pocházejí vystavené sbírky?

V době, kdy si povídáme (krátce po otevření muzea – pozn. red.), je instalovaná část expozice, která návštěvníkům přiblíží Václava Kosmáka jako kněze a spisovatele. Naleznete zde informace o jednotlivých farnostech, kde působil, i o jeho nejznámějších dílech. Jde o nově pořízené vybavení, zejména informační panely a několik desítek obrázků spjatých s jeho životem. Do budoucna plánujeme vybavit jednu místnost ve stylu druhé poloviny 19. století, kdy Kosmák žil a tvořil. V této souvislosti máme příslibenu i spolupráci s třebíčským Muzeem Vysočiny, které by snad mohlo zapůjčit něco ze svých depozitářů. A v další místnosti budou instalovány materiály přibližující historii obce a ostatní významné osobnosti.

Jak budete mít otevřeno?

Zpočátku plánujeme zpřístupnění muzea pouze nárazově, především v letních měsících. Případní zájemci o prohlídku budou informováni o tom, kam se obrátit pro umožnění prohlídky expozice. Samozřejmě oslovíme regionální tisk, aby zveřejnil informace o martínkovském muzeu, a informace budou i na internetových stránkách obce a profilu na sociálních sítích.

Martínkov

www.martinkov.cz

Josef Pléha, starosta obce

obec@martinkov.cz

725 101 388, 724 508 837

Zaměříte se i na nějakou informační kampaň, která přiláká do obce například školy ze sousedství?

Nabídka prohlídek pro školáky je zajímavá, určitě ředitele škol obešleme. Po dobudování celé expozice pak pravděpodobně stanovíme i jiný, častější režim možných návštěv muzea.

Jak jste projekt financovali? Byly i nějaké dotace?

Na první etapu rekonstrukce objektu jsme obdrželi dotaci z Ministerstva pro místní rozvoj na rekonstrukce veřejných budov ve vlastnictví obcí ve výši 1,3 milionu korun. Celkové náklady lehce překročily dva miliony. Navazující stavební práce před otevřením i instalace první části expozice pak hradíme čistě z obecního rozpočtu. Odhadovaná částka se pohybuje mezi 500–600 tisíci korunami. Pokud se objeví nějaká možnost dotace na dokončení celé expozice, určitě podáme žádost.

Co byste poradil jiným obcím velikosti té vaší, kterým k podobnému záměru chybí odvaha či odhodlání?

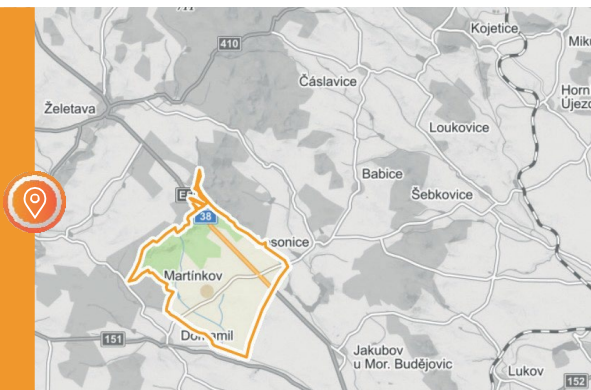
Myslím si, že každá obec bez ohledu na velikost či počet obyvatel má zajímavou a svým způsobem výjimečnou historii, kterou může tímto způsobem prezentovat široké veřejnosti. Pak je otázkou rozhodnutí, jak ji prezentovat, v jakém rozsahu, a najít vhodné

prostory. My jsme je vyřešili koupí Kosmákova rodného domu, ale vím o obcích, které zajímavé momenty z historie prezentují na chodbách či v zasedacích místnostech a kancelářích obecních úřadů nebo jiných veřejných budov. Je dobré také sledovat, jestli v rámci vypisovaných dotačních programů nelze žádat o finance na stavební úpravy či vlastní exponáty. Na začátku ovšem musí být to nejdůležitější, shodnout se na realizaci záměru a říct si: jdeme do toho.

Obec Martínkov se nachází v okrese Třebíč v Kraji Vysočina, zhruba devět kilometrů na severozápad od Moravských Budějovic. Žije zde přibližně 256 obyvatel. Obec má polohu „slovanské vesnice“, byla založena proti východu slunce.

Martínkov (Obec) • [Mapy.cz](https://www.mapy.cz)

NA OPRAVU HISTORICKÉ BUDOVY VYPSALA MALÁ OBEC ARCHITEKTONICKOU SOUTĚŽ

Citlivě zrekonstruovat historickou budovu a ještě ji vrátit původnímu účelu, to je ideální stav, který se v každé obci nepovede. V Máslovicích se to povedlo. Obec zrekonstruovala bývalou hospodu se sálem, která stojí na návsi a která byla odjakživa společenským centrem obce. Dnes slouží opět jako hospoda s multifunkčním sálem. Výjimečné bylo organizování architektonické soutěže v tak malé obci, říká starostka Vladimíra Sýkorová.

Čím je hospoda se sálem v Máslovicích výjimečná? Má nějakou historickou hodnotu?

Hospoda byla postavena na konci 18. století a hospodou byla až do roku 1998, kdy nastala její proměna v autoopravnu a depo závodních automobilů.

Proč ji obec chtěla získat do svého vlastnictví? Co bylo hlavním důvodem?

Při přeměně hospody v autoopravnu obec ztratila sál. Hlavním důvodem bylo vrátit budově její původní funkci. Chtěli jsme mít znovu hospodu se sálem, která se opět stane místem pro setkávání občanů při společenských, kulturních a sportovních akcích.

S jakými problémy jste se přitom setkali?

Majitel budovy nám sedm let sliboval, že nám ji prodá, ale de facto nás „tahal za nos“ a nikdy ji prodat nechtěl. To byl hlavní problém. Koupili jsme ji až v jeho insolvenčním řízení.

Obec Máslovice leží ve Středočeském kraji v okrese Praha-východ, sedm kilometrů severně od okraje Prahy. Ves leží na vyvýšenině nad Vltavou, ale k obci patří také bývalý mlýn Dol a pár rekreačních objektů v údolí Vltavy naproti Libčicím přes řeku, k nimž jezdí z Dolu přívoz. V Máslovicích žije zhruba 381 obyvatel.

Máslovice (Obec) • Mapy.cz

Jak jste poté postupovali?

Hned jsme začali uvažovat o nezbytné rekonstrukci, protože budova nebyla v dobrém stavu. Nejdříve nás napadlo nechat vypracovat tři různé studie a pak z nich vybrat, ale potom jsme se rozhodli pro architektonickou soutěž.

Ano, to při rekapitulaci projektu uvádíte, že bylo nesmírně důležité uspořádat architektonickou soutěž, velmi pečlivě vybírat firmu provádějící rekonstrukci/stavbu, kvalitní stavební dozor. Architektonická soutěž v tak malé obci je jistě rarita. Proč jste se pro ni rozhodli? A jaké na to byly reakce ze strany laické i odborné veřejnosti?

Architektonická soutěž nám připadala nejtransparentnější a i nejspravedlivější. Mohou se do ní přihlásit jak renomovaní architekti, tak i ti začínající – sice bez velkých zkušeností, ale třeba velmi talentovaní.

Jak soutěž dopadla?

Velmi dobře. Sešlo se jedenáct návrhů, vesměs kvalitních. Odborná část komise i laická (zástupci obce) se na vítězném návrhu jednomyslně shodly. Po předložení všech návrhů veřejnosti – máslovickým občanům – získal vítězný návrh, aniž by občané tušili, že vyhrál i u komise, nejvíce pozitivních ohlasů.

Jak se dnes hospoda se sálem využívá?

Část hospody – lokál, se využívá jako všude. K setkávání občanů „u piva“. V sále probíhají různé aktivity společenského, kulturního i sportovního charakteru, tj. taneční zábavy, hudební vystoupení, výuka tance, cvičení pro ženy, turnaj v ping-pongu apod. Sál se také pronajímá na rodinné oslavy či svatby.

Pojďme se ještě pozastavit nad financováním celého projektu včetně dotací... Jak jste si s financováním poradili a za kolik jste to zvládli?

Rekonstrukci i vybavení jsme financovali z vlastního rozpočtu bez dotací.

Máslovice

www.maslovice.cz

Vladimíra Sýkorová, starostka obce

ou@maslovice.cz

724 191 246

Rozpočet se nám podařilo navýšit díky prodeji několika stavebních parcel. Rekonstrukce celé budovy i s vybavením stála 10 milionů korun.

Co byste poradila jiným obcím velikosti té vaší, které se k podobnému záměru odhodlávají?

Pokud nemají jasnou představu, jak by měl objekt vypadat, je architektonická soutěž dobrý nástroj k získání nejlepšího vhodného návrhu. Zvýší tím samozřejmě trochu celkové náklady na stavbu (finanční odměny pro tři vítězné návrhy, odměny pro porotu) a prodlouží dobu, než se začne se stavbou. Ale vzhledem k tomu, že výstavba či rekonstrukce objektu nebo veřejného prostranství se nedělá na pár let, ale na celá desetiletí, a je určitou vizitkou obce, je žádoucí jí věnovat maximální pozornost a péči.

POSTAVILI NOVOU ZBROJNICI VE STARÉM STYLU. KRÁSNE ZAPADÁ DO CHKO

V Kytlicích na Děčínsku ještě před pár lety neměli hasiči ani zbrojnicí, ani auto a další vybavení. Nakonec si zde postavili zbrusu novou hasičárnu „ve starém stylu“, jež krásně zapadá do rázu CHKO Lužické hory, které jsou jedinečné právě i díky zdejší lidové architektuře. Na návštěvu do zbrojnice nás zavede velitel jednotky Jan Havránek.

Dobrovolné hasiče má snad každá obec. O tom, že je jejich role jedinečná a nepostradatelná, nemůže být vůbec pochyb. Příběh kytlických hasičů je ale zajímavý i v tom, že zde ještě před devíti lety žádní hasiči nebyli. Nebo byli?

Máte pravdu. V roce 2012 se mi podařilo dát dohromady partu lidí a přesvědčit tehdejšího pana starostu, že je důležité hasiče v obci mít, a tak se nám podařilo v roce 2012 po devatenáctileté pauze hasiče v Kytlicích obnovit. Tomu samozřejmě předcházelo jednání, shánění, školení, zkrátka splnění všech legislativních i technických podmínek pro založení nové jednotky.

Na počátku jste tedy neměli vůbec žádné vybavení?

Přesně tak. Po devatenáctileté pauze nebyla v Kytlicích jediná přilba, jediná hadice. Nějaké to základní vybavení jsme mít ale museli. Každá jednotka i té nejmenší kategorie musí splňovat předepsanou výbavu, tedy minimálně musí vlastnit jeden dopravní automobil (DA) a jeho výbavu, požární stříkačku a základní vybavení pro hasiče od zásahových bot přes obleky, rukavice, přilby a podobně. Bez toho bychom nebyli schválení jako výjezdová jednotka (JSDH) a nebyli zařazeni do Plošného pokrytí jednotek požární ochrany.

Jak jste si s tím postupně poradili? To všechno jistě stojí nemálo peněz...

Ano. Proto jsme všechno řešili postupně. Vozidlo (Nissan Patrol) jsme koupili starší, nějakou výbavu jsme například díky nadšení pořizovali s kamarády i z vlastních finančních prostředků. Postupem času se naše vybavení zlepšovalo, každý rok přibýlo něco, získali jsme postupně bezúplatně dvě vozidla od PČR, nejdříve Octavii, následně VW Transporter. S příchodem současné paní starostky Moniky Hladíkové se naše materiální situace – tedy vybavenost, významně zlepšuje. Začalo se s aktivní přípravou výstavby nové zbrojnice (jednotka do té doby sídlila v nevyhovujících chátrajících prostorách bývalého Svazarmu), obec zakoupila z nedalekých Kravař první, byť starší hasičskou cisternu v historii obce.

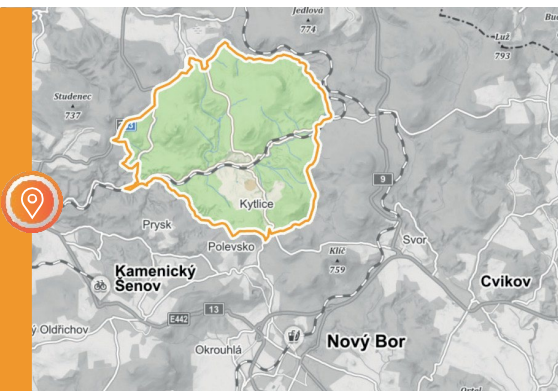

Nová hasičská zbrojnice má podobu stylové dřevěné chalupy. Kdo vám pomohl s projektem? Z jakých materiálů je postavená?

Upřímně... sehnat projektanta, který by vyslyšel naši vizi a nakreslil zbrojnici, která by byla „stylová“ a zapadla do rázu CHKO Lužické hory, byl v podstatě heroický výkon. Před několika projektanty jsme museli vlastně obhajovat, proč to tak chceme a proč například chceme na zbrojnici zvoničku se zvonem, když se dnes přeci svoláváme jinak! Nako-

Kytlice jsou malá obec, která leží na říčce Kamenici v Ústeckém kraji v okrese Děčín, šest kilometrů severně od města Nový Bor. Žije zde zhruba 488 obyvatel. V roce 1900 měla obec 1 001 obyvatel, po druhé světové válce však došlo k vysídlení původních německých obyvatel.

[Kytlice \(Obec\) • Mapy.cz](#)

nec se nám podařilo domluvit s architektem Borisem Rýdlem z Nového Boru, který současný vzhled navrhl. Zbrojnice je celá postavená z tvárnice YTONG, přední (menší) část je obložena falcovanými prkny tak, jak se to dělalo dříve na roubených chalupách, kde podobné obklady sloužily jako zateplení. Všude jsou instalována dřevěná okna, uvnitř dřevěné dveře, dřevěné zábradlí. Chtěli jsme, aby hasičárna splynula s krajinou, a věříme, že se nám to snad povedlo.

Co všechno se v hasičárně nachází?

V hasičské zbrojnici máme garáže pro výjezdovou techniku, tedy dva dopravní automobily a jednu velkokapacitní cisternu, dále komfortní zázemí pro členy jednotky – šatny, sprchy a toalety, technické místnosti s dílnou a kotelnu. Dále kancelář velitele jednotky a velkou společenskou místnost – učebnu s kuchyňským a odpočinkovým koutem.

K jakým příležitostem ji ještě využíváte?

Hasičská zbrojnice slouží primárně pro veškerou činnost výjezdové jednotky, tedy jako prostor pro parkování a údržbu techniky či pro školení a odpočinek členů jednotky. V neposlední řadě také pro pravidelnou výchovu budoucích hasičů, která má u nás podobu dětského kroužku Soptíci.

Na kolik stavba budovy obec přišla? A jak to bylo s financováním? Byly nějaké dotace?

Výstavba vyšla na cca 7,5 milionu korun, 2 713 500 korun činila dotace od Ministerstva vnitra, 500 000 korun dotace od Ústeckého kraje, zbytek hradila obec ze svého rozpočtu.

S jakými reakcemi na tuto nezvyklou stavbu se setkáváte od občanů, médií, jiných hasičů? Jezdí se k vám inspirovat?

Musím říct, že jsme skutečně velmi šťastni, protože jsme zatím neslyšeli žádnou negativní reakci. Místní obyvatelé, a nejen oni, nám naši zbrojnici chválí, velmi často sem jezdí na prohlídky ať již ostatní jednotky, které

Kytlice

www.obec-kytlice.cz

Jan Havránek, velitel JSDH Kytlice

moderovani.ozvuceni@gmail.com

603 443 506

podobnou výstavbu plánují, nebo třeba i rodiny s dětmi, tábory z okolí. Z tohoto důvodu plánujeme v blízké době den otevřených dveří. Stejně tak nás potěšil i veliký zájem médií o tuto stavbu.

Setkali jste se při stavbě s problémy, kterým by po vašich zkušenostech mohly předejít obce, které jste právě inspirovali k podobnému záměru?

Každou stavbu provází problémy, tak to bohužel je a je potřeba se na to připravit. Například v podobě tzv. kontrolních dnů, kdy je potřeba opravdu pečlivě specifikovat své poznatky k průběhu výstavby a zároveň důsledně dohlížet na odstraňování různých vad a nedodělků. Výsledek pak stojí za to. Všichni jsme byli šťastní, že se stavba povedla a jednotka hasičů má reprezentativní, komfortní a čisté zázemí pro svou dobrovolnou činnost. Na co se člověk asi nikdy nepřipraví, je závistivost některých jednotlivců, kteří (jeden jediný člověk) byli ochotni zajít tak daleko, že posílali různá udání k průběhu a financování stavby. Samozřejmě bezúspěšně, a to nás ve finále velmi potěšilo.

PRO REKONSTRUKCI KOMUNITNÍHO CENTRA VYUŽILI OSM RŮZNÝCH DOTAČNÍCH TITULŮ

VEREJNÉ STAVBY

Vybydlený dům starý skoro sto let stál na začátku příběhu, která se v malé obci Košíky ve Zlínském kraji podařilo obnovit komunitní a společenský život tamních obyvatel. Po rekonstrukci nabízí usedlost č. 117 muzeum, knihovnu či řemeslnou učebnu pro děti. Konají se tu besedy, setkávají se maminky s dětmi, senioři i hendikepovaní. Centrum vzniklo v usedlosti, kterou radnice před šesti lety koupila za půl milionu korun. A ke spokojenosti čtyř stovek obyvatel ji příkladně zrekonstruovala a před třemi lety i otevřela. Zkušenosti s provozem nám popsal starosta obce Jaroslav Šlechta.

ZLÍNSKÝ KRAJ: KOŠÍKY

Co předcházelo vzniku komunitního centra?

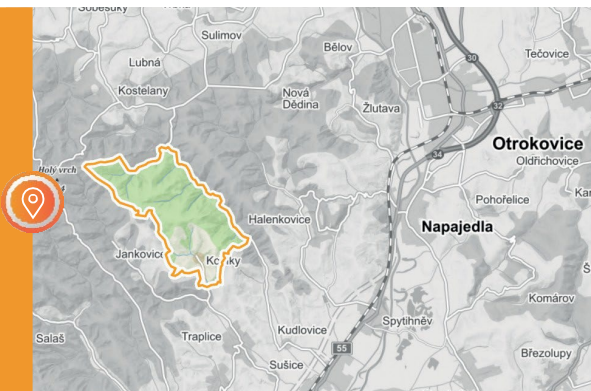
Naši vesnici už tehdy nechyběla kompletní infrastruktura, měli jsme zrekonstruovaný obchod a obecní klub, vysokorychlostní internet, postavené víceúčelové hřiště. Bylo ale třeba začít řešit nedostatečnou nabídku komunitního, společenského a kulturního využití. Zamýšleli jsme se zejména nad prostorem knihovny, která kvůli zvyšujícímu se počtu dospělých a dětských čtenářů přestala kapacitně stačit.

Co bylo dál?

V roce 2014 se nám naskytla možnost koupit vybydlený rodinný dům z roku 1928. Společně s občany jsme pak začali mapovat, plánovat a zkoumat možnosti, jak dále obohatit každodenní život. Z podnětů vyšla myšlenka vytvořit místo, kde se budou scházet lidé různého věku a kde stráví smysluplně svůj volný čas.

Košíky jsou obec v okrese Uherské Hradiště ve Zlínském kraji. Obec protéká Smitý potok, žije zde přibližně 410 obyvatel. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1618, archeologické nálezy však svědčí o mnohem ranějším osídlení v těchto místech.

Košíky (Obec) • Mapy.cz

Bylo náročné to uskutečnit?

Ano, jen si vezměte, že jsme postupně využili osm různých dotačních titulů. Celková hodnota rekonstrukce a provozu se vyšplhala na více než devět milionů korun. Dotace pokryly 6,7 milionu, zbytek zaplatila obec.

Jak dlouho celá rekonstrukce trvala?

Realizace, včetně vypracování projektové dokumentace, trvala čtyři roky. Budova prošla kompletní rekonstrukcí, která zahrnovala připojení ke kanalizaci, vodě a plynu, rozvody elektřiny, budování podlah, příček až k dorovnaní výšky patra a střechy. Na renovaci se podílelo několik firem, které k ní přistoupily citlivě a se smyslem pro detail, s ohledem na zaměření objektu a požadavky budoucího každodenního využití.

Na co lidi do komunitního centra lákáte?

V přízemí se nachází bezbariérová knihovna pro dospělé, kde se konají besedy, autogramiády a různá formální a neformální posezení. Na tento prostor navazuje obecní mu-

zeum s lokálnou sbírkou krojů a předmětů, jež pocházejí zejména z darů místních občanů. Tkalcovský stav a kolovraty si mohou návštěvníci dokonce i vyzkoušet. V další místnosti najdete pekárnu s pecí na dřevo, kde probíhají pravidelné kurzy kváskového vaření a pečení podle receptů našich babiček.

To se musí dospělým líbit. Můžou ale do centra chodit i děti?

Samozřejmě! Navštěvují nejen pekárnu, ale i řemeslné dílny. Navíc v patře sídlí knihovna pro děti a probíhají zde aktivity dětského klubu, který je v provozu každé odpoledne v době školního vyučování. Žáci prvního stupně ZŠ si tu mohou napsat úkoly, také tvořit, sportovat nebo vyrábět v dílně. Oblíbené je zejména vaření, pečení, šití na stroji nebo péče o bylinkovou a zeleninovou zahrádku. Centrum dále nabízí různé kurzy, workshopy a přednášky, cvičení pro dospělé a rodiče s dětmi.

Je vidět, že v centru to opravdu žije. Vy se ale zaměřujete i na seniory a osoby s postižením. Je to tak?

Ano. Poskytujeme i služby sociálně slabším občanům. Funguje zde sociálně aktivizační služba pro seniory a osoby se zdravotním postižením, sociálně terapeutické dílny a občanská poradna. A jelikož toho naše komunitní centrum nabízí opravdu hodně a program je stále nabitý, vytvořili jsme webové stránky Komunitní centrum – Multifunkční budova (oukosiky.cz), kde občané i návštěvníci naleznou veškeré informace o aktuálních kurzech a akcích.

Košíky

www.oukosiky.cz

Jaroslav Šlechta, starosta obce

obec@oukosiky.cz

572 572 720, 774 179 009

REVITALIZOVALI MLÝN, OPRAVILI BYTOVÝ DŮM A VYTVOŘILI MULTIFUNKČNÍ PROSTORY PRO OBČANY. TO VŠE BEZ PŮJČEK!

Mlýny byly odjakživa unikátní a důmyslné stavby. Ty vodní vznikaly v místech, kde byl dostatek vody. Mlýnské kolo nedrtilo jen obilí. Lisovalo také semena máku nebo řepky na olej, pohánělo stoupy v papírně nebo pomohlo při zpracování rudy. Často byla součástí mlýna i pila na vodní pohon. Mlýny byly centrem společenského dění. To vše až do doby komunistického převratu v roce 1948. Od tohoto letopočtu byly postupně likvidovány, technologie demontovány a ničeny.

Podobný osud měl i mlýn v obci Břehy, který vznikl na toku unikátního Opatovického kanálu kolem roku 1513. I on za komunistické totality zcela zchátral a zbylo z něj jen torzo, i když vlastní stavbu zachránil až do roku 1985 provoz mísírny krmiv. Dnes už je ale naštěstí všechno zase jinak. Technická památka se za poslední léta proměnila v nádhernou a multifunkční budovu, ve které je zachována malá vodní elektrárna. O nové kapitole dějin, která se přestavbou začala v obci psát, hovoříme s místostarostou (bývalým starostou) Petrem Morávkem a současným starostou obce Pavlem Jiravou (bývalým místostarostou).

Pane místostarosto, jak se mlýn proměnil od doby, kdy jste ho začal nějak registrovat?

Petr Morávek: Do Břehů jsem se přistěhoval, když mi bylo šest let. Bydleli jsme naproti mlýnu, který byl v té době velkým provozním areálem. Z budovy se po zabavení stala mísírna krmiv. S blížícím se rokem 1989 nabíralo vše na vývoji. V roce 1985 ukončila mísírna provoz a odvezly se pryč veškeré stroje, které jí tehdy sloužily. Zbylo torzo. Dokonce byly vytrhané i kabely. Malá vodní elektrárna, která se v budově také nachází, naštěstí nedoznala změn. Vše ostatní ale bylo zruinováno.

Co se stalo s mlýnem po revoluci?

V restituci dostali mlýn původní majitelé. Investovali do obnovy provozu elektrárny a opravy náhonu. Stavbu potom prodali novému majiteli. Provoz elektrárny ale nebyl rentabilní, proto se i tento majitel rozhodl, že areál prodá. Bydlel jsem naproti, a tak jsem ihned zareagoval a seznámil s věcí tehdejší zastupitelstvo, které souhlasilo, že mlýn koupíme.

Obec areál zakoupila v roce 2008. Jaké byly finanční náklady?

Areál jsme koupili za osm milionů korun. V té době jsme takovou sumu neměli. Protože jsme si nechtěli půjčit od banky a poté draze splácet, domluvili jsme si s původním majitelem platbu formou splátek. Vše se nám podařilo uhradit během tří let.

Jaké byly první kroky?

V první fázi revitalizace došlo na opravy bytového domu, který v areálu sousedí s budovou mlýna. Vzniklo tak šest nových bytů. Ty jsme prodali a prostředky vynaložené do koupě a opravy se obci vrátily.

Po opravě bytového domu následovala revitalizace budovy mlýna. Jak se tato fáze dařila?

Práce odstartovaly v roce 2012 výměnou oken, zateplením a novou fasádou. Na začátku jsme žádali ROP Severovýchod o dotaci ve výši 42 milionů korun, ale nebyli jsme úspěšní. Vypustili jsme zatím z realizace multifunkční halu. A protože jsme rekonstrukci prováděli po částech a zapojovali do ní více menších společností, byl konečný finanční rozpočet asi o dvě třetiny nižší. Tento proces trval skoro 10 let. Osvědčilo se nám najímat si lokální a nám známé firmy, u kterých víme, že se dohodneme na slušné ceně.

Jak jste to nakonec zvládli finančně?

Právě díky výběru firem, postupné rekonstrukci a prodeji bytů jsme celou revitalizaci mlýna zvládli bez půjčky. Dotaci, o kterou jsme na začátku žádali, jsme nedostali. Celková částka nákladů za práce činila osm milionů korun. Bez zadlužení jsme tedy zvládli hodnotu celého areálu znásobit na několik desítek milionů. Jediná dotace, kterou jsme na tento projekt využili, byla od Ministerstva pro místní rozvoj. Jako vítězové modré stuhu v rámci soutěže Vesnice roku jsme v roce 2015 obdrželi dotaci ve výši 600 tisíc korun. Tato částka tvořila polovinu nákladů na vybudování venkovního proskleného výtahu.

Břehy

www.obecbrehy.cz

Pavel Jirava, starosta obce

brehy@obecbrehy.cz

466 959 618

Kdy byl prostor uveden do provozu?

Prostor nyní čeká zkušební provoz, který byl podmínkou stavebního povolení, a následně již bude uveden do plného provozu.

Co všechno se zde dnes nachází?

V hlavní části budovy jsou tři podlaží se sály pro různé účely. V přízemí je sál pro menší společenská setkání. Budou se zde konat obecní akce, soukromé oslavy a zasedání zastupitelstva. K těmto účelům zde nechybí potřebné zázemí a občerstvovací výčep.

Co se nachází v prvním patře?

V prvním patře je sportovní sál a posilovna. Díky našemu spoluobčanovi a bývalému mistru ČR ve vzpírání je plně vybavena. O sportovní aktivity je v naší obci zájem, a proto byl založen spolek Sport Břehy. Posilovna bude sloužit jak sportovcům klubu, tak jejich příznivcům.

Ve druhém patře vidíme velký sál...

Ten bude mít využití pro větší kulturní akce. Nechybí zde ani potřebné zázemí s vchodem na půdu, na které může být sklad a archiv. V malé části budovy se již nějakou dobu nacházejí nebytové prostory. Ty pronajímáme společnosti Lesy ČR. Jelikož jsou lesy v okolí naší obce státní, využívá tento prostor hlavní polesný.

Jedna část budovy s kanceláři bude zřejmě sloužit i jako obecní úřad, a to buď dočasně, či na stálo. Současná budova úřadu volá po opravě. Jedna z variant je, že se úřad přestěhuje do mlýna a na současném místě postavíme asi budovu novou.

V budově najdeme i malou vodní elektrárnu. Tu pohání voda z Opatovického kanálu. Jak s vyrobenou energií hospodaříte?

Energii využíváme především na vytápění budovy mlýna. Co se nespoteřebuje ohřevem vody, jde do sítě. Tím, že ji vyrobíme ekologicky, získáme za její prodej „zelený bonus“. Ročně tak elektrárna ušetří obci 400 až 500 tisíc korun.

V současné době jednáme o vybudování malé solární elektrárny. Vyrobenou energii bychom využívali pro potřeby budovy, neboť náklady po uvedení do plného provozu stoupnou. Přebytky z té vodní bychom dál prodávali. Rádi bychom také využili dotaci, které se pro tyto účely poskytují.

Pane starosto, zbývá nějaká část areálu, která na opravu teprve čeká?

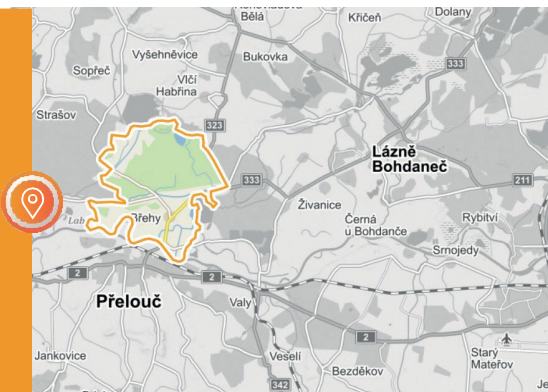
Pavel Jirava: Ano, plánujeme vybudovat ještě jeden sál. Ten vznikne z haly, která k mlýnu přiléhá. Sál bude mít velikost 15 × 25 metrů a bude opravdu víceúčelový. Chceme, aby sloužil nejen jako tělocvična pro žáky naší školy, ve které takový prostor chybí, ale i pro další sportovní či kulturní akce a setkání. Zde jsme již žádali v roce 2021 o dotace z dotačního programu Ministerstva financí, bohužel neúspěšně. Nyní připravujeme žádost o podporu z dotačních programů Ministerstva pro místní rozvoj v rámci podprogramu Podpora obnovy a rozvoje venkova.

Jak dnes rekonstrukci areálu hodnotíte?

Jsme rádi, že se nám areál podařilo zachránit. Kromě uvedeného bude prostor v deštivých dnech sloužit i jako případné zázemí pro hosty místního Autokempu Buňkov, který rovněž provozuje obec.

Obec Břehy se nachází v okrese Pardubice. Žije zde zhruba 1 062 obyvatel. Obec má vodovod, kanalizaci, veřejný rozhlas a osvětlení, kabelové telefonní rozvody a je plynofikována. Většina ulic má živичný povrch. V obci mají základní i mateřskou školu, dvě dětská hřiště, tělocvičnu, fotbalové hřiště, tenisové kurty, nohejbalové hřiště i kurt na basketbal.

[Břehy \(Obec\) • Mapy.cz](#)

PAŘEZOVÁ CHALOUPKA MÁ MIMO JINÉ ZPOMALIT NEUKÁZNĚNÉ ŘIDIČE

VEREJNÉ STAVBY

A někdy stačí opravdu jen velmi málo. Za originální nápad vás budou média milovat. Svě o tom ví starosta Karel Ferschmann z Němčovic na Rokycansku, kde na začátku června roku 2019 slavnostně otevřeli autobusovou čekárnu. Prý nejfotografovanější a nejfotogeničtější. Není divu. Vždyť je kopií pohádkové pařezové chaloupky Křemílka a Vochomůrky.

PLZEŇSKÝ KRAJ: NĚMČOVICE

Vesnice s 210 obyvateli má čekárnu jako z pohádky. To je úsměvné a moc milé. Popište, jak vypadá?

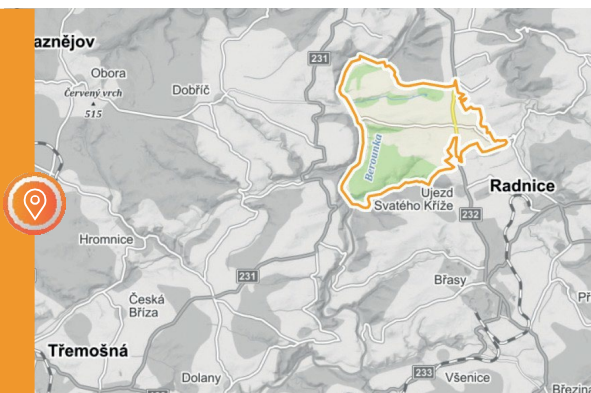
Pracovali jsme na ní od podzimu roku 2018. Je skutečně taková, jakou známe z pohádky o skřítcích Křemílkovi a Vochomůrkoví. Má oblé tvary, dveře do oblouku a malá okénka. Šikmou střechu s křivým komínem podpírají rozeklané dubové větve. Chaloupka měří na výšku 5,2 metru, základna zhruba čtyři krát pět metrů. Je postavená z betonových tvárníc, ořezaných do oblých tvarů. Tmavě hnědá fasáda připomíná kůru stromu. Kolem rostou skalničky a kapradí. Na stěně uvnitř jsou namalované originální kukačky, stejně tak zdi jsou natřené na modro, ale jsou na nich šmouhy, protože ani Křemílek s Vochomůrkou zřejmě nebyli profesionální malíři. Ostatně – oba jmenovaní skřítki stojí před chaloupkou, takže cestující mají jistotu, že tu nikdy nebudou čekat sami. Z dubového špalku je vyřezal Ivan Šmíd z Jičina.

Proč jste ji takovou postavili? Pro radost dětem?

To samozřejmě také. Pařezová chaloupka ovšem není jen obyčejná za-

Němčovice jsou malá vesnice v severní části okresu Rokycany. K obci Němčovice patří ještě část Olešná, k níž náleží Žíkovská obora na severu a Olešenský les na jihu. V obci žije zhruba 189 obyvatel.

Němčovice (Obec) • Mapy.cz

stávka, kde se mohou lidé schovat před deštěm či větrem. Funguje i jako takový retardér, který zpomaluje auta a motorky. Po nedávno opravené silnici tady auta projížděla někdy i 150kilometrovou rychlostí. Motorkáři zvedali své stroje na rovném úseku na zadní kola. Chaloupka už se osvědčila. Auta, která jedou okolo, zpomalují, lidé si chaloupku prohlížejí, často zastaví a fotí si ji.

Podařilo se zbrzdit provoz?

Před chaloupkou byl na sloup veřejného osvětlení osazen radar – měřič rychlosti s napojením na policejní pult. Měří rychlost třemi kamerami oboustranně. Je obecně prokázáno, že každý řidič díky radaru sundává nohu z plynu. Zpomalení rychlosti okolo projíždějících aut se tak podařilo, efekt je téměř stoprocentní.

Němčovice

www.nemcovice.cz

Karel Ferschmann, starosta obce

starosta@nemcovice.cz

603 315 320

Na kolik vás postavení takové čekárny přišlo?

Náklady obce odhaduji na zhruba 100 až 120 tisíc korun. Část stavebního materiálu jsme dostali darem, mnoho hodin odpracovali místní řemeslníci zdarma, pletené šály pro Křemílka a Vochomůrku jsme také dostali jako dárek. Největší problém byl sehnat dostatečně velké dubové větve na podepření střechy. Naše stará plechová zastávka dosloužila, potřebovali jsme novou. Kdybychom koupili srovnatelnou unifikovanou čekárnu, náklady včetně podkladové plochy by se vyšplhaly na minimálně 150 až 200 tisíc korun.

Jaké ohlasy na chaloupku jste za ta léta od lidí zaznamenali?

Veskrze pozitivní. Vzpomínám i na chvíli, kdy se na ni přijela podívat Jiřina Bohdalová, která pohádkové postavičky namluvila; stojíc uvnitř chaloupky, najednou ze sebe bezprostředně vypustila větu: „*Tak já tady vlastně dneska poprvé stojím s těma mejma klukama pohromadě.*“ Zřejmě to byl i pro ni zážitek. Jinak v chaloupce je kniha návštěv, kam lidé píšou své dojmy. O tom, že je o ni zájem, svědčí už dvě popsané knihy. Vzhledem k tomu, že první večerníček s Křemílkem a Vochomůrkou byl odvysílán před více jak padesáti lety (1968), reagují na chaloupku emotivně spíše starší lidé než děti. Děti to prostě berou jako pohádkovou chaloupku a rády se před ní fotí. Nejvíce připomínek máme v současné době od místních, kteří si stěžují, že na druhé straně není u autobusové zastávky žádný přístřešek, kam by se mohli schovat. Posílají nám nápady na jiné druhy pohádkových chaloupek. Myslím, že budou brzo vyslyšeni. Co to nakonec bude? Nechte se překvapit.

Je i něco, co vás mrzí?

Překvapivě ne. Nezaznamenáváme ani žádné popisování zdí, žádné krádeže kytek ani nepořádek. Prostě občas se zadaří!

POTŘEBA VYBUDOVAT HŘBITOV VYPLYNULA Z BESED S OBČANY

HŘBITOVY

Dolní Břežany ve Středočeském kraji mají unikátní kruhový hřbitov. Pripomíná symboliku keltského kříže, jež je s obcí spojená díky blízkému keltskému oppidu Závist. Střed ohraničuje kamenná zeď. Radnice o zřízení hřbitova usilovala šest let. Zpočátku se jí nedařilo sehnat vhodný pozemek a všechna potřebná povolení. Autorem kompozice je známý zahradní architekt Zdenek Sendler. V roce 2017 za ni dokonce získal cenu Grand Prix české architektury, řekl starosta Dolních Břežan Věslav Michalík.

STŘEDOČESKÝ KRAJ: DOLNÍ BŘEŽANY

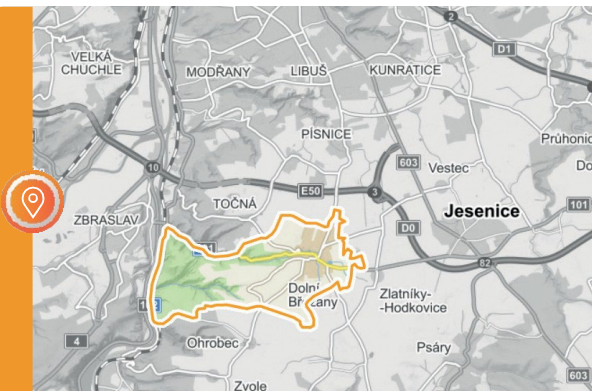
Vznik nového hřbitova je v dnešní době nejspíš rarita. Ten váš je navíc velmi pozoruhodný. Proč jste se rozhodli jej vybudovat?

Potřeba hřbitova vyplynula z besed s občany a přípravy desetiletého strategického plánu obce. Dosud lidé z obce využívali hřbitovy v okolních obcích. Dolní Břežany se v posledních letech velmi rychle vyvíjely a několikrát znásobili počet obyvatel. Do obecní infrastruktury jsme tak zahrnuli nejen školky, školy, sportoviště, ale také hřbitov.

V architektonickém popisu čtu, že nový hřbitov je mírně netradiční, není solitér, je součástí komponované krajiny, která navazuje na obec, na pole, na přírodní rezervaci Břežanské údolí. Filozofií navazuje na historii obce, na její osídlení počínaje Kelty, Slovany a nakonec křesťany. Ve výsledku by měl představovat místo setkávání, a to nejen to poslední. Záměr byl vytvořit příjemné přátelské prostředí s pozitivní energií, kam bude důvod chodit nejen v době vzpomínání...

Dolní Břežany leží jižně od Prahy v okrese Praha-západ. Obcí protéká Břežanský potok, který je pravostranným přítokem Vltavy. Pod obcí potok protéká Břežanským údolím. K obci patří části Lhota, Zálepy a Jarov. Žije zde zhruba 4 399 obyvatel.

[Dolní Břežany \(Obec\) • Mapy.cz](#)

„Kruh je odjakživa ve všech náboženstvích symbolem toho, že něco opakovaně vzniká a zaniká. Stromořadí ve tvaru kříže je pak křesťanskou symbolikou, ale také může znázorňovat čtyři světové strany či živly,“ říká starosta Věslav Michalík.

Jak se vám s architektem Zdenkem Sandlerem spolupracovalo?

Známe se již z dřívějších realizací v Dolních Břežanech. Na řadu věcí máme podobný názor. Takže spolupráce byla inspirativní, náročná, povzbuzující a především plodná.

Jak byste přiblížil čtenářům zpravodaje podobu hřbitova?

Hřbitov tvoří dvě soustředné kružnice. Vnitřní kruh je sakrální prostor, který slouží k meditaci, přemýšlení, vzpomínání. Vnější mezikružjí je určeno k pohřbívání, a to jak uren, tak rakví. Soustřednými kruhy prochází dvě dvouřadé lipové aleje, které se protínají uprostřed vnitřního kruhu. V průsečíku stojí čtyři duby. Aleje směřují do čtyř světových stran a každá končí bránou. Čtyři brány se liší barevnou vitráží s odkazem na čtyři přírodní živly. Uvnitř hřbitova je na čtyřech hektarech rozsáhlá výsadba, komponovaná krajina navazující na okolí. V této výsadbě jsou pěší cesty navazující na polní cestu do sousední obce a na místní komunikace. Veškeré pěší stezky jsou realizovány ve formě štěrkových trávníků.

Jak dlouho trvala realizace?

Zhruba jeden rok. Během této doby jsme založili park, vysadili zeleň, postavily se kamenné zdi, přivedla se voda, došlo na realizaci rozptylové loučky.

HŘBITOVY

Jaké byly celkové náklady? A pomohla vám dotace?

Celkové náklady činily 12,5 milionu korun. Dotace na založení veřejné zeleně samozřejmě pomohla.

Jaké ohlasy u lidí nový hřbitov vyvolává a jak se líbí vám?

Většina obyvatel i návštěvníků je hřbitovem nadšena. Hřbitov také získal v roce 2017 cenu Grand Prix české architektury. Mně osobně se také moc líbí.

Dolní Břežany

www.dolnibrezany.cz

Lucie Vospělová, vedoucí oddělení komunikace, kultury a volného času

vospelova@dolnibrezany.cz

731 502 744

V květnu 2016 byl dokončen unikátní projekt, díky kterému získaly Dolní Břežany nový hřbitov, jenž tvoří přirozenou součást komponované krajiny. Autorem kompozice je známý zahradní architekt Zdenek Sendler. V rámci projektu se podařilo vybudovat nejen hřbitov pro 400 hrobů, ale také čtyři hektary veřejné zeleně s parkovou úpravou, která slouží občanům, a kapli pod širým nebem.

O HROBY NĚMECKÝCH OBYVATEL PEČUJE DNES UŽ JENOM OBEC

HŘBITOVY

Velkým, a přesto tak nějak opomíjeným tématem jsou hřbitovy, které v částech naší země zůstaly po odsunutém německém obyvatelstvu. Mnohé jsou dnes natolik zchátralé, že po nich zbyly jen trosky, někde cedule. Obecně jsou většinou ve špatném stavu.

Při hledání informací o obcích, které o tyto hroby příkladně pečují, docházíme nakonec do Libereckého kraje k zakladateli tradice péče o poslední památníky německé přítomnosti Martinu Chaloupkovi, bývalému kameramanovi a tvůrci betlémů, který dnes již nežije. Jeho tradice ale přetrvává v obci Kryštofovo Údolí. Jak potvrzuje starosta Pravoslav Svačinka, pění o hroby někdejších německých obyvatel této země uchovávají odkaz, který by jinak úplně zmizel.

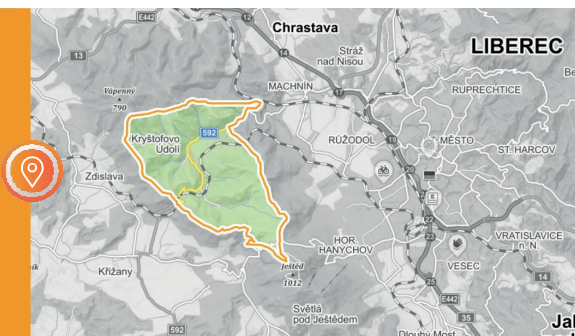
LIBERECKÝ KRAJ : KRYŠTOFOVO ÚDOLÍ

Pane starosto, Martin Chaloupka spolu s dalšími asi 20 obyvateli opravoval místní chátrající hroby německých starousedlíků. Spolupracovala s ním obec od samého počátku? Nebo jak to vlastně bylo?

Ano, od počátku se jednalo o spolupráci s obcí. Naše obec, jejímž starostou jsem od roku 2002, se o hřbitov stará od nepaměti, a to na základě dobrovolnosti a na vlastní náklady. Církev občas přispěje na větší nákladové položky, jakými je oprava hřbitovní brány nebo oplocení. Německé hroby byly vždy součástí celkové údržby. Martin Chaloupka se však někdy kolem roku 2005 začal spolu s cca dvaceti dobrovolníky z řad obyvatel dvakrát ročně brigádne starat výhradně o staré a neudržované hroby starousedlíků.

Kryštofovo Údolí je vesnice v Libereckém kraji. Leží asi osm kilometrů západně od Liberce na silnici z Chrástavy do Osečné v hlubokém údolí Údolského potoka v Ještědsko-kozákovském hřbetu. Obec má převážně rekreační charakter. Žije zde přibližně 391 obyvatel.

[Kryštofovo Údolí \(Obec\) • Mapy.cz](#)

Skupina si prý říkala „hřbitovní komando“. Podařilo se jim opravit více než padesát hrobů, o které se nikdo nestaral. Bylo to opět i ve spolupráci s obcí?

Pan Chaloupka měl všeobecně svérázný slovník, a tak vzniklo a časem se i ujalo pojmenování dobrovolníků. Jak už jsem řekl, obec vždy spolupracovala, dodávala materiál, částečně nářadí a hlavně občerstvení po brigádě v místním hostinci.

Dokázali jste dát dohromady i barokní márnici u zdejšího kostelíka. Kdy to bylo a jak to probíhalo?

Rekonstrukce interiéru márnice byla výhradně iniciativou pana Chaloupky. Na vlastní náklady nechal opravit stěny a vymalovat, pořídil mříže do vchodu a též kopie vzácného souboru obrazů „Tanec smrti“, jejichž originály jsou uloženy v Severočeském muzeu.

Museli jste si hroby pronajmout, abyste o ně mohli začít pečovat?

O veškeré opuštěné hroby se staráme bez pronájmu, o ty německé pak na základě mezinárodní česko-německé Smlouvy o dobrém sousedství a přátelské spolupráci č. 521/92 Sb. z roku 1992.

V tradici prý po smrti pana Chaloupky pokračuje jeho dcera Alice Chaloupková...

Paní Alice Chaloupková převzala částečně iniciativu po svém otci, včetně hřbitovních brigád, po smrti své matky se však z obce odstěhovala a v poslední době se už stará jen o provoz Muzea betlémů. Údržba hřbitova je nyní pouze na obci. Běžnou údržbu (sekání trávy, prořez stromů) provádí obecní zaměstnanec, údržbu samotných opuštěných hrobů pak brigádníci svolaní obcí.

Když už je zde řeč o německých potomcích, jezdí stále do Kryštofova Údolí? Jak vnímají tu starostlivost obce o hroby jejich předků?

Někteří potomci německých starousedlíků do obce stále jezdí, ale v podstatě neznáme termíny jejich návštěv ani odezvy na údržbu obce včetně hřbitova.

Jak je to všechno finančně náročné?

Finanční náročnost běžné údržby hřbitova je minimální, o větší investice se dělíme s církví.

S jakým ohlasem se péče o tyto hroby setkává u místních obyvatel?

Na péči o německé hroby nezaznamenávám od místních obyvatel ani rekreantů v podstatě žádné ohlasy – ani kladné, ani záporné. Tak nějak je to lidem jedno.

Plánujete do budoucna něco dalšího v tomto směru?

Jediným plánem obce je nadále běžná údržba hřbitova, postupná oprava dalších opuštěných hrobů a hrobek, hřbitovních zdí atd. Zda se něco změní po volbách 2022, ve kterých již nebudu kandidovat, nevím.

Kryštofovo Údolí

www.krystofovoudoli.eu

Pravoslav Svačinka, uvolněný starosta

starosta@kudoli.cz

777 280 046

Sdružení místních samospráv ČR, z. s.
Nábřeží 599, 760 01 Zlín – Prštne
telefon: +420 577 688 103
email: info@smscr.cz
www.smscr.cz